

A Nemzeti Adatvédelmi
és Információszabadság Hatóság

Beszámolója

a 2022. évi tevékenységéről

B/2589

Bevezető

Köszöntöm a Tisztelt Olvasót!

A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság 2022-ben ünnepelte fennállásának 10. évfordulóját. Az elmúlt egy évtized tapasztalatait számba véve kijelenthetjük, hogy a NAIH bírságot és hatósági jogkörrel felruházva, az Európai Gazdasági Térség országaival együttműködve kiemelten járul hozzá az adatvédelmi jogok érvényesítéséhez.

A hatóság ebben az évben is sok jelentős adatvédelmi ügyben eljárta és hozott határozatot, az adatvédelmi bírságok száma és összege is egyre növekszik; idén rekord nagyságú, 250 millió forintos bírságot szabunk ki egy mesterséges intelligencia alkalmazásával összefüggő ügyben.

Jelentős eseménye volt a 2022-es esztendőnek, hogy az Országgyűlés 2022. november 8-i ülésnapján döntött az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény módosításáról. A módosítás az Infotv-be ágyazva lex speciális jelleggel meghatározza a közérdekű adat megismerésére irányuló igénnyel összefüggésben indítható pernek a perrendtartástól eltérő szabályait, valamint létrehozta a Központi Információs Közadat-nyilvántartást. A szabályozás új elemeit az „Információszabadság” című fejezetben részletesen tárgyaljuk.

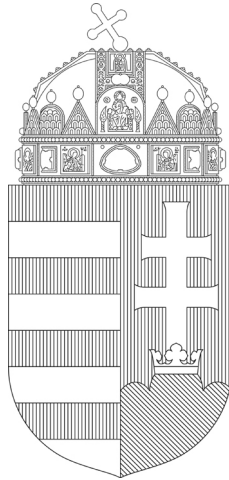
2022. december 31-én került lezárásra az „Információszabadság hazai gyakorlatának feltérképezése és hatékonyságának növelése” című projektünk. Az információszabadság a demokratikus működés egyik legalapvetőbb garanciája, ezért fontos, hogy Magyarországon mind a szabályozás, mind a gyakorlat a lehető legoptimálisabban működjön, ehhez nyújtanak segítséget projektünk eredménytermékei.

2023-ban sem maradunk ünnep nélkül, hiszen 5 éve, 2018. május 25-én vált kötelezően alkalmazandóvá az Európai Unió általános adatvédelmi rendelete, a GDPR, mely a világ legerősebb adatvédelmi jogszabálya. A tagállami hatóságok együttműködése sikeresnek mondható: az Európai Adatvédelmi Testület (EDPB) által koordinált egységes fellépésükkel egyrészt segítették a különböző adatkezelőket (szervezeteket, vállalatokat), hogy megfeleljenek az adatvédelmi rendelet szabályainak, másrészt az alapelvek sérelme és jogellenes adatkezelések esetén beavatkoztak, illetve szükség esetén jelentős bírságokat szabtak ki.

Budapest, 2023. február 20.

Dr. Péterfalvi Attila

címzetes egyetemi tanár
a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság
Elnöke

I. A Hatóság működésének statisztikai adatai, a Hatóság társadalmi kapcsolatai

I.1. Ügyeink statisztikai jellemzői

A Hatóság a korábbi évek célkitűzéseit szem előtt tartva, továbbra is az ügyfél-centrikus és hatékony feladatellátást, illetve annak folyamatos fejlesztését, és monitorozását állította modernizációs törekvéseinek középpontjába. Az előtte álló feladatok sikeres megvalósítása érdekében folyamatosan nyomon követi a saját működését, a felmerülő problémákra és a hiányosságok jövőbeli megelőzésére vonatkozó célkitűzései teljesülésének, illetve megvalósulásának a vizsgálatát.

A Hatóság az elmúlt évben sikeresen bevezette hivatali tárhelyének gépi hozzáférést és az ügyviteli rendszerébe beépülő elektronikus levelezési modult, továbbá határozott lépéseket tett az elektronikus ügyintézési korszakváltás egyik hasznos és egyszerűen felhasználható összetevőjének, a sablonvezérelt technológiának (iForm) működési környezetbe illesztése és az ehhez kapcsolódó adminisztráció mielőbbi bevezetése érdekében. Az iForm elektronikus űrlapkittöltő a kormányzati honlap Személyreszabott Ügyintézési Felületén (SZÜF) lesz elérhető.

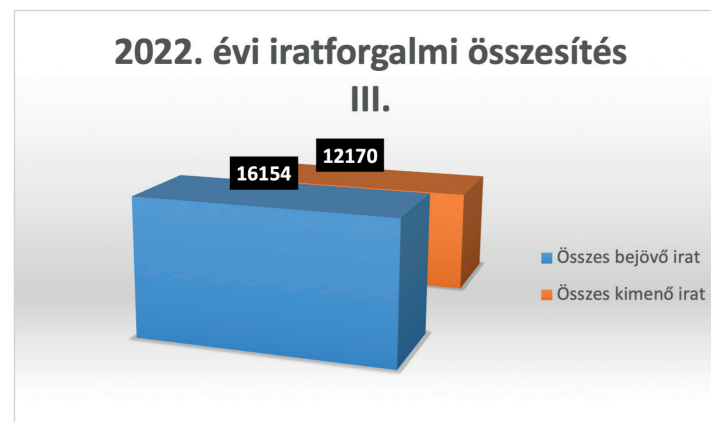
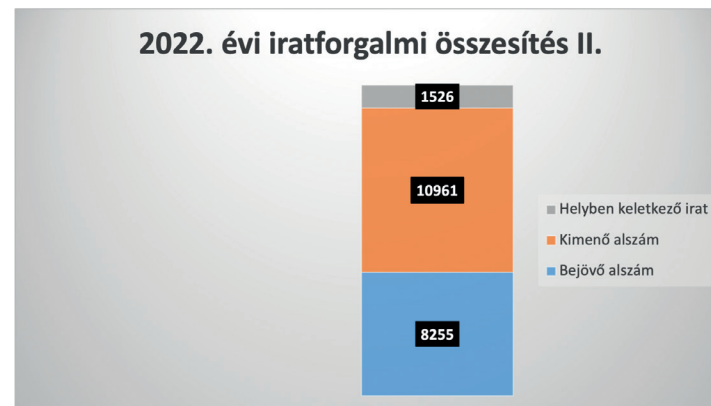
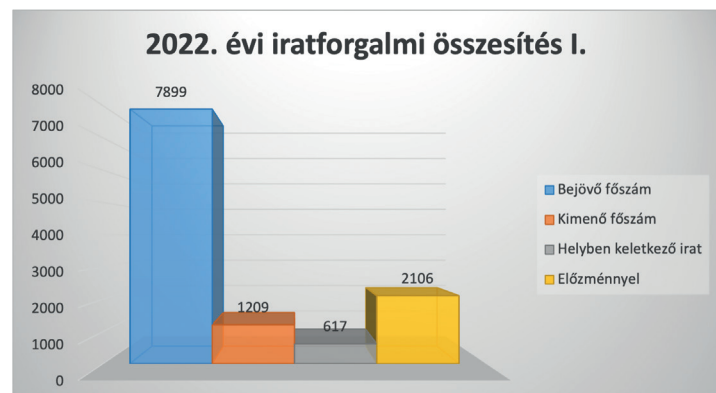
Az adminisztratív terhek csökkentésével egyidejűleg a Hatóság törekszik az egyszerűsített, logikus folyamatok kialakítására és azok gyors és költséghatékony bevezetésére. Az ügyviteli terület elsődleges szerepe abban nyilvánul meg, hogy a feladatokat rendszerbe foglalja, az azonos rendeltetésű vagy azonos tárgykörre vonatkozó feladatokat összefogja és az ügyek gyakorlati elintézésére fókuszálva a gyors ügyintézés, operatív tevékenységet végez.

A Hatóság kiemelt stratégiai célja változatlanul az E-ügyintézés minél teljesebb körű megvalósítása, az e-ügyintézési szolgáltatások széleskörű bevezetése, valamint a hozzájuk kapcsolódó belső ügyviteli szakrendszer (IRMA) folyamatos fejlesztése. Az ügyvitel-szervezési szakterület a Hatóság hatékony, transzparens, tervezhető és kiszámítható működését úgy tudja támogatni, hogy a belső igazgatási folyamatok egyszerűsítésével igyekszik a Hatóságot minél pontosabban hozzáilleszteni az ügyféligenyvekhez és a tágabb értelemben vett környezeti elvárásokhoz.

A kapcsolattartási forma ügyfélcentrikusan működő szervezetben az ügyfél igényeihez igazodik. A Hatóságnál így lehetőséget biztosítunk a legnagyobb energiabefektetést igénylő, ugyanakkor a leginkább hatékonyak és eredményesnek bizonyuló személyes ügyfélkapcsolati formára, de emellett párhuzamosan alkalmazunk valamennyi interaktív (a telefonos, az írásbeli, és az e-mailen történő kommunikáció útján megvalósuló) ügyfélkapcsolati módszert is. A sokrétű feladatellátáshoz kapcsolódott az ügyfélkapcsolat technikai feladatainak átszervezése, a széles spektrumú tájékoztatás biztosításának teljes körű ellátása.

A Hatóság 2022. évi iratforgalmi statisztikája

A Hatóság belső ügyviteli szakrendszerében a 2022. évben 7619 új ügy iktatását végeztük el. A korábbi évekről áthúzódó ügyekkel (2106) együtt, az idei évben a Hatóság előtt 9725 ügy volt folyamatban.

Az adatsorokból megállapíthatóan a hatósági ellenőrzések száma az előző évihez viszonyítottnál a harmadával emelkedett (630-ról 940-re), de ugyanilyen meredeken nőtt az egyéb hatósági eljárásaink száma is (556-ról 708-ra) ezzel egyidejűleg a vizsgálatok és a konzultációs beadványok száma nem haladta meg az előző évit.

A Hatóság 2022. évi jelentősebb ügyforgalmat mutató ügýtípusai

Hatósági ügyek	708
Vizsgálati ügyek	2836
Konzultációs ügyek	1293
Hatósági ellenőrzés	940
Jogszabály-veleményezés	151
GDPR együttműködés (IMI)	1288

Vizsgálati eljárások 2022. év – Adatvédelem

A 2022. évi, panasz alapján indult vizsgálati ügyek:

2022. évi	2211
Előző év(ek)ről áthozott	796

A 2022. évi, hivatalból indult vizsgálati ügyek:

2022. évi	62
Előző év(ek)ről áthozott	20

Az adatvédelmi vizsgálati típusú eljárások 2022. évi ügýtípusonkénti megoszlása

Ügýtípus	Összesen	Előző évekről áthozott	Új ügyek
Vizsgálati eljárás hivatalból	62	20	42
Vizsgálati eljárás hivatalból adatvédelmi ügyben - Bűnüldözési Irányelv	12	7	
Vizsgálati eljárás hivatalból adatvédelmi ügyben - GDPR és egyéb	49	13	36
Vizsgálati eljárás hivatalból adatvédelmi ügyben - GDPR és egyéb - adatvédelmi incidens	1	-	1
Vizsgálati eljárás panasz alapján	2211	796	1415
Vizsgálati eljárás panasz alapján adatvédelmi ügyben - adatvédelmi incidens	178	47	131
Vizsgálati eljárás panasz alapján adatvédelmi ügyben - Bűnüldözési adatvédelmi incidens	9	2	7
Vizsgálati eljárás panasz alapján adatvédelmi ügyben - Bűnüldözési Irányelv	76	31	45
Vizsgálati eljárás panasz alapján adatvédelmi ügyben - GDPR és egyéb	1948	716	1232

Vizsgálati eljárások 2022. év – Információszabadság

A 2022. évi, panasz alapján indult vizsgálati ügyek

2022. évi	559
Előző év(ek)ről áthozott	238

A 2022. évi, hivatalból indult vizsgálati ügyek

2022. évi	4
Előző év(ek)ről áthozott	4

A 2022. évi adatvédelmi hatósági eljárások száma

A 2022. évi, kérelemre indult adatvédelmi hatósági eljárások

2022. évi	591
Előző év(ek)ről áthozott	226

A 2022. évi, hivatalból indult adatvédelmi hatósági eljárások

2022. évi	117
Előző év(ek)ről áthozott	57

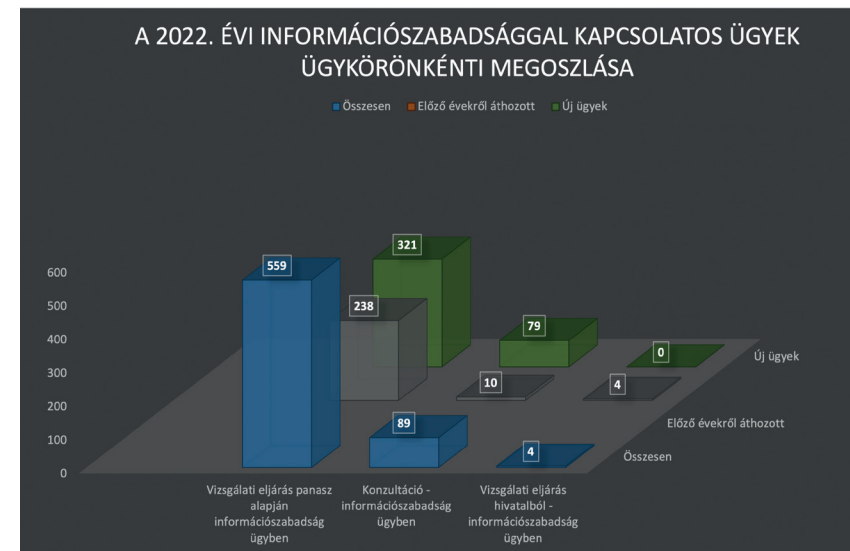

2022. évi hatósági eljárások ügytípusonkénti megoszlása

Ügytípus	Összesen	Előző évekről áthozott	Új ügyek
Adatvédelmi hatósági eljárás hivatalból	117	57	60
Adatvédelmi hatósági eljárás hivatalból - Bűnüldözési Irányelv	3	2	1
Adatvédelmi hatósági eljárás hivatalból - Bűnüldözési Irányelv - adatvédelmi incidens	4	2	2
Adatvédelmi hatósági eljárás hivatalból - GDPR és egyéb	77	42	35
Adatvédelmi hatósági eljárás hivatalból - GDPR és egyéb - adatvédelmi incidens	32	10	22
Adatvédelmi hatósági eljárás hivatalból - GDPR és egyéb - sajtó és vélemény-nyilvánítás szabadsága	1	1	-
Adatvédelmi hatósági eljárás kérelemre	591	226	365
Adatvédelmi hatósági eljárás kérelemre - Bűnüldözési Irányelv	18	9	9
Adatvédelmi hatósági eljárás kérelemre - Bűnüldözési Irányelv - adatvédelmi incidens	1	-	1
Adatvédelmi hatósági eljárás kérelemre - GDPR és egyéb	540	203	337
Adatvédelmi hatósági eljárás kérelemre - GDPR és egyéb - adatvédelmi incidens	31	13	18
Adatvédelmi hatósági eljárás kérelemre - GDPR és egyéb - sajtó és vélemény-nyilvánítás szabadsága	1	1	-

A 2022. évi, információszabadsággal kapcsolatos ügyek ügykörönkénti megoszlása

Ügytípus	Összesen	Előző évekről áthozott	Új ügyek
Vizsgálati eljárás panasz alapján információszabadság ügyben	559	238	321
Konzultáció – információszabadság ügyben	89	10	79
Vizsgálati eljárás hivatalból információszabadság ügyben	4	4	-

A 2022. évi hatósági ellenőrzések alakulása

2022. évi ellenőrzések	940
Előző év(ek)ről áthozott	304

Ügytípus	Összesen	Előző évekről áthozott	Új ügyek
Adatvédelmi hatósági ellenőrzés - Bűnüldözési Irányelv	1	-	1
Adatvédelmi hatósági ellenőrzés - Bűnüldözési Irányelv - adatvédelmi incidens	28	5	23
Adatvédelmi hatósági ellenőrzés - GDPR és egyéb	21	13	8
Adatvédelmi hatósági ellenőrzés - GDPR és egyéb - adatvédelmi incidens	890	286	604

A 2022. évi jogszabály-véleményezések száma

2022. évi	151
Előző évről áthozott	7

Ügytípus	Összesen	Előző évről áthozott	Új ügyek
Szabályozás véleményezése megkeresésre (jogszabályterv. véleményezés, konzultáció)	149	7	142
Szabályozásra javaslattétel (jogszabályterv. vél. saját, jogalk. kezd.)	2	-	2

A 2022. évi nemzetközi együttműködés fontosabb területei (GDPR, IMI)

2022. évi	1288
Előző évről áthozott	198

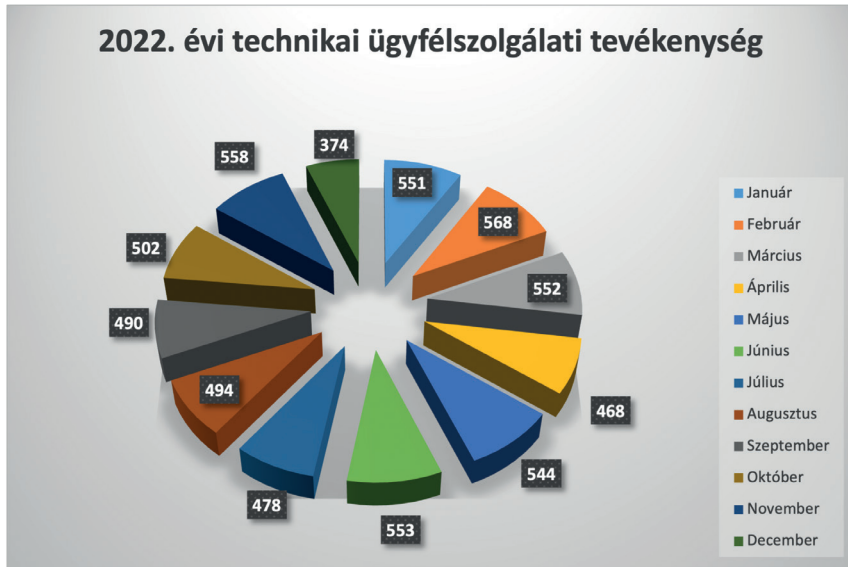
Ügytípus	Összesen	Előző évről áthozott	Új ügyek
Érintett hatóságként együttműködés EGT-társhatóság elj. - adatvédelmi incidens	21	11	10
Érintett hatóságként együttműködés EGT-társhatóság elj. GDPR 56,60,61,62,64,65	1265	187	1078
Érintett hatóságként együttműködés EGT-társhatóság elj. - sajtó és vélemény-nyilvánítás szabadsága	2	-	2

A Hatóság ügyfélszolgálatára 2022-ben 6132 telefonhívás érkezett, amely – az elmúlt évihez viszonyítva – közel tíz százalékos emelkedést mutat, és igazolja annak a döntésnek a megalapozottságát, amely alapján a Hatóság ügyfélszolgálati munkatársai heti negyven órában állnak az ügyfelek rendelkezésére.

Az előző évek beszámolóiban foglaltakon túl a megkeresések során előforduló témakörökben nem történt változás. A Hatóság munkatársai hangsúlyosan hívták fel a figyelmet arra, hogy 2022. évtől kezdődően e-mailben – a hatósági eljárás után - már vizsgálati eljárás sem kezdeményezhető. Az érintettek számára javasolták a Hatóság honlapján elérhető, eljárásokkal összefüggő komplex tájékoztatás figyelmes áttanulmányozását, annak érdekében, hogy érdemben és hatékonyan élhessenek a jogaikkal. Az elektronikus ügyintézésre kötelezett entitások (így például az ügyfelek jogi képviselői, a gazdálkodó szervezetek, az állami szervek) képviselőit telefonálók figyelmét – az Eüsztv. 9. §-ban foglaltak alapján – a kizárólag e-papíron történő kommunikációs formára hívták fel.

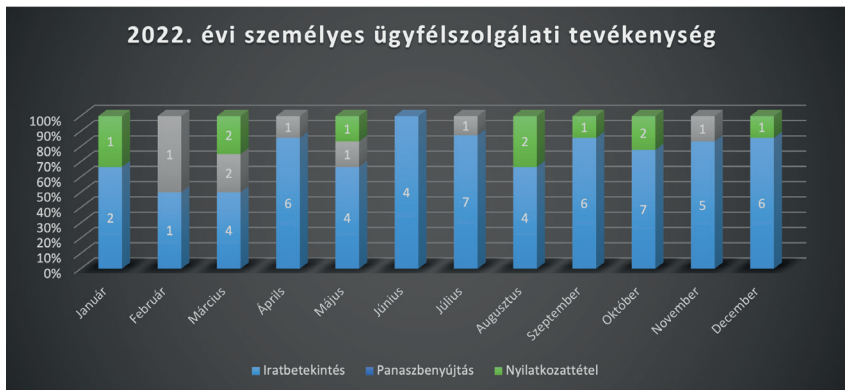
A közigazgatási hatósági eljárások esetén az iratbetekintési joggyakorlás kapcsán pedig elsősorban arról nyújtottak tájékoztatást, hogy az elsődlegesen személyesen történik, elektronikus úton - a nem az iratbetekintést kérő ügyfél által küldött iratok megküldése - csak kifejezetten erre irányuló kérés esetén teljesíthető.

2022. évi technikai ügyfélszolgálati tevékenység

Ügyfélszolgálati munkatársaink a 2022. évben 17 esetben adtak írásban általános tájékoztatást az időpontkéréssel kapcsolatos megkeresésekre, illetve abban nyújtottak segítséget, miként fordulhatnak az érintettek a Hatósághoz a személyes adatok védelmével, illetve a közérdekű vagy közérdekből nyilvános adatok megismerésével és terjesztésével kapcsolatos ügyeikkel összefüggésben.

A Hatóság személyes ügyfélszolgálati tevékenysége a 2022. év során az alábbiak szerint alakult:

I.2. Az adatvédelmi tisztviselők éves konferenciája

Az 2022. év legfontosabb adatvédelemmel és információszabadsággal kapcsolatos eredményeit, tapasztalatait ismertető, az Infotv. 25/N. § (2) bekezdésére tekintettel a Hatóság elnöke által összehívott konferencia 2022. december 8-án került megrendezésre a Hatósághoz bejelentett és az eseményre regisztrált adatvédelmi tisztviselők számára – 50 fő személyes részvétele mellett – online, élőben közvetített formában.

Dr. Péterfalvi Attila nyitóelőadásában áttekintette és értékelte a Hatóság éves tevékenységét és eredményeit. Felhívta a figyelmet az Infotv. 2022. évi módosításainak legfontosabb elemeire, köztük az adatigénylés teljesítéséért megállapítható költségtérítés szabályainak változására, a közzétételi köztelezettségek változására a Központi Információs Közadat-nyilvántartás kapcsán, a közérdekű adatok kiadása iránt indítható perek eljárási szabályainak módosulására, valamint az átláthatósági hatósági eljárás megjelenésével kapcsolatos feladatokra.

Dr. Szabó Endre Győző elnökhelyettes az Európai Adatvédelmi Testület 2022-es tevékenységéről, valamint a harmadik országba irányuló adattovábbítás aktuális kérdéseiről adott elő.

A Testület különös figyelmet fordít az új technológiák által a személyes adatok kezelésére, illetve védelmére gyakorolt hatásra. Ebbe a törekvésbe illeszkedik a digitális euróról kiadott nyilatkozata és az arcfelismerő technológiának a bűnüldözési tevékenység területén történő felhasználásáról szóló iránymutatása. A közösségi oldalakon alkalmazott, úgynevezett „sötét minták” (dark patterns) kérdéskörben is kiadott a Testület iránymutatást, amely az adatkezelők számára jelent tájékoztató pontot. Az adatvédelmi bírság számításának egyes kérdéseiről, továbbá az egyablakos ügyintézés szabályainak alkalmazásáról szóló iránymutatás a Testület saját tagjai közötti együttműködés és az egységes jogalkalmazás előmozdítását célozza. A 28/2022-es számú vélemény pedig azért jelent mérföldkővet a GDPR alkalmazásában, mert ezzel az első európai adatvédelmi bélyegzőt hagyta jóvá a Testület.

Ami a harmadik országokba irányuló adattovábbítást illeti, a Testület az orosz-ukrán háború kitörését követően nyilatkozatot fogadott el, amelyben a személyes adatok védelmét érintő kockázatokra hívja fel a figyelmet. Az Amerikai Egyesült Államokban folyó jogalkotási munka, amely a titkosszolgálati tevékenység során gyűjtött információk felhasználását szabályozza újra, valamint jogorvoslati rendszert vezet be az uniós polgárok számára, új távlatot és lehetőséget kínál annak vizsgálatára, hogy a személyes adatok védelmének az Egyesült Államokban

biztosított szintjét az Európai Unió megfelelőnek ismerje el. 2023 első felében várható, hogy ezen a téren a Testület véleménye, illetve adott esetben már az Európai Bizottság megfeleléségi határozata is megszületik.

Dr. Vass Norbert adatvédelmi szakértő a közös adatkezelés kapcsán felmerülő kérdésekről szóló előadásában a közös adatkezelők azonosításának problémáját járta körül. Leszögezte, hogy nem mindenki adatkezelő, akinél a személyes adatok vannak, adatkezelőnek minősülhet ugyanakkor az is, aki noha adatkezelési műveleteket nem végez, de az érdemi döntéseket azok kapcsán meghozza.

Előadásában elhatárolási szempontokat nyújtott a közös adatkezelés és a több önálló adatkezelés között. Ez főként eseti mérlegeléssel lehetséges, melynek során azt kell vizsgálni, hogy az adatkezelés lehetséges lenne-e a több fél összehangolt döntése nélkül, az nem csak kifejezett közös döntéssel lehetséges (versenyjogi analógiát alkalmazva). Nem az adatok azonossága lényeges, hanem az adatkezelési célok és módok közös meghatározása és a csak közös módosítás lehetősége. Ehhez a felek megállapodása lehet kiindulópont, de az nem köti a Hatóságot, ezt a 7/2020. EDPB iránymutatás és a 8/2022. EDPB Iránymutatás is megerősíti.

A következő lépés az adatkezelő elhatárolása az adatfeldolgozótól. Az adatfeldolgozó a döntéseket hozó adatkezelőtől elkülönült személy vagy szervezet, amely csak az adatkezelő utasításainak megfelelően járhat el. Ez eredményezheti adott esetben a felek megállapodásának felülírását, tipikusan ha az egyik fél túlzottan sok jogot köt ki magának a szerződésben, és a másik fél nélkül módosíthat egyoldalúan lényeges adatkezelési feltételeket, akkor az – a felek megállapodása ellenére – nem közös adatkezelésnek tekintendő. Bizonyos technikai, szervezési kérdésekben adható ugyanakkor mérlegelési jogkör az adatfeldolgozónak, ennek minősítése is eseti mérlegelést igényel az adatkezelések sokféleségére tekintettel.

Nem zárja ki a közös adatkezelést az, ha az adatkezelés folyamatának egy későbbi szakaszában a személyes adatok más célokból történő felhasználása már önállóan történik, célonként vizsgálendő az, hogy e cél is közös-e. A megfelelő tájékoztatásért – különböző mértékben – általában minden közös adatkezelő felel, akkor is, ha csak az adatkezelés egy későbbi szakaszában szerzi meg az adatot és addig csak az egyik adatkezelő állt kapcsolatban az érintettel. A felelősség egymás közötti megosztása nem vezethet a GDPR szerinti érintetti jogok csorbulásához, az kizárólag a felek közötti elszámolást érinti. A közös adatkezelők – többek között – azt is kötelesek rendezni a megállapodásukban, hogy az érintettekkel és az adatvédelmi hatóságokkal miként tartják a kapcsolatot. A kap-

csolattartó megjelölése ugyanakkor nem minősül önmagában fő tevékenységi hely közös kijelölésének, azt ugyanis a GDPR alapján az adatvédelmi hatóságok állapítják meg külön-külön minden egyes adatkezelő vonatkozásában (nincs „forum shopping”). Több jogeset ismertetését követően Dr. Vass Norbert felhívta a figyelmet végezetül arra is, hogy ha több tagállam érintett, akkor a GDPR VII. fejezete (*Együttműködés és egységesség*) is alkalmazandó lesz.

Dr. Eszteri Dániel osztályvezető a mesterséges intelligencia (MI) adatvédelmi kapcsolódási pontjait foglalta össze előadásában, ezen belül kitért a gépi tanulás, az automatizált döntéshozatal és a profilalkotás kérdéseire. Az előadás felvezetésében az MI filozófiai háttérét és társadalomra gyakorolt hatását ismertette, majd a gépi tanulás folyamatán keresztül mutatta be annak kapcsolatát a személyes adatok kezelésével. Ezek után bemutatásra kerültek a GDPR automatizált döntéshozatalra és profilalkotásra vonatkozó rendelkezései és az átláthatóság követelményének (pl. fekete doboz jelenség) értelmezése az ilyen jellegű adatkezelések kapcsán. Az érintettek megfelelő tájékoztatásával kapcsolatos dilemmákra és lehetséges megoldásokra is kitért az előadás, majd az osztályvezető ismertette a Hatóság azon határozatának (NAIH-85-3/2022) főbb megállapításait, amelyben egy bank által hangelemző MI alkalmazására is sor került.

Dr. Fischer Róbert adatvédelmi szakértő a mesterséges intelligenciát alkalmazó kamerarendszerek és lehetséges funkcióik rövid bemutatására vállalkozott, illetve felhívta a figyelmet a Hatóság egy korábbi döntésére, amely egy ilyen kamerarendszer hazai közterületi alkalmazását érintette.

Elsőként az azonosítás és hitelesítés fogalmát határolta el a rendszerek különböző funkciói kapcsán, majd kitért azok alkalmazásának lehetséges kockázataira is. Felidézte az Európai Unió Alapjogi Ügynöksége 2019-es jelentését, amely szerint az arcfelismerő szoftverek szükséges pontossági szintjének meghatározása kihívást jelent a jogalkalmazók számára: sokféleképpen lehet értékelni a pontosságot, a feladattól, céltól és kontextustól függően is. Ha a technológiát emberek milliói által látogatott helyeken – például vasútállomásokon vagy repülőtereken – alkalmazzák, a hibák viszonylag kis hányada (akár 0,01%) még mindig azt jelenti, hogy több száz embert tévesen azonosítottak.

Az előadásában ismertetett döntés egy vidéki város arcfelismerésre is képes kamerarendszerének beszerzéséhez kapcsolódott. Ezzel összefüggésben Hatóság álláspontja az, hogy a jelenleg hatályos jogszabályok nem teszik lehetővé biometrikus adatokat kezelő közterületi térfigyelő rendszer működtetését

Magyarországon. A Kfttv. 7. § (3) bekezdése, valamint az Rtv. 42. § (2) rendelkezése – amely a közterületen képfelvétel készítésére nyújt lehetőséget a közterület- felügyelet, illetve a rendőrség számára – személyes adatok kezelésének ezen műveletére teremt jogalapot. E rendelkezések nem értelmezhetők akként, hogy egyben felhatalmazást nyújtanak a szigorúbb és többletgaranciák alkalmazását megkövetelő adatkezelési feltételek hatálya alá tartozó biometrikus adatok kezelésére, a jogalkotó célja azok megalkotásával nem terjedt ki az arcfelismerés alkalmazására.

Dr. Román Anita osztályvezető az önkormányzati közterületi kamerázás során tapasztalt hiányosságokat, gyakori hibákat ismertette. Kiemelte, hogy közterületi kamerázás során a térfigyelő rendszert a Kfttv. szerint elsősorban az önkormányzat által létrehozott közterület-felügyelet; ha nincs közterület-felügyelet, a közterület-felügyelő(k); közterület-felügyelet vagy felügyelő hiányában pedig a jegyző vagy a képviselő-testület által kijelölt, a települési önkormányzat alkalmazásában álló köztisztviselő üzemeltetheti és kezelheti. Más személy a település térfigyelő rendszerével adatkezelési tevékenységet nem folytathat, így a polgármester sem. A rendszer üzemeltetésében, a kamerák karbantartásában azonban más személy is közreműködhet, illetve egyes adatkezelési műveleteket jogszabályi rendelkezés alapján más is végezhet (így például a polgárőr). Hangsúlyozta, hogy a Hatóság álláspontja szerint az élőképes megfigyelés rögzítés nélkül is adatkezelésnek minősül.

Az adatkezelés megkezdéséhez szükséges a közterület-felügyelet előterjesztése alapján hozott képviselő-testületi döntés a képfeltevő elhelyezéséről, vagyis a térfigyelő rendszer alkalmazásáról, valamint a megfigyelt közterület kijelöléséről. A képfeltevők elhelyezéséről és a megfigyelt közterületről tájékoztatni kell a rendőrséget és e tájékoztatást a polgármesteri hivatal honlapján is közzé kell tenni.

Kiemelte, hogy a felvételek csak a törvényben felsorolt célokra használhatók fel vagy továbbíthatók, azok törvényben meghatározott felhasználási céloktól eltérő felhasználása jogellenes. Amennyiben nem az adatkezelő (közterület-felügyelő) feladatkörébe tartozó eljárás kezdeményezése válhat szükségessé – a felvétel más jellegű felhasználása (például közzététele) nélkül – azt az eljárásra jogosult szervnél vagy hatóságnál kell kezdeményezni.

Kitért arra is, hogy az adatkezelőnek megfelelő adatbiztonsági intézkedéseket kell alkalmaznia, munkáját a kötelezően kijelölendő adatvédelmi tisztviselő segítheti.

Emellett a Hatóság tapasztalatai szerint gyakran nincs jogosultsági nyilvántartás, hiányos a hozzáférések (manuális/elektronikus) naplózása az önkormányza-

ti rendszereknél, és olyan kamerák térfigyelő rendszerbe integrálása is előfordul, amelyek számos sérülékenységet hordozhatnak.

Dr. Schnell Anna adatvédelmi szakértő előadásában olyan döntéseket ismertetett, amelyekben a Hatóság megállapította, hogy az önkormányzat vagy a polgármester felhasználta, közzétette a képfelvételeket. Első példájában egy községi önkormányzat egy zárt képviselő-testületi ülésen hozott, konkrét természetű személyre vonatkozó döntését teljes tartalommal a község hivatalos honlapján és papír alapú kiadványában is közzétette, ezzel megsértve az adattakarékosság elvét. A képviselő-testületi munka folyamán külön adatkezelésnek minősül a testületi döntés meghozatala és a meghozott döntés közzététele, így mindkettő kapcsán külön szükséges vizsgálni annak jogszerűségét.

Egy másik ügyben a polgármesteri hivatalban iratselejtezés során előkerült, személyes adatokat tartalmazó dokumentumokat (ajánlóleveket, feljegyzéseket, listákat) a jegyző a polgármester jelenlétében lefényképezte, és azt továbbította a helyi hírportálnak. Ezzel önálló adatkezelést valósítottak meg, adatkezelőként célt és eszközt határoztak meg, függetlenül attól, hogy azok közzétételével a hírportál is adatkezelést végzett.

A harmadik ismertetett döntésében a Hatóságnak azt kellett megítélnie, hogy a polgármester által összehívott, zártkörű, közügyre vonatkozó megbeszélésen készített hangfelvétel közzétehető-e jogszerűen. Az eljárás során, a felvételen szereplő személyek megnyilvánulásai közérdekből nyilvános adatként kerültek értékelésre, egyrészt azért, mert a megbeszélés tárgya közérdeklődésre számot tartó téma volt, másrészt a résztvevők mind tagjai voltak a testületnek vagy a képviselőtestületi bizottságnak, így akár egy szabályosan összehívott ülés résztvevői is lehettek volna. A Hatóság álláspontja szerint azáltal, hogy a Möt. szabályait megkerülve tartották a zártkörű megbeszélést, még nem vonták ki magukat az adatvédelem és az információszabadság jogszabályi kötelezettségei alól. Noha a Hatóság nem tartja elfogadhatónak és követendőnek a hangfelvételek lepezett módon, titokban történő készítését és közzétételét még a közügyekkel kapcsolatos eseményeken sem, ugyanakkor megállapította az adatkezelés jogszerűségét.

Dr. Schiffer Ferenc információszabadság-szakértő a Hatósághoz évről évre egyre nagyobb számban érkező, személyes adatok nyilvánosságra hozatalával összefüggő adatvédelmi hatósági eljárás iránti kérelmek tapasztalatait ismertette. Ezekben az eljárásokban a véleménynyilvánítás szabadsága, illetve az információszabadság kerül konfliktusba a személyes adatok védelméhez való joggal,

hiszen a véleménynyilvánítás szabadságához való jog gyakorlása – az esetek többségében – szükségszerűen személyes adatok kezelésével is jár. E körbe tartoznak személyes adatoknak az internetes keresőszolgáltatók találati listáiból történő eltávolításának a kérdései is. A különböző sajtótermékekkel szembeni eljárások során visszatérő probléma a jogalap kérdése. A Hatóság gyakorlata és álláspontja alapján újságírási célú adatkezelések esetében az adatkezelés jogalapja elsődlegesen az adatkezelő jogos érdeke lehet. Nem elfogadható, ha az adatkezelő több jogalapot rendel az adatkezeléshez, például ha a kérelmezett elsődlegesen megjelöli jogalként a GDPR 6. cikk (1) bekezdés e) pontját, emellé a Hatóság gyakorlatára tekintettel másodlagosan annak f) pontját is, hiszen ebben az esetben a Hatóságnak még egy megfelelően elvégzett érdekmérlegelési teszt esetén is meg kell állapítania a GDPR alapelveinek sérelmét.

Az előadó felhívta a hallgatóság figyelmét arra is, hogy az adatkezelők az ismertett esetkörben is kötelesek megfelelő tájékoztatást nyújtani az adatkezelés megkezdése előtt az érintettek részére a személyes adataik kezelésének körülményeivel kapcsolatban. A tisztességes eljárás és az átláthatóság elvével összhangban az adatkezelőknek az érintett számára leginkább releváns információt kell a címmel kapcsolatban is a rendelkezésre bocsátaniuk. Az érintettek tájékoztatása kapcsán fontos, ugyanakkor visszatérően jelentkező probléma, hogy az adatkezelő jogos érdekén alapuló adatkezelés esetében kifejezetten, egyértelműen és minden más információtól elkülönítve tájékoztatni kell az érintettet arról, hogy a GDPR 21. cikke alapján a saját helyzetével kapcsolatos okból tiltakozhat az adatkezeléssel szemben.

A keresőszolgáltatók általi „delisting” eljárás kapcsán a Hatóság álláspontja az, hogy az érintettől nem elvárható és nem is elvárás, hogy az érintetti joggyakorlás iránti kérelmüket pontos jogszabályi hivatkozásokkal ellátva, a kérelem jogalapját megjelölve nyújtsák be, ugyanakkor a kérelmet lehetőség szerint támasszák alá dokumentumokkal. Az adatkezelőnek a kérelem tartalma alapján fel kell ismernie, hogy az érintett kérelme valójában mely jog gyakorlására irányul.

Dr. Sziklay Júlia főosztályvezető a Hatóság információszabadság projektjének kutatási eredményeit ismertette, amely e beszámolóban külön fejezetben kerül kifejtésre.

Csajági István osztályvezető előadásában az Infotv. és a hozzá kötődő jogszabályok 2022 őszén elfogadott módosításait elemezte, amit az EU-val folytatott, az uniós pénzügyi források folyósításával összefüggő tárgyalások során tett kormányzati vállalások, illetve a Hatóság által végrehajtott KÖFOP-projekt eredménytermékeinek megvalósítása eredményezett.

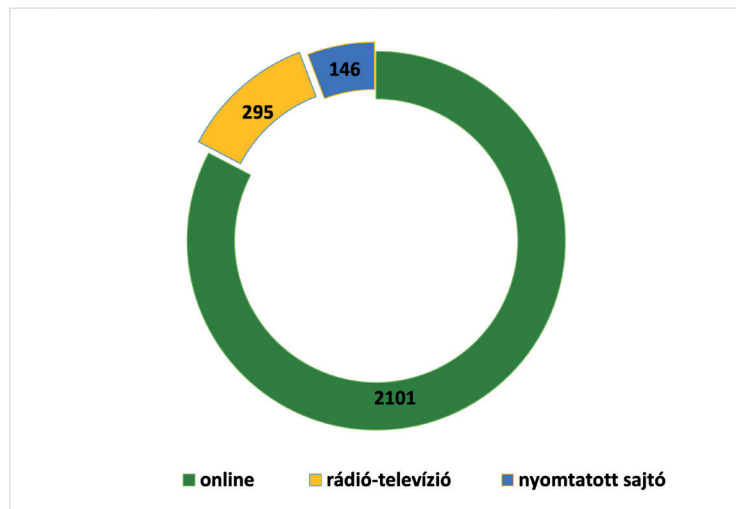
Hat év után megszűnt a közfeladatot ellátó szervek azon lehetősége, hogy az adatigénylés teljesítése során felmerült munkaerő-ráfordítás költségét az adatigénylőre terheljék (a postaköltséggel kapcsolatos költségtérítés megállapításának lehetősége változatlanul megmaradt). A jogalkotó létrehozta a Központi Információs Közadat-nyilvántartást és ezzel párhuzamosan a Hatóságot új eljárási és szankcionálási jogkörrel (átláthatósági hatósági eljárás) ruházta fel 2023. február 28-tól. Az Országgyűlés a sajtó helyreigazítási eljárások mintájára újraalkotta a közérdekű adatok kiadása iránt indítható perek eljárási szabályait, és december 31-től rendelkezett a veszélyhelyzet idején az egyes adatigénylési rendelkezésektől való eltérésről szóló 521/2020. (XI. 25.) Korm. rendelet (a 45+45 napos határidő hosszabbítás lehetősége) hatályon kívül helyezéséről is.

A konferencia zárásaként az előadások kapcsán beérkező kérdésekre válaszolt dr. Kiss Attila főosztályvezető.

A konferencia előadásairól készült felvételek az MTVA Médiaklikk streaming szolgáltatásának segítségével a Hatóság honlapján keresztül is visszanezhetők, és az MTVA támogatásának köszönhetően az elmúlt években rögzített előadások is elérhetők maradtak az adatvédelem és információszabadság iránt érdeklődők számára (<https://naih.hu/adatvedelmi-tisztviselok-konferenciaja/>).

1.3. A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság megjelenése a médiában

2022. január 1. és december 31. között összesen 2542 hírt közöltek a médiumok a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóságról. A médiatípusok közül legtöbbször továbbra is az online médiában találkozhattunk a Hatóság tevékenységéről szóló híradásokkal, szám szerint 2101 alkalommal (82,65%). A nyomtatott sajtóban 146 esetben (5,74%), az elektronikus médiában pedig 295-szer (11,61%) szerepelt a NAIH.

Forrás: Observer Budapest Médiafigyelő Kft.

II. Adatvédelmi ügyek

II.1. Az általános adatvédelmi rendelet alkalmazása

II.1.1. Igazságügyi szakértők adatkezelése

A Hatóság továbbra is rendszeresen kap olyan beadványokat, amelyek az igazságügyi szakértők (e cím vonatkozásában a továbbiakban: szakértők) adatkezelését érintik, azon belül is elsősorban pszichológus-szakértőket. Míg korábban főleg a kirendelt szakértők eljárása volt a beadványok tárgya, 2022-ben a magánszakértők tevékenységére is több bejelentés vonatkozott.

A tekintetben, hogy a szakértő önálló adatkezelőnek minősül és az érintettől származó hozzáférési kérelmeket neki kell teljesítenie, a Hatóság már korábban, hatósági határozatban állást foglalt, és részletesen elemezte azt is, hogyan alakul a hozzáférési kérelem teljesíthetősége a kiskorút érintő adatkezelés esetén¹.

A szakértők tevékenységét érintő beadványokban megjelent az érintettek azon igénye is, hogy a kirendelt szakértő tevékenységének, valamint a szakvéleményben foglalt végső következtetésnek az ellenőrzése céljából férjenek hozzá egyrészt az általuk megadott adatokhoz (pl. teszt és kérdőív kitöltése során adott válaszok, az általuk elmondottak vizsgálati jegyzőkönyvben rögzítetten, hangfelvétel adatai stb.), másrészt a szakértő szakmai munkája, a vizsgálatok szakmai értékelése során keletkezett adatokhoz is. A szakértői vizsgálatban részt vett személyek lényegében az érdemi szakmai munka ellenőrzése érdekében kívánták a hozzáférési jog érvényesítésén keresztül igényelni az adatokat, mert a szakértő megállapításait vitatták. A szakértő szakmai adataira irányuló kérelem megítélését a Hatóság korábban már szintén értékelte². 2022-ben egy vizsgálati eljárásban a Hatóság megerősítette az eddigi jogértelmezését és kimondta, hogy az érintett jogai nem sérültek, amikor a vizsgált személy hozzáférési jogát a szakértő nem biztosította, mert az érintett a szakértő ellenőrzésére nem jogosult. (NAIH-2970/2022) Egy ügyben a kérelmező egyúttal rendőrségi feljelentést is tett a pszichodiagnosztikai adatai kiadása érdekében, és perben is fel kívánja használni ezeket, a szakértő döntésének, véleményének felülvizsgálata érdekében (NAIH-656/2022).

¹ A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság Beszámolója a 2020. évi tevékenységéről 67-68. o

² A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság Beszámolója a 2021. évi tevékenységéről 56-57-o.

Ugyanakkor előfordul, hogy az igazságügyi szakértő nem bocsátja rendelkezésre azokat az adatokat, melyekre a vizsgált személy jogszerűen igényt tarthat, sőt a szakértők gyakran az érintetti joggyakorlás lehetőségét sem biztosítják vagy nincsenek ezen kötelezettségükkel tisztában.

Egy ügyben a panaszosok ugyanazon igazságügyi szakértő adatkezelését kifogásolták, aki peres eljárásokban került kirendelésre, és a kirendelés nyomán vizsgálatokat folytatott le a panaszosokon. Ezt követően a vizsgált személyek az igazságügyi szakértőtől kérték a vizsgálati anyaguknak a rendelkezésre bocsátását, azonban valamennyi levél „Nem kereste” jelzéssel érkezett vissza a feladókhöz, vagyis a szakértő a székhelyén nem vette át a neki címzett leveleket. A szakértő postai téves kézbesítésre hivatkozott, alaptalanul, ezzel próbált mentesülni a válaszadási kötelezettsége alól. A Hatóság hangsúlyozza, hogy az adatkezelőknek megfelelő technikai és szervezési intézkedéseket kell végrehajtaniuk annak érdekében, hogy biztosítsák az érintetti jogok hatékony gyakorlásának lehetőségét. Ilyen intézkedés lehet, ha az adatkezelő/szakértő postai átirányítás vagy postafiók használatával biztosítaná a részére érkező érintetti levelek átvételét.

2022-ben két fő kérdéskör merült fel a beadványok vizsgálata nyomán, amely az eddigiekhez képest újdonságnak bizonyult a szakértők adatkezelését illetően:

1. Az egyik probléma a *szakértői vizsgálat során készített hangfelvétellel* kapcsolatos érintetti jogokkal összefüggésben került előtérbe. A szakértő adatkezelésének jogalapja – bírósági, hatósági eljárásban kirendelt szakértő eljárása esetén – a GDPR 6. cikk (1) bekezdés c) pontjában rögzített jogi kötelezettség teljesítése, tehát az adatkezeléshez nem kell az érintett hozzájárulása. A szakértő a befejezett kirendelést követően az adatokat zárolni köteles, az adatokat ezalatt csak munkája ellenőrzése, vagy más eljárásban való felhasználás érdekében továbbíthatja, majd tíz év elteltével azokat törölnie kell. Ugyanakkor a vonatkozó jogi szabályozás az érintett hozzájárulása esetén lehetővé teszi azt, hogy a szakértő a vizsgálatról hangfelvételt készítsen, itt tehát a GDPR 6. cikk (1) bekezdés a) pont szerinti érintetti hozzájárulás a hangfelvétel készítésének és kezelésének jogalapja. A hangfelvételek kezelésének kérdése két, lényegében egymással ellentétes tartalmú érintetti kérelemmel kapcsolatban merült fel. Az egyik beadványban a bejelentő sérelmezte, hogy a szakértő a hangfelvételről készített írásbeli leirat elkészülte után a hangfelvételt törölte, mert szerinte a leírtak nem voltak azonosak azzal, ami valójában elhangzott. A felvétel igazolta volna, hogy a szakvélemény elkészítéséhez a szakértő milyen információkat használt fel, a felvétel törlésével ennek bizonyítása lehetetlenné vált

(*NAIH-1560/2022*). Míg a másik esetben az érintett a felvétel elkészülte után, de még az elhangzottaknak a szakvélemény készítése érdekében történő felhasználása előtt kérte a felvétel törlését, álláspontja szerint a törléshez joga van, ha a hozzájárulását visszavonja (*NAIH-160/2022*). Az egyik esetben tehát a hangfelvétel törlését indítványozta az érintett, míg a másik esetben a törlést sérelmezte.

Mindkét esetben azonos körülmény volt az, hogy a bírósági eljárásban kirendelt szakértő az alapos, szakmailag alátámasztott szakvélemény elkészítése érdekében készítette a hangfelvételt az érintett hozzájárulása alapján. Az érintettek kérelmeivel kapcsolatban azt a körülményt szükséges elemezni, hogy mikor tekinthető a szakértői vizsgálat alkalmával készült hangfelvétel kezelése során az adatkezelés célja teljesültnek, amikor a hangfelvétel adattartalmára már nincs szükség: a hangfelvétel írásbeli leiratának elkészülte után, vagy ha az érintett az elkészült szakvéleményt az eljárási szabályok szerint már megismerte és további igénye, kifogása nincs a leirattal, illetve a felvétellel kapcsolatban. A Hatóság tapasztalata az, hogy sok szakértő törli a hangfelvételt az arról felvett írásbeli leirat elkészülte után, az adattakarékosság elvére tekintettel. Ugyanakkor ez a gyakorlat az érintetti oldalról vethet fel jogsérelmet, ha a pontosság elve sérül. Értelmezésre szorul az a kérdés is, hogy mi az az időtartam, amely alatt a hangfelvétel készítéséhez adott hozzájárulás visszavonható és emiatt a hangfelvétel törölendő, mivel ez a peres eljárás, hatósági eljárás alapelveire is kihatással van. Mindezek alapján a Hatóság szükségesnek tartja a jogi szabályozás átgondolását, felülvizsgálatát a hangfelvétel készítésének és kezelésének kérdésében.

2. A 2022-ben előtérbe került másik ügycsoport a *magánszakértők tevékenységét* érintette.

Az egyik beadványban foglalt probléma alapja az volt, hogy a válófélben lévő szülők egyike magánszakértői pszichológiai véleményt készíttetett a közös gyermekükre vonatkozóan. A szakvéleményt a szülő azonban a bírósági eljárásba nem csatolta be – vélhetően, mert az nem az általa várt eredményt tartalmazta –, a másik szülő pedig nem jutott információhoz a szakvélemény tartalmáról, holott az a gyermekére és rá nézve is tartalmazott megállapításokat, és azt a szakértő a hozzáférési jog gyakorlása keretében sem adta át részére. A Hatóság megállapította, hogy sem ágazati jogszabály, sem eljárási szabály nem biztosítja az ilyen, perbe nem csatolt magánszakvélemény megismerhetőségét.

Ez az eset az adatkezelés jogalapja tekintetében is felvetett egy gyakorlati problémát. A bírósági, hatósági eljárásban kirendelt szakértői adatkezelés jogalapjával ellentétben a magánszakértő csak az érintett előzetes írásbeli hozzá-

járulásával kezelheti a vizsgálattal összefüggő adatokat. A vizsgált esetben sem a gyermek vizsgálatához, sem az annak keretében történő adatkezeléshez nem adott hozzájárulást a másik szülő. A Hatóság álláspontja az, hogy nem jogosult a magánszakértő a gyermek adatainak kezelésére – és ezáltal, jogszerű adatkezelés hiányában végeredményben a gyermek vizsgálatának elvégzésére – ha mindkét törvényes képviselő hozzájárulásával nem rendelkezik. Mindeközben a gyermek mindenek felett álló érdekét kell figyelembe venni, amikor az elvégzendő szakértői vizsgálat megállapításainak felhasználása az ő további érdekeit szolgálhatja a szülői felügyelet gyakorlásának, vagy a kapcsolattartás szabályozásának körében. Ilyen esetben a szülő által bizonyítani kívánt tény, állapotot más jogszerű módon kell szakértői vizsgálat alá vonni. A Hatóság álláspontja szerint – amennyiben a szülők között még nincs bírósági eljárás folyamatban – közjegyzői nemperes eljárásban lehet a kívánt állapotot bizonyítani, és a közjegyző által kirendelt szakértő adatkezelésének jogalapja már a jogszabály kötelező előírása lesz, nem pedig hozzájárulás, így az esetleges szülői érdekelletét nem befolyásolja a szakértői vizsgálat elvégezhetőségét. (NAIH-1525/2022, NAIH-1528/2022)

A magánszakértők adatkezelésével összefüggő másik beadvány szerint – szintén kiskorú érintettségével – a szülők között elmérgesedett viszonyban az egyik szülő a másik szülőről titokban hangfelvételt készített, amelyet annak igazolásaként kívánt felhasználni, hogy a gyermek veszélyeztetettségét bizonyítsa. A szülő magánszakértő részére továbbította a felvételt, és kérte a szakvélemény készítését arra irányulóan, hogy a másik szülő bántalmazza a gyermeket. A magánszakértő a hangfelvételt csak a másik szülő – akinek a hangját a felvétel rögzíti – írásbeli hozzájárulásával kezelhette és használhatta volna fel, értelemszerűen itt sem életszerű a hozzájárulás beszerzése. Jogalap hiányában a magánszakértő az ügyet nem vállalhatta volna el, nem végezhetette volna az adatkezelést. Megjegyzendő, hogy a kiskorú érdekét szem előtt kell tartani, és az ő érdekét szolgálja az, hogy ha valóban veszélyeztetett helyzetben van, akkor ezt a hatóságok késlekedés nélkül és bizonyítottan feltárják. (NAIH-5032/2022, NAIH-5033/2022, NAIH-5162/2022)

A fentiek alapján is láthatóan a szakértők működése olyan terület a hazai jogban, amely az igazságszolgáltatással való szoros összefüggése folytán jelentős közérdeket képvisel, így elengedhetetlen, hogy a szakértők egyértelmű szabályozás és egységes jogértelmezés alapján járjanak el. A Hatóság az elmúlt időszak tapasztalatai alapján a Magyar Igazságügyi Szakértői Kamarával való egyeztetést is kezdeményez az egységes joggyakorlat kialakítása érdekében.

II.1.2. A 2022. évi országgyűlési választás és választási kampány tapasztalatai

Már a 2019 májusában tartott európai parlamenti képviselők választása, majd ezt követően a hazánkban 2019. október 13-án sorra került általános helyi és nemzetiségi önkormányzati képviselők választása során is körvonalazódott, hogy melyek azok az adatvédelmi problémák, illetve melyek azok a területek, adatkezelési műveletek (például polgárok telefon/e-mail/postai úton történő megkeresése, különféle rendezvényekről történő tájékoztatás, aktuális témákban véleménykérés, aláírásgyűjtő ív kitöltése), ahol a polgárok személyes adatainak kezelésével kapcsolatban előfordulhatnak jogsértések.

A Hatóság ezen, korábbi választások tapasztalatait összegyűjtve az adatkezelési tevékenységekkel kapcsolatban felmerült problémákat összefoglalta, és a 2020 februárjában kiadott ajánlásában felhívta az adatkezelésben résztvevők – politikai pártok és szervezetek – figyelmét a legfontosabb követelményekre. Ennek ellenére a politikai jellegű adatkezelésekkel kapcsolatos panaszok nem csökkentek a Hatóság tapasztalata szerint. 2022. április 3-án lezajlott az országgyűlési képviselők általános választása, amelyhez kapcsolódóan számos bejelentés, panasz érkezett a Hatósághoz.

1. A 2022. évi általános országgyűlési választást egy meglehetősen hosszúra nyúló kampányidőszak előzte meg, kezdődően az *ellenzéki pártok által lebonyolított előválasztáshoz kapcsolódó kampánytevékenységgel*. Mint ismeretes, az országgyűlési választást megelőzően hat párt akként döntött, hogy az országgyűlési választáson közös miniszterelnök-jelöltet és valamennyi egyéni választókerületben közös jelöltet indít, akik kiválasztása két fordulóból álló előválasztás eredménye alapján történt.

Az előválasztás során a mobil szavazópontokon a papír alapú szavazás során beolvasták a laccímkartya vonalkódját, valamint a *szavazólapon lévő QR-kódot* is. Egy panaszos aggályai azzal kapcsolatban merültek fel, hogy a szavazólapon elhelyezett QR-kód egyedi azonosítót, vagy minden szavazólapon egyforma információt tartalmaz-e, vagyis a szavazólapot össze tudják-e kapcsolni a szavazatot leadó személlyel, ezáltal megállapítani, hogy ki, melyik jelöltre szavazott. A vizsgálat során nem volt megállapítható arra utaló információ, hogy a QR-kód összekapcsolta volna a szavazólapot a szavazatot leadó személlyel, ennek alapján tehát nem vált ismertté, hogy ki, mely jelöltre szavazott.

A vizsgálat során ugyanakkor a Hatóság megállapította, hogy a pártok jogalap nélkül kezelték az előválasztáson szavazó személyek szavazáson való részvétellel kapcsolatban megadott személyes adatait, a pártok ugyanis nem igazolták az általuk megjelölt jogalap fennálltát, azaz azt, hogy az adatkezelés közérdekű vagy közfeladat végrehajtásához szükséges. A kapcsolattartási célból megadott adatok kezelésével kapcsolatban a Hatóság megállapította továbbá, hogy az adatkezelők nem nyújtottak megfelelő tájékoztatást az adatkezelés céljáról, amelynek következtében az érintetti hozzájárulás érvényességéhez szükséges fontos fogalmi elem hiányzott, ezáltal a kapcsolattartási célból megadott személyes adatok kezelése is jogalap nélkül történt. A Hatóság megállapítása szerint az érintetteknek az adatkezelés lényeges körülményeiről nyújtott tájékoztatás a kapcsolattartási adatok tekintetében is hiányos volt. (NAIH-6001/2022)

A Hatósághoz ebben az időszakban továbbá megannyi panasz, bejelentés érkezett azzal kapcsolatban, hogy a választópolgárok kampánycélú megkeresést kaptak e-mailen, telefonon (hívás és SMS formájában), valamint postai úton. A Hatóság *kéretlen politikai kampányhívások* miatt folytatott vizsgálatot, amely kampányhívás során az ellenzéki előválasztás jelöltjeinek támogatására, a választáson részvételre buzdítottak. A telefonos kampány során az egyik ellenzéki miniszterelnök-jelöltet támogató szervezet megbízásából a hívásokat lebonyolító kft. adatbázisában szereplő telefonszámokra kezdeményeztek automata általi hívást, a hívás során a miniszterelnök-jelölt nevében elhangzott politikai üzenet volt hallható. A Hatóság mindenekelőtt az adatkezelésben betöltött szerepeket tisztázta. Figyelemmel arra, hogy a kitelefonálásokat a kft. a saját adatbázisában tárolt telefonszámok felhasználásával végezte, magát tekintette adatkezelőnek a telefonos kampánnyal összefüggésben, és a megbízást adó politikai szervezet is így nyilatkozott a vizsgálat során.

Az adatkezelő meghatározásának lényeges eleme az adatkezelő befolyása az adatkezelés céljaira és eszközeire. Ennek alapján a Hatóság a vizsgált adatkezelés tekintetében mind a politikai szervezet, mind a kitelefonálást bonyolító kft. adatkezelői minőségét megállapította. Ezen túlmutatóan azonban a Hatóság vizsgálta azt is, hogy a politikai szervezet és a kft. közös adatkezelőknek, vagy önálló adatkezelőknek tekintendők-e.

A Hatóság a feltárt tényállás alapján megállapította, hogy az adatkezelés célját – amely az érintettek figyelmének felhívása az előválasztásra és a szavazásra, továbbá ezzel összefüggésben közvélemény-kutatás lefolytatása volt – a politikai szervezet és a kitelefonálást végző kft. közösen határozta meg. Az adatkezelés eszközét is együttesen határozták meg, a politikai szervezet döntött arról, hogy

az adatkezelés célját hanghívás útján kívánja elérni, azt azonban, hogy ennek megvalósítása hogyan, milyen módon, milyen személyes adatok felhasználásával, milyen üzenetek érintettekhez hívás útján történő eljuttatásával történjen, a politikai szervezet és a kft. közösen határozták meg. A politikai szervezet és a kft. tehát a célok és eszközök meghatározásában közösen vettek részt, összehangoltan, egymásra tekintettel döntöttek az adatkezelés módjáról és az adatkezelésben végzett tevékenységeik egymástól elválaszthatatlank és szorosan összefüggtek, ezáltal közös adatkezelőknek minősülnek.

A Hatóság ezzel összefüggésben hangsúlyozta, hogy közös adatkezelés esetén az adatkezelőknek az adatkezelői kötelezettségeket nem kell egyenlően felosztaniuk, azok teljesítését egymás között megoszthatják. Az adatkezelőknek megállapodást kell kötniük egymással, amelyben meghatározzák, hogy milyen módon teljesítik a GDPR szerinti kötelezettségeket, vagyis milyen jogalapon, milyen személyes adatokat, mennyi ideig kezelnek az adatkezelők, vagy az érintettek előzetes tájékoztatásával kapcsolatban hogyan járnak el, továbbá meg kell határozniuk azt is, hogy ki lesz felelős a kérelmek megválaszolásáért, amikor az érintettek a GDPR-ban biztosított jogaikat gyakorolják. A közös adatkezelők által kötött valamely szerződés azonban önmagában nem váltja ki az adatkezelői megállapodást, csak abban az esetben minősülhet annak is, ha tartalmaz az adatkezelői kötelezettségek teljesítéséért fennálló felelősségre és feladatokra vonatkozó megállapításokat.

A Hatóság a vizsgált adatkezeléssel kapcsolatban megállapította továbbá, hogy a politikai szervezet és a kft. a telefonhívás során nem nyújtottak az érintetteknek alapvető általános tájékoztatást a személyes adataik kezelésével kapcsolatban, továbbá a kft. a kitelefonálási tevékenységeihez kapcsolódó adatkezelésekről sem nyújt valós tájékoztatást az érintetteknek. (NAIH-3182/2022)

A Hatóság ugyanezen eredményre, a közös adatkezelői minőség megállapítására jutott egy, a kormányzati oldalon zajlott *telefonos kampányhoz kapcsolódó adatkezelés* vizsgálata során is. A Hatóság ebben az ügyben megállapította továbbá, hogy a politikai párt és a telefonhívásokat lebonyolító szervezet a hívások során nem nyújtottak tájékoztatást az érintetteknek a személyes adataik kezelésével kapcsolatban, ami által az érintetti jogok sérültek, és ez szorosan összefüggött azzal, hogy az adatkezelési tevékenységük folytatását nem alakították ki úgy, hogy az érintetti joggyakorlást megfelelően biztosítsák és elősegítsék. (NAIH-82/2022)

A Hatóság vizsgálta továbbá egy párt előválasztáshoz kapcsolódó *véleménynyilvánító célú adatgyűjtését* is, miután bejelentés érkezett annak adatkezelésről történő tájékoztatása, a gyűjtött adatok köre, valamint a további kapcsolattartáshoz történő hozzájárulás jogszerűtlensége tárgyában. Az aláírásgyűjtés időszaka alatt az adatkezelő időben egymást követően két különböző aláírásgyűjtő íven folytatott adatgyűjtést, amely íveken egyrészt a petíció támogatása céljából, másrészt további kapcsolattartás, véleménykérés, választási és egyéb tájékoztatás céljából történt – az érintettek által opcionálisan megadott kapcsolattartási – adatok gyűjtése. Az adatgyűjtés kezdeti időszakában alkalmazott ív tájékoztatása azonban nem volt megfelelő, mert nem tartalmazta az aláírásgyűjtés elsődleges célját, és emiatt az aláírók hozzájárulása nem volt érvényes. Nem volt megfelelő továbbá az adatkezelés körülményeiről nyújtott tájékoztatás, az íven és a tájékoztatón nem volt egyértelműen feltüntetve, hogy kapcsolattartás céljára nem kötelező az adatok megadása, illetve a petíció online támogatásához rendelkezésre álló oldalon nem is volt lehetőségük az érintetteknek arra, hogy ezeket az adatokat ne adják meg. (NAIH-1775/2022)

2. A Hatóság döntést hozott egy *telefonos vélemény-felméréssel összefüggő adatkezelési gyakorlat* jogi megfelelősége tekintetében. Egy kft. egy másik kft. megbízásából a nyilvános telefonkönyv leválogatásával biztosított adatbázisban szereplő vezetékes telefonszámokat felhívta, hangüzenetet játszott le, a 4 kérdésre telefon-nyomógombbal adott válaszokat összesítve átadta a megbízó kft.-nek. Ezen felül a hozzájárulást gombnyomással jelző érintettek név és kapcsolati adatát az automata gépileg értelmezhető szöveggé alakította.

A vizsgált telefonos kampány során két elkülöníthető célú és eltérő jogalappal rendelkező adatkezelés történt: egyrészt telefonszám-lista automatikus eszközzel való felhívása, melynek célja politikai közvélemény-kutatás volt; másrészt az érintettek név, telefonszám adatának rögzítése és lakcím adatok hozzákapcsolása, melynek célja a szolgáltatások népszerűsítése, több olvasó szerzése, az ismertség növelése közvetlen üzletszerzéssel. A telefonszám a Hatóság gyakorlata alapján főszabály szerint önmagában is személyes adatnak minősül. A személyes adat definíciója alapján nem szükséges a személyesadat-jelleghez az, hogy azt az adott adatkezelő képes legyen adott természetes személyhez kötni, a közvetett azonosíthatóság elegendő, ha jogszerű eszközökkel juthat az azonosításhoz szükséges többletinformáció birtokába.

A Hatóság megállapította, hogy a kft. a jogos érdekére alapított adatkezeléssel kapcsolatban a cél kivételével semmilyen más információt nem adott meg az érintetteknek. Az adatkezelő aktívan felelős az adatkezelői kötelezettségek, így

a tájékoztatás rendelkezésre bocsátásáért. Pusztán egy adatfeldolgozói szerződésben annak leírása, „lepapírozása”, hogy az általa választott és igénybe vett közreműködő köteles a jogszabályokat betartani – amely külön leírás nélkül is evidens – nem mentesíti az adatkezelőt a jogi felelősség alól.

A telefonon nem, csak online elérhető és utólagos tájékoztatás az előzetes tájékoztatási kötelezettséget nem teljesíti, az érintettek alapvető információhoz történő tényleges hozzáférést nem biztosítja, valós információt a hozzáférési és tiltakozási jogok gyakorlásának mikéntjéről nem biztosít, ha az a telefonhívásból nem derül ki. Nem az érintett feladata az ezeknek való utánjárás, a joggyakorláshoz szükséges információkat ténylegesen el kell juttatni az érintettekhez.

A jogos érdek jogalappal összefüggésben fontos hangsúlyozni, hogy az nem arra szolgál, hogy egyéb lehetőség hiányában az adatkezelő erre hivatkozással bármikor és bármilyen indokkal az egyéb jogalapok alkalmazhatóságának hiányában kezeljen személyes adatokat. Bár látszólag a legrugalmasabb jogalappal tűnik, annak alkalmazásával az adatkezelő jelentős felelősséget vállal – nem csak szűk értelemben a személyes adatok kezelésével, hanem az ahhoz kapcsolódó egyéb garanciális kötelezettségek teljesítésének felvállalásával is. Megfelelő mérlegelés, tervezés és garanciák kell, hogy biztosítsák a gyakorlatban többek között azt, hogy az érintett tisztában lehessen az adatkezeléssel, és azzal szemben tiltakozni tudjon, mivel az adatkezelést követően – különösen egy rövid ideig tartó vagy egyszeri adatkezelésnél, hívásnál – már kiüresedik az érintett valamennyi joga. Nem az érintett, valamint nem a Hatóság feladata és felelőssége egy hatósági eljárás során az adatkezelő helyett az adatkezelés céljának és a jogos érdekeinek azonosítása és indokolása. Azt, hogy milyen célból és milyen jogos érdekei miatt kíván személyes adatot kezelni, az adatkezelőnek kell konkrétan, adat- és célszintre lebontva egyértelműen indokolni, mérlegelni és ennek garanciáit megteremteni. Ennek elmaradása és csak a saját érdek megemlítése az érdekmérlegelést látszólagossá teszi, annak eredménye nem lehet valós.

A két cég nem biztosította továbbá a jogszerűség és garanciák körében az online tudakozóban nem feltüntetett, valamint az online tudakozóban a kutatási és marketing célból tiltottként jelölt telefonszámok kiszűrését az adatbázisból. További problémaként a kft. az álnevesített telefonszámokat tévesen nem személyes adatnak minősítette, és semmilyen adatkezelői kötelezettséget – mint a tájékoztatás megadása – nem teljesített a telefonszámok kezelése során. A Hatóság a telefonszám-adatbázissal kapcsolatos adatkezelés GDPR-ral való

összhangba hozatalát rendelte el, és mindkét cég vonatkozásában adatvédelmi bírságot szabott ki. (NAIH-770/2022)

3. A Hatósághoz a választásokat közvetlenül megelőző időszakban és a választás napját követő hetekben is igen sok panasz érkezett. A legtöbb panaszt (összesen 138) azzal kapcsolatban nyújtották be, hogy a választások napját megelőző napokban a *panaszhoz köthető megszólítást tartalmazó, azonban az adatkezelőre vonatkozó információt egyáltalán nem tartalmazó SMS üzenet* érkezett az érintettek személyes használatában lévő telefonszámra. Százon felüli panasz érkezett az ugyancsak a választás napját megelőző napokban lebonyolított, kéretlen politikai tartalmú kampányhívások miatt.

A Hatóság a bejelentések alapján hivatalból vizsgálatot indított, amelyek során elsődlegesen az adatkezelő személyét azonosítja. Az eddigi információk alapján a választókat hosszú szerződéses láncolat alapján, sok szereplő közreműködésén keresztül keresték meg a kampányüzenettel, emiatt az adatkezelők személyének meghatározása, azonosítása jelentős időbe telik és jelenleg is folyamatban van, majd ennek megtörténte után tudja vizsgálni a Hatóság az adatkezelés jogszerűségét. (NAIH-4360/2022, NAIH-5243/2022, NAIH-4949/2022)

Azzal kapcsolatban is érkeztek panaszok, hogy személyek *postai úton kaptak névre szóló, kampánycélú, a választókerületükben induló jelöltre szavazásra felhívó levelet*. A választópolgárok ezen ügyekben tájékoztatást kaptak arról, hogy a törvényi szabályozás szerint a jelölteknek lehetőségük van arra, hogy a szavazóköri névjegyzékben szereplő választópolgárok nevét és lakcímét az érintett választókerületre kiterjedően a választási irodától kikérjék, továbbá arról, hogy a jövőre vonatkozóan ennek elkerülése érdekében az adatkiadás megtiltása iránt kérelmet nyújthatnak be a megjelölt módokon. (NAIH-4143/2022)

A 2022. évi országgyűlési választások során a választópolgároknak lehetőségük volt online adatigénylással fordulni a Nemzeti Választási Irodához arra vonatkozóan, hogy *személyes adataik szerepelnek-e a 2022. évi országgyűlési képviselők választásán valamely jelölt ajánlóívén*. Ehhez kapcsolódóan – azaz amiatt, mert személyes adataik úgy szerepeltek valamely jelölt ajánlóívén, hogy az adott jelöltet a választópolgár ajánlásával nem támogatta – szintén több bejelentés érkezett. A Hatóság ezzel kapcsolatban kifejtett álláspontja szerint a választási irodától kapott visszaigazolás csupán azt igazolja, hogy az adott választópolgár ajánlása mely íven szerepel, és az ív mely jelölő szervezethez és mely ajánlategyűjtő személyhez köthető. Utólag, hatósági eszközökkel azonban nem, vagy nehezen bizonyítható, hogy a személyes adatokat, aláírásokat ténylegesen ki

írta rá az ajánlóívre, az aláírás, illetve annak hamisítása mely személy által történt konkrétan, ami pedig előfeltétele a többi, az ajánlóíven feltüntetett személyes adat felhasználása jogszerűsége megállapításának. (NAIH-3541/2022)

A Hatóság vizsgálta egy pártnak a választás napját megelőző napokban történt *kampánycélú SMS-küldéssel összefüggésben megvalósult adatkezelése* jogszerűségét. A Hatóság a vizsgálat során megállapította, hogy az SMS üzenet semmiféle tájékoztatást nem nyújtott az adatkezeléssel kapcsolatos legfontosabb információkról, az SMS üzenetben ugyanis nem volt feltüntetve, hogy annak mely párt a küldője, arra csupán a szöveg tartalma alapján lehetett következtetni. A Hatóság hangsúlyozta, hogy a megfelelő tájékoztatás elengedhetetlen ahhoz, hogy az érintett olyan helyzetben legyen, hogy érintetti jogait gyakorolni tudja. Az SMS útján történő megkeresésnél is egyértelművé kell tenni, hogy az kitől származik, és például egy, az aktuális tájékoztatóra mutató linkkel biztosítható az adatkezelés átláthatósága. (NAIH-5542/2022)

A Hatóság megállapítása szerint a bejelentésekben felmerülő adatvédelmi jogsértések jellegéből, az ügyek tapasztalataiból jól látható, hogy továbbra is fennállnak azok, az előző választási időszakban is megjelent problémák, hogy az adatkezelés megkezdését megelőzően nincs konkrétan meghatározva az, hogy az adott magatartásért, az általános adatvédelmi rendeletben meghatározott kötelezettségek végrehajtásáért ki, mely szervezet a felelős. Emellett talán a leglényegesebb probléma érintetti oldalról az, hogy az érintettek a legtöbb esetben semmilyen tájékoztatást nem kapnak az adatkezelésről, csupán a jogsértés megtörténte által értesülnek az adatkezelés fennálltáról, azonban megfelelő információk hiányában – sok esetben az adatkezelő személyének ismerete hiányában – az érintetti jogait gyakorolni egyáltalán nem tudják.

II.1.3. „Kamerás” megfigyelések

A Hatóság ügyeinek jelentős részét teszik ki az ún. „kamerás” megfigyeléssel kapcsolatos panaszok, e témakörben már sok döntés született a korábbi évek során, melyek alapján világosan látható a Hatóság jogértelmezése. A szomszédok közti vita, a társasházak kamerarendszereivel kapcsolatos „szokásos” ügyein túl, 2022-ben néhány ügyben a Hatóság az eddigiekhez képest eltérő szempontokat ítélt meg illetve új értelmezési kérdésekben határozott.

1. Az egyik ilyen ügyben *egy cég üzlethelyiségére felszerelt kamerarendszert* vizsgálta a Hatóság, mert a kamerák közterületet és egy közeli társasház lakóinak mozgását is megfigyelés alatt tartották a panaszos szerint. Az adatkezelő

cég egy bárt/kávézót üzemeltetett úgy, hogy az üzlete előtti járda egy részét, tehát közterületet bérelt az önkormányzattól, és ott teraszt hozott létre. Az erről szóló használati megállapodás szerint a használat nem terjedt ki a 1,5 méteres gyalogos folyosóra, csupán az üzlet bejárata előtti és a gyalogos folyosón túli területre, kifejezetten tehát az asztalok és székek által elfoglalt területre. A cég az üzlethelyiség vendégei, személyzete testi épségének védelme, valamint a teraszon elhelyezett vagyontárgyak védelme miatt, létfontosságú érdekének védelmére hivatkozással – a GDPR 6. cikk (1) bekezdés d) pontja – szereltette fel a kamerákat.

A Hatóság megállapította, hogy a létfontosságú érdek jogalap nem alkalmazható a kamerarendszerrel történő megfigyeléssel összefüggő adatkezelésre. A kamerás megfigyelésre alkalmazandó jogalap jellemzően a jogos érdek lehet, így a Hatóság megállapította, hogy a cég a személyes adatokat jogalap nélkül kezeli azzal, hogy a teraszon éttermi asztalokat figyel meg és a vendégekről folyamatosan képet és hangot rögzít a működtetett kamerarendszer segítségével, mely nem felel meg az arányosság követelményének.

A vendégek ugyanis elvárhatják, hogy ne figyeljék meg őket nyilvános helyeken, különösen akkor, ha ezeket a helyeket jellemzően szabadidős tevékenységek céljára használják. Az éjszaka és a rendes munkaidőn kívül üzemelő megfigyelőrendszer általában megfelel az adatkezelő igényeinek a vagyonát fenyegető veszélyek elkerüléséhez. Ennek alapján az éjszaka és a rendes munkaidőn kívül üzemelő megfigyelőrendszer közterületre irányítva – ha az adatkezelés egyéb körülményei alapján igazolható a szükségesség/jogszerűség – arányos korlátozást valósíthat meg. Azonban a hangrögzítés éjszaka és a rendes munkaidőn kívül sem tekinthető jogszerű adatkezelési módnak.

A kamerás megfigyelésről szóló tájékoztatás esetén az adatkezelő többszintű megközelítést köteles alkalmazni. Az átláthatóság biztosítása érdekében a kamerás megfigyelést illetően a legfontosabb információkat a figyelmeztető táblán (első szint) kell feltüntetni oly módon, hogy a személy a megfigyelt területre való belépés előtt felismerhesse a megfigyelés legfontosabb körülményeit, így például az adatkezelés céljait, az adatkezelő kilétét és az érintett jogainak meglétére vonatkozó részletes tudnivalókat. A teljes körű tájékoztatáshoz közzendő további adatok pedig közölhetők más módon (második szint), azonban annak elérhetőségére utalnia kell az első szintű tájékoztatásnak. Mindezek miatt a Hatóság kötelezte az adatkezelőt, hogy megfelelő jogalapon és megfelelő tájékoztatás mellett üzemeltesse a kamerákat vagy szüntesse meg az adatkezelést. (NAIH-88/2022)

2. Súlyos jogsértés történt egy másik cégnél, amely egy balatoni *szálláshelyet* működtet, melynek területén *két egymástól elkülöníthető kamerarendszert* üzemeltetett. Az első kamerarendszer fix analóg kamerákból áll, amelyek csak élőképet közvetítettek, a második IP-kamerákból, amelyek képet és hangot is rögzítettek. Az analóg rendszer kamerái a parkolót, illetve a kaputól a szálláshely bejáratáig terjedő sávot figyelték meg, míg az IP-kamerák a recepciót, az étkezőt, a belső udvart, valamint az épület teraszán elhelyezett jakuzzit. Ezen kamerák mozgásra aktiválódtak, és kezdték meg a rögzítést. A jakuzzira irányuló kamera olyan módon volt beállítva, hogy alkalmas volt a szomszédos ingatlanon tartózkodó személyek megfigyelésére is. Az adatkezelő a kamerarendszerek útján megvalósuló adatkezelése jogalapjaként a GDPR 6. cikk (1) bekezdés f) pont szerinti jogos érdekét jelölte meg, az adatkezelés céljaként pedig a személy- és vagyonvédelmet.

A Hatóság az analóg kamerarendszer útján megvalósuló adatkezelést jogszerűnek találta, mivel a kamerák látószögébe kizárólag az ingatlan olyan részei estek bele, ahol a szállóvendégek csak áthaladnak, illetve ahol ténylegesen alkalmassak vagyonvédelmi célok betöltésére, pl. parkoló. Emellett mivel a kamerák az utcafrontól is láthatók, így visszatartó erővel is bírnak az ingatlan területére való illetéktelen behatolással, illetve egyéb vagyon elleni bűncselekmények elkövetésével szemben. A Hatóság álláspontja szerint azáltal, hogy rendszer csak élőképet közvetít, az érintettek magánszférájába való beavatkozás jelentősen kisebb foka valósul meg, mint ha sor kerülne a személyes adataik rögzítésére.

A Hatóság ugyanakkor a határozatában megállapította, hogy az IP-kamerákból álló kamerarendszer útján történő hangrögzítés jogellenes, mivel az adatkezelés az elérni kívánt céllal nem arányos, és annak szükségességét az adatkezelő az eljárásban nem igazolta. A hangrögzítés nem tekinthető általánosan bevett gyakorlatnak vagyonvédelmi kamerás megfigyelések esetében, így az érintettek tájékoztatás hiányában nem is számíthattak arra, hogy a kamerák a képmásuk mellett a hangjukat, a beszélgetéseiket is rögzíti.

A Hatóság az étkezőben elhelyezett kamera vonatkozásában megállapította, hogy az adatkezelés az elérni kívánt céllal nem arányos, és a vendégek elvárásaival ellentétes az, ha őket pihenés, étkezés közben figyelik meg. A jakuzzit és a belső udvart figyelő kamera vonatkozásában ugyanezt hangsúlyozta a Hatóság azzal, hogy a rendelkezésére álló kamerafelvételek alapján az érintettek nem voltak tisztában azzal, hogy őket a jakuzzi használata közben kamerával megfigyelik, róluk felvétel készül intim szituációk közben. A recepció pult feletti kamera útján megvalósuló adatkezelés szükségességét a Hatóság elfo-

gadta, tekintettel arra, hogy a felvételek alapján ténylegesen történik ott készpénzforgalom, illetve a pénzkazetta is a kamera látószögébe eső szekrényben került elhelyezésre.

A Hatóság a fentiek mellett megállapította, hogy az adatkezelő nem nyújtott átlátható, könnyen hozzáférhető tájékoztatást az érintetteknek a kamerarendszer útján megvalósuló adatkezelésről, illetve a közölt információk tévesek, félrevezetőek voltak.

Mindezek alapján a Hatóság elrendelte az étkezőben elhelyezett, illetve a belső udvarra és a jakuzzira irányuló kamerák leszerelését, eltiltotta az adatkezelőt a további jogsértéstől, valamint hárommillió forint adatvédelmi bírság megfizetésére kötelezte az adatkezelőt. (NAIH-5114/2022)

3. Több bejelentés érkezett a Hatósághoz, melyekben a bejelentők azt kifogásolták, hogy egy *szépségszalomban*, ahol arc- és testkezeléseket, valamint orvosestétikai beavatkozásokat végeznek, minden helyiségben (irodában, kezelőben, folyosón, recepción) kamerák üzemelnek, melyeken keresztül mind a munkavállalókat, mind a vendégeket lehallgatják. Noha a szépségszalont üzemeltető kft. arról tájékoztatta az érintetteket, hogy képfelvétel készül, azonban a hangfelvételtől, valamint a megfigyelés valódi céljáról nem nyújtott tájékoztatást. A bejelentések szerint a hangfelvétel készítésének a célja, hogy ellenőrizték a kezelést végző munkatársakat, valamint információkat szerezzenek a vendégekről, és ezen információk alapján még több kezelést és arcápoló terméket adjanak el nekik. A Hatósághoz érkezett bejelentések arra is kitértek, hogy a kft. olyan ajánlási gyakorlatot folytat, melynek során arra kéri vendégeiket, hogy adják meg ismerőseik nevét és elérhetőségeit, majd ezen adatok felhasználásával ingyenes kezelést ajánlanak az így megkeresett érintetteknek.

A Hatóság az ügyben hatósági ellenőrzést indított és ennek során helyszíni szemlét tartott a szépségszalomban, majd a tapasztalatok alapján hivatalból adatvédelmi hatósági eljárást indított. A Hatóság megvizsgálta a szépségszalomban elhelyezett kamerák által készített felvételeket, a vendégadatbázist, valamint több alkalommal nyilatkozattételre hívta fel a szépségszalont üzemeltető társaságot, amely számára az együttműködési kötelezettség megszegése és a tényállás feltárásának akadályozása miatt a Hatóság két esetben is eljárási bírságot volt kénytelen kiszabni.

A tényállás tisztázását követően a Hatóság megállapította, hogy a kft. a munkavállalókat és a vendégeket is jogsértően figyelte meg, és adatkezelése kirí-

vóan jogsértő volt, többek között a hangrögzítésre, hangfelvételek készítésére a társaság nem rendelkezett joggal, a kamerafelvételek munkavállalók általi felhasználása illetve a hozzáférés módja és belső szabályozása nem volt megfelelő. Megállapításra került továbbá a vendégek személyes adatai kezelésének céljainak és jogalapjának vizsgálata során, hogy a társaság adatkezelési folyamatai átláthatatlanok, ezen kívül a társaság az adatbázisában több ezer bejegyzés vonatkozásában nem tudta igazolni az adatkezelés jogalapját. A vendégek adatainak marketing célra történő kezeléséhez a szépségszalomban sem az érintettek megfelelő tájékoztatását, sem az általa hivatkozott jogalapok fennállását nem igazolta. A Hatóság megállapította továbbá, hogy az ügyfélajánlási gyakorlat szintén nem elfogadható. Mivel a társaság a konzultációs lapokon és az adatbázisában jogszerűtlenül kezelt a különleges, egészségügyi adatokat, a Hatóság emiatt is elmarasztalta.

A megállapított jogsértések miatt a Hatóság 30 millió forint adatvédelmi bírságot szabott ki, megtiltotta a kamerás adatkezelést a kezelőkben, valamint a diagnosztikai és vizsgálati szobákban, továbbá elrendelte a videofelvételek, az egészségügyi adatok, valamint az ügyfélajánlás során keletkezett adatok törlését. (NAIH-2732/2023)

4. Egy másik bejelentésben a bejelentő azt kifogásolta, hogy munkáltatója – egy fogorvosi rendelő tulajdonosa – telephelyén és két fióktelepén is jogosulatlanul figyelte meg kamerával a munkavállalókat, illetve a fogorvosi rendelésen megjelenő pácienseket, akikről nem csak a kezelésre történő várakozás közben, de a kezelés alatt is hozzájárulásuk nélkül készített képfelvételeket.

A Hatóság az ügyben az általános adatvédelmi rendelet 57. cikk (1) bekezdés f) és az Infotv. 38. § (3) bekezdés a) pontja alapján vizsgálati eljárást indított, és a tényállástisztázó kérdésekre a bejelentő által megküldött válasz, illetve a csatolt fényképfelvételek alapján valószínűsítette, hogy a fogorvosi rendelő tulajdonosa megsértette az általános adatvédelmi rendelet rendelkezéseit, ezért a Hatóság az Infotv. 60. § (1) bekezdésére tekintettel adatvédelmi hatósági eljárás megindításáról döntött, illetve ennek keretében helyszíni szemlét rendelt el az előzetes értesítés mellőzésével.

A Hatóság a helyszíni szemle során észlelte, hogy a rendelő bejárati ajtaján piktogram nem volt található, a fogorvosi rendelő tulajdonosának későbbi nyilatkozata szerint pár évvel ezelőtti ajtócsere miatt. A rendelő várótermében kettő darab kamera üzemelt. A váróterem egy laborral és egy bőrgyógyászati rendelővel volt közös. A váróteremben a kamerás megfigyelésről figyelemfelhívó jelzés

került elhelyezésre, és adatkezelésről szóló tájékoztató is ki volt helyezve a rendelő ajtaja melletti falfelületre. A fogorvosi rendelő tulajdonosa helyszínen tett nyilatkozata szerint ez a két kamera az ingóságok megóvása, illetve személyvédelem céljából került felszerelésre. A kezelőhelyiségben szintén kettő darab kamera üzemelt, melyek közül a falon lévő kamera látószöge az egész kezelőhelyiségre irányul, a másik az asszisztensi pult fölött helyezkedett el, és az asszisztensi pulton található monitorra irányult. Az asszisztensi pultnál volt található a személyi számítógép és a DVR videórögzítő egység. A monitoron többek között a kamerák élő képét lehetett követni. A beteg kezelése során a kezelt személy csak akkor nem látszódott a felvételen, amikor a kezelő orvos takarásában helyezkedett el. A kezelő helyiségben lévő számítógépen megtekinthetőek voltak a kamerák élőképei. A rendelőben dolgozó asszisztens csak az élő képet tudta nézni, a kamerarendszer egyéb beállításaihoz nem volt hozzáférése, melyről a Hatóság informatikai szakértője meg is bizonyosodott. A fogorvosi rendelő tulajdonosának helyszínen tett nyilatkozata szerint a felvételekhez egyedül neki volt hozzáférési jogosultsága.

A helyszíni szemle és a hatósági eljárásban lefolytatott tényállás tisztázás eredményeként a Hatóság a következő megállapításokat tette: Tekintettel arra, hogy a helyszíni vizsgálaton megtekintett kamerák úgy kerültek elhelyezésre és a látószögük úgy került kialakításra, hogy a munkavállalókat is figyelik, a munkahelyi kamerás megfigyelés szabályait jelen ügyben figyelembe kell venni. A vizsgált kamerarendszer képes volt rögzíteni és a felvételeket tárolni, mely rögzített és tárolt felvételeket a helyszíni szemle során a Hatóság képviselői megtekintették. Az adatkezelő a kamerás megfigyelés jogalapként az adatkezelő vagy egy harmadik fél jogos érdekét jelölte meg, céljaként pedig a testi épség, személyi szabadság védelmét, a veszélyes anyagok őrzését, az üzleti titok védelmét, illetve a vagyoni védelmet. A betegváróban található kamerás megfigyelés kapcsán a Hatóság a helyszíni vizsgálat során is meggyőződött arról, hogy a fogászati ellátásra várakozó pácienseken kívül a labor és bőrgyógyászati rendelésre várakozó betegek is az adatkezelő által üzemeltetett kamerák látószögébe esnek. Más orvosi vizsgálatra érkező páciensekről készített felvételek már önmagukban is szolgáltathatnak szenzitív adatokat a páciensek egészségügyi állapotáról, további információkat elárulva a személyekről azáltal, hogy utalhatnak arra, milyen rendelésre várakoznak. A helyszíni szemle során a Hatóság nem észlelt a váróteremben olyan értékes tárgyat – ital automatát, külső recepciós pultot, számítógépet, festményt, bútort stb. – amely tárgyak megfigyelése megfelelné a vagyoni védelmi célnak, és ebből az indokból a kamerák a védendő vagyontárgyakra irányulnának. Az adatkezelő nyilatkozata szerinti fizikai atrocitások indokolták az „emberi élet, testi épség, személyi szabadság védelmének” céljából

történő kamerás megfigyelést, de tekintettel arra, hogy a váróteremben más rendelésre várakozó páciensek is a kamera látószögébe kerülnek a Hatóság nem látta kellően igazoltnak azt, hogy az adatkezelőnek az érdeke megelőzné az érintettek személyes adatainak a védelméhez fűződő jogát. A váróterem egészének kamerás megfigyelését a Hatóság nem tartotta elfogadhatónak.

A kezelő/rendelő helyiségben történő megfigyelés esetében a Hatóság korábbi állásfoglalásai szerint is a kamera nem mutathatja/rögzítheti kezelés közben azonosítható módon a páciens, kivéve annak kifejezett írásos hozzájárulása esetét pl. tudományos, oktatási célból. A páciens a kezelőhelyiségbe történő belépésétől kezdve a kezelés végéig felismerhető és beazonosítható, legfeljebb akkor nem látszódik, ha a kezelőorvos éppen kitakarja, de akkor is beazonosítható a kamerás megfigyelés által. Tekintettel arra, hogy egészségügyi beavatkozás történik, a hozzájárulás mint jogalap a páciensek vonatkozásában megkérdőjelezhető abból a szempontból – kivételt jelentenek a tudományos-oktatási célokat –, hogy a gyakorlatban nehezen elképzelhető, ha a páciens a fogászati kezelés alatt a kamerás megfigyeléshez történő hozzájárulását vissza szeretné vonni, pl. a kamera leállításával. A kezelőhelyiségben a vagyoni védelem és a személybiztonság mint munkáltatói jogos érdeket alátámasztó célok a Hatóság által tapasztaltak alapján nem indokoltak. A vagyoni védelmi célzatú megfigyelés rendelési időben csak a készpénz átadásának vagy annak őrzésére szolgáló helyre irányulhat, nem életszerű, hogy rendelési időben nagyobb értékű fogászati felszerelést tulajdonítanak el. Az adatkezelő jogos érdekét alátámasztó adatkezelési célok nem indokoltak, az érintetti kör – a páciensek és a munkavállalók – közül a kamerás megfigyelés pedig leginkább a munkavállalók alapvető jogait és szabadságát érintik az egész napos megfigyeléssel aránytalan módon. A kezelőhelyiségben a kamera látószögébe, nem csak a pénz átadására szolgáló recepciós pult vagy a veszélyes anyagokat tartalmazó szekrény, hanem az egész helyiség beletartozott, lehetőséget adva a páciensek és a munkavállalók indokolatlan és konstans megfigyelésére.

A Hatóság sem a váróban, sem a kezelőhelyiségben olyan nagy értékű, valószínűsíthetően és életszerűen eltulajdonítható vagyontárgyat nem észlelt, melynek őrzése a folyamatos kamerás megfigyelést indokolta volna. A kamerarendszer üzembe helyezése előtt az adatkezelő köteles felmérni, hogy hol és mikor szükséges feltétlenül kamerák alkalmazása. A fogászati kezelés költségének kifizetése, a készpénz őrzése valóban indokolhatja a kamerás megfigyelést, de ebben az esetben a vagyoni védelem jogszerű célként csak akkor lenne elfogadható, ha a kamera látószöge valóban csak a pénz átadására, illetve annak őrzésére szolgáló helyre irányulna.

A kamerák látószöge nem úgy volt beállítva, hogy az kizárólag a megfigyelés céljával – adatkezelő által többször hangsúlyozott személy- és vagyonvédelmi céllal – összhangban legyen és csak azokra a területekre fókuszáljon. A váróban és a kezelőhelyiségben telepített kamerák látószöge alkalmas a munkavállalók és nem csak az adatkezelő alkalmazásában álló munkavállalók indokolatlan és folyamatos megfigyelésére, a Hatóság megállapítása szerint az adatkezeléssel a munkavállalók egész napi tevékenysége ellenőrizhető a felvételek alapján, ezért az adatkezelő megsértette az általános adatvédelmi rendelet 5. cikk (1) bekezdés b) pontja szerinti célhoz kötött adatkezelés elvét.

Az egyes kamerák esetében az adatkezelő nem részletezte semmilyen dokumentumban a munkavállalókra figyelemmel az egyes kamerák elhelyezéséről és a vonatkozásukban fennálló célról, hogy miért szükséges az állandó, folyamatos kamerás megfigyelés, nem nyújtott megfelelő tájékoztatást az adatkezelésről és az azzal kapcsolatos információkról a munkavállalók részére, ezzel megsértette az általános adatvédelmi rendelet 13. cikk (1)-(2) bekezdéseit.

Az adatkezelő a vizsgált kamerarendszer üzemeltetésével a munkavállalókat folyamatos kontroll, illetve totális megfigyelés alatt tartva figyelte meg az egész napos tevékenységüket, ezzel megsértette az általános adatvédelmi rendelet 5. cikk (1) bekezdés a) pontja szerinti tisztességes adatkezelés elvét.

A Hatóság határozatában utasította az adatkezelőt arra, hogy a váróteremben a kamerás megfigyelést szüntesse meg, vagy a kamera látószögét úgy állítsa be, hogy az kizárólag a fogászati kezelőhelyiség ajtajára irányuljon. A kezelőhelyiségben telepített kamerás megfigyelést pedig vagy szüntesse meg, vagy a kamerák látószögeit úgy állítsa be, hogy az ne legyen alkalmas a páciensek és munkavállalók indokolatlan, folyamatos megfigyelésére, továbbá módosítsa a munkavállalók kamerás megfigyelésére vonatkozó adatvédelmi tájékoztatót. A Hatóság az ügyben ötszázezer forint adatvédelmi bírságot szabott ki. (NAIH-903/2022)

5. A Hatóság adatvédelmi vizsgálati eljárása keretében egy irodaházat és annak környezetét kamerarendszerrel folyamatosan megfigyelő jogi személy azt nyilatkozta, hogy álláspontja szerint nem köteles az általános adatvédelmi rendeletben foglalt követelményeknek történő megfelelésre, mivel kizárólag élőképes megfigyelést végez, így tevékenysége nem esik a rendelet hatálya alá. Előadták emellett, hogy megítélésük szerint csak a felvételek rögzítése esetén valósul meg adatkezelés. A Hatóság az Európai Adatvédelmi Testület a személyes adatok videoeszközökkel történő kezeléséről szóló 3/2019. számú iránymutatásával egyezően megállapította, hogy a valós idejű megfigyelés némely esetben a magánszférára nagyobb behatással járhat, mint a felvételek tárolása

és korlátozott idő utáni automatikus törlése, e tevékenység kapcsán tehát akkor is az általános adatvédelmi rendelet hatálya alá tartozó adatkezelésről beszélhetünk, ha a törléshez való jog azzal kapcsolatban nem gyakorolható az érintettek által. (NAIH-2929/2022)

6. Kamerás ügyekben előfordul, hogy az adatkezelő az adatkezelés, a *kamerázás tényét is vitatja, illetve letagadja*. Egy boltban/üzlethelyiségben való kamerás adatkezelés tekintetében a Hatóság – a jegyző által lefolytatott helyszíni szemlén készített jegyzőkönyvbe foglaltak alapján – megállapította, hogy annak ellenére, hogy a kérelmezett a kamerás adatkezelés tényét nem ismerte el, nem életszerű, hogy meglehetősen nagy költséggel egy komplett – működőképes – kamerarendszert kiépítsen, beleértve annak teljes kábelezését is, majd a kábelek elvágásával azt csak álkameraként használja, ugyanis álkamera felszerelése lényegesen kevesebb költséggel és munkaráfordítással megoldható. A kérelmezett vállalkozó a kamerás adatkezelést nem ismerte el, ebből kifolyólag jogalapot sem hivatkozott, továbbá megsértette az átláthatóság alapelvét, mivel a kamerás adatkezelésről az érintetteknek nem nyújtott tájékoztatást. (NAIH-197/2022)

Ugyanebben az ügyben az online termékértékesítéssel összefüggő adatkezelésről nyújtott tájékoztatást is kifogásolta a cég elégedetlen ügyfele, és ez már átvezet egy másik témához, a marketing adatkezelések területére, amely területen szintén továbbra is gyakoriak a jogsértések.

II.1.4. Marketing adatkezelések

1. A Hatóság megállapította az előző alcímben hivatkozott ügyben azt is, hogy a webáruházat működtető cég megsértette az *átláthatóság elvét*, ugyanis a tájékoztatójában nem jelölte meg a személyes adatok forrását, valamint az adatkezelési tájékoztatóját az általános szerződési feltételeit tartalmazó szabályzatától nem különítette el, továbbá nem adott tájékoztatást az általa kezelt személyes adatok kezelésének legfontosabb körülményeiről.

A kérelmezett abban a tekintetben sem adott megfelelő tájékoztatást, hogy az adatkezelés jogalapjaként az érintett hozzájárulását tüntette fel tévesen a sérelmezett adatkezelési tájékoztatóban, annak ellenére, hogy a Hatóságnak küldött nyilatkozata szerint nem kizárólag erre a jogalapra hivatkozással kezel személyes adatokat, továbbá az összes érintetti jogról és a felüyeleti hatósághoz fordulás jogáról sem tett közzé egyértelmű tájékoztatást. (NAIH-197/2022)

2. Egy másik ügy tényállása szerint egy kft. saját maga által kibocsátott gyűjtői érmeiket árult. Az eljárás arra fókuszált, hogy a cég mely módon szerzi meg

az új ügyfelei személyes adatait, és ehhez milyen tájékoztatást nyújt az érintettek számára. Az adatok forrása egy több újság mellékleteként megküldött brosúra, amelynek kitöltésével rendelhetőek a termékek, és amelyen az adatkezeléshez való hozzájárulásuk is szerepel. Lehetséges a rendelés a brosúra megküldésével postai úton, vagy a rajta található telefonszám felhívásával telefonon, illetve online. A postai és telefonos megrendelés esetén a tájékoztatás nem tartalmazta a GDPR-ban megjelölt elemeket. Az érdeklődők nem kaptak tájékoztatást arról a brosúrán, hogy a lakcím, telefonszám és e-mail-cím közül nem mindegyik megadása szükséges, és telefonon is csak mindegyik megkeresési módhoz együtt lehetett hozzájárulni. Semmilyen érdemi információt nem tartalmazott a tájékoztatás arról, hogy a kapcsolattartás céljából kezelt e-mail címet célzott reklám céljából átadják a Google illetve a Facebook üzemeltetője részére, illetve ezen célzott reklámmal kapcsolatban sem volt külön hozzájárulási lehetőség.

Érvénytelené teszi az adatkezelő által hivatkozott, az érintett hozzájárulásán alapuló jogalapot [GDPR 6. cikk (1) bekezdés a) pont] a tájékozott hozzájárulás hiánya, valamint azon körülmény, hogy a jövőbeli marketing adatkezeléshez történő hozzájárulás azonos négyzet bepipálásával történt, mint a termék megrendelése. Emiatt a Hatóság határozatában utasította az adatkezelőt, hogy a közvetlen üzletszerzés céljából történő adatkezelését hozza összhangba a GDPR-ral, azaz csak akkor folytassa a postai és telefonos adatgyűjtést, ha az egyes adatkezelési célok (például e-mailes megkeresés, telefonos megkeresés, postai megkeresés) tekintetében egymástól és a megrendeléstől elkülönülő módon teszi lehetővé az érintettek hozzájárulását, és megfelelő előzetes tájékoztatást nyújt az érintettek részére. Ezen felül a Hatóság 30 000 000 Ft adatvédelmi bírságot szabott ki, tekintettel a jogsértések súlyára, az átláthatóság teljes hiányára, az igen magas bevételre illetve a profit maximalizálásra mint az adatkezeléssel elérni kívánt célra. (NAIH-2501/2022)

3. Hasonlóan komoly jogsértések megállapítására került sor egy hallásvizsgálatok végzésére specializálódott kft. *postai úton küldött, vizsgálatra invitáló, névre szóló leveleivel összefüggő adatkezelése* miatt. A kft. a potenciális ügyfelek – főként idősebb korosztályba tartozó emberek – postai megkereséséhez szükséges név- és lakcímadatokat a Belügyminisztériumtól (a személyi adat- és lakcímnnyilvántartásból) igényelte. A kft. az érintettek postai megkeresésének jogalapját arra alapította, hogy álláspontja szerint a személyi adat- és lakcímnnyilvántartásban szereplő polgárok hozzájárulása automatikusan megadottnak tekinthető, amennyiben az adatkiadás megtiltásáról nem rendelkeztek. A Hatóság ugyanakkor megállapította, hogy a postai úton történő kapcsolatfelvételnek nem lehet jogszerű jogalapja a hozzájárulás, mivel annak valamennyi

fogalmi eleme – miszerint a hozzájárulás az érintett önkéntes, konkrét és megfelelő tájékoztatáson alapuló egyértelmű kinyilvánítása – hiányzott.

A Hatóság a célhoz kötöttség és a tisztességes eljárás elvének sérelmét is megállapította, ugyanis a kft. az adatigényléseiben – azért, hogy az időközben bekövetkezett jogszabályváltozásoknak megfeleljen – a korábban megjelölt direkt marketing cél helyett a piackutatást jelölte meg adatkezelési célként, holott ez nem volt valós, és az érintettek felé a postai megkereséseit változatlanul a korábbi tartalommal küldte, és az ingyenes hallásszűrés lehetőségének biztosítása, és erre az érintetteknek postai úton meghívó küldése továbbra is értékesítési céllal történt. A Hatóság álláspontja szerint a kft. piackutatási céljának fennállta nem igazolt, továbbá az adatkezelése valós céljáról megtévesztette mind az érintetteket, mind a Belügyminisztériumot. A Hatóság nem tartotta továbbá megfelelőnek a postai meghívókon elhelyezett adatkezelési tájékoztatás tartalmát, mert az nem volt teljeskörű, egyértelmű, megfelelő és valós tájékoztatás. (NAIH-5802/2022)

4. *Süti hozzájárulás-kezelő rendszerek* (a továbbiakban: CMS) GDPR-nek való megfelelése volt az eljárás fókuszában abban az ügyben, melyben az egyik médiacsoport által üzemeltetett weboldalakon nyilvánosan elérhetővé tett médiatartalmak reklámot is megjelenítettek. Az első CMS esetében a Hatóság megállapította az ügyfél adatkezelői szerepét, a megfelelő előzetes tájékoztatás és ezzel összefüggésben a jogalap hiányát, valamint a partnerek (sok száz partner) részére történő adattovábbításhoz való hozzájárulás módjának átláthatatlanságát és tisztességtelenségét. A weboldalakon az első CMS beállítását és mentését követően egy újabb, más típusú beállító panel ugrik fel a hozzájárulások kezelésére, amely zavaró az oldalt használók számára. Ezen túl a második panel – miután külön hozzájárulást kér – a hozzájárulás megtagadása esetén azt közli az érintettel, hogy a hozzájárulás megtagadása nem lehetséges, illetve annak megtagadása esetén ún. sütifalként blokkolta a weboldal tartalmához való hozzáférést. A Hatóság megállapította továbbá, hogy a weboldalak által használt egyes sütik alkalmasak az egyes weboldalt használók azonosítására, követésére és profilozására, és az ezekről nyújtott tájékoztatás nem tartalmazza a GDPR 13. cikk szerinti minimális információk mindegyikét, az elérhető kis mennyiségű érdemi információ pedig nagyon nehezen, egy nem kellően átlátható interfészen keresztül érhető el az érintettek számára a valós tájékozódásra nem alkalmas módon. Az adatkezelő elismerte a rendszere hibáit és ígéretet tett annak kijavítására, amelyet azonban érdemben nem tett meg, a kis mértékű formális változtatások a jogsértés lényegét nem változtatták meg. A Hatóság utasította az adatkezelőt arra, hogy a weboldalakon a személyes adatok kezelését csak

akkor folytassa, ha a GDPR-nek megfelelést tudja biztosítani, valamint kiszabott 10 000 000 Ft adatvédelmi bírságot. (NAIH-3195/2022)

II.1.5. Egészségügyi adatkezelések

Sajnos több olyan ügy volt ebben az évben, melyben egészségügyi adatok kezelésével kapcsolatban kellett súlyos jogsértéseket megállapítania a Hatóságnak.

1. Egy nőgyógyászati rendeléssel kapcsolatos ügyben a kérelmező várandósgondozását végezte egy orvos, magánegészségügyi ellátás keretében. A magzat halálát követően a kérelmező több alkalommal írásban kérte a teljes egészségügyi dokumentáció másolatának kiadását, az orvos azonban a kérelmeket át sem vette. A szolgáltatónak hazai jogszabály alapján dokumentációvezetési kötelezettsége állt fenn, annak másolatát a GDPR alapján kellett volna biztosítania.

A Hatóság megállapította, hogy az ellátó orvos az általa bérelt rendelő helyiségében nem biztosította, hogy az oda érkező küldeményeket bárki átvegye, így az érintetti kérelem sem jutott el hozzá. Az eljárás során bebizonyosodott, hogy az orvos a várandós nő ellátásáról semmilyen dokumentációt nem készített, sem papír alapú leletet nem adott a betegnek, sem a jogszabály alapján kötelező elektronikus leletfeltöltési kötelezettségének nem tett eleget, ezért a Hatóság a dokumentáció másolatának biztosítását elrendelni nem tudta. Az orvos a hatósági eljárásban egymásnak ellentmondó nyilatkozatokat tett, valamint az érintetteknek nyújtott adatkezelési tájékoztatója is valótlan tájékoztatást tartalmazott, mert őket elektronikus és papír alapú dokumentáció vezetéséről, és a jogszabályi feltöltési kötelezettség teljesítéséről tájékoztatta, ezért a Hatóság megállapította, hogy az orvos adatkezelése nem volt átlátható, valamint adatvédelmi bírságot szabott ki. (NAIH-4137/2022)

2. Egy fogorvosi rendelő mint adatkezelő azt a kérést kapta az egyik betegétől, hogy adja át neki e-mailben a röntgen leletei másolatát. Az érintett korábbi hasonló kérelmét az adatkezelő teljesítette, azonban a viszony idővel megromlott és a későbbi kérelem teljesítésétől az adatkezelő már elzárkózott. Döntését azzal indokolta, hogy az érintett azonosítását nem tudja elvégezni, így e-mailben nem teljesíti a kérelmet, helyette CD-re írva, postai úton küldi meg a kért leleteket. Az adatkezelő felajánlott egy adategyeztetési lehetőséget is, hangsúlyozva, hogy annak teljesítése esetén az e-mailen történő megküldésnek eleget tesz. Az érintett jelezte, hogy az adategyeztetési feltételeket az egészségi állapotára tekintettel nem tudja teljesíteni, azt is, hogy nem fog hozzáférni a postai kül-

deményhez, mivel tartósan nem lesz elérhető a postacímén, CD olvasója pedig egyébként sincs, így ragaszkodik az adatok e-mailen történő megküldéséhez. Az érintett az adatkezelőt tájékoztatta arról is, hogy a röntgen leletei sürgősségi ellátásához kellene és onkológiai betegsége miatt, az adott körülmények között a röntgen vizsgálat ismétlése számára egészségkárosító kockázattal jár. Az adatkezelő a CD-re írt leleteket végül postai úton küldte meg a betegnek. A másolatok CD-n történő átadása önmagában nem sértette volna az érintett hozzáférési jogát, de az adott körülmények között a választott mód az érintett számára hátrányos volt, míg a kért küldési módhoz felismerhető érdeke fűződött volna. Így az adatkezelő megsértette az érintetti joggyakorlás előmozdítására irányuló kötelezettségét azzal, hogy a postai utat választotta az e-mail helyett úgy, hogy erre egyébként semmilyen igazolható indoka nem volt. Az adatkezelő számára az érintettnek mind az e-mail címe, mind a lakcíme egyformán azonosítható volt, emellett az adott helyzetben az adatkezelőnek nem volt oka arra sem, hogy a postai kézbesítéstől nagyobb fokú adatbiztonságot reméljen.

A Hatóság szerint mind a megfelelő adatkezelési tájékoztatás, mind a megbízható adategyeztetési eljárásrend fontos, főleg mivel olyan egészségügyi, tehát különleges adatokról van szó, amelyek kezelése akár évtizedekig is eltart. Jelen esetben az adategyeztetés a kialakított módon egyrészt nem volt megbízható, másrészt az azzal összefüggésben ismertté vált okmánykezelési gyakorlat jogszerűtlen volt, továbbá az erről nyújtott tájékoztatás hiányos volt. Magyar nyelvű adatkezelési tájékoztató csak a rendelőben volt elérhető. A tájékoztatót az adatkezelő a nem magyar nyelvű honlapján nem tette közzé, magyar nyelvű honlapja pedig nem volt. A dokumentum mindezek alapján nem volt alkalmas a tájékoztatásra, részben tartalmi hibái, részben nehéz hozzáférhetősége miatt. A felek közötti levelezés egy pontján az adatkezelő azt írta, hogy a konfliktusos helyzet tükrében még megfontolja, hogy teljesítse-e az érintetti kérelmet. A Hatóság hangsúlyozta, hogy az adatkezelői kötelezettségek teljesítése nem mérlegelési kérdés, hanem objektív kötelezettség. Jóllehet az érintett nem köteles indokolni a másolatok kiadására irányuló kérelmét, egyértelmű volt, hogy nyomós érdeke fűződik a leletei mielőbbi átadásához. Ez a magatartás egyértelműen tisztességtelen volt, különösen az érintett alapbetegségének és sürgősségi ellátáshoz fűződő érdekének tudatában. (NAIH-132/2022)

3. Egy másik ügyben az adatkezelő olyan cég volt, amely fő tevékenységként fizikai közérzetjavító szolgáltatásokat nyújtott. Az adatkezelő egyik ügyfele (az érintett) onkológiai betegségével kapcsolatban igénybe vette az adatkezelő szolgáltatásait, ám amikor az ennek keretében végzett mérési eredményeinek másolatait kérte, az adatkezelő azok kiadását megtagadta. A döntéséhez az

adatkezelő érdemi indokot nem kapcsolt és arra vonatkozó kijelentést sem tett, hogy a kérelmet más módon vagy meghatározott feltételek mellett teljesítené, így az érintetti joggyakorlást a kért mérési eredményekhez kapcsolódóan lényegében ellehetetlenítette. A kialakult helyzetben az érintett úgy nem fért hozzá a kért mérési eredményeihez, hogy az adatkezelő az érintett súlyos betegségéről és az adatok megismeréséhez fűződő kiemelt érdekéről tudott. Az ezzel okozott hátrányba az adatkezelő belenyugodott, anélkül, hogy az érintetti joggyakorlás előmozdítása érdekében bármilyen lépést tett volna.

Az adatkezelő a tárgyi adatkezelésről nem tett közzé semmilyen tájékoztatást, miközben más tevékenységével összefüggésben a honlapján volt közzétett adatkezelési tájékoztatója. Adatkezelési tájékoztató hiányában az érintettnek nem volt rálátása a személyes adatain folyamatban lévő adatkezelésekre, érintetti jogaira, jogorvoslati lehetőségeire és ezekkel kapcsolatos tájékoztatást az adatkezelőtől az érintetti kérelmére érkezett válaszban sem kapott.

Az adatkezeléshez kapcsolódóan oly mértékben sérült az átláthatóság, hogy az érintett okkal hihette, hogy egészségügyi szolgáltatást vesz igénybe (amivel kapcsolatban az érintett egyébként más hatóságok előtt szintén tett panaszt).

Az adatkezelő az eljárásban ellentmondásos nyilatkozatokat tett a vizsgált adatkezelés céljával kapcsolatban is. Kifejtette, hogy az általános ügyvitele szerint a mérési dokumentumokat addig őrzi, amíg az ügyfelek azok törlését nem kérik, mégpedig abból a célból, hogy a kért dokumentummásolatok kiadását teljesíteni tudja. Hangsúlyozni kell, hogy ez nem adatkezelési cél, hanem adott célból megvalósuló adatkezeléshez kapcsolódó érintetti jog. Ugyanakkor, az adatkezelő ügymenetében még ez az általa hivatkozott „cél” is megghiúsult, hiszen a másolatokat nem adta át. Az adatkezelő továbbá egymásnak ellentmondó nyilatkozatokat tett a kezelt adatok körével, a mérési eszközökkel végzett adatkezelési műveleteivel kapcsolatban is, amin keresztül megállapíthatóvá vált a célhoz kötött adatkezelés sérelme is. (NAIH-1433/2023)

4. Egy panasz szerint a magánegészségügyi szolgáltató az egészségügyi dokumentáció első másolatát is díj ellenében kívánta biztosítani, arra hivatkozással, hogy a beteg az ellátás végén kézhez kapja a leletet, így ennek minden további példánya már díjköteles másolatnak minősül. Ez az érintett több, mint tíz éves kezelése miatt neki több tízezer forintos kiadást jelentett volna. A Hatóság kimondta, hogy az ágazati jogszabály alapján a szolgáltató kötelességeként fennálló leletkiadás független az általános adatvédelmi rendeletben rögzített érintetti joggyakorlástól. A leletnek az ágazati előírás alapján történt kézhez vé-

tele semmilyen formában nem minősül adatvédelmi érintetti joggyakorlásnak, az érintett első alkalommal benyújtott kérelme a másolatra vonatkozóan díjmentesen biztosítandó. Mindamellett, hogy a Hatóság elemezte a hozzáférés mint érintetti jog célját, azt is megállapította, hogy ha a szolgáltató saját elektronikus rendszerében az érintett számára elérhetőek a leletei, dokumentációja, akkor az megfelelhet a hozzáférési jog biztosításának, így azon iratok másoltban történő – díjmentes – biztosítását rendelte el, amelyekhez az érintett a szolgáltató rendszerében nem fért hozzá. (NAIH-3849/2022)

II.1.6. Az általános adatvédelmi rendelet hatálya alá tartozó egyéb fontos ügyek

1. Szakellátott gyermekek pályaalkalmassági/IQ felmérése

A Hatóság civil szervezet beadványa alapján indított vizsgálatot abban, a sajtóban is megjelent ügyben, amely szerint az Országos Gyermekvédelmi Szakszolgálat (a továbbiakban: OGYSZ) elnöke a szakellátott gyermekek pályaalkalmassági/IQ felméréseinek végrehajtásával kapcsolatban egyedi utasítást adott. Az utasításnak megfelelően a gyermekvédelmi gondoskodásban élő 6-18. év közötti gyermekeknek a gyámok közreműködésével kötelezően részt kellett venniük a felmérésben, amely során a szakellátott gyermekek a gyám közreműködésével a <https://testometrika.com> oldalon elérhető teszt kitöltésére voltak kötelezettek. A felmérés teljesítésére a gyámok kaptak felszólítást, akadályozottságuk esetén a mérést a helyettes gyám, a nevelőszülő, illetve a gyermekotthon/lakásotthon nevelője volt köteles elvégezni. A teszt kitöltése végén a gyermek egy egyedi azonosítót kapott, ezzel együtt kellett megküldenie az eredményt a megyei/fővárosi területi gyermekvédelmi szakszolgálat részére.

A Hatóság a hivatkozott weboldalt áttekintette és tesztregisztrációt végzett, amely során megállapította, hogy az orosz weboldalon az adatkezeléshez feltétlenül hozzájárulást kell adni, az oldal a hozzájárulás visszavonása után is kezelheti az adatot, ha az orosz jog úgy rendelkezik, valamint az oldal használójának adatai automatikusan továbbításra kerülnek a Google-höz és a Yandexhez mint az online platformhoz webanalitikai sűtiket biztosító harmadik felekhez.

A Hatóság álláspontja szerint a fentiek adatvédelmi szempontból a jogsérelem közvetlen veszélyét jelentették atekintetben, hogy a gyermekvédelmi gondoskodásban élők kötelezően kitöltsék a hivatkozott oldalon található tesztet, amely során nem biztonságos harmadik országokba történő adattovábbítással az adatok kikerültek a magyar joghatóság alól, főként, hogy ez közfeladattal

kapcsolatos adatkezelés során történt, ezért a Hatóság az utasításban elrendelt adatkezelés megszüntetésére szólította fel az OGYSZ-t. Az OGYSZ a felszólításnak eleget tett.

A felszólítás mellett a Hatóság hivatalból vizsgálta a gyermekek teszteredményeivel kapcsolatos adatkezelést. A vizsgálat során megállapítást nyert, hogy a gyámnak foglalkoztatási jogviszonya keretében kapott, utasítással elrendelt közreműködése a teszt kitöltésében, annak eredményének kezelése és továbbítása, valamint a teljes érintetti kört lefedő, strukturált adatbázisba rendezett adatállomány kezelése eltér a gyámok és gyámügyi szervezetek által általában, jogszabályi felhatalmazás által kezelt adatköröktől, így az erre irányuló adatkezelés önálló adatkezelésnek minősül, amelynek végzésére az OGYSZ sem jogszabályi felhatalmazással, sem egyéb jogalappal nem rendelkezik. Az adatkezelés OGYSZ által megjelölt célja stratégia, fejlesztési irányok meghatározása volt, tehát olyan általános – nem egyéni, az adott gyermeket érintő cél – amelynek okán a Hatóság álláspontja szerint személyes adat kezelése egyáltalán nem volt indokolt. Mivel az adatkezelés céljaként egyéni cél nem volt nevesítve, a Hatóság álláspontja szerint – ha egyébként az adatok felvétele jogszerűen történt volna – az eredmények beérkezését követően az álnevesített adatállományt mind az OGYSZ, mind a területi szakszolgálatok esetében anonimizálni kellett volna, hogy azt követően az érintettek semmilyen módon ne legyenek azonosíthatóak. A Hatóság a tesztregisztráción tapasztaltak során azt is megállapította, hogy a teszt több okból nem is adott pontos eredményt a gyermekek intelligenciaszintjéről, tehát legfeljebb elnagyolt nagyságrendek feltérképezésére lehetett alkalmas, azonban kérdéses, hogy a kedvtelés céljára szolgáló teszt sok esetben nem is pontos eredménye egy költségvetési szerv számára hivatkozási alapul szolgálhat-e egyáltalán, miközben a kapott eredmények az egyes gyermekhez voltak rendelhetőek.

A Hatóság megállapította továbbá, hogy sem a gyámok, sem a gyermekek nem kaptak előzetes tájékoztatást az adatkezelésről, valamint azt is, hogy az OGYSZ-nek – tevékenysége jellegéből és az érintetti körből kifolyólag – a kockázatok elemzése során fokozott figyelemmel kell eljárnia minden olyan esetben, amikor új adatkezelési tevékenységet kíván folytatni. (NAIH-7237/2022)

2. Hangfelvétel kezelése gyámhatósági eljárás során

Egy elvált apa kérte a Hatóságtól annak megállapítását, hogy a helyi családsegítő központ a gyámhatósági eljárás során jogosulatlanul kezelte és továbbította a személyes adatait tartalmazó hangfelvételt egy másik gyermekjóléti központ

részére, valamint jogellenesen megtagadta a hozzáférési kérelmének teljesítését. A családsegítő ugyanis először azt állította, hogy a kért hanganyag nem az iratanyag része, később pedig azt, hogy fizikai értelemben nem volt az iratanyag része, mivel nem tárgyi adathordozón került a részére megküldésre, továbbá állítása szerint a hangfelvételt törölte, miután elektronikus úton továbbította a másik gyermekjóléti központnak.

A Hatóság az eljárás során megállapította, hogy mivel a kérelmező a családsegítőhöz benyújtott kérelmeiben az általános adatvédelmi rendeletre hivatkozva kérte a hanganyag másolatban történő megküldését, ezért ezen kérelmek az általános adatvédelmi rendelet 15. cikk (3) bekezdése szerinti hozzáférési kérelemnek minősülnek. A Hatóság azt is megállapította, hogy a családsegítő központ – az apának adott válaszaival, illetve állításaival szemben – a hangfelvételenek a birtokában volt az érintetti kérelmek benyújtásakor, vagyis valótlanságot állított. Ebből kifolyólag a hangfelvétel másolatát a kérelmező rendelkezésére kellett volna bocsátania, mivel az az ő személyes adata. Mivel a családsegítő központ az adatkezelés tényéről és annak lényeges körülményéről valótlantájékoztatást adott és nem biztosította a kérelmező számára az adatkezelési folyamata átláthatóságát, továbbá, mivel letagadta, hogy a hangfelvétel a rendelkezésére áll, a Hatóság hivatalból elmarasztalta az adatkezelőt. (NAIH-13/2022)

3. Kiskereskedelmi üzletlánc adatkezelési gyakorlata alkoholtartalmú ital vásárlásához kapcsolódóan

A Hatósághoz több panasz érkezett egy kiskereskedelmi üzletlánc alkoholtartalmú italok vásárlása kapcsán 2022 augusztusában kialakított adatkezelési gyakorlatára vonatkozóan. A bejelentők tájékoztatása alapján az üzletlánc boltjaiban alkoholtartalmú italok vásárlása esetén – a pénztárnál bemondás alapján, más panasz szerint fényképes személyazonosító igazolvány átadására kötelezés útján – rögzítik a vásárló születési idejét, még akkor is, ha elmúlt már 18 éves. Egy másik panasz szerint nem tudott a pénztáros az adatrögzítés célja és jogalapja kapcsán tájékoztatást adni, a területi vezető pedig azt jelezte az üzletvezetőnek, hogy a személyazonosító igazolvány adatainak rögzítése nem szükséges abban az esetben, ha más módon is megállapítható a vásárló nagykorúsága, azonban ennek tényéről nem tájékoztatták a vásárlókat. Egy bejelentő azt panaszolta, hogy ő maga láthatóan elmúlt 70 éves, azonban mégis igazolnia kellett az életkorát. A bejelentők állítása szerint kérésre sem adnak át adatkezelési tájékoztatót az érintetteknek, illetve azzal a pénztárosok sem rendelkeznek, így a születési dátum rögzítése kapcsán az adatkezelés jogalapja, időtartama nem ismert.

A Hatóság hivatalból adatvédelmi hatósági eljárást indított a panaszolt adatkezelés kapcsán, és két alkalommal előzetes értesítés nélküli helyszíni szemlét folytatott le az adatkezelő üzleteiben. A szemle során a panaszokban foglaltakat megerősítő adatkezelési gyakorlatot tapasztalt a Hatóság, és megállapítást nyert, hogy a személyazonosság igazolására alkalmas igazolvány bemutatására kötelezés és a születési dátum rögzítése kapcsán adatkezelési tájékoztató sem volt elérhető az adatgyűjtés helyszínén.

Az adatkezelő az adatvédelmi hatósági eljárás megindítását követően az alkoholtartalmú italok vásárlásához mindenkire egységesen kiterjedő születési idő igazolására vonatkozó kötelezést megszüntette.

Az adatkezelő az adatkezelés jogalapjaként a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény 16/A. § (1) és (4) bekezdéseit mint rá vonatkozó jogi kötelezettséget azonosította, amely szerint alkohol tartalmú italok vásárlását megelőzően „a vállalkozás vagy annak képviselője kétség esetén felhívja a fogyasztót életkorának hitelt érdemlő igazolására.” A Hatóság ezzel szemben megállapította, hogy a törvény által megkövetelt adatkezeléssel ellentétesen, azt meghaladva nem csupán kétség esetén, hanem általános jelleggel előírta a bolti eladó munkakörben foglalkoztatott munkavállalói számára minden egyes alkoholtartalmú italt vásárolni szándékozó személy életkorának kötelező ellenőrzését. Az eljárás során megállapítást nyert az is, hogy az adatkezelő munkatársai által rögzített születési dátumot a kasszarendszer nem csak a vásárló életkorának kiszámítására használta fel, hanem a naplófájlok részeként 180 napig tárolta, ahhoz az üzletlánc adatfeldolgozó is hozzáférhetek.

A Hatóság határozatában megállapította, hogy az üzletlánc adatkezelési gyakorlata megsértette az általános adatvédelmi rendelet 5. cikk (1) bekezdés a) pontja szerinti átláthatóság, valamint c) pontja szerinti adattakarékosság alapelvét; az érintettek tájékoztatása kapcsán az általános adatvédelmi rendelet 12-13. cikkeit; az adatkezelés tekintetében nem igazolt a 6. cikk szerinti jogalapot, továbbá az adatkezelés során nem alkalmazott a 32. cikk (1) és (4) bekezdéseinek megfelelő adatbiztonsági intézkedéseket.

A Hatóság a megállapított jogsértések miatt 95 millió Ft adatvédelmi bírság megfizetésére, az életkor ellenőrzésével kapcsolatos gyakorlata felülvizsgálatára, és az üzlethelyiségekben megvalósuló adatkezelésekre vonatkozó adatkezelési tájékoztató kihelyezésére kötelezte az üzletláncot. (NAIH-6989/2022, NAIH-3227/2023)

4. Érintetti jogok biztosításának sérelme a Vakcina-regisztráció lekérdezése (vakcinareg.neak.gov.hu) kapcsán

A Kérelmező kérelmében előadta, hogy azt észlelte, hogy a <https://vakcinareg.neak.gov.hu> webhelyen a Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő (a továbbiakban: Kötelezett) „közzétette” azt az információt, hogy a Kérelmező regisztrált a COVID-19 elleni vakcinára. Az állami adatkezelő oldalán ugyanis a TAJ és a születési dátum megadásával bárki, aki ezen adatokat ismeri, lekérdezheti az érintett regisztrációjának érvényességét. A Kérelmező 2021. március 25-én a Kötelezettel egyszerű elektronikus levél útján tiltakozott a személyes adatai webhelyen történő kezelése ellen, azonban arra semmilyen választ sem kapott a Kötelezettől.

A Kérelmező ezért ismételt elektronikus levelet küldött a Kötelezettel olyan módon, hogy annak előzményét is tartalmazta a levél, amelyben ezúttal az általános adatvédelmi rendelet 15. cikke szerinti hozzáférési jogát kívánta gyakorolni azzal kapcsolatban, hogy mely IP-címekről kérték le a vakcina regisztrációjának tényét. Azonban a Kérelmező továbbra sem kapott semmilyen választ a Kötelezettől. Erre tekintettel a Kérelmező az általános adatvédelmi rendeletben foglalt válaszadási határidők leteltét követően adatvédelmi hatósági eljárás lefolytatását kérte a Hatóságtól, valamint azt, hogy a Hatóság állapítsa meg az adatkezelő jogsértését, és kötelezze az elmaradt tájékoztatás megadására, kötelezze tiltakozási joga figyelembe vételére, valamint személyes adatai interneten történő hozzáférhetővé tételének megszüntetésére.

A Hatóság a tényállás tisztázása érdekében végzésével megkereste a Kötelezettet, azonban nem kapott választ. Ezzel Kötelezett az ügy érdemi lefolytatását akadályozta, ugyanakkor arról nem tájékoztatta a Hatóságot, hogy mi a késedelem oka, és mikorra várható az érdemi válasz megküldése. A Hatóság ismételt felhívta a Kötelezettet a tényállás tisztázására, kifejezetten felhívva annak figyelmét a mulasztás lehetséges jogkövetkezményére. A Kötelezett az ismételt végzést is igazolható módon átvette, de a felhívásnak továbbra sem tett eleget. Erre tekintettel a Hatóság végzésében 250 000 Ft eljárási bírság megfizetésére kötelezte az adatkezelőt.

Mivel a fentiek ellenére nem tett eleget a Kötelezett sem a tényállás tisztázási kötelezettségének, sem pedig az eljárási bírságot nem fizette meg, a Hatóság helyszíni szemlét tartott a Kötelezett székhelyén. A szemle során – Kötelezett elektronikus információs rendszerébe történő betekintés és próba lekérdezés útján – megállapítást nyert, hogy a Kötelezett által közzétett adatkezelési tájé-

koztatójában foglaltaknak megfelelően naplózta a lekérdező felületén keresztül történő adatkéréseket, és rendelkezett a Kérelmező hozzáférési kérelmével érintett adatokkal is.

Mindezek alapján a Hatóság megállapította az általános adatvédelmi rendelet 12. cikk (3)-(4) bekezdésének a sérelmét. A Kérelmező kérelmét a továbbiakban a Hatóság elutasította, mert a Kötelezethez intézett érintetti jog gyakorlására irányuló kérelmeit nem azonosítható módon, hanem egyszerű elektronikus levél (e-mail) útján nyújtotta be, azonban a Hatóság eljárásának eredményeként megküldött adatkezelői tájékoztatás értelmében már a Kötelezett eljárásrendjének megfelelően, személyazonosításra alkalmas módon tudja benyújtani érintetti kérelmeit és gyakorolni érintetti jogait, így tényleges jogsérelem őt e vonatkozásban nem érte.

A fentiek alapján a Hatóság azt is megállapította, hogy a Kötelezett, függetlenül attól, hogy a beérkezett kérelmet az általános adatvédelmi rendelet 15. cikke szerinti hozzáférési kérelemnek tekintette-e vagy sem, köteles lett volna a 12. cikk (3) bekezdése szerinti határidőn belül, a (4) bekezdés szerinti tartalommal érdemben elbírálni.

A Hatóság a tényállás tisztázása körében hivatalból megvizsgálta az érintetteknek a vakcinainfo.gov.hu oldalon történt regisztrációkor adott tájékoztató, a Kötelezett honlapján található adatkezelési tájékoztató, valamint a tárgybeli üggyel érintett lekérdező felületen elérhető adatkezelési tájékoztató tartalmát. Egyik tájékoztató sem tartalmazta, hogy az érintettek milyen módon tudják azonosítani magukat a kérelmezett adatkezelő előtt az érintetti jogaik gyakorlása során, ahogyan azt sem, hogy a nem azonosított érintettől érkező kérelmekre egyáltalán nem fognak válaszolni. A Hatóság erre tekintettel hivatalból megállapította az általános adatvédelmi rendelet 5. cikk (1) bekezdése a) pontja szerinti átláthatóság elvének sérelmét.

A Hatóság a fentiek mellett hivatalból megállapította, hogy az általános adatvédelmi rendelet 31. cikke szerinti együttműködési kötelezettségének belső szervezési hiányosságaira tekintettel nem tett eleget azért, hogy a Hatóság által lefolytatott szemle során pótlólag csatolni kért információt nem bocsátotta a Hatóság rendelkezésére, és mindezek alapján Kötelezettet 500.000 Ft adatvédelmi bírság megfizetésére kötelezte. (NAIH-6484-2/2022)

5. Az üzemanyagtöltő állomások forgalmi engedélyen szereplő vonalkód leolvasásához kapcsolódó adatkezelése

A Hatósághoz érkezett beadványok szerint egy üzemanyag szolgáltató a töltőállomásain az üzemanyag hatósági áron történő értékesítéséhez leolvasta a gépjármű forgalmi engedélyén szereplő vonalkódot és rögzítette a rendszerében. Az üzemanyag hatósági áron történő vételezésére való jogosultság megállapításán – és az értékesítés jogszerűségének egy esetleges adóügyi ellenőrzés keretében történő igazolásán – túl, sajtóhírek szerint az adatokat a szolgáltató az adott napon belül a kúthálózatnál hatósági áron vásárolható üzemanyag mennyiségének korlátozása érdekében is tárolta, az országos kúthálózatában a vásárolt mennyiség figyelése érdekében felhasználta. Az adatkezeléssel kapcsolatosan az érintettek részére az üzemanyagtöltő állomásokon adatkezelési tájékoztató nem állt rendelkezésre, az egyik panasz szerint egy kút munkatársai szóban sem tudtak érdemi tájékoztatást adni az adatkezelés céljai és legfontosabb jellemzői kapcsán. A bejelentések nyomán a Hatóság hivatalból vizsgálatokat indított, melyek keretein belül megkereste a Magyarországon működő legnagyobb benzinkúthálózatokat.

Az adatkezeléssel összefüggésben a Hatóság emellett közleményt³ is kiadott, amelyben kitért az adatkezelőket terhelő, az érintettek részére adandó megfelelő előzetes tájékoztatás kötelezettségére, valamint a hatósági üzemanyag árakról szóló, jogszabály által előírt kötelező adatkezelés korlátozott terjedelmére.

A Hatóság megállapította, hogy az üzemanyagtöltő állomások nem adtak megfelelő előzetes tájékoztatást az érintettek részére, holott a forgalmi engedélybe történő betekintés során és az azon lévő vonalkód rögzítése esetén a GDPR hatálya alá tartozó adatkezelés valósult meg. Mivel azonban 2022. december 6-án, a veszélyhelyzettel összefüggő egyes szabályozási kérdésekről szóló 2021. évi CXXX. törvény eltérő alkalmazásáról szóló 94/2022. (III. 10.) Korm. rendelet 1/A. §-a hatályát veszítette, így a benne foglalt adatkezelési kötelezettség megszűnt, a továbbiakban adatgyűjtés nem történik, így a Hatóság a jogsértés megállapítása mellett az eljárásra okot adó körülmény kiesése miatt az eljárásokat megszüntette. (NAIH-7020/2022, NAIH-7081/2022, NAIH-7082/2022, NAIH-7083/2022, NAIH-7084/2022, NAIH-7085/2022, NAIH-7086/2022)

³ <https://www.naih.hu/dontesek-adatvedelem-tajekoztatok-koezlemenyek?download=545:a-nemzeti-adatvedelmi-es-ia-hatosag-kozlemenye-az-uzemanyagtolto-allomasok-forgalmi-engedelyen-szereplo-vonalkod-leolvasasahoz-kapcsolodo-adatkezeleserol>

6. Személyazonosság igazolásának kötelezettsége gyógyszertárakban

A beadványozók különböző gyógyszertárak azon adatkezelését kifogásolták, hogy az eRecept rendszer útján, elektronikus vényre felírt gyógyszerek kiadását személyazonosság igazolására alkalmas hatósági igazolvány, valamint TAJ kártya, lakcímkártya együttes bemutatásához kötik. Az elektronikus vény esetében a gyógyszer kiadásához kapcsolódó személyes adatok kezelése kötelező adatkezelés, tekintettel az emberi felhasználásra kerülő gyógyszerek rendeléséről és kiadásáról szóló 44/2004 (IV.28.) ESzCsM rendelet 20/A. § (1) bekezdésére. A Hatóság ezen beadványok vonatkozásában megállapította, hogy az adatkezelés megfelelő jogalappal rendelkezik, így az adatkezelésre vonatkozó megfelelő tájékoztatás esetén jogsérelem nem következik be. A beadványok számára tekintettel a Hatóság általános tájékoztatást⁴ is közzétett a weboldalán az adatvédelmi állásfoglalások között. (NAIH-5678/2022)

7. A szervezett postapótló szolgáltatás adatvédelmi kérdései

A Hatóságtól az egyes postahivatalok bezárására figyelemmel ún. „postapótló pont szolgáltatást” nyújtó civil szervezetek adatkezelésének jogszerűségével kapcsolatban kértek állásfoglalást.

A Hatóság kiemelte, hogy a postapótló ponton szolgáltatást nyújtónak kell tudnia meghatározni a kialakított valós tevékenység alapján, hogy a szolgáltatás vonatkozásában mely személy vagy személyek (így a civil szervezet, illetve annak egyes tagjai) végeznek adatkezelési tevékenységet, illetve az adatkezelés vonatkozásában az egyes személyek adatkezelői, közös adatkezelői, vagy adatfeldolgozó szerepet látnak el. Ehhez segítséget nyújthat az Európai Adatvédelmi Testület az adatkezelő és az adatfeldolgozó GDPR szerinti fogalmáról szóló 07/2020. számú iránymutatása is. Az eljárás tekintetében adott meghatalmazás adásával, illetve szolgáltatás nyújtásával összefüggésben személyes adatok kezelésére kerül sor, ezért a GDPR rendelkezései alkalmazandóak. A Hatóság rögzítette, hogy az adatkezelő feladata az adatkezelési tevékenységről a megfelelő tájékoztatás nyújtása az érintettek számára. (NAIH-8866/2022)

8. Szálláshely szolgáltatók okmánybeolvasáshoz kapcsolódó adatkezelése

⁴ <https://www.naih.hu/adatvedelmi-allasfoglalasok/file/531-szemelyazonossag-igazolasanak-kotelezettsége-gyogyszerben-veny-recept-kivaltasa-soran>

Több beadvány érkezett a Hatósághoz olyan érintettektől, akik azt panaszolták, hogy a szálláshely szolgáltatás igénybevételéhez a szolgáltatók elkérik a személyazonosító igazolványukat, valamint a személyi azonosítót és a lakcímet igazoló hatósági igazolványukat, melyekről másolatot készítenek. A Hatóság tájékoztatta a beadványozókat arról, hogy a turisztikai térségek fejlesztésének állami feladatairól szóló 2016. évi CLVI. törvény 9/H.§ (1) – (2) bekezdése jogszabályi kötelezettségen alapuló adatkezelést ír elő a szálláshely-szolgáltató számára, melynek értelmében a törvény által meghatározott célból a szálláshely-szolgáltatást igénybe vevő adatait rögzítenie kell a Kormány rendeletében kijelölt tárhelyszolgáltató által biztosított tárhelyen.

Az adatok rögzítésével kapcsolatban a Hatóság felhívta a figyelmet a Kormányrendelet azon rendelkezéseire is, miszerint „a szálláshely szolgáltató a szálláshelykezelő szoftverben az okmányolvasón keresztül rögzíti a személyazonosság igazolására alkalmas okmány adatait. Azokat az adatokat, amelyek rögzítése az okmányolvasón keresztül nem lehetséges, a szálláshely-szolgáltató manuális adatbevitel útján rögzíti a szálláshelykezelő szoftverben. Ha az okmányolvasó a személyazonosság igazolására alkalmas okmány adatai mellett az okmányról képi adatot is rögzít, a szálláshelykezelő szoftver az okmány képi adatát haladéktalanul törli.”

A Hatóság felhívta a beadványozók figyelmét, hogy a jogszabály nem teremt jogalapot arra, hogy a szállásadó a bemutatott okmányokról másolatot készítsen, illetve az okmányok másolatait kezelje. (NAIH-6291/2022)

II.1.7. A Hatóság által kibocsátott ajánlások

Egyes problémák kapcsán a Hatóság a jogalkotóhoz fordult és ajánlást adott ki a sérelmes helyzet rendezése érdekében.

1. Munkavállaló általi tanúzás pénzügyi tárgyú szerződéseken

A Hatóság előtt egy bejelentő azt sérelmezte, hogy egy bank arra kötelezi a munkavállalókat, hogy tanúk legyenek olyan szerződéseken, melyek az ügyfelek számára átadásra kerülnek, és kerüljön feltüntetésre az iratokon a nevük, valamint a lakcímkük. A bejelentő a beadványában előadta, hogy az elmúlt évek alatt több munkavállaló kérvényezte, hogy a saját lakcíme helyett a bank székhelye/ fióktelep címe kerüljön feltüntetésre ezen dokumentumokon, azonban a bank a munkavállalók ezirányú kérését nem engedélyezte.

A bank a nyilatkozatában előadta, hogy a bank által kötött szerződések, illetve a banknál tett nyilatkozatok túlnyomó részénél a két tanú aláírásával ellátandó banki dokumentumok esetében a bankfiók címének és a munkavállaló személyazonosításra alkalmas igazolványa számának feltüntetése megfelelő, ugyanakkor van egy kivételi kör. Az erre vonatkozó jogszabály diszpozitív szabályként határozza meg, hogy a pénzügyi intézmények és az ügyfelek között létrejött szerződés akkor is teljes bizonyító erejű magánokiratnak minősül, ha a tanú a pénzügyi intézmény munkavállalója, és a lakóhelye vagy tartózkodási helye helyett együttesen a munkáltatója címét (székhelyét, telephelyét, fióktelepét), valamint a személyazonosításra alkalmas hatósági igazolvány típusát és számát tünteti fel a magánokiraton.

A Hatóság az adattakarékosság elvére figyelemmel ezért jogszabály-módosítást kezdeményezett a feladat- és hatáskörrel rendelkező minisztériumnál arra hivatkozással, hogy a pénzügyi tárgyú szerződéseken a munkavállaló általi tanúzás során az azonosítás érdekében elegendő lenne a banki azonosító feltüntetése, amely szintén – a hatósági igazolványhoz hasonlóan – egy olyan egyedi betűből és/vagy számból álló azonosító, amely alapján az érintett munkavállaló a banki rendszerben egyedileg azonosított és nyilvántartott. Ezen túlmenően pedig kógens szabályként lenne szükséges a jogszabályban azt rögzíteni, hogy a munkavállaló a tanúzás során laccímként ne vagylagosan a saját laccímét vagy a munkáltató címét tüntesse fel, hanem kizárólagosan a munkáltatója címét rögzítse az okiratokon. (NAIH-4008/2022)

2. Érintetti joggyakorlás az eKRÉTA-rendszer vonatkozásában

Egy oktatási tárgyú ügyben a kérelmező, egy általános iskolás gyermek félévi történelem értékelése a második félévben az eKRÉTA-rendszerben megváltozott. A gyermek, illetve szülei szerették volna az iskolától megtudni, ki és mikor módosította utólagosan a jegyet, azonban az iskola azt a választ adta nekik, hogy ezt nem tudják velük közölni, mivel ezzel az információval ők sem rendelkeznek. Az eljárásban bizonyossá vált, hogy az intézmény valóban nem volt birtokában a kért információnak, az adat a KRÉTA-rendszert üzemeltető zrt. (az adatfeldolgozó) naplóállományában volt található. A zrt. azonban – tévesen – úgy tájékoztatta az iskolát, hogy ez az adat nem áll rendelkezésükre, majd később a fenntartó részére is csak hosszabb levelezés után tudta biztosítani azt az adatot, hogy a gyermek félévi értékelését később ki és mikor módosította.

Az eKRÉTA Zrt. megismert gyakorlata miatt, amely szerint a cég a rendszerében tárolt, a gyermekekre vonatkozó adatokhoz való hozzáférést csak hosszas és

egymásnak ellentmondó nyilatkozatok után biztosította a fenntartó, és nem pedig az adatkezelő köznevelési intézmény részére, a Hatóság a köznevelésért felelős minisztérium felé ajánlással élt. Az ajánlásban a Hatóság annak egyértelműsítését kérte, hogy az érintetti jogok gyakorlása során – a fenntartói formától függetlenül – az adatkezelő intézmény feladata biztosítani az érintetti joggyakorlást, nem a fenntartóé, és ehhez az adatfeldolgozónak segítséget kell nyújtania, mely közreműködést az általános adatvédelmi rendelet 28. cikke szerinti szerződésnek, vagy más jogi aktusnak kell szabályoznia. Ezen felül az adatkezelésről adott tájékoztatásnak is – kitérve az érintetti jogérvényesítés módjára – igazodnia kell a fenti követelményekhez, figyelembe véve a gyermekek érintettségét. (NAIH-7667/2022)

3. Jogszabály-módosítási javaslat a polgárok személyi adatainak és laccímének nyilvántartásával kapcsolatban

A Hatóság jogszabály-módosítási javaslatot fogalmazott meg a polgárok személyi adatainak és laccímének nyilvántartásával kapcsolatban, hogy egyértelműen biztosítva legyen a Hatóság olyan jogosultsága, amellyel hozzáfér a nyilvántartás adataihoz töredék, illetve hiányos adatok alapján is, annak érdekében, hogy minden bejelentést érdemben meg tudjon vizsgálni. A javaslat nyomán a polgárok személyi adatainak és laccímének nyilvántartásáról szóló törvény módosult, így a Hatóság a nyilvántartásba felvett adatok igénylésére jogosulttá vált. (NAIH-3424/2022)

4. Gyermekek koronavírus elleni oltottsági adatainak kezelése iskolákban

Több bejelentés érkezett 2022 tavaszán és szeptemberében is a Hatósághoz azzal kapcsolatban, hogy a köznevelési intézmények kifejezett jogszabályi előírás megjelölése nélkül gyűjtik az adott intézménnyel jogviszonyban álló gyermekek, tanulók SARS-CoV-2 koronavírus (a továbbiakban: koronavírus) elleni oltottsági státuszára vonatkozó adatait. A Hatósághoz érkezett beadványok alapján az adatgyűjtés módja sem volt egységes – az egészségügyi adatokat a nevelők többek között a magán e-mail címükre vagy egy közösségi oldal üzenetküldő alkalmazásán keresztül kérték megküldeni, sőt a kiskorú tanulók osztálytársaik előtti, szóbeli nyilatkoztatása is előfordult az oltottságukra vonatkozóan.

A vizsgálat során az adatkezeléssel összefüggő kérdések szabályozásának hiánya nyert megállapítást, ezért a Hatóság ajánlással fordult a Belügyminisztériumhoz mint a köznevelésért és egészségügyért is felelős és így a közneveléssel és egészségüggyel kapcsolatos jogszabályalkotásra, illet-

ve közjogi szervezetszabályozó eszköz kiadására jogosult szerv felé. A Hatóság kezdeményezte, hogy a jogsérelem elkerülése érdekében határozza meg az oltottsági státusz felmérése kapcsán a köznevelési intézmények azon közfeladatát, amely jogalapot teremthet az adatkezelésre, és dolgozza ki a járványhelyzeti védekezéshez kötődő adatkezelés adatvédelmi alapelvekkel, illetve adatbiztonsági követelményekkel összhangban lévő részletszabályait, valamint a köznevelési intézmények által követendő egységes eljárásrendet.

Válaszlevelében a minisztérium tájékoztatta a Hatóságot, hogy az ajánlást elfogadja, és az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 74/Q-74/S. §-ok beiktatásával 2022 decemberében rendezte a köznevelési és szakképző intézményekben a jövőbeli esetleges fertőző betegség elleni védettség igazolása kapcsán az egészségügyi adatok tárolásának célját és időtartamát, az adatok megismerésére jogosultak körét, az adatok gyűjtésének módját, valamint a kapcsolódó tájékoztatási követelményeket. (NAIH-2880/2022)

II.2. Személyes adatok bűnüldözési, honvédelmi, és nemzetbiztonsági célú kezelésével kapcsolatos ügyek (Infotv. hatálya alá tartozó eljárások)

II.2.1. A Szitakötő rendszer vizsgálata

A Szitakötő projekt célja egy, az ország valamennyi településén jelen lévő, egységes központosított rendszerbe szervezett, a közterületeken tartózkodók, a közlekedők, a tömegközlekedési eszközökön utazók és a banki, illetve pénzügyi szolgáltatásokat igénybe vevők intenzív és tömeges megfigyelést lehetővé tevő képi megfigyelő rendszer létrehozása és működtetése volt. A Hatóság 2018-ban véleményezte a belügyi tárgyú és kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló törvénycsomagot, amely több törvény módosításával alapozta meg a Szitakötő projekt végrehajtását.

A projekt egyik hangsúlyos eleme az országban működő és a jövőben működtetni kívánt 35 ezer kamera képének folyamatos gyűjtése egyetlen központi tárhelyen, oly módon, hogy az adatkezelő nem a központi tárhelyet működtető szerv, hanem a képállományok feltöltésére kötelezett szervezetek. A tárhelyszolgáltató csak adatfeldolgozó szerepet tölt be az igen nagy, megfigyelésre szolgáló képi adattömeg kezelésében. Minderről elsősorban az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény (Eüsztv.) 73/A-E. §-ai rendelkeznek, illetve több törvény (pl. Rtv., közterület-felügyeletről szóló tv., vagyonvédelmi tv., közúti közlekedési tv.) tartalmaz a 2018-as módosítás után kapcsolódó szabályokat.

A projekt vizsgálatát a Hatóság még 2021-ben indította hivatalból, az Infotv. 51/A. § (1) bekezdése alapján, a vizsgálat 2022-ben zárult le. A vizsgálat célja annak feltárása volt, hogy miként működik a gyakorlatban a központi tárhely adatkezelése, hogyan zajlik az adatkezelés folyamata és az egyes szereplők milyen lehetőségekkel, jogokkal bírnak az adatkezelés során. A vizsgálat célja továbbá annak vizsgálata volt, hogy mindez összhangban van-e a hatályos jogszabályokkal és megvalósulnak-e az azokban meghatározott adatvédelmi garanciák.

Az ellenőrzésre előzetesen írásban feltett kérdésekre a vizsgált szerv által adott válaszok alapján, valamint helyszíni vizsgálat lefolytatásával került sor, a következő szervezetek bevonásával:

- NISZ Zrt.
- GVSX Kft.
- Budapesti Rendőr-főkapitányság (BRFK)
- Fővárosi Önkormányzati Rendészeti Igazgatóság (FÖRI)
- Budapest Közút Zrt.

Mivel a vizsgált rendszer működése szorosan összefügg az Integrált Közlekedésszervezési és Szabályozási Rendszerrel (IKSZR), a fogalomzavar elkerülése érdekében fontos tisztázni, hogy Szitakötő rendszer alatt jelenleg a NISZ Zrt. IKSZR példányának és a Kormányzati Adatközpontnak (KAK) a működését és adatkezelését értjük.

Az IKSZR-t a GVSX Kft. fejlesztette és először a Budapest Közút Zrt. kezdte el használni úgy, hogy az üzemeltetést a GVSX Kft. végzi. A Budapest Közút Zrt. az IKSZR-t kezdetben forgalommenedzsmentre használta, pl. (sok más funkció mellett) a változó jelzésű táblák (VJT) működtetésére. A VJT-k működése (bizonyos csomópontokon kiírja tájékoztatási céllal, hogy mennyi ideig tart egy következő csomópont elérése az aktuális forgalmi viszonyok között) rendszámfelismerésen alapul. Ez a gyakorlatban úgy működik, hogy a szoftver kiválaszt egy személyautót, amelyet mindkét kérdéses forgalmi csomóponton is észlelt, és kiszámítja a két észlelés között eltelt időt. A kapott tájékoztatás szerint az IKSZR ilyen típusú felhasználása során felhasználóként nem nyerhető ki rendszámadat. Az IKSZR működésének alapja a Budapest területén a Budapest Közút Zrt. által elhelyezett 188 rendszámfelismerő és 300 átnézeti kamera, amelyek az autós forgalmat figyelik.

Az IKSZR-ből jelenleg a Budapest Közút Zrt. mellett a BRFK, a FÖRI és a NISZ Zrt. is rendelkezik egy-egy példánnyal, amelyek közül mindegyiket a GVSX Kft. üzemelteti. 2017 júniusában a Budapest Közút Zrt. szerződést kötött a FÖRI-vel, amelyben felhasználási jogot biztosított az IKSZR alapkomponeensének használatára, majd később a továbbfejlesztésére. A BRFK 2019-ben a FÖRI-vel kötött megállapodást, így fér hozzá azóta is az adatállományhoz.

Az IKSZR-ben keletkező kameraképek és metaadatok felhasználásával központilag tárolt adatokhoz jelenleg ez a négy szervezet fér hozzá. Ezek a szervezetek a komplex rendszer felhasználási jogát egymástól függetlenül használják a nyilatkozatuk szerint. Az adatforrás minden esetben az összesen 488 kamera képe, amely először a Budapest Közút Zrt. szervereire, a Szabó Ervin téri kirendeltségre érkezik, ott tükrözik, majd továbbküldik a másik három szervezetnek.

A NISZ Zrt.-nél a Szitakötő rendszert egy közbeszerzési eljárás keretében 2019 novemberében hozták létre, de valójában csak 2022. február 1-je óta működik a rendszer, amelyhez a NISZ Zrt. nyújtja az infrastruktúrát (a tárhelyet és a szerverkapacitást), a GVSX Kft. pedig kizárólagos üzemeltetésre és továbbfejlesztésre vonatkozó joggal bír. A beérkező képeket rögzítik, és 30 napig tárolják.

A BRFK jelenleg – megállapodás alapján – a FÖRI által vásárolt és a GVSX Kft. által fejlesztett és üzemeltetett IKSZR példányt használja, rendszámfigyelésre. Ehhez kb. 188 darab, a Budapest Közút Zrt. által üzemeltetett rendszámfigyelő kamera képét használják. A BRFK ebben az adatkezelésben adatkezelőnek tekint magát, ezt tükrözi a FÖRI-vel kötött megállapodás is, és a kapcsolódó BRFK intézkedés is.⁵ A BRFK által végzett ezen adatkezelés így nem része a Szitakötő rendszernek. Felmerült ugyan annak a lehetősége, hogy a BRFK is használatba vegye a NISZ Zrt. IKSZR példányát, azonban a BRFK a hatályos jogi környezet vizsgálata alapján arra a következtetésre jutott, hogy egyelőre az Eüsztv.-nek megfelelő használatra nincs megfelelő lehetőségük, illetve a jelenlegi feladatoknak a használatban lévő rendszer megfelel. Miután a megállapodás megkötése elmaradt, a BRFK jelenleg csak a FÖRI IKSZR példányát használja.

Azt a vizsgálat során megállapítottuk, hogy a Szitakötő rendszer jelenlegi állapotában még távolról sem tölti be azt a szerepet, nem lát el minden olyan funkciót, amelyre az eredeti tervek szerint létrehozták. Ennek egyik, de nem kizárólagos oka, hogy a törvényi szabályozás (amely egyébként adatvédelmi szempontból nem kifogástalan) jóval előrébb tart, mint a műszaki megvalósítás.

A vonatkozó hatályos törvényi szabályozás lehetővé tenné mindannak a megvalósítását, amiről a Szitakötő-projektről szóló elképzelés szólt, azaz az ország valamennyi térfelügyelő kamerájának és más képrögzítő (banki, tömegközlekedésen használt, stb.) kamerájának a becsatornázását a KAK-ban működő Szitakötő szakrendszerbe. Az Eüsztv. szerint:

Eüsztv. 73/A. § (1) A Kormány által rendeletben kijelölt szerv (a továbbiakban: tárhelyszolgáltató) informatikai alkalmazás útján, központi tárhely működtetésével biztosítja

- a közút kezelője,*
- a közlekedésrendészeti intézkedés keretében a rendőrség,*
- a rendőrség által kihelyezett képfelvevők,*

⁵ az Integrált Közlekedésszervezési és Szabályozási Rendszer rendvédelmi modul alkalmazásával kapcsolatos szabályairól szóló 37/IX.2.) BRFK intézkedés

d) a közterület-felügyelet által kihelyezett képfelvevők,
e) a pénzügyi szolgáltatást, kiegészítő pénzügyi szolgáltatást folytatóknak a feladatai ellátáshoz szükséges, közönség számára nyilvános magánterületének védelme céljából személy- és vagyonvédelmi tevékenységet végző,
f) a személyszállítási szolgáltatásokról szóló 2012. évi XLII. törvény 8. § (1) bekezdése szerinti szolgáltató,
g) az autópályák, autótutak és főutak használatáért fizetendő, megtett úttal arányos díjról szóló törvény szerinti útdíj szedő (a továbbiakban együtt: központi tárhely használatára kötelezett)
által készített kép-, hang-, valamint kép- és hangfelvételek (a továbbiakban: felvétel) tárolását.

(2) A tárhely szolgáltató informatikai alkalmazás útján, központi tárhely működtetésével biztosítja a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló törvény 16/A. § e) pontjában meghatározott szolgáltató által rögzített adatok tárolását.

(3) A tárhelyszolgáltató tevékenysége kizárólag a felvételek és adatok központi tárhelyen történő tárolására és a 73/B. § szerinti informatikai alkalmazás biztosítására terjed ki, a központi tárhelyen tárolt felvételek és adatok tartalmát nem ismerheti meg, azokkal más adatkezelési tevékenységet nem végezhet.

(4) A központi tárhely használatára kötelezettek kormányrendeletben meghatározottak szerint kötelesek együttműködni a tárhelyszolgáltatóval, illetve – ha a kormányrendeletben meghatározott feltételek fennállnak – a központi tárhelyet igénybe venni.

(5) A központi tárhely használatára kötelezettek a (4) bekezdésben meghatározott kormányrendelet szerinti feltételekkel vehetik igénybe a központi tárhelyet.

A (4) és (5) bekezdésben hivatkozott kormányrendelet azonban a mai napig nem készült el, így a jogszabályi környezet nem biztosított a központi tárhely igénybevételére. Az, hogy a kormányrendelet hiányában nincsenek meghatározva az adatkezelés feltételei, alapvető akadály a Szitakötő rendszer működésének. Ez az oka annak is, hogy jelenleg csak a Budapest Közút Zrt. kameraképei érkeznek be a KAK-ba.

Jogi szempontból a működés további feltétele lenne a központosított informatikai és elektronikus hírközlési szolgáltatásokat egyedi szolgáltatási megállapodás útján igénybe vevő szervezetekről, valamint a központi szolgáltató által üzemel-

tetett vagy fejlesztett informatikai rendszerekről szóló 7/2013. (II.26.) NFM rendelet módosítása, amely gondoskodna az üzemeltető kijelöléséről.

Informatikai szempontból ennél több is hiányzik, a Hatóság ismeretei szerint valójában a műszaki feltételek sem adtak ilyen hatalmas mennyiségű adat kezelésre: nem áll rendelkezésre akkora szerverkapacitás, ami a rengeteg beérkező kamerakép tárolásához és feldolgozásához elégséges lenne. Ezen túlmenően az is tény, hogy pont a hasonló rendszerek működtetéséhez szükséges óriási szerverkapacitási igény miatt jelenleg a műszaki fejlődés inkább már a képfelvevő eszközben, így osztott erőforrásként futtatott ún. 'embedded' végponti analitika felhasználás irányába halad.

Összességében megállapítható, hogy a Hatóság által a jogszabály-előkészítés során megfogalmazott aggályok nem rendeződtek megnyugtatóan. A Hatóság aggályai elsősorban az adatkezelés feltételeinek rendezetlenségére vonatkoznak, arra, hogy nem világos, mely szerv milyen felelősségi kört fog betölteni, ki fog valójában rendelkezni az adatkezelés felett, illetve lehetséges-e, hogy ugyanazon adat felett többen rendelkeznek párhuzamosan. (NAIH-4790/2022.)

II.2.2. Egy büntetőeljárás során a rendőrkapitányság által hozott határozatban szereplő személyes adatok jogszerűtlen kezelése

A Hatóság kérelemre adatvédelmi hatósági eljárást folytatott büntetőeljárásban hozott határozatban feltüntetett és annak közlésével továbbított személyes adatok tekintetében. Kérelmezett a Kérelmezővel szemben folytatott büntetőeljárás során hozott határozatot 18 címzettnek küldte meg, akik között 16 természetes személy – 14 személy névvel és címmel, míg 2 személy csak névvel – szerepelt a határozatban. Ily módon a címzettek tudomást szereztek egymás nevééről, címéről. A határozatban felsorolt természetes személyek a büntetőeljárás sértettjei voltak, Kérelmező pedig mint eljárás alá vont személy, később terhelt. Kérelmező sérelmezte azt is, hogy a határozat rögzíti az ő eljárás során megállapított (külföldi) tartózkodási helyét is.

Kérelmező képviselője kérte Kérelmezettől a határozat módosítását, mivel álláspontja szerint az nem felelt meg az Infotv. és Kérelmezettre vonatkozó szabályzat – a 39/2019. (XI. 19.) ORFK utasítás – rendelkezéseinek. Kérte továbbá az Infotv. 17.§-a alapján tájékoztatását azzal kapcsolatban, hogy tartózkodási helyének címzettek részére való továbbítása milyen célból és joggal történt; továbbá a címzetti körön kívül más személyek részére is továbbították-e azt, illetve

tájékoztatást kért, hogy történt-e adatvédelmi incidens ezen személyes adatok kapcsán, valamint, hogy Kérelmezőt milyen érintetti jogok illetik meg.

Kérelmező álláspontja szerint Kérelmezett a fentiek szerinti eljárásával megsértette az Infotv. 4. §-ában rögzített alapelveket, tartózkodási helyének közlése a határozatban túlmutatott az azonosítás szükségességén és célszerűségén, így sértette a célhoz kötöttség elvét. Kérte annak elbírálását, hogy Kérelmezett jogszerűen továbbította-e a címzettek részére a határozattal tartózkodási hely adatát. Sérelmezte továbbá, hogy Kérelmezett nem biztosította megfelelően hozzáférési jogát, valamint rámutatott, hogy a határozat közlése során sérültek az eljárásban résztvevők jogai.

Kérelmező hozzáférési jogának érvényesülése:

A Hatóság megállapította, hogy Kérelmezett megsértette Kérelmező hozzáféréshez való jogát azzal, hogy a hozzáférési jog keretében nem válaszolta meg Kérelmező valamennyi kérdését. Válasza nem tartalmazta, hogy történt-e adatvédelmi incidens Kérelmező személyes adatait érintően, nem nyilatkozott arról sem, hogy a Kérelmező személyes adatait kinek továbbította, valamint nem létező jogszabályhelyre – Be. 363.§ (1) bekezdés d) pont – hivatkozott, mint amely jogszabályhely megalapozza a határozat tartalmát.

Címzettek személyes adatainak feltüntetése a határozatban és a zártan történő adatkezelés elmulasztása:

A címzettek – ide nem értve a Kérelmező nevét – nevének és kézbesítési címének határozatban történő feltüntetése sérti a célhoz kötött adatkezelés elvét, hiszen azok szerepeltetése teljességgel szükségtelen, annak mindössze adminisztratív oka lehet. A Hatóság megállapította, hogy a címzettek kézbesítési adatainak – név és cím – külön kézbesítési záradékon szerepeltetése lett volna helyénvaló.

Az eljárás során a Hatóság hivatalból észlelte, hogy a Kérelmezett olyan sértett nevét is feltüntette a határozatban, aki tanúkihallgatása során valamennyi személyes adatának – így nevének – zártan történő kezelését kérte. Megállapítható volt továbbá, hogy a nyomozati iratokban a kihallgatási jegyzőkönyv ugyancsak tartalmazza a zárt adatkezelést kért tanú nevét és aláírását mint személyes adatát. Mindezzel Kérelmezett a tanú személyes adatait nem az érintett rendelkezé-

se és a Be. vonatkozó adatvédelmi szabályai szerint kezelte; így megsértette a Be. 99. §-ának⁶, 100.§-ának és 102. §-ának rendelkezéseit is.

A Kérelmezett az egyik érintett sértett esetében tehát – gondatlanságból – figyelmen kívül hagyta a zárt adatkezelésre vonatkozó indítványt. A Hatóság ugyanakkor figyelembe vette, hogy a kihallgatási jegyzőkönyvből és a határozatból kizárólag neve, illetve előbbi esetében aláírása volt megismerhető Kérelmező és Kérelmező képviselője előtt. Ezen érintett sértett nevét Kérelmező – a terhére rótt bűncselekmény jellegéből és körülményeiből adódóan – szükségszerűen ismerte. A nyomozati iratokból kitűnik, hogy Kérelmező és a sértett személyesen ismerik egymást, korábban találkoztak, mely találkozás során írásban polgári jogi szerződést kötöttek egymással. Kérelmezett – a Hatóság erre irányuló kérdésére – rögzítette, hogy az eljárás egyéb szereplői nem ismerték meg egymás, illetve a sértettek határozatban rögzített adatait, kizárólag a Kérelmező és képviselője ismerte meg a nyomozás iratait.

Adatvédelmi incidens bekövetkezte volt megállapítható, amely nem minősült magas kockázatúnak. A Hatóság rámutatott, hogy azon érintett esetét kivéve, aki kérte valamennyi személyes adatának zártan történő kezelését, nem kerültek olyan adatok továbbításra, melyet a sértettek, illetve Kérelmező ne ismerhettek volna meg a büntetőeljárás keretében⁷.

A Hatóság a kérelemnek részben helyt adott és megállapította az adattakarékosság, illetve a célhoz kötöttség alapelveinek sérelmét, mivel a határozatban Kérelmező kézbesítési címét szükségtelenül szerepeltette. A Hatóság továbbá hivatalból megállapította, hogy szükségtelenül tartalmazta a határozat a sértettek nevét és kézbesítési címét.

⁶ A Be. 99. § (1) bekezdése értelmében a nyomozó hatóság indítványra elrendeli, hogy a sértett nevét, születési nevét, születési helyét és idejét, anyja nevét, állampolgárságát, személyazonosító okmányának számát, lakcímét, értesítési címét, tényleges tartózkodási helyét, kézbesítési címét, illetve elektronikus elérhetőségét zártan kezeljék (a továbbiakban: zárt adatkezelés). A Be. 99. (6) bekezdés alapján a nyomozó hatóság biztosítja, hogy a zártan kezelt személyes adat az eljárás egyéb adataiból se váljon megismerhetővé. A Be. 102. § (1) bekezdés szerint a nyomozó hatóság az ügyiratok között elkülönítve, zártan kezeli az e törvényben meghatározott ügyiratot. A 102. § (3) bekezdés szerint az ügyirat zárt kezelése esetén a nyomozó hatóság

a) biztosítja, hogy a zártan kezelt ügyirat, illetve annak tartalma az eljárás egyéb ügyirataiból és adataiból ne váljon megismerhetővé,
b) az ügyiratok megismerését oly módon biztosítja, hogy az ne eredményezze a zártan kezelt ügyirat megismerését.

⁷ Be. 100.§-ban foglaltak szerint

A Hatóság az Infotv. 61. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja szerint hivatalból megállapította azt is, hogy Kérelmezett a személyes adatokat jogellenesen kezelte – megsértve az adatbiztonsági követelményeket – a tanú zártan kezelt adatainak határozatban történő szerepeltetésével, illetve azzal, hogy nem biztosította a kihallgatási jegyzőkönyvben az érintett sértett/tanú adatainak zárt kezelését.

Kérelmező tartózkodási helyére vonatkozó adattovábbítás a címzettek részére:

A Hatóság – lévén, hogy azzal ellentétes bizonyíték a tényállás tisztázása során nem került birtokába – elfogadta Kérelmezett azon, dokumentummal is alátámasztott állítását, miszerint a határozat kézbesítésére Kérelmező képviselőjén kívül más személynek nem került sor.

A Hatóság ugyanakkor megállapította, hogy Kérelmezett a határozatot – eredeti szándéka szerint – jogalap nélkül kívánta kézbesíteni az azon feltüntetett címzetteknek. Nyilvánvalóan téves Kérelmezett azon érvelése, hogy a határozat a terhelttől kívül a többi címzett esetében is közvetlen rendelkezést tartalmaz. Kétségtelen, hogy a sértetteknek jogában áll a büntetőeljárás menetéről értesülni, azonban e tekintetben a felfüggesztett nyomozás folytatásáról rendelkező határozat részükre történő kézbesítése az indokolt. Mindezt – és kizárólag ezt – a Be. 397. § (2) bekezdése külön közlési kötelezettségként elő is írja. E helyütt szükséges a Be. kommentár vonatkozó részének ismertetése:

”A határozatot főszabály szerint azzal kell közölni, akit valamely rendelkezése közvetlenül érint. A közvetlen érintettségnek a bevezető részből ki kell tűnnie, a határozat maga tartalmazza azt, hogy rendelkezései kire vonatkoznak, így például a kirendelt védő díjának előlegezése tárgyában hozott határozat a védőt, az ellene folyamatban lévő nyomozás határidejét meghosszabbító határozat a gyanúsítottat, a valamely indítványt elutasító határozat az indítványozót közvetlenül érinti, míg az egyesítést, elkülönítést vagy áttételt elrendelő határozat közvetlenül büntetőeljárásban részt vevő személyt nem érint. A közlési kötelezettség főszabálya alóli kivételek két csoportra oszthatók, az egyik esetben a határozatot nem lehet közölni az érintettel akkor sem, ha valamely rendelkezése közvetlenül rá vonatkozik, így a Be. 250. §-ára tekintettel kizárt a leplezett eszköz alkalmazására vonatkozó engedély közlése az engedélyben szereplő érintett számára. A másik esetben pedig a határozatot olyanokkal is közölni kell, akiket az közvetlenül nem érint, amely alapulhat általános jellegű rendelkezésen, például a Be. 42. § (3) bekezdése alapján a terhelttel közölt határozatot a védővel, a Be. 72. § (2) bekezdése alapján a védővel közölt határozatot a terhelt törvényes képviselőjével is

közölni kell, de a Be. közlési kötelezettséget egyes határozatokhoz kapcsolódóan is előír, így a Be. 350. § (2) bekezdése az áttétel, a Be. 381. § (2) bekezdése a feljelentés elutasítása, a Be. 397. § (2)-(3) bekezdése az eljárás felfüggesztése és a Be. 401. §-a az eljárás megszüntetése esetén rendelkezik arról, hogy az adott kérdésben döntő határozatot kívül kell közölni.”

A Hatóság álláspontja szerint ugyanakkor a Kérelmező külföldi tartózkodási helyének rögzítése a határozatban – a Be. 393. § (4) bekezdésére figyelemmel – indokolt. Az a nyomozó hatóság által megállapított jelentős ténynek minősül, hiszen arra tekintettel vonták vissza az elfogatóparancsot és intézkedhettek a nyomozás továbbfolytatásáról.

A Hatóság álláspontja szerint nincs döntő jelentősége e tekintetben annak a ténynek, hogy Kérelmezővel szemben a gyanúsítást – nyilvánvalóan éppen az ismeretlen helyen való tartózkodása miatt – nem közölték a határozat meghozatalakor. Bár az ekkor hatályos Be. – szemben a jelenleg hatályos törvénnyel – még nem tartalmazta a bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható személyt mint a büntetőeljárásban részt vevő személyt, azonban – ahogy az a hatályos törvény indokolásából is kiténik – e szerep bevezetése a korábbi joggyakorlat-hoz igazodott.

E vonatkozásban a Hatóság a kérelmet elutasította.

Jogkövetkezmények:

A Hatóság az Infotv. 61. § (1) bekezdés b) pont bf) alpontja alapján elrendelte Kérelmező Kérelmezett általi tájékoztatásának kiegészítését azzal, hogy történt-e adatvédelmi incidens, illetve azzal, hogy kikkel közölték a határozatot. Az Infotv. 61. § (1) bekezdés b) pont ba) pontja alapján megállapította, hogy Kérelmezett megsértette az Infotv. 4. § (1)-(2) és (4a) bekezdését azzal, hogy jogszerű cél hiányában, szükségtelenül rögzítette a természetes személy érintettek mint sértettek nevét és kézbesítési címét, valamint Kérelmező kézbesítési címét a határozatban. Ugyancsak az Infotv. 61. § (1) bekezdés ba) alpontja alapján hivatalból megállapította, hogy Kérelmezett az eljárása során a vonatkozó biztonsági előírások végrehajtásának elmulasztásával megsértette az Infotv. 25/I. §-ában foglaltakat, mert nem biztosította a tanú zártan kezelt személyes adatai biztonságát.

A Hatóság az Infotv. 61. § (2) bekezdés b) pontja alapján a határozatának Kérelmezett azonosító adataival történő nyilvánosságra hozatalát is elrendelte. A Kérelmezett teljesítette a Hatóság határozatában foglaltakat és kiegészítette a Kérelmező hozzáférési kérelmére nyújtott tájékoztatását. (NAIH-462/2022)

II.2.3. Büntetés-végrehajtási intézetben a fogvatartottról készült pszichológiai vélemények megismerésének kérdése

A Hatóság egy büntetés-végrehajtási intézettel (a továbbiakban: Bv. Intézet) szemben kérelemre – a bejelentőről készült pszichológiai vélemények megismerése mint hozzáférési jog gyakorlása tárgyában – vizsgálatot folytatott.

A Bejelentő a Bv. Intézet Egészségügyi Osztályától kérte, hogy adják ki számára azokat a pszichológusi véleményeket, jelentéseket, amelyeket róla a megelőző 5 évben készítettek a különböző büntetés-végrehajtási intézetek pszichológusai. Az Egészségügyi Osztály bejelentőnek nyújtott válasza szerint a Bejelentő egészségügyi dokumentumai között nem volt pszichológiai feljegyzés. A Bejelentő álláspontja szerint pszichológiai vélemények folyamatosan készültek róla, ezért is érdeklődött aztán a Bv. Intézet pszichológusánál arról, hogy ezeket mely szervtől, miként igényelheti. Szerinte a pszichológus e vélemények létezését elismerte, azonban szóban arról tájékoztatta, hogy azokat nem fogják kiadni számára, megismerésükre nem jogosult.

A büntetés-végrehajtás során a pszichológusok fogvatartottakkal kapcsolatos tevékenységét a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL tv. (a továbbiakban: Bvtv.), a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. IM rendelet (a továbbiakban: IM Rendelet), az egészségügyről szóló 1997. CLIV. törvény, valamint az egészségügyi tevékenység végzésének egyes kérdéseiről szóló 2003. évi LXXXIV. törvény szabályozza. A büntetés-végrehajtás során történő adatkezelést érintő szabályokat tartalmaz továbbá a büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény (a továbbiakban: Bvsztv.) is. A vizsgált Bv. Intézet gyakorlata szerint a fogvatartott befogadásakor készül egy pszichológiai vélemény, amennyiben az már más Bv. Intézetben előzetesen készült, akkor a véleményt a fogadó intézet felülvizsgálja és szükség szerint kiegészíti. Ilyen felülvizsgálatok történtek többször a Bejelentő esetében is.

A Hatóság által vizsgált Bv. Intézet azt nyilatkozta, hogy kizárólag az intézetben történő elhelyezés idejére rendelkezik egészségügyi és egyéb dokumentációval (pszichológiai felülvizsgálati véleménnyel). A Bejelentő Bv. Intézetben történő elhelyezése ugyanis a kérelmét követően megszűnt, egészségügyi és fogvatartotti dokumentumai megküldésre kerültek az aktuális elhelyezésére szolgáló büntetés-végrehajtási szervezetnek, így Bejelentőről a Bv. Intézet nyilatkozata szerint – átszállítását követően – nem kezelt már pszichológiai véleményt, egyéb egészségügyi adatot. A Bv. Intézet nyilatkozata szerint a központi nyilvántartás minden büntetés-végrehajtási intézet arra jogosult tagja számára, kizárólag szolgálati feladatuk teljesítése érdekében érhető el, a központi nyilvántartás az adatok lekérdezését naplózza, így az adatkezelések utólag ellenőrizhetőek. Szolgálati feladat hiányában a központi nyilvántartás lekérdezésére – korábbi fogvatartó intézetként – álláspontjuk szerint nem volt jogosultságuk.

A vizsgálat tárgyát képező iratok megismerhetőségét zárja ki a Bvtv. 26. § (4) bekezdésének a) és b) pontja tekintettel arra, hogy a döntés előkészítésével kapcsolatos tervezetre, a kockázatértékelési összefoglaló jelentésre nem terjed ki a megismerés joga. A Bvtv. 26. § (4) bekezdés h) pontja szerint nem terjed ki a megismerés joga továbbá azon iratokra, amelyeknek a megismerésére a kérelmező törvény szerint nem jogosult.

A pszichológiai vélemény elkészítésének egyik oka a megfelelő elhelyezésre vonatkozó döntés előkészítése, a fogvatartás biztonságának biztosítása, a fogvatartottak kockázatértékelése.

Az IM Rendelet 29. § (1) bekezdése alapján a bv. szervezet az elítélt visszaesési és fogvatartási kockázatainak felmérésére, annak mérséklése, illetve a sikeres társadalmi reintegráció elősegítése érdekében a Bvtv. 82. § 3. pontjában meghatározott Kockázatelemzési és Kezelési Rendszert (a továbbiakban: KEK rendszer) alakít ki és működtet. Az IM Rendelet 29. § (3) bekezdése szerint a kockázatelemzés olyan büntetés-végrehajtási szakmai tevékenység, amelynek során az elítélt vonatkozásában felmérésre és értékelésre kerül az e rendeletben meghatározott kockázatcsoportok kockázati értéke. Az IM Rendelet 29. § (6) bekezdése értelmében az elítélt köteles együttműködni a visszaesési és fogvatartási kockázatok felmérését szolgáló eljárások során.

A Bvsztv. 30. § (3) bekezdése szerint pedig nem hozható a fogvatartott tudomására a fogvatartás biztonságát érintő azon adat, mely olyan intézkedésekkel kapcsolatban keletkezett, amelyet a fogvatartott törvényi rendelkezés következtében eltérni köteles. A fogvatartott szabadulásakor a minősített adat kivé-

telével – kérésére – ezeket az adatokat is megismerheti. A (4) bekezdésnek megfelelően a fogvatartottnak az adataival való rendelkezési joga nem sértheti a bűnüldöző és igazságszolgáltatási szervek működéséhez, az állami és az önkormányzati feladatok ellátásához szükséges adatok használatához fűződő közérdek érvényesítését.

A Bvsztv. 30. § (1) bekezdése szerint a fogvatartott adatait a bv. szervezet, illetve az adatokról tájékoztatást kérő szervek, szervezetek és állampolgárok kizárólag a jogszabályban meghatározott feladataik törvényes ellátásához, illetve a kérelemben említett jog érvényesítéséhez használhatják fel. Az adatkezelés jogalapját a vizsgált adatkezelés tekintetében a Bvsztv. 28. §-a és a Bvtv. 76. §-a teremti meg. Az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló 1997. évi XLVII. törvényben foglalt szabályokhoz képest speciális szabályokat tartalmaznak a büntetés-végrehajtás során történő adatkezelésre, ezen adatok megismerésére vonatkozó törvényi rendelkezések. Az Infotv. 17. § (3) bekezdés alapján, az érintett személyes adatairól történő tájékoztatásának teljesítését az elérni kívánt céllal arányosan az adatkezelő késleltetheti, tartalmát korlátozhatja, vagy a tájékoztatást mellőzheti, ha ezen intézkedése elengedhetetlenül szükséges az Infotv. 16. § (3) bekezdés a)-f) pontjában meghatározott valamely érdek biztosításához.

A pszichológiai véleményről mint személyes adatról a hozzáférési jog keretében történő tájékoztatást – az igényléskori fogvatartó bv. intézetnek mint adatkezelőnek – az Infotv. 17. § (3) bekezdése alapján, az Infotv. 16. § (3) bekezdés megfelelő pontjára hivatkozással kellett volna megtagadnia, vagy – amennyiben a kérelmet a fogvatartott áthelyezését követően bírálja el – tájékoztatni a Bejelentőt a kérelem teljesítésére vagy megtagadásra jogosult szerv (a fogvatartást aktuálisan végrehajtó intézet) kilétéről. A tájékoztatás megtagadásának alapját a Bsztv. 30. § (3) és (4) fent hivatkozott rendelkezései teremtik meg.

Az Infotv. - a személyes adatok bűnüldözési célú kezelése tekintetében – a személyes adatoknak az illetékes hatóságok által a bűncselekmények megelőzése, nyomozása, felderítése, a vádeljárás lefolytatása vagy büntetőjogi szankciók végrehajtása céljából végzett kezelése tekintetében a természetes személyek védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 2008/977/IB tanácsi kerethatározat hatályon kívül helyezéséről szóló az európai parlament és a tanács 2016. április 27-i (eu) 2016/680 irányelv (a továbbiakban: Bűnüldözési célú adatkezelések tehát ezen irányelv hatálya alá tartoznak. A Bűnüldözési célú adatkezelések preambulumbekzdése értelmében annak érdekében, hogy az érintett gyakorol-

hassa jogait, az érintettek nyújtott tájékoztatásnak könnyen hozzáférhetőnek és könnyen érthetőnek kell lennie, ideértve azt is, hogy azt világos és közérthető nyelven fogalmazzák meg. Az ilyen tájékoztatást hozzá kell igazítani a kiszolgáltatott helyzetben lévő természetes személyek szükségleteihez.

A (40) preambulumbekzdés alapján az érintettek jogainak gyakorlását elősegítő módokat kell biztosítani az ezen irányelv alapján elfogadott rendelkezések szerint, beleértve különösen a személyes adatokhoz való hozzáférés, valamint azok helyesbítésének, törlésének és az adatkezelés korlátozásának térítésmentes kérelmezésére és adott esetben megszerzésére szolgáló mechanizmusokat. A fogvatartott személyek a számukra nyújtott tájékoztatás, az információhoz jutás tekintetében kiszolgáltatott helyzetben lévő csoportnak minősülnek.

A Bv. Intézet válasza – mely szerint a Bejelentő egészségügyi dokumentumai között nem volt pszichológiai feljegyzés – azt sugallta, hogy róla egyáltalán nem készült ilyen a fogvatartással kapcsolatban, az sem a Bv. Intézetben, sem pedig akár a központi nyilvántartásban nem volt érhető el. A válaszlevél hallgatott továbbá arról, hogy a vonatkozó törvényi rendelkezések szerint e személyes adatok – a fogvatartás ideje alatt – nem megismerhetők az érintett számára.

A Hatóság megállapította, hogy a Bv Intézet adatkezelése során megsértette az Infotv. 14. § b) pontját, valamint a 17. §-ának rendelkezéseit, mert nem teljesítette, illetőleg nem késleltette, korlátozta vagy mellőzte a kérelem teljesítését az Infotv. 17. § (3) bekezdés szerinti feltételek fennállására hivatkozva, a (4) bekezdés szerinti tartalommal, illetőleg nem nyújtott átlátható tájékoztatást arról, hogy ezen adatokat már nem a Bv. Intézet, hanem a későbbi fogvatartó bv. intézet kezeli és a központi nyilvántartás tartalmazza, a kérelem elbírálására az jogosult.

A Hatóság az Infotv. 56. § (1) bekezdése alapján felszólította a Bv Intézetet, hogy a jövőben az érintettek hozzáférési kérelmét, a hozzáférési jog érvényesülése érdekében az Infotv. 17. § (3) bekezdésében foglaltaknak megfelelően válaszolja meg, amennyiben a központi nyilvántartás érintettre vonatkozó, igényelt adatok lekérdezésére, illetőleg a kérelem elutasítására maga nem jogosult, nyújtson tájékoztatást az érintetteknek a kérelem megválaszolására vagy elutasítására jogosult adatkezelő büntetés-végrehajtási szerv kilétéről vagy kiléte meghatározásának módjáról (pl: a válasz időpontjában a fogvatartást végrehajtó szerv). A Bv. Intézet a felszólításban foglaltaknak eleget tett.

A Hatóság a vizsgálat során kiemelte azt is, hogy 2016. január 1-jei hatállyal a Bvtv. 92. § (3) bekezdése alapján az elítéltet tájékoztatni kell a részben

a pszichológiai vélemények felhasználásával készült kockázatértékelési összefoglaló jelentés tartalmáról – mely tartalmazza az elítélt visszaesési és fogvatartási kockázatának csökkentéséhez szükséges egészségügyi, pszichológiai, biztonsági és reintegrációs feladatokat, amelyet a bv. intézetnek a reintegrációs tevékenysége során figyelembe kell vennie –, valamint tájékoztatni kell a javasolt visszaesési és fogvatartási kockázatot csökkentő reintegrációs programok igénybevételéről. E tájékoztatást a törvény indokolása értelmében elsősorban a Központi Kivizsgáló és Módszertani Intézet (a továbbiakban: KKMI) munkatársai (szakmai team) által helyben indokolt ismertetni a fogvatartottal és nem a végrehajtásra kijelölt bv. intézet befogadó részlegében, tekintettel arra, hogy szakmai szempontból ők kompetensek a szakszerű indokolásra, amennyiben kérdés merülne fel az elítélt részéről. Azonban a rendelkezésből és az indokolásból is az tűnik ki, hogy a kockázatértékelési összefoglaló jelentés tartalmának megismerése iránti igény sem a KKMI, sem más – az annak kezelésére aktuálisan jogosult – bv. szerv által nem tagadható meg, a fogvatartott e jelentés tartalmának megismerésére jogosult.

Tekintettel arra, hogy a Hatósághoz másik konzultációs megkeresés is érkezett – mely a pszichológiai vélemények iránti kérelem megválaszolására jogosult és egyben köteles büntetés-végrehajtási intézet meghatározását érintette, és amelyben a beadványozó kifogásolta a különböző büntetés-végrehajtási intézetek eltérő gyakorlatát – a Hatóság megkereste a kérdésben a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságát (a továbbiakban: BVOP) mint az egyes büntetés-végrehajtási adatkezelők felügyeleti szervét.

A BVOP arról tájékoztatta a Hatóságot, hogy álláspontja szerint a mindenkori fogvatartó/nyilvántartó bv. intézet minősül adatkezelőnek, ahol a fogvatartott elhelyezése aktuálisan megvalósul, továbbá a fogvatartó bv. intézet jogosult a szakterületi adatok lekérdezésére a központi elektronikus nyilvántartásból akkor is, ha a lekért adat más bv. intézetben keletkezett. A BVOP Hivatala ezt követően körlevélben fordult a büntetés-végrehajtási agglomerációs központok vezetőihez, és felhívta a figyelmüket a fogvatartottakra vonatkozó pszichológiai vélemények megismerhetőségének helyes gyakorlatára, többek között arra, hogy az aktuálisan fogvatartó intézet minősül adatkezelőnek, és így a megismerhetőségről való döntés nem hárítható más szervre. (NAIH-5478/2022.) (NAIH-1204/2022.)

II.2.4. Fogvatartottak egészségügyi személyes adatainak kezelése a büntetés-végrehajtási intézetek által

A Hatóság bejelentés nyomán vizsgálta a büntetés-végrehajtási intézeteknek a fogvatartottak egészségügyi személyes adatainak nyilvántartásával kapcsolatos adatkezelési gyakorlatát. A Bvtv. alapján a büntetés-végrehajtási intézetek kezelik a fogvatartottak egészségügyi személyes adatait a büntetés végrehajtásának befejezéséig vagy végrehajthatósága megszűnéséig. A büntetés-végrehajtási intézeteknek a fogvatartottak egészségügyi személyes adatainak nyilvántartásával kapcsolatos adatkezelése bűnüldözési célú adatkezelést valósít meg, melyre az Infotv. rendelkezéseit kell alkalmazni.

A Hatóság a vizsgálat keretében megállapította, hogy bejelentő gyógyszeres kezelésével kapcsolatos egészségügyi személyes adatokat a büntetés-végrehajtási intézetek nyilvántartásai (papír alapú és a számítógépes nyilvántartás) pontatlanul, hiányosan tartalmazzák. A papír alapú és a számítógépes nyilvántartás adatai nem egyeznek meg, illetve a nyilvántartásokban rögzített egészségügyi személyes adatokból nem állapítható meg egyértelműen, hogy a vizsgált időszakban bejelentő milyen gyógyszeres kezelésben, illetve milyen rendszerességgel részesült. A Hatóság megállapította, hogy a panasztól Bv. Intézet adatkezelése során megsértette az Infotv. 4. § (4) bekezdését, mert nem biztosította bejelentő vizsgált időszakban kezelt egészségügyi személyes adatainak pontosságát és helyességét, így a személyes adatok kezelésével kapcsolatos jogsérelem állt fenn.

Erre tekintettel a Hatóság az Infotv. 56. § (3) bekezdése alapján ajánlást írt a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságának mint az adatkezelők felügyeleti szervének, hogy a büntetés-végrehajtási intézetek fogvatartottak egészségügyi személyes adatainak nyilvántartásával kapcsolatos adatkezelési gyakorlatát alakítsa át olyan műszaki és szervezési intézkedések alkalmazásával, amelyek biztosítják a kezelt adatok pontosságát és helyességét, a papír alapú és a számítógépes nyilvántartásban vezetett adatok egyezőségét.

A Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága arról tájékoztatta a Hatóságot, hogy a hasonló adminisztratív problémák elkerülése érdekében felhívta a büntetés-végrehajtási intézetek figyelmét arra, hogy a büntetés-végrehajtási szervezet által biztosított egészségügyi tevékenység során elsődlegesen az alkalmazott medikai rendszerben (Főnix Egészségügyi Almodul) hajtsák végre a dokumentálást, ennek akadályoztatása esetén – a készített papír alapú doku-

mentáció alapján – az akadály elhárulását követően, utólag rögzítsék az adatokat az elektronikus rendszerben. (NAIH-4930/2022)

II.2.5. Fogvatartottnak szóló hivatalos irat felbontása büntetés-végrehajtási intézetben

Egy bejelentő az egyik Járási Ügyészség (a továbbiakban: Ügyészség) adatkezelését kifogásolta azért, mert az Ügyészséggel történő levelezése során a küldeményeit az Ügyészség a fogvatartási helye szerinti Büntetés-végrehajtási Intézetnek címezte, mely számára sérelmes volt. A Hatóság a bejelentő kérelme alapján vizsgálatot folytatott. A Hatóság megvizsgálta a bejelentőnek kézbesített összes ügyészi intézkedés vonatkozó iratait. Az Ügyészség nyilatkozata szerint a kézbesítés minden esetben az adott intézkedésre jogosult ügyésznek az intézkedés házi példányán rögzített irodai utasításának megfelelően történt.

Az Ügyészség tájékoztatta a Hatóságot, hogy a Megyei Főügyészség is vizsgálta a bejelentő beadványában sérelmezett kézbesítési módot, mely szerint az ügyészek a bejelentőnek szóló leveleket a büntetés-végrehajtási intézetnek címezik, így a büntetés-végrehajtási intézet azokat felbontja.

A Megyei Főügyészség – a büntetés-végrehajtási intézetben tartózkodó személyek részére történő kézbesítéssel kapcsolatban – elvi iránymutatást adott, mely szerint: „Olyan gyakorlat kialakítása célszerű, hogy a hivatalos iratot zárt borítékban küldik meg a büntetés-végrehajtási intézet parancsnokának, felkérve őt arra, hogy a fogvatartott részére a zárt borítékot kézbesítse. Ily módon elkerülhető, hogy a büntetés-végrehajtási intézet dolgozója a hivatalos irat tartalmát indokolatlanul megismerje.”

Az Ügyészség tájékoztatásának lényege szerint a bejelentő részére – illetve a fogvatartásban lévő más terheltek részére – megküldeni rendelt iratok kézbesítése a jövőben a Főügyészség által kiadott elvi iránymutatásban foglaltak szerint történik.

Az Ügyészség arról is tájékoztatta a Hatóságot, hogy a büntetőjárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 131. § (6) bekezdése rendelkezik arról, hogy: „*Ha a címzett fogva van, részére az ügyiratot a fogva tartást végrehajtó intézet parancsnoka útján kell kézbesíteni.*”

A Hatóság megállapította, hogy az Ügyészség nem járt el megfelelően akkor, amikor az intézkedési záradékon nem minden esetben rendelte el a hivatalos irat

zárt borítékban történő kézbesítését a bejelentő részére. Ugyan magán a hivatalos iraton a büntetés-végrehajtási intézet megnevezése és címe alatt szerepeltette a bejelentő nevét is, azonban ahhoz, hogy a büntetés-végrehajtási intézet meg tudja állapítani, hogy az Ügyészségtől érkezett hivatalos irat mely fogvatartott nevére szól, ahhoz fel kellett bontania a borítékot, ezzel megismerve a bejelentőnek szóló hivatalos irat tartalmát.

A Hatóság megállapította, hogy a személyes adatok védelme szempontjából az Ügyészség akkor sem járt el megfelelően, amikor ugyan zárt borítékban továbbította a büntetés-végrehajtási intézetbe a bejelentőnek szóló hivatalos iratot, azonban az átiratban, melyet a büntetés-végrehajtási intézet parancsnokának címzett, tájékoztatta a parancsnokot a bejelentőnek szóló hivatalos irat tartalmáról is és egyben kérte a büntetés-végrehajtási intézettől, hogy a hivatalos iratot tartalmazó zárt borítékot adják át a bejelentő részére.

A Bvtv. 174. §-a tartalmazza a levelezés szabályait. A végrehajtási rendeleti szintű részletszabályokat a Bvtv. keretei között a 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet határozza meg.

A Bvtv. 174. § (4) bekezdése értelmében: *”Az elítéltnak a hatóságokkal, törvényben kihirdetett nemzetközi egyezményben elismerten erre hatáskörrel rendelkező nemzetközi jogvédő szervezetekkel, az alapvető jogok biztosával, valamint a nemzeti megelőző mechanizmus szervezetével vagy munkatársával és a védővel való levelezése tartalmilag nem ellenőrizhető. Ha alapos indok merül fel arra, hogy az elítélt részére érkező vagy az általa küldött levelek nem a borítékban megjelölt hatóságtól, nemzetközi szervezettől vagy a védőtől származnak vagy nem a címzetteknek szólnak a levelet az elítélt jelenlétében - jegyzőkönyv egyidejű felvétele mellett - kell felbontani. Az ellenőrzés csak a feladó azonosítására szolgálhat.”*

A Hatóság tájékoztatta az Ügyészséget, hogy a Be. 131. § (6) bekezdése a kézbesítés módjáról rendelkezik, nem arról, hogy a büntetés-végrehajtási intézet parancsnokát vagy bármely dolgozóját tájékoztatni kell a fogvatartottnak szóló hivatalos irat tartalmáról.

A Hatóság a járási ügyészség mint adatkezelő részére az Infotv. 25/I. § (1), (2) bekezdésének és (3) bekezdés b) pontjának megfelelő adatbiztonsági intézkedéseket fogalmazta meg;

- 1.) Azzal, ha a büntetés-végrehajtási intézet címére küldött, de a fogvatartottnak címzett levélküldemény külső borítóján is feltüntetésre kerülne a fogvatartott neve, elkerülhető lenne, hogy a hatóságtól érkező levélküldeményt a büntetés-végrehajtási intézet felbontsa annak megállapítása végett, hogy melyik fogvatartott részére érkezett a levélküldemény.
- 2.) Szintén megfelelő a Megyei Főügyészség iránymutatása szerinti kézbesítés, miszerint a büntetés-végrehajtási intézetben tartózkodó személyek részére a hivatalos iratot zárt borítékban küldik meg a büntetés-végrehajtási intézet parancsnokának felkérve őt arra, hogy a fogvatartott részére a zárt borítékot kézbesítse. Azonban ez az iratküldés adatvédelmi szempontból csak akkor megfelelő, ha a zárt borítékban továbbított, a bejelentőnek szóló küldemény átiratában a büntetés-végrehajtási intézet parancsnokát nem tájékoztatja a zárt borítékban található hivatalos irat tartalmáról.

A Hatóság megállapította, hogy a bejelentő személyes adatainak kezelésével kapcsolatos jogsérelem következett be és felszólította az Ügyészséget, hogy a fogvatartott részére a zárt borítékban történő kézbesítés tekintetében alakítsa át adatkezelési gyakorlatát – a vonatkozó jogszabályokkal összhangban – a fenti 1. és 2. pontok valamelyikében írtak szerint.

Az Ügyészség válaszelevelében többek között arról tájékoztatta a Hatóságot, hogy az Ügyészség adatkezelési gyakorlata kapcsán a Hatóság felszólításában foglaltakkal egyetért. A járási vezető ügyész a büntetés-végrehajtási intézetben tartózkodó személy részére történő kézbesítés szabályait a Hatóság felszólításában foglaltakra figyelemmel, a megyei főügyészség leiratában foglalt hivatalos irat büntetés-végrehajtási intézetbe történő kézbesítésére vonatkozó iránymutatásának megfelelően módosította és a jövőben a kézbesítés során az irat tartalmára vonatkozó utalásokat mellőzi. Az adatbiztonság érdekében a fogvatartottnak címzett levélküldemény külső borítóján is feltüntetésre kerül a fogvatartott neve. A hivatalos iratok büntetés-végrehajtási intézetbe történő kézbesítésének az adatvédelmi szabályozásnak megfelelő szabályait valamennyi beosztott ügyésszel ismertette, a járási vezető ügyész annak betartására és betartatására utasítást adott. (NAIH-5512/2022.)

II.2.6. Bűnjelek csomagolása

A Hatósághoz bejelentés érkezett, mely szerint egy rendőrkapitányság állományába tartozó rendőrök büntetőeljárás keretében kutatást és lefoglalást fogantósítottak az érintett tartózkodási helyén. A bejelentés szerint az eljáró rendőrök a jogszabályi rendelkezéseket megsértve hajtották végre a lefoglalást, lefoglalva az érintett birtokában lévő elektronikai eszközöket, a tulajdonát nem képező munkahelyi mobiltelefonját 2 darab SIM kártyával együtt és a számítógépét. A bejelentés rögzítette egyrészt, hogy a lefoglalt eszközöket mint bűnjeleket nem látták el bűnjelszámmal, illetve szabályosan nem csomagolták el azokat, így azok sérthetlensége, megváltoztathatatlansága nem biztosított; másrészt azok őrzési helyéről sem kapott konkrét, illetve helyes felvilágosítást az érintett. A bejelentő kifejtette, hogy a lefoglalt számítógépen személyes adatai is megtalálhatóak, annak és a mobiltelefonnak a lefoglalása szükségtelen volt; továbbá nem kapott az eljárási cselekményről készült jegyzőkönyvet.

A Hatóság a bejelentésben foglaltakra figyelemmel az Infotv. 38. § (3) bekezdés a) pontja alapján az ügyben vizsgálatot folytatott le. A Hatóság megállapította, hogy a lefoglalást az eljáró vizsgáló bűnügyi technikus részvétele nélkül hajtotta végre, így nem álltak rendelkezésére a szükséges csomagoló anyagok a helyszínen, emiatt az intézkedő rendőr felszólította a kényszerintézkedéssel érintettet, hogy informatikai eszközeit kikapcsolt állapotban adja át. A bűnjelek becsomagolására a rendőrkapitányság épületében került sor.

Az Infotv. 25/I. § (1) bekezdése szerint az adatkezelő és az adatfeldolgozó a kezelt személyes adatok megfelelő szintű biztonságának biztosítása érdekében az érintettek alapvető jogainak érvényesülését az adatkezelés által fenyegető – így különösen az érintettek különleges adatainak kezelésével járó – kockázatok mértékéhez igazodó műszaki és szervezési intézkedéseket tesz. Ugyanezen törvényszakasz (2) bekezdése rögzíti, hogy az (1) bekezdésben meghatározott intézkedések kialakítása és végrehajtása során az adatkezelő és az adatfeldolgozó figyelembe veszi az adatkezelés összes körülményét, így különösen a tudomány és a technológia mindenkori állását, az intézkedések megvalósításának költségeit, az adatkezelés jellegét, hatókörét és céljait, továbbá az érintettek jogainak érvényesülésére az adatkezelés által jelentett változó valószínűségű és súlyosságú kockázatokat. Az Infotv. 25/I. § (3) bekezdés b) pontja szerint az adatkezelő és tevékenységi körében az adatfeldolgozó az (1) bekezdésben meghatározott intézkedésekkel biztosítja az adathordozók jogosulatlan olvasásának, másolásának, módosításának vagy eltávolításának megakadályozását.

A fentiek alapján a Hatóság megállapította, hogy a vizsgált eljárás során a rendőrök nem tettek eleget az Infotv. szerinti adatbiztonsági intézkedéseknek. A Hatóság álláspontja szerint az, hogy bűnügyi technikus nem tud az eljárási cselekmény helyszínén jelen lenni, nem eredményezheti azt, hogy a bűnjelek csomagolása elmaradjon; eljárási cselekménynél biztosítani szükséges a megfelelő csomagolóanyagot és bűnügyi technikus hiányában az eljáró rendőrnek szükséges a csomagolást elvégeznie. A Hatóság vizsgálata adatvédelmi incidenst nem tárt fel, az adatkezelő nyilatkozata szerint annak lehetősége nem merült fel; továbbá a bejelentő sem valószínűsítette azt.

A Hatóság az Infotv. 56. § (1) bekezdése alapján felszólította a Rendőrkapitányságot mint adatkezelőt, hogy a jövőben az adatbiztonsági intézkedések maradéktalan betartása mellett végezze eljárásait. Ennek keretében minden esetben szabályszerűen csomagolják el a lefoglalt adathordozókat a helyszínen, oly módon, hogy azok sértetlensége, illetve jogosulatlan személy általi hozzáférhetetlensége biztosított legyen. Az adathordozó kikapcsolt állapota és jelszóval való védelme önmagában nem elégséges. Jó példaként szolgál az adathordozók bemeneti nyílásainak leragasztása, lepecsételése és aláíratása a kényszerintézkedéssel érintettel, majd a felbontás dokumentálása oly módon, hogy egyértelműen megállapítható legyen, hogy jogosulatlan személy nem fért hozzá.(NAIH-267/2022)

II.2.7. Személyes adatok továbbítása, célhoz kötöttség elve

A Hatóság kérelemre indult adatvédelmi hatósági eljárás keretében vizsgálta a Repülőtéri Rendőr Igazgatóság (jelen alcím tekintetében a továbbiakban: Adatkezelő) személyes adatok továbbításával kapcsolatos eljárásának jogszerűségét.

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 24. § (4) bekezdése alapján Kérelmezőt az Adatkezelő állományába tartozó rendőrjárőrök kölcsönös igazoltatás alá vonták. A kölcsönös igazoltatást követően az igazoltatást kérők elektronikus úton beadványt terjesztettek elő Adatkezelőnél Kérelmező személyes adatainak kiadása iránt. Beadványukban – Kérelmező személyes adatainak megismeréséhez fűződő jogosultságuk alátámasztásaként – arra hivatkoztak, hogy a BKK ellenőrei nem hagyják, hogy jogszerűen végezzék tevékenységüket, rendszeresen, indokolatlan ellenőrzés alá vonják őket, ezért további jogi lépéseket kívánnak tenni. Adatkezelő az igazoltatást kérők ké-

relmét teljesítette és közölte velük Kérelmező személyazonosító adatait (név, születési hely, születési idő, anyja neve).

Az Rtv. 24. § (4) bekezdése értelmében a rendőrkapitányság az igazoltatott személyes adatait abban az esetben adhatja ki az igazoltatást kérőnek, ha az igazoltatást kérő az adatokhoz fűződő jogosultságát hitelt érdemlően igazolja.

A célhoz kötöttség elve az adatkezelésre vonatkozó egyik legfontosabb, nemzetközileg kimunkált alapelv, mely értelmében személyes adat kizárólag egyértelműen meghatározott, jogszerű célból, jog gyakorlása és kötelezettség teljesítése érdekében kezelhető. Az alapelv tiszteletben tartása esetén az adatkezelő csupán olyan személyes adatokat kezel, amelyek feladatai, hatáskörei ellátásához szükségesek. A célhoz kötöttség követelménye az adatkezelés valamennyi szakaszára kiterjed, beleértve az adattovábbítást is.

Az igazoltatást kérők Adatkezelőnél előterjesztett beadványukban nem jelölték meg konkrétan a kért személyes adatok felhasználásnak célját („további jogi lépések”), beadványukból nem derült ki, hogy milyen jogi lépéseket kívánnak tenni, milyen eljárást kívánnak indítani, mely hatóság előtt, illetve kivel szemben indítanak eljárást, Kérelmezővel szemben vagy a BKK-val szemben. Konkrétan meghatározott jogszerű adatkezelési cél esetében is kizárólag az adatkezelés céljának megvalósulásához elengedhetetlen, a cél elérésére alkalmas adatok kezelhetők. Egyértelműen meghatározott adatkezelési cél hiányában az adatkezelés céljának megvalósulásához elengedhetetlen, a cél elérésére alkalmas adatok sem határozhatóak meg. Egy esetleges BKK-val szembeni eljárás megindításához, feljelentés megtételéhez – mely feltételezhető szándéka lehetett az igazoltatást kérőknek a nyilatkozataik alapján – nem elengedhetetlenül szükséges Kérelmező személyes adatainak ismerete, mivel a sérelmezett intézkedés során Kérelmező a BKK ellenőreként végezte tevékenységét, nem magánszemélyként járt el. Továbbá Kérelmező az általa végzett ellenőrzésről jegyzőkönyvet vett fel, melynek egy példányát az ellenőrzés alá vont igazoltatást kérő is megkapta, így rendelkezésére állt Kérelmező neve, munkáltatójának neve, munkaköre, az intézkedés ideje és helyszíne. Ezen adatok ismerete elegendő egy esetleges eljárás kezdeményezésére a sérelmezett intézkedéssel összefüggésben.

A Hatóság a vizsgálat során megállapította, hogy az igazoltatást kérők Adatkezelőnél előterjesztett beadványukban nem igazolták hitelt érdemlő módon Kérelmező személyes adatainak megismeréséhez fűződő jogosultságukat. Adatkezelő Kérelmező személyes adatainak igazoltatást kérők részére történt

kiadása során nem járt el jogszerűen, mert az adattovábbításra egyértelműen meghatározott, jogszerű cél hiányában került sor. A Hatóság az Infotv. 61. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontja alapján megállapította a személyes adatok jogellenes kezelésének tényét, mivel Adatkezelő Kérelmező személyes adatainak kezelése során megsértette az Infotv. 4. § (1) bekezdéseiben rögzített célhoz kötöttség elvét. (NAIH-3314/2022)

II.2.8. Adatkezelési gyakorlat jogszerűségének vizsgálata, adatbiztonsági előírások

A Hatóság bejelentés nyomán az Infotv. 38. § (3) bekezdés a) pontja alapján – vizsgálta a Nemzeti Adó-és Vámhivatal Dél-alföldi Bűnügyi Igazgatósága (jelen alcím tekintetében a továbbiakban: Adatkezelő) épületében folytatott adatkezelési gyakorlat jogszerűségét. A Bejelentő beadványában előadta, hogy amikor Adatkezelő épületében járt, azt tapasztalta, hogy az egyik üvegfalú földszinti irodában „rengeteg dosszié és irat hevert a földön”, illetve egy másik irodában is „sok irat hevert a nyitott polcokon és a földön”, melyekbe állítása szerint bele is olvashatót volna. Bejelentéséhez helyszínről készített fényképfelvételeket is mellékelte.

A Hatóság megtekintette a bejelentő által becsatolt fényképfelvételeket és megállapította, hogy a felvételek nem támasztják alá azt, hogy bejelentőnek fizikailag lehetősége lett volna az aktákba beleolvasni. A személyes adatokhoz való jogosulatlan hozzáférés, adatvédelmi incidens bekövetkezése az Adatkezelő által folytatott belső vizsgálat alapján nem volt igazolható. A Hatóság megvizsgálta az Adatkezelőnél az esemény bekövetkezésekor érvényben lévő szabályzatok (iratkezelési szabályzat, őrzésbiztonságról szóló szabályzat) adatbiztonsággal kapcsolatos rendelkezéseit is, különösen az iratok védelmével kapcsolatos előírásokat. Adatkezelő iratkezelési szabályzatában foglaltak szerint az irattárok, illetve a további iratkezelő helyiségek fizikai védelmével kapcsolatos előírásokat a NAV őrzésbiztonságról szóló szabályzata (a továbbiakban: ŐBSZ), illetve a NAV szerveinek helyi őrzésbiztonságról szóló szabályzatai (a továbbiakban: helyi ŐBSZ) tartalmazzák. A Hatóság megállapította, hogy az iratkezelési szabályzatban és az ŐBSZ-ben meghatározott adatbiztonsági intézkedések általános jellegűek, a helyiségek fizikai védelmével, illetve a külsős személyek fogadásának, NAV objektumon belüli kísérésének és felügyeletének módjával kapcsolatos – helyi sajátosságokat figyelembevevő – részletszabályokat nem tartalmaznak. Adatkezelő helyi ŐBSZ-szel az esemény bekövetkezésekor nem rendelkezett.

A Hatóság megállapította, hogy Adatkezelő a helyi ŐBSZ, azaz a helyi sajátosságokat figyelembevevő adatbiztonsági előírások megalkotásának elmulasztásával megsértette az Infotv. 25/I. § (1) bekezdésében meghatározott kötelezettségét. Erre tekintettel a Hatóság az Infotv. 56. § (3) bekezdése alapján a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Bűnügyi Főigazgatóságának mint Adatkezelő felületesi szervének ajánlást tett Adatkezelő helyi őrzésbiztonsági szabályzatának megalkotására.

Adatkezelő az ajánlásban foglaltaknak eleget tett a helyi ŐBSZ megalkotásával, melyben meghatározta az irattárok és iratkezelő helyiségek fizikai védelmével kapcsolatos előírásokat, valamint a külsős személyek fogadásának, objektumon belüli kísérésének és felügyeletének módját. (NAIH-317/2022)

II.2.9. Kérelem alapján folytatott adatvédelmi hatósági eljárás Pegasus kémsoftverrel történő megfigyeléssel összefüggésben

A Hatóság 2021-ben vizsgálatot folytatott a „Pegasus” nevű kémprogram Magyarországon történő alkalmazásával kapcsolatban, tekintettel arra, hogy a sajtóban megjelent hírek szerint a kémprogram használatával személyes adatok jogszerűtlen kezelésére kerülhetett sor.

Az Alaptörvény VI. cikke az egyén alapvető jogaiként védelmezi a magán- és családi élet, az otthon, a kapcsolattartás és a jó hírnév tiszteletben tartásához, valamint személyes adatai védelméhez és a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez fűződő jogát. Utóbbi, ún. információs jogok érvényesülését a Hatóság sarkalatos törvénnyel létrehozott, független hatóságként ellenőrzi. A titkos információgyűjtés olyan tevékenység, mely értelemszerűen az érintettek tudtán kívül történik, mégis mélyen behatol az egyén magánszférájába, így közvetlen hatással van az említett alapvető jogokra. Mindezekre tekintettel kiemelt szerepe van ezen eljárások külső kontrollját – meghatározott keretek között – lehetővé tevő garanciális szabályoknak. A nyilvánosság a konkrét eljárások adatai tekintetében azonban kizárt.

A „Pegasus” nevű kémprogram Magyarországon történő alkalmazásával kapcsolatban az egyén jogérvényesítési lehetőségei között, az Infotv. 22. §-a alapján a Hatóság vizsgálatát kezdeményezheti, továbbá adatvédelmi hatósági eljárásának lefolytatását kérelmezheti.

A 2021. évben a Hatósághoz egyetlen érintett sem nyújtott be panaszt vagy kérelmet a „Pegasus” nevű kémprogram alkalmazásával kapcsolatban. A Hatóság hivatalból folytatott vizsgálati eljárást, mely vizsgálat megállapításainak a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tehető részleteit 2022 januárjában a Hatóság közzétette.⁸

A 2022. év folyamán érkezett több olyan adatvédelmi hatósági eljárás lefolytatása iránti kérelem, melynek tárgya a kérelem szerint a kérelmező Pegasus kémsoftverrel történő megfigyelésével összefüggésben a személyes adatok kezelése jogellenességének vizsgálata, valamint a kérelmező Infotv. 14. §-ában foglalt érintetti jogának az Infotv. 71. § (1a) bekezdés szerinti biztosítása volt.

Az Infotv. 71. § (1a) bekezdése előírja, hogy ha az adatkezelő az érintettet az általános adatvédelmi rendelet 13-18. és 21. cikkében, illetve a 14. §-ban meghatározottak szerint megillető jogokat törvény vagy az Európai Unió kötelező jogi aktusa alapján jogszerűen korlátozta vagy azok korlátozására jogosult, a Hatóság az eljárásaival összefüggésben

a) az érintett jogait oly módon és olyan időpontban biztosítja, valamint
b) az e törvényben a Hatóság részére előírt, az érintett számára teljesítendő értesítési kötelezettségeket oly módon és és olyan időpontban teljesíti, hogy azon érdekek, amelyek az érintettet megillető jogok jogszerű korlátozásának alapjául szolgálhatnak, ne szenvedjenek sérelmet.

A Nemzetbiztonsági Szakszolgálat a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény 8. § (1)-(2) bekezdése alapján – a jogszabályok keretei között – eszközeivel és módszereivel szolgáltatást végez a titkos információgyűjtés, illetve a büntetőeljárásról szóló törvény szerinti leplezett eszközök alkalmazásának végrehajtásához az arra feljogosított szervek részére. Erre tekintettel a Hatóságnak elengedhetetlen volt a tényállás tisztázásához a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat eszközalkalmazására vonatkozóan nyújtott információja.

A nemzetbiztonsági szolgálatok műveleti nyilvántartása átvilágításának megakadályozása érdekében védendő adat az érintett vonatkozásában az adatkezelői minőség fennállására vagy annak hiányára vonatkozó ténymegállapítás is. A Nemzetbiztonsági Szakszolgálat nyilvántartásából nyújtott információkról, a Hatóság által végzett eljárási cselekményekről a kérelmezőnek az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (Ákr.) 27. § (2)

⁸ <https://naih.hu/adatvedelmi-jelentesek/file/486-jelentes-a-nemzeti-adatvedelmi-es-informacioszabadsag-hatosag-hivatalbol-inditott-vizsgalatanak-megallapitasai-a-pegasus-kemsoftver-magyarorszagon-torteno-alkalmazasaval-osszefuggesben>

és az Infotv. 71. § (1a) bekezdésében foglaltakra tekintettel nem nyújtható tájékoztatás, mert az veszélyeztetné az érintetti jog korlátozásának alapjául szolgáló nemzetbiztonsági érdeket – a nemzetbiztonsági szolgálatok kezelésében lévő adattárak, műveleti nyilvántartás átvilágításának megakadályozásához fűződő nemzetbiztonsági érdek – amely érdek kellő alapját képezi a kérelmező személyes adatainak megismeréséhez fűződő magánérdek korlátozásának.

A hazai jogalkotó az Infotv. rendelkezéseit a bűnüldözési célú adatkezelés mellett a nemzetbiztonsági célú adatkezelésre is alkalmazni rendeli. Az Infotv. 71. § (1a) bekezdésének értelmezése során – az Infotv. által a nemzeti jogba átültetett – bűnüldözési célból kezelt személyes adatok védelmére vonatkozó 2016/680/EU irányelvre (bűnügyi irányelv) is figyelemmel kell lenni. A fent kifejtettek összhangban állnak az Irányelv 17. cikkében foglaltakkal is. A 17. cikk (1) bekezdése alapján a 13. cikk (3) bekezdése, a 15. cikk (3) bekezdése⁹ és a 16. cikk (4) bekezdése¹⁰ szerinti esetekben a tagállamok olyan rendelkezéseket fogadnak el, amelyek értelmében az érintett jogainak gyakorlására az illetékes felügyeleti hatóság közreműködésével is sor kerülhet. A bűnügyi irányelv 17. cikk (3) bekezdése értelmében amennyiben az (1) bekezdés szerinti jog gyakorlására sor kerül, a felügyeleti hatóság az érintettet tájékoztatja legalább arról, hogy minden szükséges ellenőrzést, illetve felülvizsgálatot elvégzett. A felügyeleti hatóság az érintettet a bírósági jogorvoslatához való jogáról is tájékoztatja.

A hivatkozott ügyben a kérelem szerinti eljárást a Hatóság lefolytatta, melynek eredményeként jogellenességet nem tárt fel, ezért a kérelem jogellenes adat-

⁹ (3) A tagállamok előírják, hogy az (1) és (2) bekezdésben említett esetekben az adatkezelőnek írásban haladéktalanul tájékoztatnia kell az érintettet a hozzáférés megtagadásáról vagy korlátozásáról és a megtagadás vagy korlátozás indokairól. Az ilyen tájékoztatás elhagyható abban az esetben, ha e tájékoztatás nyújtása ellentétes lenne az (1) bekezdésbe foglalt valamelyik céllal. A tagállamok előírják, hogy az adatkezelőnek tájékoztatnia kell az érintettet a felügyeleti hatósághoz címezhető panasz benyújtásának jogáról, illetve a bírósági jogorvoslat lehetőségéről.

¹⁰ (4) A tagállamok előírják, hogy az adatkezelőnek az érintettet írásban tájékoztatnia kell a helyesbítésnek, a törlesnek vagy az adatkezelés korlátozásának a megtagadásáról és a megtagadás indokairól. A tagállamok jogalkotási intézkedéseket fogadhatnak el az ilyen információkra vonatkozó tájékoztatási kötelezettség annyiban történő teljes vagy részleges korlátozására, amennyiben e korlátozás - kellő tekintettel az érintett természetes személy alapvető jogaira és jogos érdekeire - egy demokratikus társadalomban szükséges és arányos intézkedésnek minősül ahhoz, hogy:

- a) ne górdüljenek akadályok a hivatalos vagy jogi vizsgálatok, nyomozások vagy eljárások elé;
- b) ne szenvedjen sérelmet a bűncselekmények megelőzése, felderítése, nyomozása vagy a védeljárás lefolytatása, illetve a büntetőjogi szankciók végrehajtása;
- c) biztosított legyen a közbiztonság védelme;
- d) biztosított legyen a nemzetbiztonság védelme;
- e) biztosított legyen mások jogainak és szabadságainak védelme.

A tagállamok előírják, hogy az adatkezelő az érintettet tájékoztassa a felügyeleti hatósághoz címzett panasz benyújtásának jogáról, illetve a bírósági jogorvoslat lehetőségéről.

kezelés megállapítására vonatkozó részét elutasította és a kérelem érintetti jogok Hatóság közreműködésével történő biztosítására vonatkozó részének helyét adva, a fentiekben kifejtetteknek megfelelően az érintettet arról tájékoztatta, hogy a kérelme tárgyában minden szükséges ellenőrzést elvégezte. (NAIH-6421/2022)

II.3. Az adatvédelmi incidensek bejelentése

A Hatósághoz 2022-ben 627 incidenst jelentettek be, amely a 2021-es évhez képest kismértékű emelkedést jelent. Jelenleg egy adatkezelő számára több fajta csatorna áll rendelkezésére az incidens bejelentésére, a bejelentett 627 db incidensből 375 érkezett az incidens bejelentő rendszeren keresztül, 50 db e-mailen, 196 db hivatali kapun keresztül, 5 db postai úton, míg személyesen 1 db incidens bejelentésre került sor. Az adatok azt igazolják, hogy az adatkezelők előnyben részesítik az e célra dedikált, elektronikus felületet, szemben a korábban preferált bejelentési módokkal.

A beérkezett incidens bejelentések nagyjából 17%-a informatikai rendszer hackelése miatt következett be, míg a zsaroló vírusok miatti támadások az összes bejelentés kb. 9,2%-át, az adathalászatból származó incidensek pedig 9,3 %-át tették ki. A fenti számok jól mutatják azt a trendet, hogy az adatkezelők egyre növekvő számú informatikai támadásnak vannak kitéve, mely az adatbiztonság fontosságára és az adatvédelmi tudatosság fejlesztésének szükségességére hívja fel a figyelmet.

Az incidens bejelentések egyes szektorok közötti megoszlását vizsgálva látható, hogy az érintett adatkezelők tevékenysége igen változatos, azonban számát és arányát tekintve a legtöbb incidens az egészségügy, illetve a biztosítási és a pénzügyi területen mutatkozik, hiszen az összes incidens bejelentés kb. 40%-a ezen ágazatokból érkezik. Természetesen, ez jelenti egyrészt azt, hogy az adatkezelők ezekben a szektorokban viszonyulnak a legnagyobb tudatossággal az adatvédelmi incidensekhez, de másrészt jelenti azt is, hogy ezekben a szektorokban van szükség még inkább az adatbiztonság tudatosítására, illetve még több adatbiztonsággal kapcsolatos intézkedés beépítésére.

II.3.1. Az általános adatvédelmi rendelet hatálya alá tartozó jelentős adatvédelmi incidensek

1. Egy párt 2021 júniusában elektronikus úton incidens bejelentést tett a Hatóságnál az adatkezelését érintő adatvédelmi incidenssel kapcsolatban. Összesen hat darab Excel fájl, amelyek korábban a párt kezelésében voltak, közvetlenül, bárki számára hozzáférhető módon elérhetővé vált egy linken keresztül. A linkre egy internetes hírportálon megjelent cikk is hivatkozott.

A táblázatok a párt pártoló tagjainak névsorát és működési adatokat tartalmaztak, továbbá azokban elérhetőségi adatok is szerepeltek (telefonszám, e-mail címek, lakcímek, személyi igazolvány számok). Az adatvédelmi incidensben a párt bejelentése alapján kb. 2000 darab személyes adat volt érintett, köztük a

2018-as választási kampányba jelentkezők adatai, a párt pártoló tagjainak pontos adatai, a párt belső koordinátorainak és segítőinek neve, a párt 2022-es választási jelöltjeinek névsora.

A párt elmondása szerint a táblázatokat Google Sheets táblázatként, online kezelték. Korábban hozzáférést biztosítottak a táblázatokhoz a párt vezető tisztségviselői és aktivistái számára egy link segítségével. A táblázatok nyilvánosságra kerülése után a hozzáférést korlátozták a párt vezető tisztségviselőire. Korábban azért biztosítottak hozzáférést az aktivisták részére is, mert a párt belső elvei szerint ők közvetlenül is tarthatják egymással a kapcsolatot. A fájlokhoz tartozó hozzáférési napló elemzése kapcsán a párt nem tudta azt megállapítani, hogy azokhoz illetéktelen külső támadó férhetett-e hozzá, vagy a fájlok nyilvánosságra hozatala belső szivárogtatás eredménye.

A Hatóság az ügyben 2022. április 22-én kelt határozatában megállapította, hogy a párt megsértette az általános adatvédelmi rendelet 32. cikk (1) bekezdés a)-b) pontjait és (2) bekezdését, mivel nem alkalmazott a pártszimpatizánsok, aktivisták adatai tárolásának kockázataival arányos adatbiztonsági intézkedéseket. A Hatóság szerint a különleges, pártszimpátiára vonatkozó adatok kezelésének kockázataival nem volt arányban, hogy egy bárki által, csupán egy link birtokában hozzáférhető, online felületen tárolták azokat. Mivel a Google Sheets-ből a fájlok egyszerűen exportálhatóak és lementhetőek a felhasználók helyi számítógépére, ezért ilyen nagyszámú hozzáférés bármilyen egyéb jogosultságkontroll (pl. a táblázathoz való jelszavas hozzáférés) nélküli biztosítása esetén nagyon valószínű annak a bekövetkezése, hogy az adatokhoz akár jogosulatlan személyek is hozzáférnek, vagy az előzetesen arra jogosult személy azt továbbküldi másoknak is, esetleg azokat önmaga hozza nyilvánosságra. A fájlok bizalmaságának megőrzése érdekében titkosítás alkalmazására sem került sor.

A Hatóság megállapította továbbá az általános adatvédelmi rendelet 5. cikk (2) bekezdésének a sérelmét is, mivel a párt többszöri felszólítás és 350.000 Ft-os eljárási bírság ellenére sem válaszolt a Hatóság tényállás-tisztázó végzéseire.

A Hatóság az ügyben kelt határozatával 3.000.000 Ft adatvédelmi bírságot szabott ki a pártra. A Hatóság határozatát a párt nem támadta meg közigazgatási perben a bíróság előtt, így az jogerőre emelkedett. (*NAIH-1855/2022*)

2. A Hatósághoz egy magánszemély bejelentéssel fordult az egyik önkormányzati hivatal mint helyi választási iroda adatkezelése során bekövetkezett adatvédelmi incidens miatt. A panaszos szerint a 2022. évi áprilisi választásokkal kapcsolatban benyújtott átjelentkezési kérelem elbírálásáról szóló döntést az önkormányzati hivatal nem a megadott e-mail címre küldte el, hanem egy téves,

de létező e-mail címre. Továbbá az önkormányzati hivatal az e-mailhez védelem nélküli állományként csatolta a döntést. Így a döntés, amely a panaszos személyes adatait is tartalmazta, illetéktelen személyhez került, amellyel adatvédelmi incidens valósult meg. A Hatóság a panasz kapcsán vizsgálati eljárást kezdeményezett annak tisztázása érdekében, hogy az önkormányzati hivatal az adatkezelése során az általános adatvédelmi rendelet rendelkezéseinek betartása mellett járt-e el.

Az önkormányzati hivatal által adott válaszok alapján – a vizsgálattal párhuzamosan – a Hatóság külön ügyszámon hatósági ellenőrzést indított, amelyben azt vizsgálta, hogy az önkormányzati hivatal hogyan kezelte az adatvédelmi incidenst. A Hatóság a hatósági ellenőrzést belső feljegyzéssel lezárta, mert az incidens kezelésével kapcsolatos jogsértésre utaló körülmény az ügyben nem merült fel.

A Hatóság a vizsgálati eljárásában a szavazóköri névjegyzékkel kapcsolatos átjelentkezési kérelemnek a helyi választási irodák által történő feldolgozását és az ennek eredményeként megszülető döntés közlésének a módját vizsgálta. A vizsgálat folytatásához szükséges volt bevonni a Nemzeti Választási Irodát, tekintettel arra, hogy a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvényben (a továbbiakban: Ve.) meghatározott feladatai kapcsán az általános adatvédelmi rendelet 4. cikk 2. pontja szerint tevékenysége adatkezelésnek minősül. A vizsgálat tárgyát így végül az képezte, hogy az általános adatvédelmi rendelet rendelkezéseinek megfelel-e a Nemzeti Választási Iroda által létrehozott és működtetett informatikai rendszer, a Nemzeti Választási Rendszer (a továbbiakban: NVR).

A Hatóság először azt tekintette át, hogy a kérelmeket milyen úton lehet benyújtani a helyi választási irodához. A Ve. 91. § (1) bekezdése alapján a magyarországi lakcímmel rendelkező választópolgár a központi névjegyzékkel kapcsolatos kérelmet – tehát nemcsak az átjelentkezésre irányuló kérelmet – benyújthatja: személyesen, levélben, vagy elektronikus azonosítást követően ügyfélkapun keresztül elektronikusan, vagy azonosítás nélkül elektronikusan a magyarorszag.hu vagy a www.valasztas.hu oldalon keresztül, választási ügysegéddel. A személyesen és a postai levélben, tehát a papír alapon benyújtott kérelmeket a helyi választási iroda ügyintézője rögzíti az NVR kérelemkezelő moduljában. Ebben az esetben, amennyiben a kérelem rögzítése során az ügyintéző elírja a kérelmezőnek a kérelemben megadott e-mail címét, e-mailben történő értesítés esetében fennáll az adatvédelmi incidens lehetősége, amennyiben egy valóban létező, másik e-mail címre küldik ki a döntést. Az elektronikusan benyújtott kérel-

mek automatikusan az NVR kérelemkezelő moduljába érkeznek, tehát az NVR-en keresztül jutnak el a helyi választási irodához. Ebben az esetben tehát nincs szükség a kérelem ügyintéző általi rögzítésére, így az ügyintézői elírás sem lehetséges. A központi és szavazóköri névjegyzéket érintő kérelem feldolgozása – a benyújtás formájától függetlenül – egységesen az NVR-en keresztül történik. Az ügyintéző az NVR-ben elbírálja a kérelmet, és a döntésről értesíti a kérelmezőt.

A Hatóság álláspontja szerint a helyi választási irodák nagyszámú adattal dolgoznak, a választás jellegére tekintettel ebben az időszakban sok választópolgár nyújthat be kérelmet. Az esetek számát növeli, hogy nemcsak az átjelentkezési kérelmekről van szó, hanem minden, a központi névjegyzékkel és szavazóköri névjegyzékkel kapcsolatos kérelemről, ami tovább növeli az esetek lehetséges előfordulását. A személyesen vagy levélben benyújtott kérelmek esetében fennáll annak a lehetősége, hogy az NVR kérelemkezelő moduljában az ügyintéző elírja a kérelemben megadott e-mail címet. Az ebből eredő adatvédelmi incidens kockázatai jelentős mértékben csökkenthetők, amennyiben a döntés e-mailben történő küldésekor a .pdf fájlt titkosítva küldi ki az NVR.

A Hatóság a vizsgálatban megállapította, hogy jelenleg az NVR titkosítás nélkül küldi el e-mailben a döntést, mint .pdf fájlt. Így a tévesen rögzített, és egyben egy másik személy valós e-mail címére küldött, titkosítás nélküli .pdf fájl esetében fennáll a jogosulatlan hozzáférés lehetősége. Mindezek alapján az általános adatvédelmi rendelet 5. cikk (1) bekezdés f) pontja és 32. cikke szerinti, az adatkezelés biztonságának követelménye nem teljesül.

A titkosítás követelményének szükségessége kapcsán a Hatóság azt is vizsgálta, hogy pontosan milyen dokumentumot közöl az értesítéskor a helyi választási iroda a kérelmezővel, illetve az milyen személyes adatokat tartalmaz. Technikailag az NVR-ben a döntés létrehozása, e-mailen történő közlés esetén egyúttal a döntés automatikus elküldését is jelenti az NVR segítségével. Így a döntés közlése nem csupán egy, a döntés tartalmáról szóló értesítést jelent, hanem magát az írásba foglalt döntésnek az elküldését. Továbbá a döntés aláírás és bélyegzőlenyomat nélkül érvényes a 20/2019. (VII. 30.) IM rendelet 5. § (1) bek. b) pontja, és a 17/2013. (VII. 17.) KIM rendelet 14. §-a szerint, így elektronikus iratként gyakorlatilag hiányzik a dokumentum hitelesítése. A döntés a következő személyes adatokat tartalmazza: név, lakcím, az a település ahová a választópolgár átjelentkezni kíván, e-mail cím.

A Hatóság megállapította, hogy joghatás kiváltására irányuló döntést küld meg az e-mail címre a helyi választási iroda, elektronikus hitelesítés nélkül, és az tar-

talmaz természetes személyazonosító adatokat is, valamint az érintett várható tartózkodásának helyét. Tekintettel a jogellenes hozzáférés által okozott kockázatokra, a Hatóság álláspontja szerint a .pdf csatolmány titkosítása elvárható gyakorlat az NVR működtetése során. A Hatóság a Nemzeti Választási Irodát fenti jogsértése okán az Infotv. 56. § (1) bekezdése alapján felszólította, hogy az általa üzemeltetett NVR-t módosítsa úgy, hogy e-mailen keresztül történő értesítés esetén az informatikai rendszer megfelelő titkosítással, például jelszavas védelemmel ellátva küldje el a kérelmezőnek a döntést. A Nemzeti Választási Iroda a felszólítás kapcsán arról tájékoztatta a Hatóságot, hogy az NVR fejlesztése megtörtént, és a jelszavas védelemmel történő titkosítás megvalósult. (NAIH-3823/2022)

3. Az Elektronikus Egészségügyi Szolgáltatási Térben (a továbbiakban: EESZT) tévesen végrehajtott adatlekérés miatt jogellenes adatkezelés megállapítására vonatkozó kérelem kapcsán a Hatóság megállapította, hogy az ügyben adatvédelmi incidens következett be, mely egyidejűleg nem valósít meg jogellenes adatkezelést.

A Hatóság által feltárt tényállás alapján az incidens bekövetkezéséhez az vezetett, hogy az adatkezelő a kérelmezővel hasonló nevű páciens konkrét leleteit szerette volna megtekinteni az EESZT-ben. A magas betegszám és a COVID járvány miatt megnövekedett adminisztratív terhelés okozta kimerültség miatt azonban, figyelmetlenségből az asszisztens a kérelmező nevére kattintott rá a rendelőben használt betegnyilvántartó programban megnyitott adatbázisban. A betegnyilvántartó programmal párhuzamosan megnyitott EESZT-ben ezután elkezdte lekérni a rendszer által automatikusan megjelenített, féléves intervallumra vonatkozó betegadatokat, és csak több dokumentum lekérését követően vette észre, hogy szándékával ellentétben egy másik páciens adataihoz fért hozzá, ekkor a megnyitott kórlapot azonnal bezárta. A betegdokumentumok lementésére nem került sor.

A kérelmező, miután az EESZT eseménykatalógusa alapján tudomást szerzett az egészségügyi adataival kapcsolatban végrehajtott lekérdezésekről, telefonon érdeklődött az adatkezelő rendelőjében. Az asszisztens csak ekkor tudta meg, hogy a kérelmező volt az a páciens, akinek tévesen nyitotta meg a leleteit. A helyzet tisztázása érdekében ezután felvette a kapcsolatot a kérelmezővel, és elismerte, hogy az ő hibájából következett be téves kórlapnyitás a megnövekedett munkaterhek miatt, amiért bocsánatot kért.

A Hatóság álláspontja szerint a biztonsági sérülés beállása csak egy már meglévő, adatkezelői döntés kapcsán létrejött adatkezeléshez kapcsolódhat, és annak lehet az eredménye. Maga az adatvédelmi incidens bekövetkezése azonban már nem eredményez újabb, önálló adatkezelést. Az adatvédelmi incidens tehát mindig egy alap-adatkezeléshez kapcsolódó járulékos következmény. Nem véletlen, hogy az ilyen esetekhez az általános adatvédelmi rendelet is külön jogkövetkezményeket fűz és az a bírságkiszabási szempontokban is külön jelenik meg [lásd: az általános adatvédelmi rendelet 83. cikk (4) bekezdés a) pontja].

Jelen esetben a tényállás tisztázása során a Hatóság nem azonosított olyan adatkezelési célt, amely elérése érdekében az adatkezelő szándékosan tekintette volna meg a kérelmező EESZT-ben tárolt dokumentumait. Erre tekintettel az adatkezelői minőség az adatkezelés céljairól és eszközeiről való tudatos döntés hiányában nem állt be. Az adatvédelmi incidens egy alapvetően jogszerű alap-adatkezelés (a foglalkozás-egészségügyi ellátás során keletkezett adatok kezelése) során, emberi figyelmetlenség miatt, két hasonló nevű páciens nevének véletlen összecserélésével következett be, és okozott ebből a biztonsági sérülésből adódóan adatvédelmi incidenst. Az adatkezelő által végrehajtott véletlen lekérdezéshez nem kapcsolódik külön, előre meghatározott jogalap vagy cél, amitől az egy elkülönült adatkezelést eredményezne. A Hatóság a fentieknek megfelelően az adatvédelmi incidens bekövetkezését megállapította, de a jogellenes adatkezelés megállapítására vonatkozó kérelmet elutasította. (NAIH-107/2022)

4. A Hatósághoz egy érintettől érkezett bejelentés szerint egy magán-egészségügyi szolgáltatónál elvégzett, Covid-19 szűrővizsgálatának eredményét az adatkezelő téves e-mail címre továbbította. A Hatóság az eljárás során megállapította, hogy az adatkezelő a vizsgálati eredményt titkosítás nélkül mellékelte, így a téves címzés következtében harmadik fél jogosulatlanul ismerhette meg az abban szereplő személyes adatokat, az érintett nevét, születési idejét, lakcímét, TAJ számát, és az elvégzett mikrobiológiai vizsgálat eredményét.

Az adatkezelő az esetről a Hatóság tényállástisztázó végzéséből szerzett tudomást, ezt követően az incidenst nyilvántartásba vette, majd a téves címzettet felszólította az e-mail és mellékletének törlésére, aki ezt még aznap visszaigazolta, jelezve, hogy erre már korábban sor került. Ezt követően az incidenst az adatkezelő a Hatóságnak is bejelentette, annak ellenére, hogy álláspontja szerint rendkívül alacsony a kockázata annak, hogy ezeket az adatokat az érintettre nézve hátrányosan használják fel, tekintettel arra, hogy a téves címzett visszaigazolta, hogy az e-mailt és mellékletét már korábban törölte.

A Hatóság megállapította, hogy az egészségügyi adatokat tartalmazó dokumentum semmilyen titkosítással nem volt ellátva. A megfelelő adatbiztonsági intézkedések alkalmazása csökkentette volna annak a kockázatát, hogy az egészségügyi adatokat az e-mail téves címzettje jogosulatlanul ismerhesse meg. Mindezekre tekintettel a bekövetkezett adatvédelmi incidens bejelentési kötelezettség alá tartozik, mivel az kockázattal jár az érintettek jogaira és szabadságaira nézve. A Hatóság álláspontja szerint ezen adatok továbbítása e-mailben bármilyen hozzáférés-védelem, vagy titkosítás alkalmazása nélkül nem felel meg az adatkezelés által jelentett kockázatok mértékének megfelelő adatbiztonság szintjének.

A Hatóság a feltárt tényállás alapján megállapította, hogy az adatkezelő megsértette az általános adatvédelmi rendelet 33. cikk (1) bekezdésében foglalt kötelezettségét, mivel az adatvédelmi incidenst nem jelentette be a tudomásszerzést követően indokolatlan késedelem nélkül. Az adatbiztonsági intézkedések hiányában megvalósított adattovábbítással továbbá megsértette az általános adatvédelmi rendelet 32. cikk (1) bekezdését és annak a)-b) pontjait, továbbá a 32. cikk (2) bekezdését. (NAIH-3217/2021)

5. Kérelemre induló hatósági eljárásban a megállapított tényállás alapján a kérelmező telefonon, a folyamatban lévő fogyatékosági eljárása okán szükségesé váló, gyerekkorával kapcsolatos egészségügyi dokumentációinak, klinikai zárójelentéseinek megküldését kérte a kérelmezettől, mely kérését írásban nem erősítette meg. Kérelmező a járványhelyzet miatt azt a tájékoztatást kapta, hogy csak e-mail útján tudják részére az egészségügyi dokumentációit megküldeni, ezért telefonon keresztül megadta az e-mail címét. Tekintettel arra, hogy napok múlva sem érkezett válasz kérelmező e-mail címére, telefonon ismét megkereste kérelmezettet, aki azt a választ adta, hogy a kért dokumentumok már előző napon megküldésre kerültek az egyeztetett e-mail címre. Kérelmező bekérte a hivatkozott már megküldött levelet, melyből kiderült, hogy ügyintéző kérelmező e-mail címének elírása következtében harmadik személy részére küldte meg az egészségügyi dokumentációkat.

Az általános adatvédelmi rendelet 4. cikk 12. pontja alapján „adatvédelmi incidens”: a biztonság olyan sérülése, amely a továbbított, tárolt vagy más módon kezelt személyes adatok véletlen vagy jogellenes megsemmisítését, elvesztését, megváltoztatását, jogosulatlan közlését vagy az azokhoz való jogosulatlan hozzáférést eredményezi. Jelen ügy incidensnek minősül, mert a biztonság sérülése, a nem megfelelő intézkedések hiánya a kezelt személyes adatokhoz

való jogosulatlan hozzáférést eredményezte. Az eljárás tárgyát képező ügyben a biztonsági sérülése mint az adatvédelmi incidens egyik fogalmi eleme abból adódott, hogy kérelmezett nem alkalmazott megfelelő technikai és szervezési intézkedéseket az egészségügyi adatokat is tartalmazó dokumentumok bizalmosságának megőrzése érdekében. A biztonság sérülése ugyan abból adódott, hogy az ügyintéző figyelmi hibát vétett, elírta a címzettet, de a hiba visszavezethető volt arra is, hogy nem volt egyértelmű eljárásrend az e-mail útján kiküldhető személyes adatokról, illetve arról, hogy ezeket milyen módon lehet kiküldeni. Az incidens kiküszöbölhető lett volna, ha e-mailben egyáltalán nem küldenek személyes adatokat, illetve, ha megfelelő intézkedéseket hoznak arra, hogy az adminisztratív tévedéseket kiküszöböljék (pl. négy szem elve, hivatalos feljegyzés készítése az e-mailes kiküldés érintetti igényéről.) Az érintettek részéről történő adatigénylés módjának szabályozása is szükséges szervezési feladat.

A kérelmezett az incidens tudomására jutását követően a jövőbeli kockázatok mérséklésére szervezési intézkedéseket hajtott végre, és bár a Hatóság figyelembe vette, hogy Kérelmező kérelmére történt az e-mail útján történő kiküldés, de hangsúlyozta, hogy tartózkodni kell az ilyen méltányossági ügyfélbarát megoldásoktól, ha ezzel jelentősen eltérnek a protokolltól és veszélyeztetik a személyes adatok biztonságát.

Az általános adatvédelmi rendelet (75) preambulumbekkezdésében foglaltak szerint, ha az adatkezelésből személyazonosság-lopás vagy személyazonossággal való visszaélés fakadhat, úgy az alapvetően kockázatosnak minősül. Az érintett neve, születési adatai, anyja neve és különösképpen TAJ száma olyan adatok, amelyekkel elkövethető személyazonosság-lopás, személyazonossággal visszaélés. Az incidensben továbbá egészségügyi adatok is érintettek, melyek az általános adatvédelmi rendelet 9. cikk (1) bekezdése szerint a személyes adatok különleges kategóriájába tartoznak, az ilyen információk az érintett életének érzékenyebb aspektusaira vonatkoznak, ezért azok illetéktelen általi megismerése, nyilvánosságra hozatala különösen sérelmes lehet az érintett számára. Ennek megfelelően a fenti adatvédelmi incidens magas kockázatú adatvédelmi incidensnek minősült, amelyet be kell jelenteni a Hatóság számára, és amelyről az érintettet tájékoztatni kell. A kérelmezett ezeknek a kötelezettségeknek nem tett eleget.

Az adatvédelmi incidensek körében, a tévesen kiküldött e-mailek esetében utóbb az incidens orvoslására technikai szempontból nem sok lehetőség van, ezért az ilyen incidensek kockázatainak megelőzése, adatkezelő proaktív magatartása különösen fontos. A Hatóság álláspontja szerint ezen adatok továbbítá-

sa e-mailben bármilyen hozzáférés-védelem vagy titkosítás alkalmazása nélkül jelen esetben nem felel meg az adatkezelés által jelentett kockázatok mértékének megfelelő adatbiztonság szintjének. A megfelelő védelem alkalmazása nélkül ugyanis nem lehet azt a tudomány és technológia állása szempontjából is elégséges szinten garantálni, hogy egy esetleges incidens bekövetkezése esetén a kezelt személyes adatok ne kerüljenek jogosulatlanul nyilvánosságra vagy azokhoz ne lehessen jogosulatlanul hozzáférni. Megfelelő hozzáférés-védelem nélkül egészségügyi adatok e-mailben történő elküldését a Hatóság nem tartja jó gyakorlatnak.

A Hatóság a kérelemnek részben helyt adott és megállapította, hogy a kérelmezett a kérelmező korábbi egészségügyi leleteinek téves e-mail címre küldésével megvalósult adatvédelmi incidenssel összefüggésben nem tett eleget az általános adatvédelmi rendelet 33. cikk (1) bekezdése alapján fennálló incidens bejelentési kötelezettségének. Továbbá megállapította, hogy Kérelmezett megsértette az általános adatvédelmi rendelet 32. cikk (1) bekezdés b) pontját és (2) bekezdését, amikor nem alkalmazott az egészségügyi adatokat tartalmazó dokumentumok továbbításának kockázataival arányos adatbiztonsági intézkedéseket. A megállapított jogsértések miatt Kérelmezettet figyelmeztetésben részesítette.

6. A Hatósághoz több panasz érkezett, amelyben a bejelentők azt kifogásolták, hogy az EESZT „breakglass” funkciójával visszaélve, a felhasználó szakemberek jogosulatlanul fértek hozzá az EESZT-ben tárolt személyes adataikhoz.

Az EESZT-ben a kezelőorvos és a háziorvos az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló 1997. évi XLVII. törvény (a továbbiakban: Eüaktv.) szerinti hozzáférési lehetőségeinek biztosítására működnek alapvető jogosultsági beállítások, ennek értelmében az érintett betegségével kapcsolatba hozható minden olyan egészségügyi adat továbbítható, amely a kezelőorvos vagy a háziorvos döntése alapján a gyógykezelés érdekében fontos. Emellett az EESZT-ben az érintettek tehetnek digitális önrendelkezési nyilatkozatot, amellyel hozzáférési korlátozásokat állíthatnak be.

Ez az alapvető szabályrendszer kizárólag sürgős szükség esetén hagyható figyelmen kívül, amelyet az Eüaktv.10. § (4) bekezdése pontja határoz meg. Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 3. § i) pontja alapján sürgős szükség „az egészségi állapotban bekövetkezett olyan változás, amelynek következtében azonnali egészségügyi ellátás hiányában a beteg közvetlen életveszélybe kerülne, illetve súlyos vagy maradandó egészségká-

rosodást szenvedne”. Az említett „breakglass” funkció tehát arra szolgál, hogy ilyen sürgős szükség fennállása esetén bármely orvos hozzáférhessen a beteg egészségének, életének megőrzéséhez szükséges egészségügyi adatokhoz.

A Hatóság hangsúlyozza, hogy ez a funkció kizárólag az Eütv.-ben kifejtett, indokolt esetben alkalmazható, jogszerűen nem alkalmazható egyéb esetben, például abból a célból, hogy az Eüaktv.-ben előírtakat, illetve az érintett digitális önrendelkezési nyilatkozatában rögzítetteket felülbírálja. A célhoz kötöttség elvével ellentétes, ha a megjelölt sürgős szükség esetétől eltérő célból alkalmazzák ezt a funkciót, és kezelik a személyes adatokat. Az EESZT felületén egyébként az orvosnak a funkció alkalmazásakor ennek megfelelően jelölnie is kell az adott időpontban fennálló, az Eüaktv. 10. § (4) bekezdése szerinti sürgős szükség helyzetét, és azt, hogy ez alapján kér adatot az EESZT-ből, amely jelölés az orvos nyilatkozatának minősül a sürgős szükség fennállása tekintetében. Az ilyen adatkezeléssel kapcsolatban az egyes orvosok adatkezelői – esetlegesen büntetőjogi – felelőssége mellett, a Hatóság szükségesnek tartja, hogy az EESZT-t üzemeltető Országos Kórházi Főigazgatóság is megtegye a szükséges lépéseket a funkció megfelelő, jogszerű alkalmazása érdekében.

7. A Hatóság 2022. november 7. napján szerzett tudomást különböző internetes hírportálokon megjelent cikkek alapján az eKRÉTA Informatikai Zrt.-t ért informatikai támadásról és adatvédelmi incidensről, majd ezt követően a sajtóhírekből tudomására jutott körülmények miatt, és mivel ezek megjelenését megelőzően nem kapott az eKRÉTA Informatikai Zrt.-től adatvédelmi incidens bejelentést, 2022. november 8. napján az általános adatvédelmi rendelet 32-34. cikkében foglalt kötelezettségek eKRÉTA Informatikai Zrt. általi teljesítésének tárgyában hatósági ellenőrzést indított.

A Hatóság a hatósági ellenőrzés megindítását követő napokban megjelent további hírek, valamint az időközben a Hatóság felé az eKRÉTA Informatikai Zrt., illetve az egyes tankerületek által megküldött adatvédelmi incidensbejelentések ismeretében az általános adatvédelmi rendelet 32-34. cikkeinek feltételezhető megsértése miatt az Infotv. 60. § (1) bekezdése alapján 2022. november 11. napján hivatalból adatvédelmi hatósági eljárás indítása mellett döntött. Az eljárás jelen beszámoló készítésekor még folyamatban van.

II.3.2. Az Infotv. hatálya alá tartozó jelentős adatvédelmi incidensek

1. Szabaduláskor tévesen kiadott okmányokat érintő adatvédelmi incidens büntetés-végrehajtási intézetben

Egy büntetés-végrehajtási intézet (a továbbiakban: Bv. Intézet) által bejelentett incidenssel kapcsolatban a Hatóság hivatalból hatósági ellenőrzést, majd adatvédelmi hatósági eljárást folytatott annak megítélése céljából, hogy az Ügyfél maradéktalanul eleget tett-e az Infotv. 25/J-25/K §-aiban foglalt kötelezettségeinek.

A Bv. Intézet egy fogvatartott szabadulásának napján tévedésből egy azonos nevű (de eltérő nyilvántartási számú) fogvatartott (a továbbiakban: érintett) okmány és érték letétjét adta át a szabadított személynek. A szabadított személy az érintett okmány és érték letétjét dokumentált módon, de tévesen arra jogosulatlanul átvette a biztonsági osztály képviselőjétől és azokat nem szolgáltatva vissza felszólítás ellenére sem, állítása szerint kidobta azokat.

Az incidenssel érintett személyes adatok az érintett személy azonosítását egyértelműen lehetővé tették, hiszen az érintett személyazonosító igazolványa, laccímkarttyája, adókarttyája, vezetői engedélye, bizonyítványa és TAJ karttyája került illetéktelen személy rendelkezése alá. Az Ügyfél az incidens okaként sem szervezeten belüli rosszhiszemű, illetve rosszhiszeműnek nem minősülő gondatlan cselekményt; sem külső, rosszhiszemű, illetve rosszhiszeműnek nem minősülő cselekményt nem azonosított. Bejelentése szerint személyazonosságvaló visszaélés valósulhat meg és adatok bizalmas jellege sérült azzal, hogy illetéktelen személynek a személyes adatokhoz való hozzáférése kockázata fennáll. Az Ügyfél bejelentése szerint az adat nem vált összekapcsolhatóvá az érintett egyéb adataival; továbbá az adat más célokból történő, tisztességtelen módon történő kezelése nem lehetséges. Az incidens egyéb következménye nem volt ismert. Az incidensből eredő valószínűsíthető következmények súlyosságát az Ügyfél korlátozottan ítélte.

A Bv. Intézetnek az incidens kockázatának meghatározásával kapcsolatos következtetései kétségesek és ellentmondóak voltak. Ezt támasztotta alá az is, hogy a Bv. Intézet hivatalosan felszólította a volt fogvatartottat a letéti tárgyak visszaszolgáltatására, de annak eredménytelensége miatt büntetőfeljelentést tett az illetékes rendőrkapitányság előtt.

Az eseményt a letétkezelő a szolgálati út betartásával másnap jelentette szolgálati előljárójának. Először a letétkezelő csoportvezető, majd a gazdasági vezető, végül a parancsnok értesült. Intézkedés történt a tévedésből kiadott okmányok és letéti tárgyak visszaszerzésére, az azonban nem járt eredménnyel. A fegyelmi tiszthez 22 nappal az incidenst követően jutott el az információ, aki ezt követő napon, az incidens bekövetkeztének 23. napján jelezte az adatvédelmi tisztviselő felé, azaz 22 nappal az incidens első előljáró általi észlelését követően. Történt ez annak ellenére, hogy a szolgálati előljárók felé a személy, akinél az incidens bekövetkezett, már az incidens másnapján jelentést tett az esetről.

Az adatvédelmi incidenssel összefüggésben az Ügyfél fegyelmi eljárást folytatott le. Az ellenőrzés és a hatósági eljárás során a Hatóság azt állapította meg, hogy az incidenssel érintett adatok minimálisan, de összekapcsolhatóvá váltak bűnügyi személyes adattal, hiszen fogvatartotti okmány és érték letétből kerültek kiadásra, ilyen módon valamilyen bűnelkövetés/szabálysértés elkövetésének és a fogvatartásnak ténye az érintett vonatkozásában más személy számára ismertté vált. Az érintett több személyazonosító adatot tartalmazó okmánya – köztük személyazonosság igazolására alkalmas okmány is – hozzáférésre nem jogosult (egy korábban szabálysértést elkövetett személy) birtokába került, aki azt – sem magától, sem felszólításra – nem szolgáltatta vissza.

Az eset valamennyi körülményét figyelembe véve megállapítást nyert, hogy az incidens magas kockázatúnak minősül. Az Ügyfél több mint egy hónap elteltével tájékoztatta az érintettet, amely a haladéktalanság követelményének nem felel meg. Az Ügyfélnek az incidenst be kellett volna jelentenie a Hatóságnak az arról való tudomásszerzéstől számított 72 órán belül, melyet Ügyfél elmulasztott, annak jelentős késéssel tett csak eleget. A Hatóság figyelembe vette, hogy az incidenst gondatlan cselekmény okozta. Ennek megfelelően – szemben az Ügyfél bejelentésében foglaltakkal – megállapította, hogy az adatvédelmi incidens oka szervezeten belüli, rosszhiszeműnek nem minősülő cselekmény. Megállapította továbbá azt, hogy az adat összekapcsolhatóvá vált az érintett bűnügyi személyes adatával, valamint hogy lehetséges az adat más célokból, tisztességtelen módon történő kezelése.

Az érintett tájékoztatására ugyancsak késve –több mint egy hónap elteltével – került sor, így csak ezt követően intézkedhettek a nyilvántartó hatóság felé az okmányok érvénytelenítése (visszaélések lehetőségének csökkentése) és azok pótlása érdekében. A Hatóság figyelembe vette, hogy az incidens csak egy személyt érintett, az okmányokkal való visszaélésről nem szereztek tudomást, és hogy az adatbiztonság egyedi, gondatlan eseményből adódó sérelméről volt

szó. A Hatóság határozatában megállapította azonban az incidens kezelésére vonatkozó szabályok megsértését. (NAIH-266/2022)

2. *Leplezett eszközök alkalmazása során bekövetkezett adatvédelmi incidens*

A Hatósághoz bejelentett egyik incidens során egy rendőrségi szerv (a továbbiakban: Adatkezelő) munkatársa e-mail útján kívánt megküldeni egy társszervnél dolgozó kolléga részére egy közösen folytatott ügyben keletkezett, személyes adatokat tartalmazó iratmintákat. Az e-mail továbbítását követően azonban kiderült, hogy az iratminták téves e-mail címre kerültek kiküldésre. Ugyan az Adatkezelő a tévedésről való tájékoztatás céljából két alkalommal megkísérelte elektronikus levélben felvenni a kapcsolatot a téves címmel, ő azonban a levelekre nem válaszolt, így nem lehetett megállapítani, hogy a téves címmel érintett postafiókot használó személy hozzáfért-e az iratmintákban szereplő adatokhoz. A tényállás tisztázása során derült ki, hogy az incidenssel érintett iratminták ugyan minősített adatot nem tartalmaztak, de ezen iratminták 13 fő érintett személyes adatát (ügymint név, születési hely, születési idő, anyja neve és lakcím, és ebből 11 fő esetében a mobiltelefonszám is), valamint bűnügyi személyes adatát tartalmazó, velük szemben leplezett eszközök alkalmazását elrendelő feljegyzések, továbbá ahhoz kapcsolódó alkalmazási terv voltak.

A Hatóság adatvédelmi hatósági eljárás keretében vizsgálta az Adatkezelő elektronikus levelezés során alkalmazott, adattovábbításra és adatbiztonságra vonatkozó rendelkezéseit, valamint azt, hogy az Adatkezelő jogszerűen mellőzte-e az érintettek incidensről történő tájékoztatását.

Az érintettek incidensről való tájékoztatásának mellőzése tekintetében az eljárás tisztázta, hogy arra az Infotv. 25/K. § (6) bekezdése alapján, bűnfelderítési érdekekre hivatkozva nem került sor. Az érintettekkel szemben még a Hatóság eljárása idején is folyamatban volt a büntetőeljárás, gyanúsításuk még nem történt meg, ezért a részükre történő tájékoztatás megadása az incidens tényéről együtt járt volna a személyüket érintő leplezett eszköz alkalmazásáról való tudomásszerzéssel. Az alkalmazás tényéről, az ebből eredő bizonyítási eszközökről való tájékoztatás lehetőséget biztosított volna arra, hogy az érintettek tárgyi bizonyítási eszközöket tüntessenek el, illetve egyéb olyan magatartást tanúsítsanak, ami a büntetőeljárás kimenetelét, eredményes befejezését befolyásolhatta volna. A Hatóság megállapította, hogy a tájékoztatás mellőzésének oka az Infotv. 16. § (3) bekezdés a) és b) pontjai alapján fennállt, az nem volt jogsértő.

Az Adatkezelő az incidens bejelentésben korlátozott kockázatának minősítette az incidenst. Az Európai Adatvédelmi Testület 1995. október 24-i 95/46/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel létrehozott 29. cikk szerinti adatvédelmi munkacsoportja WP250-es iránymutatásában található, az incidensekből eredő kockázatok meghatározásához irányadó szempontokra tekintettel – a jó hírnév sérelmének esetleges bekövetkezése, valamint az incidens által veszélyeztetett, különleges adatokkal egy tekintet alá eső bűnügyi személyes adatokra tekintettel és az incidens körülményei miatt – a Hatóság megállapította az incidens érintettek jogaira gyakorolt hatásának magas kockázatát. A kockázat értékelésénél a Hatóság figyelembe vette azt is, hogy a téves címzettet nem sikerült elérni, továbbá hogy az incidenssel érintett személyek gyanúsítása az eljárás folyamán még nem történt meg. Erre tekintettel az incidenssel érintett adatok harmadik személy általi megismerése okozhatja az érintettek jó hírnévhez való jogának sérelmét, hiszen a hozzáférhetővé vált információk szerint velük szemben, bűncselekmények esetleges elkövetése miatt leplezett eszközök alkalmazására került sor.

Az Adatkezelőnél az incidenst megelőzően alkalmazott adatbiztonsági követelményekre és intézkedésekre tekintettel, valamint az elektronikus levelezésre vonatkozó belső utasítások vizsgálatát követően a Hatóság megállapította, hogy az incidenst megelőzően az Adatkezelő az általános adattovábbítási gyakorlat és a személyes adatok elektronikus úton történő továbbítása tekintetében mindössze arról rendelkezett, hogy az adattovábbításkor meg kell győződni arról, hogy az adattovábbítás címzettjének valóban van jogosultsága a kért adatok kezelésére, amennyiben ugyanis az adattovábbítás címzettjének jogosultsága nem állapítható meg, akkor a kért adattovábbítás nem teljesíthető. A Hatóság az Adatkezelő e rendelkezését az incidensek megelőzése érdekében elvárható megfelelő adatbiztonsági szabályozáshoz képest kevésnek és hiányosnak tartotta. A Hatóság nem fogadta el az Adatkezelő azon érvelését, amely szerint az, hogy az Adatkezelő által biztosított e-mail címeken magánjellegű levelezést folytatni tilos, magába foglalja azt is, hogy a magánjellegű levelezések mellett, a magán e-mail címeken történő levélváltás, illetve levélküldés is tilos. A Hatóság álláspontja szerint ugyanis a „magánjellegű levelezés” megjelölés nem a címzett e-mail cím magán vagy hivatalos jellegére, hanem a levél tartalmára utaló kikötés. Az egyéb adatbiztonsági intézkedések elmulasztását illetően a Hatóság álláspontja szerint az incidenssel érintett iratok jellege eleve több szempontból is megkövetelte volna a fokozott adatbiztonsági intézkedések alkalmazását – pl. különösen érzékeny adatok, dekonspiráció veszélye –, amelynek keretében az incidenssel érintett iratok elektronikus úton történő továbbítása esetén minimáli-

san elvárt követelmény lett volna, hogy azok legalább titkosítva, vagy személyes adatok feltüntetésével kerüljenek megküldésre.

A Hatóság megállapította az Infotv. 25/A. § (1) és 25/I. § rendelkezéseinek sérelmét, mely az Adatkezelő hiányos adatbiztonsági intézkedése okán adatvédelmi incidenst eredményezett. A Hatóság a jogkövetkezményeket illetően mérlegelte az ügy összes körülményét és megállapította, hogy az eljárás során feltárt jogsértések esetében a jogsértés megállapítása mint jogkövetkezmény önmagában nem arányos szankció, ezért az Infotv. 61. § (1) bekezdés b) pont bg) alpontja alapján az Adatkezelővel szemben adatvédelmi bírság kiszabásáról döntött. A Hatóság a bírság kiszabásakor figyelembe vette, hogy az incidenssel olyan folyamatban lévő büntetőeljárásban érintett személyek voltak érintettek, akikkel szemben leplezett eszközök alkalmazásának elrendeléséhez szükséges személyazonosító és különösen érzékeny bűnügyi személyes adatokat tartalmazó iratok kerültek megküldésre illetéktelen harmadik személy számára. A Hatóság rendszerszintű adatbiztonsági hiányosságot tárt fel az Adatkezelő adatkezelése vonatkozásában, továbbá megállapítható volt, hogy az Adatkezelő az általa előírt utasításnak ellentmondóan, egyedi ügyben sem mérlegelt megfelelően a titkosítást illetően. (NAIH-9095/2022)

II.4. Adatvédelmi engedélyezési eljárások

A GDPR 41. cikke értelmében a jóváhagyott magatartási kódexeknek való megfelelés ellenőrzését – az illetékes felügyeleti hatóság feladat- és hatásköreinek sérelme nélkül – olyan szervezet végezheti, amely a kódex tárgya tekintetében megfelelő szakértelemmel rendelkezik, és amelyet az illetékes felügyeleti hatóság erre akkreditál. Az egységességi mechanizmusnak megfelelően a Hatóság az ilyen szervezetek akkreditációjával kapcsolatos szempontjainak tervezetét a Testülettel véleményeztette, az ezt követően kialakított verzió a Hatóság honlapján közzétételre került.

A GDPR 43. cikke szerint az illetékes felügyeleti hatóság 57. és 58. cikk alapján fennálló feladat- és hatásköreinek sérelme nélkül a tanúsítvány kiállítását és megújítását – a felügyeleti hatóság a célból való tájékoztatását követően, hogy az szükség esetén gyakorolhassa az 58. cikk (2) bekezdésének h) pontja szerinti hatáskörét – olyan tanúsító szervezet végzi, amely az adatvédelem terén megfelelő szakértelemmel rendelkezik. Ezzel kapcsolatban említést érdemel, hogy a rendelet által a 43. cikk (1) bekezdésben felkínált opciók közül a magyar megoldás a b) pontban foglaltakat valósítja meg, vagyis az akkreditációt az EN-ISO/

IEC 17065/2012 szabványnak megfelelően, a 765/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelettel, valamint a Hatóság által megállapított kiegészítő követelményekkel összhangban a Nemzeti Akkreditáló Hatóság (NAH) fogja végezni. A Hatóság által készített, az említett kiegészítő követelményeket tartalmazó dokumentum angol nyelven már tavaly év eleje óta elérhető a Hatóság honlapján, időközben pedig a dokumentum magyar fordítása is elkészült, mely szintén megtalálható a honlapon.

2022-ben lezárult a Hatósághoz a GDPR alkalmazandóvá válása óta benyújtott első, kötelező erejű vállalati szabályok (Binding Corporate Rules – BCR) jóváhagyására irányuló eljárás. Ennek eredményeképpen - a WP 263. számú munkacsoport dokumentumban foglalt eljárásrendet követve, valamint az Infotv. 34/A. címében szabályozott adatkezelési engedélyezési eljárás keretében – a Hatóság által jóváhagyásra került a MOL Nyrt. által benyújtott, kötelező erejű vállalati szabályokat tartalmazó dokumentum.

II.5. Együttműködés az Európai Unió társhatóságaival és nemzetközi ügyek

II.5.1. Áttekintés a GDPR alapján folytatott együttműködési eljárásokról

A GDPR 2018-ban kezdődő alkalmazása óta a Hatóság aktívan részt vesz az EGT tagállamaival folytatott, 60. cikk szerinti együttműködési eljárásokban. Az egyablakos ügyintézés¹¹ a határon átnyúló adatkezelésekkel kapcsolatos panasz alapján vagy hivatalból indított ügyek kivizsgálását szolgálja.

Az együttműködési eljárásokhoz kapcsolódó, hatóságok közötti kommunikáció a Belső Piaci Információs Rendszer (továbbiakban: IMI rendszer) speciálisan ezen eljárásaihoz átalakított felületén folyik.

Az együttműködési eljárásokat megelőzően a tagállami hatóság, amelyhez a határon átnyúló adatkezelést folytató adatkezelővel szemben a panasz beérkezett (továbbiakban: kezdeményező hatóság) egy 56. cikk szerinti eljárást indít az IMI rendszerben, melynek célja a fő felügyeleti hatóság és az érintett felügyeleti hatóságok azonosítása.

¹¹ GDPR 60.cikk

A kezdeményező hatóság az adatkezelő/adatfeldolgozó tevékenységi központja vagy egyetlen tevékenységi helye¹² alapján vélelmezheti a fő felügyeleti hatóságot, amely hatóság elfogadhatja vagy megfelelő indoklás mellett elutasíthatja a szerepet.¹³ Emellett, azon tagállamok, amelyekben az adatkezelő/adatfeldolgozó nem rendelkezik tevékenységi központtal vagy tevékenységi hellyel, érintett hatóságnak jelölhetik magukat, amennyiben a vizsgált adatkezelés valószínűsíthetően nagy számban érinti az országban lakóhellyel rendelkező érintetteket.

A Hatósághoz 2022-ben 616 ilyen ügy érkezett más tagállami hatóságoktól az IMI rendszeren keresztül, amelyeknek körülbelül negyedében találta magát érintett hatóságnak. A Hatóság 12 eljárásban szerepelt fő felügyeleti hatósággént és 8 saját 56. cikk szerinti eljárást indított ugyanebben az időszakban.

A fő felügyeleti hatóságok a saját eljárásjogi szabályaik alapján kivizsgálják a panaszt és az ügyben egy döntéstervezetet készítenek. A döntéstervezetet minden érintett hatóságnak lehetősége van négy héten belül véleményezni megjegyzések vagy releváns és megalapozott kifogások formájában. Ha egy döntéstervezettel szemben nem érkezik kifogás, a fő felügyeleti hatóság jogerős döntésként megküldi az utolsó verziót az összes tagállami hatóságnak.

Amennyiben a döntéstervezettel szemben megalapozott és releváns kifogást vagy módosítási javaslatot nyújt be egy érintett hatóság, a fő felügyeleti hatóság a javaslatok alapján felülvizsgált döntéstervezetet készíthet, melyet a korábbi változathoz hasonlóan ismét négy hetes véleményezési periódus alatt véleményezhetnek az érintett hatóságok. A fő felügyeleti hatóság mindaddig módosíthatja a döntéstervezetét, ameddig minden érintett hatóság el nem fogadja azt, amelyet követően minden tagállami hatóság számára megközzéthetőek jogerős döntés formájában.

A Hatósághoz 2022-ben 226 vizsgálandó döntéstervezet, 17 felülvizsgált döntéstervezet és 328 végleges döntés érkezett be. Ezen felül a Hatóság 50, a 60. cikk szerinti együttműködést segítő informális konzultációt is fogadott. A Hatóság ugyanebben az időszakban két döntéstervezetet és két jogerős döntést küldött el a többi hatóságnak az együttműködési eljárások keretein belül.

¹² A GDPR 27. cikke alapján az Unióban tevékenységi hellyel nem rendelkező adatkezelők vagy adatfeldolgozók esetében.

¹³ GDPR 56. cikk (3) bekezdés

Abban az esetben, ha a fő felügyeleti hatóság nem ért egyet az érintett hatóságok releváns és megalapozott kifogásában foglaltakkal, kérheti a 65. cikk szerinti vitarendezési eljárásban, hogy a Testület oldja fel a konfliktust, és döntsön a vitás kérdésekben.

2022-ben négy ilyen eljárás indult az ír hatóság és egy a francia hatóság döntéstervezetével szemben. A Testület az eljárások mindegyikét 65. cikk szerinti kötelező erejű döntésével zárta le. A Hatóság egy döntéstervezetével szemben sem indult még vitarendezési eljárás.

Az együttműködési eljárások közé tartoznak továbbá a 61. cikk szerinti kölcsönös segítségnyújtási eljárások és önkéntes kölcsönös segítségnyújtási eljárások is. Míg az előbbi szigorú formai előírashoz kötött és határidőn belüli teljesítési kötelezettséget kívánó, általában két tagállam között folyó eljárás, addig az utóbbi egy formára és tartalomra tekintettel megengedőbb eljárás, amelyet a tagállami hatóságok többek között tájékoztatásra, információgyűjtésre, vizsgálati eljárásokkal kapcsolatos érdeklődésre, illetve általános konzultálásra használnak.

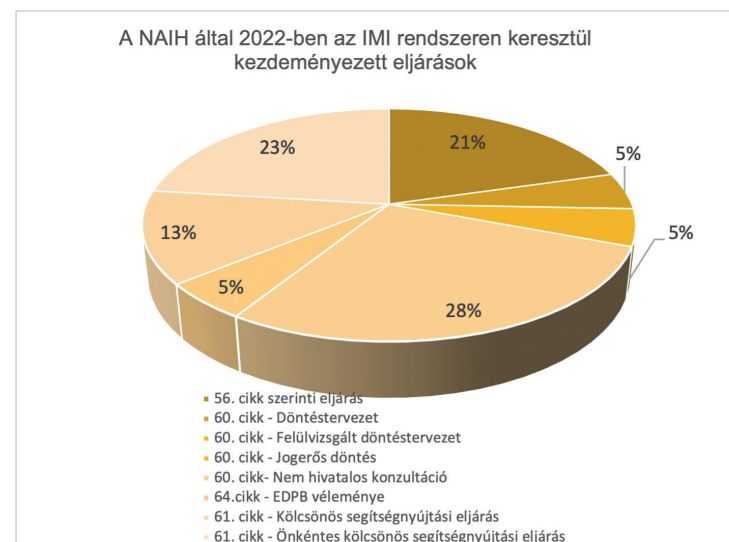
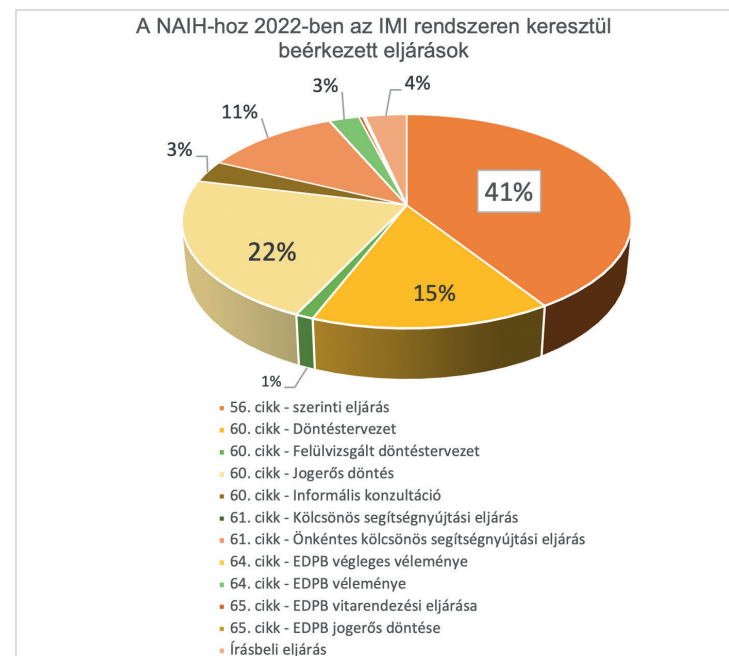
A Hatósághoz 2022-ben 171 önkéntes kölcsönös segítségnyújtási kérelem érkezett, mialatt kölcsönös (kötelező) segítségnyújtási eljárás egy sem. A Hatóság 5 kölcsönös segítségnyújtási eljárást és 9 önkéntes kölcsönös segítségnyújtási eljárást kezdeményezett ugyanebben az időszakban.

Habár a 60. cikk szerinti eljáráshoz szorosan nem kapcsolódnak, megemlíten-dők továbbá a Testület 64. cikk szerinti véleményei, amelyekből 37 érkezett a Hatósághoz 2022-ben, ezekből egy a Testület 64. cikk szerinti döntése volt.

Kiemelendő továbbá a tagállami hatóságok közötti együttműködéssel kapcsolatban a Hatóság által 2022-ben kezelt 53 írásbeli eljárás, amelyek a Testület plenáris ülésének napirendjét egyszerűsíteni hivatott IMI rendszerben történő szavazások.

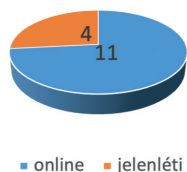
A GDPR alkalmazandóvá válásától, 2018 májusától vezetett statisztikák alapján kijelenthető, hogy továbbra is folytatódik a 2021-ben megindult trend, miszerint tagállami hatóságok közötti eljárások során a hangsúly a fő felügyeleti hatóságok beazonosításáról az együttműködés és kommunikáció irányába tolódik

A 2022-es ügyforgalom

A Hatóság részvétele az Európai Adatvédelmi Testület tevékenységében – statisztika

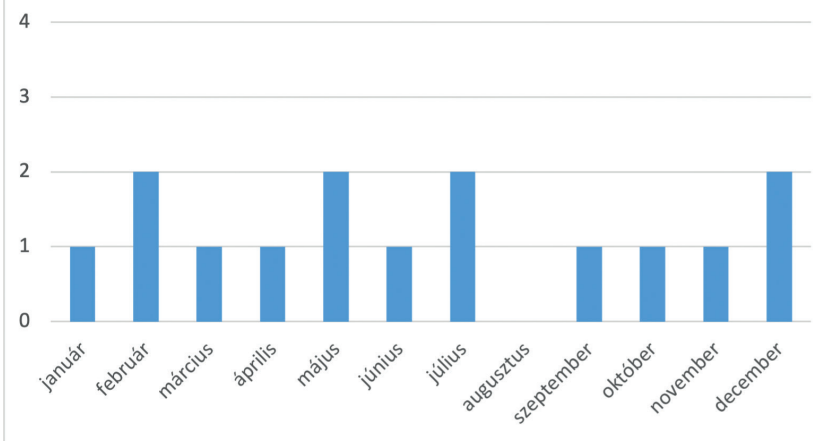
Az Európai Adatvédelmi Testület ülései 2022-ben

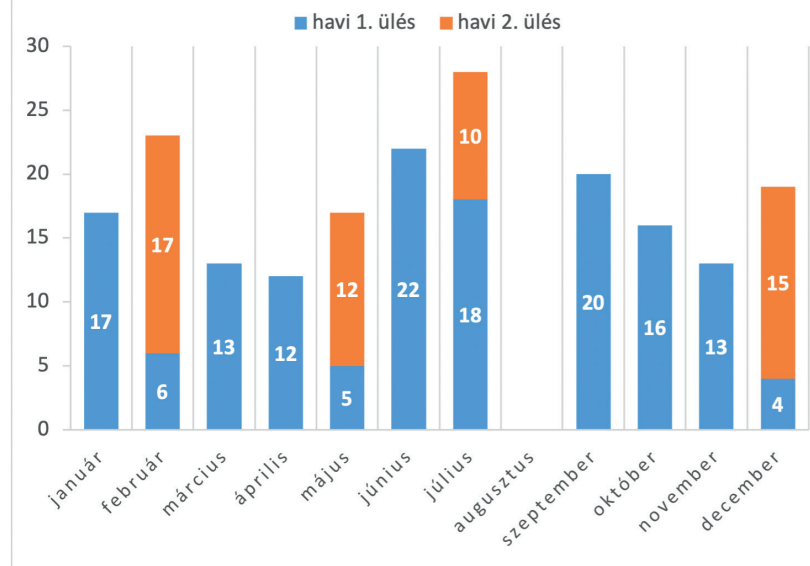
A 2022. évben összesen 15 plenáris ülésre került sor. A megtartott 15 ülésből 4 személyes találkozással Brüsszelben, 11 pedig videokonferencia útján került megrendezésre. Habár az év első felében még az online ülések domináltak, júniustól a plenáris ülések fele már személyes megjelenés mellett zajlott, mely irányvonalat feltehetően a többi szakértői csoport is követni fog 2023-ban. Az Európai

Adatvédelmi Testület az összesen megtartott 15 plenáris ülésen 200 napirendi pontot tárgyalt, mely átlagban a tavalyinál több, 13,3 napirendi pont/ülés megvitatását jelenti.

Az Európai Adatvédelmi Testület üléseinek száma havi bontásban 2022-ben

Napirendi pontok száma havi bontásban 2022-ben

II.5.2. Vitarendezési eljárások

1. Az ACCOR SA ügy

Az Európai Adatvédelmi Testület (European Data Protection Board, a továbbiakban: EDPB) plenáris ülése 2022. június 14-15-ei ülésén, 01/2022. számon hozott kötelező erejű döntésével zárta le az ACCOR SA adatkezelő ügyében lefolytatott, a GDPR 65. cikk (1) bekezdés a) pontja szerinti vitarendezési eljárást. A francia adatvédelmi hatóság mint fő felügyeleti hatóság döntéstervezetével szemben a lengyel adatvédelmi hatóság, nyújtott be ún. releváns és megalapozott kifogást (a továbbiakban: kifogás). Az alapügyben a francia hatóság a marketingtevékenységgel összefüggésben kezelt személyes adatok tekintetében az érintetteket megillető tiltakozási jog megsértése, valamint az érintettek hozzáféréshez való joga gyakorlásának megnehezítése miatt szabott volna ki közigazgatási bírságot, azonban a lengyel felügyeleti hatóság a bírság összegét

túlságosan alacsonynak találta, így kifogást nyújtott be. Az EDPB döntése szerint:

- i. A bírságösszeg meghatározása során a fő felügyeleti hatóságnak annak az évnek a forgalmi adatait kell figyelembe vennie az adatkezelőnél, amely a hatósági határozat meghozatalát megelőzi, nem pedig a jogsértés megvalósulásának éve előtti év forgalmi adatait.
- ii. A fő felügyeleti hatóságnak nem kell ellenőriznie az adatkezelő fizetőképességét, azonban a bírság arányosságának biztosítása érdekében figyelembe kell vennie az ACCOR pénzügyi helyzetét e vállalkozás releváns forgalmi adatai alapján.
- iii. Mivel az EDPB álláspontja szerint az eredetileg kiszabni tervezett bírság összege a visszatartó erő tekintetében nem felelt meg GDPR 83. cikke (1) bekezdésének, utasította francia hatóságot, hogy a fentiek tükrében vizsgálja felül a kiszabni szándékozott bírság összegét.

Az EDPB döntése alapján a francia felügyeleti hatóság összesen 600.000 euró összegű közigazgatási bírságot szabott ki az ACCOR SA-ra.

2. A Meta ügy

Az EDPB 2022. július 28-ai ülésén hozott, 02/2022. számú kötelező erejű döntésével zárta le az Instagram-ügyében indult, a GDPR 65. cikk (1) bekezdés a) pontja szerinti vitarendezési eljárást. A hivatalból indított alapügyben az ír felügyeleti hatóság mint fő felügyeleti hatóság az Instagram-platformot üzemeltető Meta IE adatkezelésének megfelelőségét vizsgálta a GDPR 5. cikk (1) bekezdés a) és c) pontok, a 6. cikk (1) bekezdés, a 12. cikk (1) bekezdés, a 13., 24. és 25., valamint 35. cikk tükrében, azon adatkezelésekre nézve, amikor is az adatkezelő bizonyos körülmények között a gyermekkorú Instagram-felhasználók egyes személyes adatait (e-mail cím és / vagy telefonszám) nyilvánosan hozzáférhetővé tette az üzleti célú Instagram fiókok számára, sőt, a hozzáférhetőség alapbeállításként (default setting) szerepelt. Az ír hatóság döntéstervezetével szemben a német, a francia, az olasz, a holland és a norvég felügyeleti hatóságok nyújtottak be kifogást. Az EDPB azt állapította meg, hogy:

- i. Az Instagram üzleti fiókot használó gyermekek e-mail címének és / vagy telefonszámának kezelése nem szükséges az Instagram mint szolgáltatás nyújtásának teljesítéséhez [a GDPR 6. cikk (1) bekezdés b) pontja szerinti jogalap], az adatkezelés alternatív jogalapjaként megnevezett jogos érdek vonatkozásában pedig azt mondta ki, hogy adatkezelői jogos

érdekre alapított adatkezelés nem felelt meg a GDPR 6. cikke (1) bekezdésének f) pontjában foglalt követelményeknek. Az EDPB utasította az ír felügyeleti hatóságot, hogy módosítsa döntéstervezetét és állapítsa meg a GDPR 6. cikke (1) bekezdésének megsértését.

- ii. Az EDPB utasította továbbá az ír hatóságot, hogy vizsgálja felül az eredetileg kiszabni tervezett közigazgatási bírság összegét annak érdekében, hogy az összhangban legyen a GDPR 83. cikk (1) bekezdésével, azaz hatékony, arányos és visszatartó erejű legyen.

Az EDPB döntése alapján az ír felügyeleti hatóság 405 millió euró összegű közigazgatási bírságot szabott ki a Meta IE-re.

3. A Facebook és Instagram ügy

Az EDPB a 2022. december 5-ei ülésén 03/2022. (Facebook) és 04/2022. (Instagram) számon hozott kötelező erejű döntéseivel zárta le az ezekben az ügyekben indult, a GDPR 65. cikk (1) bekezdés a) pontja szerinti vitarendezési eljárásokat. A vizsgált jogkérdéseket tekintve egymáshoz igen hasonló ügyekben a NOYB jogvédő szervezet által képviselt személyek panasza alapján járt el fő felügyeleti hatósággént az ír hatóság, mivel az európai térség Facebook- és Instagram-felhasználóinak személyes adatait – jelenlegi nevén – a Meta Platforms Ireland Limited (a továbbiakban: Meta IE) kezeli. A bejelentések elsősorban azt sérelmezték, hogy még 2018-ban a regisztrált felhasználók csak a GDPR-ra tekintettel módosított Felhasználási Feltételek és a kapcsolódó Adatkezelési Tájékoztató elfogadása, vagy a profiljuk törlése között választhatnak, vagyis az adatkezeléshez való „hozzájárulásuk” nem volt érvényes. Az ír felügyeleti hatóság döntéstervezeteivel szemben az osztrák, a német, a francia, az olasz, a holland, a norvég, a lengyel, a svéd, a spanyol, a finn és a magyar felügyeleti hatóságok nyújtottak be kifogást. Az EDPB döntésének lényegesebb pontjai – a tényállások hasonlósága folytán – mindkét ügyben a következők voltak:

- i. A felhasználók számára megjelenített viselkedésalapú reklámokhoz kapcsolódó adatkezelés nem szükséges a Meta IE és a felhasználók között létrejött felhasználási szerződések teljesítéséhez, nem képezi a szerződések lényeges tartalmi elemét, ezért a Meta IE jogsértő módon támaszkodott a GDPR 6. cikk (1) bekezdés b) pontjára a felhasználók személyes adatainak kezelése során. Emiatt az EDPB utasította az ír hatóságot, hogy szabjon ki a GDPR 83. cikk (1) bekezdésének megfelelő hatékony, arányos, és visszatartó erejű közigazgatási bírságot, valamint kötelezze

a Meta IE-t arra, hogy adatkezelését hozza összhangba a GDPR 6. cikk (1) bekezdésével

- ii. Az EDPB utasította az ír hatóságot, hogy indítson új vizsgálatot annak megállapítására, kezel-e a Meta IE a személyes adatok különleges kategóriába tartozó adatokat, és ennek során teljesíti-e a GDPR alapján erre vonatkozó kötelezettségeit.
- iii. Az EDPB utasította az ír hatóságot, hogy állapítsa meg a tisztességes adatkezelés elvének megsértését is, és alkalmazzon megfelelő szankciókat.
- iv. Az átláthatóság elvének megsértése miatt kiszabni tervezett közigazgatási bírság összegét az ír hatóság határozza meg magasabb összegben, oly módon, hogy az megfeleljen a GDPR 83. cikk (1)-(2) bekezdéseinek.

Az EDPB döntései alapján az ír felügyeleti hatóság 210 millió euró bírságot szabott ki a Meta IE-re a Facebook-kal kapcsolatos, valamint 180 millió eurót az Instagrammal kapcsolatos jogsértő adatkezelések miatt.

4. A WhatsApp ügy

Egy, a NOYB jogvédő szervezet által képviselt személy panaszában azt sérelmezte, hogy a WhatsApp üzenetküldő applikációt üzemeltető WhatsApp Ireland Limited IE (a továbbiakban: WhatsApp IE) adatkezelő 2018 májusában lényegében kikényszerítette a már regisztrált felhasználók hozzájárulását a további adatkezeléshez, mivel csak a Felhasználási Feltételek és a kapcsolódó Adatkezelési Tájékoztató elfogadása, vagy a profiljuk törlése között választhatnak. A panasz alapján az ír felügyeleti hatóság járt el fő felügyeleti hatóságként, döntéstervezetével szemben a német, a finn, a francia, a norvég, a holland és az olasz felügyeleti hatóságok nyújtottak be kifogásokat. Mivel az ír felügyeleti hatóság álláspontja szerint e kifogások nem feleltek meg a vonatkozó formai és tartalmi követelményeknek, az ügyben a GDPR 65. cikk (1) bekezdés a) pontja szerinti vitarendezési eljárás indult, melyet az EDPB a 2022. december 5-én meghozott, 05/2022. számon hozott, kötelező erejű döntésével zárt le. Az EDPB döntése értelmében:

- i. A GDPR nem teszi lehetővé, hogy a WhatsApp IE a GDPR 6. (1) cikk bekezdés b) pontja szerinti jogalapra hivatkozzon a szolgáltatásfejlesztési és biztonsági funkciók javítása céljából történő adatkezelések esetében, mivel ezek nem lényegi elemei a felhasználók és a WhatsApp IE közötti szerződésnek, ezért utasította az ír hatóságot, hogy állapítsa meg a GDPR 6. cikk (1) bekezdésének a megsértését, szabjon ki közigazgatási

bírságot és kötelezze a WhatsApp IE-t a szolgáltatás fejlesztése és biztonságának biztosítása céljából végzett adatkezeléseinek a GDPR 6. cikkének (1) bekezdésével való összhangba hozatalára.

- ii. A WhatsApp IE megtévesztően mutatta be az adatkezelése jogalapját a felhasználók számára, valamint a felhasználók nem kaptak megfelelő tájékoztatást az adatkezelési cél, az alkalmazni kívánt jogalap és a kapcsolódó adatkezelési tevékenységek közötti összefüggéseket illetően, ezért az EDPB utasította az ír hatóságot, hogy határozatában állapítsa meg a tisztességes adatkezelés GDPR 5. cikk (1) bekezdése a) pontja szerinti elvének a megsértését.
- iii. Az EDPB álláspontja szerint az ír hatóság nem végzett kellően alapos vizsgálatot a panaszbeadvány tartalmához képest, mivel nem vizsgálta több kifogásolt adatkezelési művelet jogalapját, emiatt további vizsgálatra utasította az ír hatóságot.

Az EDPB döntése alapján az ír felügyeleti hatóság 5,5 millió euró összegű bírságot szabott ki a WhatsApp IE-re.

II.5.3. Az Európai Adatvédelmi Testület tevékenysége és 2022-ben elfogadott fontosabb iránymutatásai

1. A közösségi médiaplatformok felületein alkalmazott megtévesztő tervezési mintákról szóló 3/2022-es iránymutatás

Az Európai Adatvédelmi Testület „Social Media” szakértői al csoportjának 2022-es munkatervében szerepelt a közösségi médiaplatformok felületein alkalmazott megtévesztő tervezési mintákról szóló iránymutatás elkészítése, amelynek társadalmi konzultációja is ebben az évben zajlott. Az iránymutatás végleges, társadalmi konzultációt követő szövege 2023-ban kerül a Testület elé elfogadásra. Az iránymutatás gyakorlati ajánlást nyújt a közösségi médiaplatformok tervezőinek és felhasználóinak arra vonatkozóan, hogyan értékeljék és kerüljék el a közösségi médiafelületek „helytelenített mintáit”, amelyek sértik a GDPR követelményeit.

Az iránymutatás értelmében „megtévesztő mintáknak” minősülnek a közösségi médiaplatformokon megvalósított olyan felületek és felhasználói tapasztalatok, amelyek a felhasználókat arra készítetik, hogy személyes adataik kezelésével kapcsolatban nem szándékos, akaratlan és potenciálisan káros döntéseket hozzanak. A megtévesztő minták célja a felhasználók viselkedésének befolyá-

solása. A megtevesztő minták akadályozhatják az érintetteket abban, hogy hatékonyan védjék személyes adataikat és tudatos döntéseket hozzanak adataik kezelésével kapcsolatban. Az adatvédelmi hatóságok felelősek a helytelenített minták használatának szankcionálásáért, ha azok sértik a GDPR követelményeit.

Az iránymutatás leszögezi, hogy a GDPR rendelkezései a közösségi médiaplatformok üzemeltetése során végzett összes személyesadat-kezelésre és annak teljes folyamatára, azaz a felhasználói fiók teljes életciklusára vonatkoznak. Az iránymutatás konkrét példákon keresztül mutatja be a megtevesztő mintákat a felhasználói fiókok életciklusa mentén.

A megtevesztő minták példáin kívül az iránymutatás bevált gyakorlatokat is bemutat. Itt az iránymutatás konkrét ajánlásokat tartalmaz a GDPR hatékony végrehajtását elősegítő felhasználói felületek kialakítására.

2. A békés vitarendezésről szóló 6/2022-es iránymutatás

Az Európai Adatvédelmi Testület már 2021-ben elfogadta a békés vitarendezésről szóló iránymutatását, amely ekkor még egy belső dokumentum volt. 2022-ben az Európai Adatvédelmi Testület „Cooperation” szakértői alcsoportja a belső dokumentumot iránymutatássá dolgozta át, amely a békés vitarendezés gyakorlati végrehajtásának egyes kérdéseivel foglalkozik. Az iránymutatás a békés vitarendezés kapcsán felmerülő releváns lépéseket is meghatározza az 1. számú mellékletében, ezzel útmutatást nyújtva a tagállami hatóságoknak, amelyeknél ismert a békés vitarendezés intézménye. Emellett az iránymutatás a békés vitarendezés intézményét el nem ismerő országok listáját is tartalmazza a 2. számú mellékletben.

3. A GDPR 60. cikkének alkalmazásáról szóló iránymutatás – egyablakos ügyintézés

Az Európai Adatvédelmi Testület „Cooperation” szakértői alcsoportjának 2022-es munkatervében szerepelt a GDPR 60. cikkének alkalmazásával kapcsolatos iránymutatás elkészítése is.

A GDPR bevezetésével az egyablakos ügyintézés koncepciója az egyik legfontosabb újításként jelent meg. A határokon átnyúló adatkezelések esetében az adatkezelő vagy az adatfeldolgozó tevékenységi központja vagy egyetlen tevékenységi helye szerinti felügyeleti hatóság jogosult fő felügyeleti hatósággént eljárni az adatkezelés tekintetében, együttműködve azokkal a tagállami hatóságokkal, amelyek a szóban forgó adatkezelési tevékenységek hatásaival szembe-

sülnek, akár az adatkezelő vagy az adatfeldolgozó területükön lévő telephelyein keresztül, akár az érintettek által az adatkezelési tevékenységek ellen benyújtott panaszai révén. Az érintettek számára lehetővé kell tenni, hogy könnyen érvényesíthessék adatvédelmi jogukat, és panaszt tehessenek a szokásos tartózkodási helyük szerinti felügyeleti hatóságnál. Ezért az a felügyeleti hatóság marad a panaszos kapcsolattartója a panaszkezelési folyamat további szakaszában is, akihez a panaszt az érintett benyújtotta. Mindezen követelmények teljesítése érdekében a GDPR 60. cikke szabályozza a fő felügyeleti hatóság és a többi érintett felügyeleti hatóság közötti együttműködési eljárást.

Ez az iránymutatás a felügyeleti hatóságok egymás közötti, az Európai Adatvédelmi Testülettel és harmadik felekkel való, a GDPR 60. cikke szerinti interakcióit és feladatait szabályozza. A cél az együttműködési eljárás elemzése és útmutatás nyújtása a rendelkezések konkrét alkalmazásához. Az iránymutatás egy „quick reference guide” elnevezésű mellékletet is tartalmaz, amely gyors áttekintést nyújt az eljárás lépéseiről.

4. A tanúsításról mint a harmadik országba való adattovábbítás eszközéről szóló Európai Adatvédelmi Testületi iránymutatás

Az Európai Adatvédelmi Testület (EDPB) 2022-ben elfogadta a tanúsításról mint adattovábbítási eszközről szóló iránymutatást.¹⁴ A tanúsító szervezet akkreditációja és tanúsítási mechanizmus jóváhagyása révén a tanúsítás azt a célt is szolgálhatja, hogy megfelelő garanciákat nyújtson az adatkezelőknek és adatfeldolgozóknak a harmadik országba történő adattovábbítások során.

Az iránymutatás mind a tanúsító szervezetek, a felügyeleti hatóságok, az EDPB és a Bizottság számára is hasznosítható iránymutatásokat tartalmazna.

Az iránymutatás az alábbi négy fő témakört érinti:

- i. Az iránymutatás hatókörének és szereplőinek meghatározása.
- ii. Előírások, amelyek alapján ellenőrizhető, hogy a tanúsító szervezetnek milyen követelményeknek kell megfelelnie a GDPR 46. cikke szerinti megfelelő garanciák alapján történő adattovábbítás szabályozása érdekében a 4/2018-as EDPB iránymutatásban és az ISO 17065 szabványban foglaltakon túl.
- iii. Különös előírások azon tanúsítási követelményekkel kapcsolatban, amelyek célja az adattovábbításhoz szükséges megfelelő garanciák garantálása.
- iv. Az GDPR hatálya alá nem tartozó adatkezelők és adatfeldolgozók által megteendő kötelezettségvállalások szabályai szerződéses vagy egyéb, jogilag kötelező erejű eszközök révén, azzal kapcsolatban, hogy alkalmazzák a

¹⁴ Elérhető egyelőre csak angol nyelven: https://edpb.europa.eu/system/files/2022-06/edpb_guidelines_202207_certificationfortransfers_en_1.pdf

megfelelő garanciákat, ideértve az érintettek jogaira vonatkozókat is a GDPR 42. cikk (2) bekezdése alapján.

Az iránymutatás tartalmaz továbbá a tanúsítási kritériumokra, a további egyedi tanúsítási kritériumokra és a kiegészítő intézkedésekre vonatkozó példákat is, függetlenül attól, hogy az adatátvevő vagy az adatátadó alkalmazza-e azokat.

5. *A magatartási kódexről mint a harmadik országba való adattovábbítás eszközéről szóló Európai Adatvédelmi Testületi iránymutatás*

Az Európai Adatvédelmi Testület (EDPB) 2022-ben elfogadta a magatartási kódexről mint adattovábbítási eszközről szóló iránymutatást.¹⁵

Miután az illetékes fő felügyeleti hatóság jóváhagyta a magatartási kódexet, majd az általános érvényességet szerzett az EU-ban a Bizottság jóváhagyását követően a GDPR 40. cikk (9) bekezdése alapján, a kódex azt a célt is szolgálhatja, hogy megfelelő garanciákat nyújtson az adatkezelőknek és adatfeldolgozóknak a harmadik országba történő adattovábbítások során (lásd a GDPR 46. cikk (2) bek. e) pontjában foglaltakat).

Az iránymutatás mind a magatartási kódexet kidolgozni kívánó szervezetek, a felügyeleti hatóságok, az EDPB és a Bizottság számára is hasznosítható iránymutatásokat tartalmaz. Az elkészült dokumentum az általános magyarázaton kívül gyakorlati példákon keresztül igyekszik megvilágítani, hogy a kódexeknek milyen tartalommal kell létrejönniük, kik a fő szereplők és mik a szerepeik, a kódexnek pedig milyen garanciákat kell tartalmaznia.

Az iránymutatás az alábbi öt fő témakört érinti:

- i. Az iránymutatás hatókörének meghatározása.
- ii. Egy minimum követelményszintet meghatározó ellenőrzőlista (checklist), amely alapján ellenőrizhető, hogy a magatartási kódexnek milyen elemeket kell tartalmaznia a GDPR 46. cikke szerinti megfelelő garanciák alapján történő adattovábbítás szabályozása érdekében.
- iii. Az érintettek jogainak garantálásával kapcsolatos minimum követelmények meghatározása.
- iv. A magatartási kódex véleményezésének és elfogadásának folyamata a fő felügyeleti hatóság és az EDPB által, továbbá a Bizottság eljárása a kódexnek az EU területen való általános érvényűvé való tétele kapcsán.
- v. Az érintettek panasztételi joga és ezzel kapcsolatos eljárás, ha a jogsértés a harmadik országbeli adatkezelő részére történő továbbítás kapcsán merül

¹⁵ Elérhető magyar nyelven: https://edpb.europa.eu/system/files/2022-10/edpb_guidelines_codes_conduct_transfers_after_public_consultation_hu.pdf.

fel. Az iránymutatás ezzel kapcsolatban már a Bizottság által nemrég nyilvánosságra hozott általános szerződéses kikötéseket is figyelembe veszi.

6. *Az érintettek jogaival, azon belül is a hozzáférési joggal kapcsolatos iránymutatás*

Az Európai Adatvédelmi Testület „Key Provisions” szakértői alcsoportjának (a továbbiakban: KPESG) kiemelt szerepe van a GDPR egységes értelmezésének elősegítésében. Munkája keretében fő feladata általános útmutatások kidolgozása az európai adatvédelmi jogi szabályok, különösen pedig a GDPR és a bünyügyi adatvédelmi irányelv egységes értelmezésének és alkalmazásának előmozdítása érdekében. Munkájába bevonja a jogalkalmazókat és más szakértőket is társadalmi konzultációk formájában.

A KPESG szakértői alcsoport 2022-es munkatervében szerepelt az Érintetti jogokról – a hozzáféréshez való jogról (GDPR 15. cikk) szóló iránymutatás kidolgozása, melynek 2022-ben zajlott társadalmi konzultációja. Ennek eredményeit értékeli jelenleg az alcsoport, majd alakítja hozzá a végleges szövegezést. A hozzáférési jog általános célja az, hogy az egyének számára elegendő, átlátható és könnyen hozzáférhető tájékoztatást kapjanak személyes adataik kezeléséről továbbá, hogy tisztában legyenek és ellenőrizhessék az adatkezelés jogszerűségét és az adatok pontosságát.

Az érintettnek nem kell megindokolnia a hozzáférési kérelmet, és nem az adatkezelő feladata annak elemzése, hogy a kérelem valóban segíti-e az érintettet a vonatkozó adatkezelés jogszerűségének ellenőrzésében vagy más jogok gyakorlásában. Az adatkezelőnek el kell fogadnia a kérelmet, kivéve, ha egyértelmű, hogy a kérelmet az adatvédelmi szabályoktól eltérő szabályok alapján nyújtották be. A hozzáférés biztosításának módja az adatok mennyiségétől és összetettségétől függően változhat. Hacsak kifejezetten másképp nem rendelkezik, a kérelem az érintettre vonatkozó valamennyi személyes adatra vonatkozik, bizonyos esetekben azonban az adatkezelő kérheti az érintettet, hogy a kérelmét pontosítsa. A GDPR lehetővé teszi a hozzáférési jog bizonyos korlátozását. Az iránymutatás végleges szövegének jóváhagyása és elfogadása a Testület által 2023-ban várható.

7. *Az általános adatvédelmi rendelet szerinti közigazgatási bírságok kiszámításáról szóló 04/2022. sz. iránymutatás*

Az Európai Adatvédelmi Testület (EDPB) törekszik arra, hogy harmonizálja a módszertant, amelyet a felügyeleti hatóságok a bírság összegének kiszámításakor alkalmaznak. E célból elfogadta és nyilvános konzultációra bocsátotta a 4/2022. számú iránymutatást¹⁶ Ez az iránymutatás kiegészíti a korábbi, a közigazgatási bírságok alkalmazásáról és megállapításáról szóló iránymutatást (WP253)¹⁷, amely a bírság kiszabása során figyelembe veendő értékelési szempontokra koncentrálnak.

A bírság összegének kiszámítása a felügyeleti hatóság mérlegelési jogkörébe tartozik, az általános adatvédelmi rendeletben meghatározott szabályokra is figyelemmel. A bírság összegének számszerűsítése ezért minden esetben az általános adatvédelmi rendeletben meghatározott paramétereken belül elvégzett egyedi értékelésen alapul. Mindezt figyelembe véve, az Európai Adatvédelmi Testület az alábbi, öt lépésből álló módszertant dolgozta ki az általános adatvédelmi rendelet megsértése esetén kiszabott közigazgatási bírságok összegének kiszámítására.

- i. Elsőként – az általános adatvédelmi rendelet 83. cikk (3) bekezdésének megfelelően – meg kell határozni az értékelendő adatkezelési műveleteket és az esetleges egyidejű jogsértések egymáshoz való viszonyát.
- ii. A második lépés a bírságösszeg számítás kiindulópontjának meghatározása a következő szempontok alapján: a jogsértés általános adatvédelmi rendelet szerinti minősítése, a jogsértés súlyossága és a vállalkozás mérete.
- iii. A harmadik lépésben a felügyeleti hatóság értékeli az adatkezelő/adatfeldolgozó múltbeli vagy jelenlegi magatartásával kapcsolatos súlyosbító és enyhítő körülményeket, és a bírság összegét ennek megfelelően növeli vagy csökkenti.
- iv. A negyedik lépés a különböző jogsértésekre vonatkozó jogszabályi maximumok meghatározása. Az előző vagy a következő lépésekben alkalmazott emelések nem haladhatják meg ezt a maximális összeget.
- v. Végül meg kell vizsgálni, hogy a kiszámított végső összeg megfelel-e a hatékonyság, a visszatartó erő és az arányosság követelményeinek. A bírságot ennek megfelelően is ki lehet igazítani, azonban az említett jogszabályi maximumot a végső összeg nem lépheti túl.

¹⁶ https://edpb.europa.eu/our-work-tools/documents/public-consultations/2022/guidelines-042022-calculation-administrative_en

¹⁷ <https://ec.europa.eu/newsroom/article29/items/611237>

8. A Testület tevékenysége az Amerikai Egyesült Államokba irányuló adattovábbítás kapcsán

A 101 TF az Európai Adatvédelmi Testület (EDPB) ad hoc munkacsoportja, amely a Schrems-II ítéletet¹⁸ követően benyújtott panaszokat vizsgálja. Összesen 101, tartalmában nagyon hasonló panaszt nyújtottak be az európai adatvédelmi hatóságokhoz az EGT-tagállamok több adatkezelőjével szemben a személyes adatok nemzetközi továbbításával járó Google/Facebook szolgáltatások használata miatt. Ezekben a NOYB – Európai Digitális Jogok Központja által képviselt panaszosok azt állítják, hogy a Google/Facebook az EU-USA adatvédelmi pajzsra vagy az általános szerződési feltételekre támaszkodva személyes adatokat továbbít az Egyesült Államokba, miközben a Schrems-II ítélet szerint az adatkezelő nem tudja biztosítani a panaszosok személyes adatainak megfelelő védelmét. A 101 TF elemzi az ügyeket, és biztosítja az érintett felügyeleti hatóság közötti szoros együttműködést.

Az említett panaszok egy része a magyar adatvédelmi hatóság hatáskörébe tartozó adatkezelőkre vonatkozott, így a NAIH is tagja a 101 TF munkacsoportnak. A NOYB beadványa nyomán a NAIH az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (Infotv.) 38. § (3) bekezdés a) pontja alapján vizsgálati eljárás keretében vizsgálta a Google Analytics használatát egy adatkezelő weboldalán. A vizsgálat eredményeként a NAIH megállapította, hogy a Google Analytics használata esetén az adott weboldal jogellenesen továbbít adatot az Amerikai Egyesült Államokba, ezzel megsértve az általános adatvédelmi rendelet 28. cikk (1) bekezdését.

Az Egyesült Államokba történő adattovábbítás jogi megítélésében változást egy új megfeleléségi határozat elfogadása hozhat. 2022. december 13-án az Európai Bizottság elindított egy ilyen megfeleléségi határozat, egy új EU-USA adatvédelmi keret elfogadására irányuló folyamatot. A cél a transzatlanti adattáramlás elősegítése úgy, hogy az Európai Unió Bírósága által a Schrems-II ítéletében foglalt aggályokat is kezelje. A megfeleléségi határozat tervezetét továbbították az Európai Adatvédelmi Testületnek, amely kialakítja véleményét a tervezetről és a védelmi szint megfeleléségéről, az általános adatvédelmi rendelet 70. cikk (1) bekezdés s) pontjának megfelelően. Az új megfeleléségi határozat elfogadása 2023 derekán várható.

¹⁸ Európai Unió Bírósága C-311/18. sz. ügyben hozott ítélete. További információk: https://edpb.europa.eu/sites/default/files/files/file1/20200724_edpb_faoncjecuc31118_hu.pdf

Megfelelőségi határozat hiányában az általános adatvédelmi rendeletben részletezett egyéb eszközök állnak az adatkezelők és adatfeldolgozók rendelkezésére a nemzetközi adattovábbításra. Ezek közé tartoznak a kötelező erejű vállalati szabályok (BCR), amelyek jóváhagyása kérelmezhető¹⁹ a Hatóságnál.

11.5.4. Részvétel az adatvédelmi hatóságok közös felügyeleti tevékenységében

1. A Schengeni Információs Rendszer adatvédelmét felügyelő munkacsoport (SIS II Supervision Coordination Group)

Az eredeti elképzelések szerint a SIS II munkacsoport 2022 júniusában tartotta volna utolsó ülését, és azt követően a feladatait a 2019-ben alakult Coordinated Supervision Committee (CSC) vette volna át, azonban ennek határideje már kétszer módosult, az új SIS rendelet hatályba lépésének legújabb határideje 2023. március 7-e.

2022-ben 69 alkalommal fordultak a Hatósághoz az érintettek a SIS II-ben tárolt személyes adatok kezelésével kapcsolatban. Ezen megkeresések többsége az érintetti jogok gyakorlásával kapcsolatos kérdés volt (tájékoztatás kérés, adatok helyesbítése, törlés), amely esetekben a Hatóság általános tájékoztatást nyújtott az érintettnek a SIRENE Irodához fordulás jogáról és menetéről, valamint a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségekről. A Hatóság 4 esetben indított vizsgálatot érintetti panasz alapján, 2 esetben pedig áttette az ügyet az illetékes szervnek.

2. Felkészülés Magyarország 2024-ben esedékes adatvédelmi tárgyú Schengeni ellenőrzésére

A Magyarországon 2019. október 6. és 11. között végrehajtott adatvédelemmel összefüggő feladatokkal kapcsolatban tett helyszíni értékelő látogatásról készült jelentés alapján megfogalmazott Bizottsági ajánlások végrehajtásához készített, 1053/2013/EU rendelet 16. cikke szerinti cselekvési tervben meghatározott feladatokat a Hatóság a vállalt határidőig, 2022 decemberéig sikeresen végrehajtotta. A Hatóság egyúttal megkezdte a felkészülést a következő magyarországi, 2024-ben esedékes adatvédelemmel kapcsolatos helyszíni értékelő látogatásra.

3. A Hatóság részvétele a Schengeni ellenőrzéseken

A Hatóság a Schengeni értékelési és ellenőrzési mechanizmus létrehozásáról és működéséről szóló 2022/922/EU rendelet 18. cikkének (3) bekezdése szerinti szakértői tevékenységben aktívan vett részt 2022-ben is. Négy tagállam Schengeni értékelésére került sor 2022-ben, amelyből kettő esetében (Norvégia, Izland) az adatvédelem terén végzett ellenőrzésre kijelölt szakértői delegáció tagjai voltak a Hatóság munkatársai.

4. A Vízüminformációs Rendszer adatvédelmét felügyelő munkacsoport (VIS Supervision Coordination Group)

A Vízüminformációs Rendszer adatvédelmét felügyelő munkacsoport (VIS Supervision Coordination Group) 2022-ben két alkalommal tartott ülést. A Vízüminformációs Rendszer célja, hogy elősegítse a közös vízümpolitika végrehajtását, a konzuli együttműködést és a központi vízümhatóságok közötti konzultációt, az olyan személyek hatékony beazonosítása útján, akik nem teljesítik a tagállamok területére történő beutazás, az ott tartózkodás vagy a letelepedés feltételeit.

2022-ben a munkacsoport egy közös vizsgálati terv kialakításán dolgozott, amely tartalmazza a Vízüminformációs Rendszer adatbiztonságával kapcsolatos kérdéssort, valamint a külső szolgáltatók adatvédelmi ellenőrzésével kapcsolatos kérdéseket és amelyet minden tagállam – a SIS II közös vizsgálati tervhez hasonlóan – használni tud a saját ellenőrzési tevékenységei során. Ezen kívül vizsgálja a munkacsoport annak a lehetőségét, hogy a jövőben az egyes tagállamok hatóságai összehangolt, közös helyszíni ellenőrzéseket végezhesenek mind a konzulátusokon, mind a velük szerződésben álló külső szolgáltatóknál.

A Hatósághoz 2022-ben 10 alkalommal érkezett megkeresés a Vízüminformációs Rendszerrel kapcsolatban, több esetben a vízumeljárás menetéről érdeklődtek az érintettek. A beadványok jellemzően általános tájékoztatás keretein belül kerültek megválaszolásra, a konkrét eseteket érintő beadványokat a Hatóság megküldte az illetékes szervnek.

5. Eurodac Rendszer adatvédelmét felügyelő munkacsoport (Eurodac Supervision Coordination Group)

Az Eurodac Rendszer adatvédelmét felügyelő munkacsoport (Eurodac Supervision Coordination Group) két alkalommal ülésezett 2022-ben. Az

¹⁹ <https://www.naih.hu/nemzetkozi-adattovabbitas-bcr/mit-jelent-a-kotelezo-ereju-vallalati-szabalyozas-bcr>

Eurodac SCG munkáját nagyban befolyásolja, hogy az Eurodac rendelet felülvizsgálata továbbra is függőben van. Mint az ismeretes, a jövőben a továbbfejlesztett Eurodac adatbázis egy integrált migrációs és határigazgatási rendszer részeként teljes mértékben interoperábilissá válik a határigazgatási adatbázisokkal, segítve ezzel a jogellenes migráció kezelését.

Noha az Eurodac rendelet felülvizsgálata még várat magára, a munkacsoport kidolgozott egy közös jelentéstételi mechanizmust, melynek célja nem az, hogy megkettőzze a közös ellenőrzési terv létrehozásával korábban már megkezdett munkát, hanem hogy egy hatékony eszközt biztosítson, amely lehetővé teszi a felügyeleti hatóságok által nemzeti szinten végzett ellenőrzési tevékenységek eredményeinek összehasonlítását.

6. Coordinated Supervision Committee – CSC

Az elmúlt években sokat fejlődtek az EU tagállamainak hatóságait és az EU szerveit összekötő nagyméretű uniós információs rendszerek. Ezek a rendszerek keresztül az EU szervei és a nemzeti hatóságok soha nem látott sebességgel és mennyiségben osztanak meg személyes adatokat egymással elektronikusan. Annak érdekében, hogy az adatkezelési műveletek összhangban legyenek az EU adatvédelmi keretrendszerével, a felügyelet kettős: az Európai Adatvédelmi Biztos (EDPS) felügyeli a személyes adatokat feldolgozó uniós szerveket, míg a nemzeti adatvédelmi felügyeleti hatóságok felügyelik a személyes adatok illetékes nemzeti hatóságok (pl. közigazgatási, rendőrségi, határvédelmi hatóságok) általi kezelését. Ezért elengedhetetlen, hogy az EDPS és a nemzeti ellenőrző hatóságok összehangolják felügyeleti tevékenységüket. A 2018/1725 EU rendelet 2019. decemberi hatálybalépésével az EDPS és a nemzeti felügyeleti hatóságok közötti együttműködést ellátó bizottság, vagyis a Coordinated Supervision Committee (CSC) titkárságát az Európai Adatvédelmi Testület (EDPB) adja. A CSC lett a felügyeletet koordináló szerv a Belső Piaci Információs Rendszer (IMI), az Eurojust, az Európai Ügyészség (EPPO) és az Europol tekintetében is. A CSC koordinációs tevékenysége folyamatosan bővül és a jövőben kiterjed majd olyan további rendszerek felügyeletére is, mint a határ-, menekültügyi és migrációs együttműködés (SIS, EES, ETIAS és VIS), a rendőrségi és igazságügyi együttműködés (SIS, ECRIS-TCN) és a következő generációs Prüm egyezmény²⁰ hatálya alá tartozó nagyméretű információs rendszerek.

20 A Tanács 2008/615/IB határozata (2008. június 23.) a különösen a terrorizmus és a határokon átnyúló bűnözés elleni küzdelemre irányuló, határokon átnyúló együttműködés megerősítéséről

Az egyes nagyméretű IT-rendszerek, valamint uniós szervek, hivatalok és ügynökségek összehangolt felügyeletének biztosítására irányuló tevékenysége keretében a CSC tagsága információt oszt meg egymással, segíti a nemzeti felügyeleti hatóságokat az ellenőrzések és vizsgálatok elvégzésében, megvizsgálja a nagyméretű uniós IT-rendszert létrehozó uniós jogi aktus értelmezésével és alkalmazásával kapcsolatos esetlegesen felmerülő kérdéseket, problémákat. A CSC megvizsgálja a felügyeleti munkával vagy az érintettek jogainak gyakorlásával kapcsolatban felmerülő problémákat, összehangolt javaslatokat dolgoz ki a problémák megoldására és az érintetti jogok gyakorlásával kapcsolatos tudatosság előmozdítására.

7. Vámügyi Információs rendszer adatvédelmét felügyelő munkacsoport (Customs Information System – Supervision Coordination Group)

A munkacsoport feladata a Vámügyi Információs Rendszer (CIS) koordinált felügyelete adatvédelmi szempontból a tagállami adatvédelmi hatóságok és az EDPS részvételével. A Vámügyi Információs Rendszer célja, hogy segítse az uniós vám- és mezőgazdasági szabályok megsértésének megelőzését, felderítését és megbüntetését. A rendszer lényege egy központi adatbázis, amelyhez a tagállami hatóságok egy erre kialakított felületen férhetnek hozzá adatfeltöltés és lekérdezés céljából.

8. Határok, Utazás és Bűnüldözés Szakértői Alcsoport (Borders, Travel and Law Enforcement Expert Group – BTLE)

Az Európai Adatvédelmi Testület 2022. május 12. napján megtárgyalta a bűnüldözési területen alkalmazott arcfelismerő technológiáról szóló iránymutatást (a továbbiakban: Iránymutatás), majd azt egyhangúlag elfogadta.

Az arcfelismerő technológiák használata rendkívül jelentős mennyiségű személyes adat feldolgozásával jár, beleértve a különleges adatokat is. Az arc és általában a biometrikus adatok véglegesen és visszavonhatatlanul kapcsolódnak egy személy személyazonosságához. Ezért az arcfelismerés használata közvetlen vagy közvetett hatással van az Európai Unió Alapjogi Chartájában (a továbbiakban: Charta) rögzített alapvető jogokra.

Az Európai Adatvédelmi Testület tisztában van vele, hogy a bűnüldöző hatóságoknak a lehető legjobb eszközöket kell igénybe venniük a terrorcselekmények és más súlyos bűncselekmények elkövetőinek gyors azonosításához. Ezeket az eszközöket azonban az alkalmazandó jogi keret szigorú betartásával kell alkal-

mazni, és csak olyan esetekben, amikor megfelelnek a Charta 52. cikkének. Az arcfelismerő technológiák bizonyos felhasználási esetei elfogadhatatlanul magas kockázatot jelentenek az egyénekre és a társadalomra. Ezen okok miatt az Európai Adatvédelmi Testület (EDPB) és az EDPS általános tilalomra szólított fel²¹ korábban.

Különösen az egyének nyilvános helyeken történő távoli biometrikus azonosítása jelenti az érintettek magánéletébe való beavatkozás magas kockázatát, és nincs helye egy demokratikus társadalomban, mivel az ilyen esetek természetüknél fogva tömeges megfigyeléssel járnak. Az EDPB álláspontja szerint a mesterséges intelligenciával támogatott arcfelismerő rendszerek, amelyek biometrikus adataik alapján etnikai, nemi, valamint politikai vagy szexuális irányultság szerinti csoportokba sorolják az egyéneket nem egyeztethetők össze a Chartával. Az EDPB meg van győződve arról, hogy az arcfelismerés vagy hasonló technológiák használata egy természetes személy érzelmeinek kikövetkeztetésére nemkívánatos, és kellően indokolt kivételtől eltekintve be kell azt tiltani. Az EDPB amellett érvelt, hogy a személyes adatok bűnüldözés keretében történő olyan kezelése, amely a személyes adatok tömeges és válogatás nélküli gyűjtésével létrehozott adatbázisra támaszkodna – különösen, ha a közösségi hálózatokon keresztül hozzáférhető – nem felel meg az uniós jog által előírt szigorú követelménynek a szükségesség és arányosság tekintetében sem.

9. Europol Cooperation Board (ECB)

Az Europol a nemzetközi szervezett bűnözés és a terrorizmus elleni harcban támogatja a tagállami bűnüldöző hatóságok munkáját adatgyűjtéssel, elemzéssel, adatmegosztással és koordinációval. Az ECB feladata egészen 2022-ig az volt, hogy tanácsadással segítse ezt a munkát. 2022-ben azonban az ECB megszűnt, az utolsó ülésre május 31-én került sor. A feladatait a Coordinated Supervision Committee (CSC) vette át. Ettől fogva a CSC hatásköre a rendőrségi és bírósági együttműködés területét teljes egészében lefedi. Nehéz megjósolni, hogy ez a koncentrált működés vajon segíti-e a jövőben a hatékonyságot, vagy ellenkezőleg, az egyes területek adatkezelési problémáinak felderítésére kevesebb figyelem fog jutni a feladat komplexitása okán.

Az ECB utolsó ülésén az Europol adatvédelmi tisztviselője beszámolt a munkacsoportnak az adatvédelmi munkavégzés általános helyzetéről, a tagállami

²¹ Lásd az európai adatvédelmi biztos és az európai adatvédelmi biztos 5/2021. sz. közös véleményét a mesterséges intelligenciára vonatkozó harmonizált szabályok megállapításáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló javaslatról (mesterséges intelligenciáról szóló törvény).

hatóságokkal való együttműködésről és az érintetti joggyakorlásra vonatkozó kérelmek aktuális helyzetéről. A munkacsoport ezen kívül tájékoztatást kapott egy új projektről, a European Police Records Index Systemről (EPRIS), amely, ha elkészül, automatikus adatcserét tesz majd lehetővé biometrikus és szenzitív adatokra is vonatkozóan, a büntető eljárás valamennyi szereplőjére nézve. Az ECB megállapította, hogy a projekttel és működésével kapcsolatban még sok a tisztázatlan kérdés, pl. a megvalósításhoz szükséges infrastruktúra igen nagy, bonyolultsága miatt nem könnyen elérhető, illetve a tervezett adatkezelések arányosságát még vizsgálni szükséges, és ez előzetes hatásvizsgálatok elkészítését teszi szükségessé.

A Hatóság eddig is részt vett az ECB munkájában, ezután is aktívan részt vesz majd a területet érintő feladatok végrehajtásában a CSC keretei között. A Hatóság az Europolt érintően 2022-ben egy vizsgálatot indított hivatalból az ECB feladataival összefüggésben, az ECB munkáját elősegítendő.

10. Nemzetbiztonsági felügyeletről szóló konferencia (IIOF)

Az International Intelligence Oversight Forum (IIOF) 2022-ben Strasbourg-ban tartotta éves rendezvényét, amelyen a nemzetbiztonsági felügyeletet ellátó független szerveken, valamint parlamenti bizottságokon kívül részt vettek nemzetbiztonsági szervek és nemzeti adatvédelmi hatóságok munkatársai, a témával foglalkozó akademikusok és egy civil szervezet képviselői is. Az ötödik IIOF konferenciának a Palais de l'Europe adott otthont. A fórum meghívásos, zártkörű, és a fórumon elhangzottak bizalmas információk, ezért a plenáris ülésről és a tematikus ülésekről jegyzőkönyv sem készült.

11. Európai Határregisztrációs Rendszer (EES) és Európai Utasinformációs és Engedélyezési Rendszer (ETIAS) munkacsoport

A Hatóság 2022-ben is részt vett a Belügyminisztérium által működtetett, az Európai Határregisztrációs Rendszer (EES), valamint az Európai Utasinformációs és Engedélyezési Rendszer (ETIAS) fejlesztéséhez szükséges kormányzati intézkedéseket koordináló munkacsoport munkájában. A munkacsoport feladata a 1538/2018. (X.30.) Korm. határozat szerint az alábbi feladatok ellátása:

1. az Európai Határregisztrációs Rendszer, az Európai Utasinformációs és Engedélyezési Rendszer nemzeti részének megvalósításához szükséges kormányzati intézkedések összehangolása,

2. a Schengeni Információs Rendszer (SIS) nemzeti részének megvalósításához szükséges kormányzati intézkedések összehangolása,
3. a harmadik országbeli állampolgárokkal és a hontalan személyekkel szemben hozott ítéletekre vonatkozó információval rendelkező tagállamok azonosítására szolgáló központosított rendszer (ECRIS-TCN) nemzeti részének megvalósításához szükséges kormányzati intézkedések összehangolása,
4. az uniós információs rendszerek közötti interoperabilitás kereteinek megállapításáról szóló európai uniós jogi aktusokban szereplő követelmények nemzeti részének megvalósításához szükséges kormányzati intézkedések összehangolása,
5. az EES, az ETIAS, a SIS és az ECRIS-TCN alkalmazására, valamint az interoperabilitásra való felkészülés nyomon követése és
6. az EES, az ETIAS, a SIS és az ECRIS-TCN nemzeti részének, valamint az interoperabilitás fejlesztéséhez szükséges kormányzati intézkedések és döntések összehangolása és előkészítése.

Egyelőre sajnos nem jelenthető ki biztonsággal, mikor fognak megvalósulni ezek az igen komoly előkészítést, a tagállamok és a tagállamokon belül az állami szervezetek között is fokozott együttműködést és tervezést igénylő projektek, amelyek jelentős előrelépést fognak hozni az Európai Unió biztonságában is. Összességében annyi elmondható, hogy Magyarország terv szerint halad a megvalósítással, azonban az Európai Unió Belügyi Tanácsa már több ízben kénytelen volt új ütemtervet elfogadni a megvalósításhoz, és ezzel a projektek végdátuma többször módosult. Ennek oka tipikusan az uniós szintű beszállítók késedelme, illetve a fővállalkozók késedelme, egyes nélkülözhetetlen informatikai eszközök beszerzésének nehézségei voltak.

II.5.5. Digitális szuverenitás és az Európai Unió digitális stratégiája

A digitális szuverenitást Európa jelenleg két fő eszköz, a szabályozás és az újítás ötvözésével próbálja elérni. A szabályozáson keresztül Európa olyan digitális tér létrehozását tűzte ki célul, ahol a különböző érdekelt felek jogai egyensúlyban vannak és tiszteletben is tartják ezeket.

Az európai szintű digitális szuverenitáshoz fontos egyrészt a meglévő EU-n kívüli tevékenységi központú adatmonopóliumok elleni fellépés jogi eszközökkel,

másrészt a saját kapacitások és technológia fejlesztése, hogy legyen valós EU-s alternatíva. Mindeközben az alapjogok megfelelő védelmét is szükséges biztosítani mind EU-n kívüli, mind belső kockázatokkal szemben, az Európai Unió Chartájának és a hatályos uniós jogszabályoknak megfelelően.

A digitális szuverenitás növelése a fentiek alapján két egymással sok esetben konkuráló érdek párhuzamos érvényesítését kívánja, a technikai innováció és az alapjogok védelme csak együtt vezethet a digitális szuverenitás fokozásához.

A fenti helyzet kezelésére az EU számos rendeleti szintű jogszabályt alkot jelenleg is, és ezek száma folyamatosan nő. Az EU rendelet mint jogforrás olyan közvetlenül alkalmazandó egységes alapot biztosít az EU egész területén, amely csökkenti a meglévő tagállami különbségeket.

Az Európai Bizottság a teljes EU digitális ágazat megújítását tűzte ki a 2020. február 19-én közzétett, rendkívül ambiciózus digitális csomagjának meghirdetésével.

A digitális csomag része egyik oldalról a digitális piac szabályozása a már elfogadott Digitális Szolgáltatásokról szóló Jogszabály (Digital Services Act, DSA)²² és Digitális Piacokról szóló Jogszabály (Digital Markets Act, DMA)²³ révén. Ezek az EU-n belül egységes és átlátható, a piaci szereplők és az EU polgárai számára egyaránt kiszámíthatóbb szabályozást vezetnek be, amelyek a jogalkotó szándéka szerint növelik a kisebb vállalkozások versenyképességét és jobban védik az alapjogokat.

A digitális csomag része még a tárgyalás alatt lévő Mesterséges Intelligencia Jogszabály (AI Act)²⁴, amely a sokszor fekete dobozként működő és nehezen vagy semennyire nem átlátható, de a fejlődés és digitális szuverenitás szempontjából nélkülözhetetlen MI technológia szabályozását tűzte ki célul. Ennek keretében az átláthatóbb és garanciákkal biztosított MI fejlesztése lesz lehetséges közvetlenebb állami szerepvállalással a felügyeleti hatóságokon keresztül. Mint az összes digitális csomagban foglalt jogszabálynál, itt is kiemelt cél az eredmények minél szélesebb kör számára történő elérhetősége, a monopolhelyzetek kialakulásának megakadályozása, amely fontos eleme a digitális szu-

²² az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/2065 rendelete (2022. október 19.) a digitális szolgáltatások egységes piacáról és a 2000/31/EK irányelv módosításáról

²³ az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/1925 rendelete (2022. szeptember 14.) a digitális ágazat vonatkozásában a versengő és tisztességes piacokról, valamint az (EU) 2019/1937 és az (EU) 2020/1828 irányelv módosításáról

²⁴ Proposal for a Regulation of the european parliament and of the council laying down harmonised rules on artificial intelligence (artificial intelligence act) and amending certain union legislative acts

verenítésnek is. Az EU tagállamok sokkal kiszolgáltatottabbak, ha – úgy, mint jelenleg – néhány nagyon nagy szereplő túl nagy és megkerülhetetlen befolyással rendelkezik a digitális világ felett, ennek megszüntetése nemzetbiztonsági érdek is.

Fontos a digitális szuverenitás szempontjából az online azonosítás kérdése is. Klasszikus állami feladat az állampolgárok részére személyazonosító okmányok kiállítása, a személyazonosság hiteles igazolása. Eddig ez csak offline működött, egyes elszigetelt és csak korlátozottan (pl. közigazgatásban) használt online azonosítási szolgáltatás (pl. ügyfélkapu, cégkapu) van csak, amelyek általában csak adott tagállamon belül működnek. Az internet és az EU belső piac keretében az ilyen, csak adott tagállamban érvényes online azonosítók alkalmatlanok a magánszférában történő használatra, így jelenleg csak nem állami szereplők kínálnak ilyen univerzális azonosítási szolgáltatást csekély állami ellenőrzés és kérdéses hitelesség mellett (pl. Facebook vagy Google fiókkal történő azonosítás weboldalakon). Ennek a helyzetnek a rendezésére van folyamatban az eIDAS rendelet²⁵ módosítása, amelynek célja az univerzálisan használható egységes európai digitális azonosítási rendszer kialakítása, amely az eddigiekkel ellentétben állami ellenőrzés alatt és hitelesen tudja biztosítani az eddig az államok által jellemzően offline biztosított azonosítást. Ez növeli az EU-n kívüli szereplőktől történő függetlenséget és csökkenti a kitétséget, valamint kiszűri a visszaéléseket, mind szolgáltatói, mind állampolgári oldalon, ezzel segítve a digitális szolgáltatások működését. Ehhez szorosan kapcsolódik a digitális fizetőszerzők szabályozása, amelyre szintén külön rendeleti szabályozás készül.

A digitális szuverenitás része az EU-n belüli innováció segítése olyan nagy adatbázisok segítségével, amelyek jelentős és eddig soha nem látott fejlesztéseket tesznek lehetővé. Az ezekhez hozzáférés megfelelő szabályozásán múlik mind az EU-s vállalkozások versenyképessége, mind az alapjogok megfelelő védelme. Ezen témakörben került elfogadásra az állami adatbázisok tekintetében az Adatkormányzási Jogszabály (Data Governance Act)²⁶, és van tárgyalás alatt a magánadatokhoz történő magáncélú és állami hozzáférés tekintetében az Adatjogszabály (Data Act). Ennek előzménye Magyarországon a jelenleg is hatályos nemzeti adatvagyonról szóló 2021. évi XCI. törvény, amely már az Adatkormányzási Jogszabályt megelőzően nagyon hasonló szabályokat állapít

25 Az Európai Parlament és a Tanács 910/2014/EU rendelete (2014. július 23.) a belső piacon történő elektronikus tranzakciókhoz kapcsolódó elektronikus azonosításról és bizalmi szolgáltatásokról, valamint az 1999/93/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről

26 Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/868 rendelete (2022. május 30.) az európai adatkormányzásról és az (EU) 2018/1724 rendelet módosításáról

tott meg tagállami szinten az innováció fellendítése céljából. Ez szorosan kapcsolódik az MI fejlesztéshez, mivel ahhoz szükséges a legnagyobb mennyiségű adat. Az adatszolgáltatás olyan módon teljesítendő, amely az alapjogokat nem sérti, így legtöbbször az anonim adatszolgáltatás az egyetlen lehetőség. Ez alól csak szűk esetben lehet kivétel, ha például egészségügyi célú fejlesztéshez kapcsolódóan szükséges betegséggel kapcsolatos adatok feldolgozása, mivel itt csak az álnevesítés lehetséges. Az elemzés célja nem érhető el az egészségügyi adatok módosításával, azonban utólag a betegség tüneteiből és a kezelési adatokból nagy eséllyel visszaazonosítható lehet a beteg, így valódi anonimizáció nem lehetséges.

A digitális szuverenitás szempontjából elengedhetetlen a rosszindulatú harmadik felekkel szembeni védelem is. E körben a Kiberbiztonsági Jogszabály (Cybersecurity Act)²⁷ és az európai felhőszolgáltatásokkal kapcsolatos tervezett szabályozások vannak készülben.

A jövőben több kapcsolódó EU jogszabály várható, például az EU állampolgárok digitális ismereteinek fejlesztésére irányuló témakörben. A jogait és a kockázatokat megfelelően ismerő felhasználók és folyamatos digitális ismeret fejlesztés nélkül a digitális ökoszisztéma nem képes megfelelően működni. A folyamatos innováció miatt mind az EU-n belüli, mind a külső újdonságok megismerése fontos lesz a változó digitális világban történő biztonságos navigációhoz. Ennek hiányában az EU állampolgároknak és ezzel együtt az EU tagállamoknak nem lesz valós irányítása a digitális térben történtek felett, amely nélkül nem elképzelhető a digitális szuverenitás megvalósulása.

Az itt tárgyalt jogszabályok tervezeteinek véleményezése során a Hatóság adatvédelmi- és információszabadságot érintő kérdések tekintetében is aktívan vett részt a szakdiplomata által képviselt magyar álláspontok kialakításában. Az uniós jogalkotási aktusok nagy számából is látható, hogy azok fokozatos elfogadásukat követően mind uniós, mind hazai szinten szervezeti- és hatásköri átalakulásokat okoznak majd, melyre mind a közsférának, mind a magánszférának idejekorán fel kell tudnia készülni. A tagállamok hatékony felkészülését az Európai Adatvédelmi Testület is támogatja állásfoglalásaiban kifejtett vélemények révén, illetve magyar kezdeményezésre az egyik szakértői al csoportja koordinációjában.

27 Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/881 rendelete (2019. április 17.) az ENISA-ról (az Európai Unió Kiberbiztonsági Ügynökségről) és az információs és kommunikációs technológiák kiberbiztonsági tanúsításáról, valamint az 526/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről

III. Információszabadság

III.1. Bevezetés

A NAIH Információszabadság Főosztálya látja el az információszabadság vizsgálati és konzultációs ügyek intézése mellett az ügynevezett határterületi, vagyis az adatvédelem és az információszabadság és más információs, kommunikációs jogok által egyaránt érintett ügyek vizsgálatát, vizsgálati vagy adatvédelmi hatósági eljárás keretében (utóbbi eljárástípusból 2022-ben 71 ügy volt), a hatósághoz érkezett közérdekű adatigénylések megválaszolását, valamint az elutasított adatigénylésekről szóló jelentések nyilvántartását is. A titokfelügyeleti hatósági eljárásokat a Szabályozási és Titokfelügyeleti Főosztály folytatja le. 2022. december 31-én lezárult a KÖFOP információszabadság kutatási projekt.

III.2. Az információszabadságot érintő lényeges jogszabályi változások 2022-ből

A 2022. október-decemberére eső törvénymódosítások eredője minden esetben az Európai Bizottság volt és az európai uniós költségvetési források felhasználásának ellenőrzéséhez kötődő ún. kondicionalitási eljárásban kerültek igényként megfogalmazásra.

Elsőként a közérdekű adatigénylés teljesítéséért megállapítható költségtérítési szabályokban került sor jelentős változtatásokra a közérdekű adatokhoz való hozzáférés megkönnyítése érdekében, az Infotv., illetve a Költségrendelet módosításai 2022. október 13-án léptek hatályba²⁸. Az Infotv. 29. §-ában szabályozott, a munkaerőforrás aránytalan mértékű igénybevétele miatt kérhető költségtérítés lehetősége kivezetésre került, a fennmaradó költségelemek (az adathordozó/másolat készítés, illetve kézbesítés költsége) tekintetében pedig a végrehajtási rendelet költséghatárokat állapított meg. A munkaerőforrás költségeit a továbbiakban teljes egészében az adatot kezelő közfeladatot ellátó szervek (adatgazdák) viselik. A Költségrendelet 6. §-ban szereplő minimum összeget (10 000 Ft) meg nem haladó költség esetében költségtérítés megállapítására egyáltalán nem kerülhet sor, e fölötti költség esetében pedig a kiszabható maximális összeg mértéke 190 000 Ft. Változatlanul csak a ténylegesen felmerülő – tehát az

²⁸ Az európai uniós költségvetési források felhasználásának ellenőrzéséről szóló 2022. évi XXVIII. törvény és a 382/2022. (X. 10.) Korm. rendelet a közérdekű adat iránti igény teljesítéséért megállapítható költségtérítés mértékéről szóló 301/2016. (IX. 30.) Korm. rendelet (Költségrendelet) módosításáról

igazolható – költségek megtérítésére van lehetőség, illetve kiemelendő, hogy a költségtérítés megállapítása a jövőben sem kötelező, erre csak akkor kerülhet sor, ha az adatot kezelő közfeladatot ellátó szerv felelősen a költségtérítés megállapítására vonatkozó szabályok alkalmazása mellett dönt. Ebben az esetben az adatigénylést a költségtérítésnek az igénylő általi megfizetését követő 15 napon belül kell teljesítenie.

Az Országgyűlés 2022. november 8-i ülésnapján döntött egy újabb Infotv. módosításról, mely a törvénybe ágyazva *lex specialis* jelleggel meghatározza a közérdekű adat megismerésére irányuló igénnyel összefüggésben indítható pernek a polgári perrendtartástól eltérő szabályait (alapvetően a sajtóperek mintájára felgyorsítja az eljárás folyamatát, illetve általános soronkívülséget ír elő).

A 2022. november 22-én elfogadott törvénymódosítás eredményeképp pedig létrejött a Központi Információs Közadat-nyilvántartás, mely egy egységes központi adatbázisban teszi elérhetővé a költségvetési szervek legfontosabb gazdálkodási, így különösen az általuk hazai vagy európai uniós forrásból nyújtott, ötmillió forintot elérő költségvetési támogatások, közbeszerzések, szerződések és kifizetések adatait, melyek két havonta frissülnek és 10 évig elérhetőek lesznek. A nyilvántartás az adatok csoportosíthatóságát, összehasonlíthatóságát is szolgálja. A kötelezettek első alkalommal legkésőbb 2023. február 28-ig teszik közzé a 2022. november 29-én vagy azt követően keletkezett adatokat. A közzététel módját és pontos tartalmát az Infotv. 37/C.§-a és a Központi Információs Közadat-nyilvántartás részletszabályairól szóló 499/2022. (XII. 8.) Korm. rendelet tartalmazza. Az adatszolgáltatást letölthető adatlapon a Felhasználói Szabályzatban²⁹ található útmutatók szerint kell teljesíteni. A Nemzeti Adatvagyon Ügynökség Kft., mint az új nyilvántartás üzemeltetője az adatokat az adatlap beérkezését követő munkanapon közzéteszi. Ha egy költségvetési szerv a felületen közzétételi kötelezettségét nem teljesítette vagy a közzétételre a valóságnak nem megfelelő adatokkal vagy hiányosan került sor, a Hatóság *bejelentés alapján* átláthatósági hatósági eljárást indít, illetve *hivatalból átláthatósági hatósági eljárást* indíthat. Az új hatósági eljárásban az ügyintézési határidő 45 nap. A Hatóság jogsértés esetén elrendeli a felületen a közzétételi kötelezettség soron kívüli, de legfeljebb 15 napon belüli teljesítését. Amennyiben ennek a költségvetési szerv 15 napon belül továbbra sem tesz eleget, a Hatóság bírságot szabhat ki, melynek mértéke százezertől ötvenmillió forintig terjedhet. A Hatósághoz 2023. február 28. napjától lehet bejelentést tenni átláthatósági eljárás megindítása céljából.

²⁹ <https://kif.gov.hu/#/regulation>

Végül, a hosszabb ideig érvényben lévő, a veszélyhelyzetekben alkalmazható 45+45 napos adatszolgáltatási határidővel kapcsolatban megjegyzendő, hogy az ukrainai háborús veszélyhelyzettel összefüggésben az 521/2020. (XI. 25.) Korm. rendelet hatályát 2022. december 31-ig ugyan meghosszabbították, de ezt követően az Infotv.-ben meghatározott 15+15 napos válaszadási határidő visszaállt, vagyis a közfeladatot ellátó szervek 2023-ban már a régi rend szerint kötelesek a válaszadásra.

III.3. Fontos alkotmánybíróági döntések 2022-ben

3438/2022. (X. 28.) AB határozat a Kúria Bfv.II.750/2021/6. számú végzése elleni alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az indítványozó polgármester álláspontja szerint a bírói döntések, amelyek az önkormányzat gazdálkodásával kapcsolatos közérdekű adatok nyilvánosságra hozatala miatt (a Nemzeti Adó- és Vámhivatal megkeresésével összefüggésben azt állította, hogy az alpolgármester felhatalmazás nélkül kötött szerződést az önkormányzat nevében) őt rágalmozás vétségében elítélték, sértik a közérdekű adat terjesztéséhez való alkotmányos jogát, a véleménynyilvánítás szabadságához és a tisztességes bírói eljáráshoz való alapjogát. A bíróságok által megállapított tényállás szerint a vizsgált ügyben az indítványozó tényállítást tett, amelynek valóságát nem tudta bizonyítani. Az állítás valóságának megállapítása az általános hatáskörű bíróságok feladata, ennek eredményét az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatja felül. A nagy nyilvánosság előtt tett hamis vagy nem bizonyítottan valós állításokkal szemben a közszereplők is sikerrel hivatkozhatnak személyiségi jogaik védelmére. Az arányossági vizsgálat során a bíróságok figyelembe vették, hogy az indítványozó lényegesen túlterjeszkedett a megkeresés megválaszolásán, a sértettet bűncselekmény elkövetésével vádolta meg és a közlés objektíve alkalmas volt a sértett személy becsületének csorbítására.

3258/2022. (VI. 3.) AB határozat alkotmányjogi panasz elutasításáról

A felperes az európai uniós alappól, illetve közpénzből finanszírozott, összesen tíz beruházás tekintetében kérte közérdekű adatok kiadására kötelezni az alperes gazdasági társaságot mint az adatigényléssel érintett közbeszerzési pályázatok nyertesét, illetve mint a nyertes konzorciumok tagját. Kérte kiadni az alperes által beszerzett és/vagy beépített összes építőanyag, továbbá min-

den felhasznált materiális eszköz pontos típusát és összes mennyiségét; beszerzési forrását és árát; kifizetést igazoló dokumentumát. Az elsőfokú bíróság 26.P.20.281/2020/9. számú ítéletével – megismételt eljárásban – a keresetet elutasította, mert az Alaptörvény 39. cikk (2) és (3) bekezdései, az Infotv. 3. § 5-6. pontjai, az Infotv. 27. § (3) és (3a) bekezdéseinek az együttes értelmezéséből arra a megállapításra jutott, hogy az alperes nem közpénzekkel gazdálkodik, ezért nem köteles a nyilvánosság előtt a gazdálkodásáról elszámolni. Kiemelte, hogy az alperes részére az európai uniós forrásokból elnyert közbeszerzési pályázatokon juttatott összegek nem tekinthetők az állam bevételének, kiadásának vagy követelésének, emiatt nem minősülnek közpénznek. A felperes fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság Pf.III.20.050/2021/3. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a kért adatok kiadására kötelezte az alperest, de a Kúria Pfv.IV.20.904/2021/5. számú ítélete ezt hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Az Alkotmánybíróság a panasz befogadásáról szóló döntés helyett a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozattervezetet elfogadta és az indítványt elutasította. A döntés szerint az Alaptörvény közpénzfogalma felülír minden más, korábbi alkotmánybíróági határozatban megjelent értelmezést és az Alaptörvény 39. § cikk (3) bekezdése szerint a „közpénz” fogalmánál nem a juttatott vagyoni forrása, vagyis nem az eredete a döntő, emellett nincs olyan szabály, amely az adott esetben gazdálkodó szervek egymás közötti szerződésai egyes adatait közérdekűvé vagy közérdekből nyilvános adattá nyilvánítaná.

3177/2022. (IV. 22.) AB határozat bírói döntés (Fővárosi Ítéltábla 8.Pf.20.188/2021/9. számú ítélete és a Fővárosi Törvényszék 62.P.20.901/2020/11. számú ítélete) megsemmisítéséről

Az indítványozó civil szervezet 2019-ben kérte az Emberi Erőforrások Minisztériumától, hogy küldjék meg számára a TÁMOP – Híd a Munka Világába projektről a Minisztérium által vagy megbízásából készített vizsgálati megállapításokat. A perbeli projekttel kapcsolatban a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Bűnügyi Főigazgatósága ismeretlen tettes ellen nyomozást folytat költségvetési csalás bűntett elkövetésének alapos gyanúja miatt. A bíróság szerint az adatkezelő az adatigény teljesítését jogszerűen tagadta meg az Infotv. 27. § (2) bek. c) pontjára és a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 109. § (1) bekezdés e) pontjára hivatkozással. Amint arra a 4/2021. (I. 22.) AB határozat rámutatott, az információszabadság korlátozhatóságának kereteit – az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésére figyelemmel – az Infotv. pontosítja, amely három kategóriát ismer el: a) a minősített adat; b) a döntés megalapozását szolgáló adat [Infotv. 27. § (5) bekezdés]; és c) a külön törvény szerinti elzárás [Infotv.

27. § (2) bekezdés]. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozta, hogy a magyar alkotmányjogi dogmatika adat- és jogalkalmazás központú, az adatok zártsága egyik esetben sem *ex lege* áll be, valójában „az információszabadság korlátozására vonatkozó döntést még a legszélsőségesebb indokok mellett is az adatkezelő végzi el”. Tehát az információszabadság korlátozása sohasem automatikusan, törvény erejénél fogva áll be, az mindig az adatkezelő döntésének közbejöttét igényli. „Ez a kitétel tekinthető az információszabadság lényegének és fő garanciájának, amely mindhárom korlátozástípusra (minősített adat, döntést megalapozó adat és külön törvény szerinti elzárás) kiterjed. Törvény által közvetlenül adatot elzárni tehát alkotmányosan nem lehetséges.” {4/2021. (I. 22.) AB határozat, Indokolás [46]–[48]} [26].

Az adott ügyben tehát a bíróság úgy ítélte meg, hogy az információszabadság korlátozhatóságának a 4/2021. (I. 22.) AB határozatban ismertetett esetei közül a harmadik eset áll fenn. Ilyenkor a bírói mérlegelés két fázisú: a) a bíróságnak először azonosítania kell a közérdekű és közérdekből nyilvános adatok megismeréséhez való jogot korlátozó, az ügyben alkalmazandó törvényi szabályt, amely lehetővé teszi az adat elzárását a nyilvánosság elől (jogcím), majd b) az abban foglaltak alapján mérlegelnie kell az adatkezelő döntésének jogszerűségét, a korlátozás indokoltságát (szükségességét és arányosságát). A bíróság támadott döntése e követelménynek formálisan eleget tesz, de tartalmi szempontból nem áll összhangban az alkotmányos követelményekkel, ha a bíróság a nyilvánosságkorlátozást érintő döntését az igényelt dokumentumok tényleges adat-tartalmának konkrét megvizsgálása nélkül hozza meg. Az Alkotmánybíróság korábbi döntéseiben a bűnüldözést, bűnmegelőzést elismerte olyan alkotmányos értéknek, mint amely adott esetben alapvető jog korlátozását indokolhatja {3255/2012. (IX. 28.) AB határozat, Indokolás [14]; 3269/2012. (X. 4.) AB határozat, Indokolás [20]; 3038/2014. (III.13.) AB határozat, Indokolás [32]}. [36] A támadott ítélet indokolásából kitűnően azonban a bíróság e körben kizárólag a NAV állásfoglalására hivatkozott, arra alapította a döntését. Nem volt megállapítható, hogy a bíróság az igényelt dokumentumok tartalmát maga is megvizsgálta volna, és ennek eredményeképpen állapította volna meg, hogy azok nyilvánosságkorlátozás alá esnek. Feltéve, hogy az adatkiadás megtagadása megfelelő jogalapon nyugszik, a nyomozó szervnek a bűnüldözési érdek fennállása tekintetében tett nyilatkozata fontos – akár döntő – faktor is lehet a bizonyítási eljárásban. A kiadni kért dokumentum tartalmának ismerete és annak a bíróság által történt tényleges vizsgálata azonban – hasonlóan a döntés megalapozását szolgáló adatok esetéhez – ekkor sem mellőzhető. E nélkül ugyanis az adatkezelő által az információszabadság korlátozása körében előadott megtagadási ok megalapozottságának, okszerűségének érdemi felülvizsgálata – s ekként az önkényes adatkezelői döntés kizárása – nem lehetséges a bíróság részéről az

információszabadság mint alapvető jog védelmével, mert annak nem feltétlenül szükséges – tehát formális – korlátozását teszi lehetővé. Az adatelv következetes érvényesítésének hiányában felmerül ugyanis annak veszélye, hogy a büntetőeljárás érdekeire történő általános hivatkozás korlátlan ideig lehetővé teszi az egyébként nem vitatottan közérdekű adatok nyilvánosság elől történő elzárását.

3179/2022. (IV. 22.) AB végzés alkotmányjogi panasz elutasításáról (kapcsolódó: 3401/2022. (X. 12.) AB végzés)

Az indítványozó civil szervezet közérdekű adatigénylési kérelemmel fordult egy minisztériumhoz, melyben másolatban kérte megküldeni egy – az Európai Csalás Elleni Hivatal (OLAF) által vizsgált – Öveges-program projektről, valamint a Híd a munka világába c. projektről készített, és a kormánynak eljuttatott jelentéseket, és minden egyéb információt vagy adatot, mely az OLAF e projektekre vonatkozó, a kormánnyal közös álláspontját tartalmazza. Az adatkezelő az adatok kiadását megtagadta, hivatkozott arra, hogy az Európai Unió Bírósága szerint az OLAF vizsgálati dokumentumait megilleti az általános védelem, ami alapján mentesült a dokumentumokhoz való nyilvános hozzáférés alól, amely alól csak nyomós közérdek engedhet kivételt. Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította és megállapította, hogy az alperes minisztérium mulasztása az OLAF főigazgatójával lefolytatandó konzultáció tekintetében nem eredményezheti automatikusan az adatok kiadásának kötelezettségét. Az adatok kiadásáról ugyanis konzultáció hiányában is az OLAF főigazgatója jogosult dönten. Az indítványozó fellebbezése nyomán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Ítéletében megállapította, hogy a minisztérium a vizsgálati jelentések kapcsán csak koordinációs tevékenységet lát el, ami nem egyezik az OLAF tevékenységeinek egyikével sem, így a kért adat nem a minisztérium, és nem is közfeladatának ellátásával összefüggésben keletkezett, ezért annak megismerhetővé tételére a minisztérium nem köteles. A Kúria ítéletében a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta és megállapította, hogy az „*alperesnek [...] az adatkiadás megtagadása tekintetében volt vizsgálható jogi álláspontja*”, amelyet a Kúria is megalapozottnak tartott, amikor – a megjelölt európai uniós rendeletek megjelenésével, azok értelmezése útján – maga is arra jutott, hogy „*az adatok kiadhatóságáról az OLAF főigazgatója jogosult dönten*” (Kúria Pfv.IV.20.948/2020/6. számú ítélete, Indokolás [20]–[21]). Az Alkotmánybíróság véleménye szerint az a kérdés, hogy a bíróság helyesen értelmezte-e az alkalmazott uniós jogi előírásokat, és jelen ügyben ennek alapján megalapozottnak azonosította-e az OLAF-ot döntéshozatalra jogosult szervként, uniós szakjogi értelmezési kérdés, amelynek felülvizsgálata még akkor is kívül esne az Alkotmánybíróság alapjogvédelmi feladatkörén, ha a bíróság jogértelmezésével egyébként nem értene egyet.

III.4. Fontos bírósági ítéletek 2022-ben

Pfv.IV.21.217/2021/5.: A felperes országgyűlési képviselő az alperestől mint az ország energiaellátását biztosító köztulajdonban álló gazdasági társaságtól egy erőmű Zrt. közvetett tulajdoni hányadának átruházására vonatkozó szerződésre vonatkozó közérdekű adatokat kért. Az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyező másodfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy az egyes köztulajdonban álló gazdasági társaságok takarékosabb működéséről szóló 2009. évi CXII. törvény 7/I. § (1) bekezdése minden további vizsgálat elvégzésének szükségessége nélküli előírást tartalmaz a meg nem ismerhetőség vonatkozásában, ezért a törvény 1. melléklete által meghatározott közérdekű adatok – legfeljebb a melléklet által meghatározott időtartamon belül – nem ismerhetők meg. Megállapította, hogy a perbeli esetben az adatok nyilvánosság előli elzárása alátámasztott volt a Honvédelmi Minisztérium által hozott, az erőművet nemzeti létfontosságú rendszerelemnek minősítő határozata és az Alkotmányvédelmi Hivatal által kiadott, a nemzetbiztonsági érdek fennállására vonatkozó hivatalos állásfoglalás által. Erre tekintettel az adatok kiadásának megtagadása a törvény erejénél fogva az alperes részéről további mérlegelés nélkül kötelező volt, ezért a felperes által a jogerős ítélettel szemben benyújtott felülvizsgálati kérelmet a Kúria alaptalannak találta.

Pfv.21.493/2021/5.: Felperes az egészségügyi szolgálati jogviszonyról szóló 2020. évi C. törvény hatásvizsgálati dokumentumait kérte közérdekű adatigénylésében, az adatok kiadását azok döntés-előkészítő jellegére való hivatkozással az alperes megtagadta. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az alperes a megtagadás során a jövőbeli döntés pontos megjelölését és az Infotv. 30. § (5) bekezdés szerinti közérdek mérlegelést is elmulasztotta. Perbeli ellenkérelmében ugyanakkor megjelölte a törvény három, időközben már megjelent végrehajtási rendeletét, mint „jövőbeni döntéseket”. Az elsőfokú bíróságnak abban kellett állást foglalni, hogy az Infotv. 27. § (6) bekezdés alkalmazásában kizárólag a megtagadás időpontjában fennálló körülmények alapján vizsgálható-e a döntés megalapozását szolgáló közérdekű adat kiadásának jogszerűsége, vagy amennyiben a megtagadás alapjául megjelölt döntés az eljárás során megszületett, úgy az adatok kiadására sor kerülhet-e újabb adatigénylés nélkül. A másodfokú bíróság által helyben hagyott döntésében az elsőfokú bíróság az alperest az adatok kiadására kötelezte. A döntés értelmében, amennyiben a megtagadás indoka a perben már nem vitásan nem áll fenn, úgy az adatkezelő az igényelt közérdekű adatok kiadására kötelezhető. A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

Pf. 20.043/2022/8.: Felperes az egészségügyért felelős minisztériumtól az egészség átalakítására vonatkozó döntések megalapozását szolgáló, vállalkozó Kft. által készített tanulmányra és a vállalkozási szerződés ennek készítésére vonatkozó műszaki leírására vonatkozóan nyújtott be közérdekű adatigénylést. A másodfokú bíróság a csatolt tanulmány és a benyújtott előterjesztések konkrét áttanulmányozásával jutott arra a következtetésre, hogy a tanulmány további döntések megalapozását is szolgálja, mivel az egészségügy átalakítása a dokumentumok szerint három szakaszból áll, amiből a második még nem fejeződött be, a harmadik nem kezdődött meg. Az AB a 6/2016.(III.11.) határozatában ugyan rámutatott, hogy a dokumentum egésze – mivel adatelv és nem iratelv érvényesül – nem zárható el döntés-előkészítő jellegre hivatkozva a nyilvánosság előli, de az ügyben a tanulmány konkrét vizsgálatát követően állapította meg azt a bíróság, a feladatok összefüggéseire tekintettel hogy az teljes egészében döntés-előkészítő adat.

Pf.20.158/2022/5.: Az előző döntéssel ellentétben a 1722/2018. (XII.18.) Korm. határozat által jóváhagyott szakpolitikai programokra irányuló közérdekű adatigénylés esetében – mivel a szakpolitikai programok alapján elfogadásra került az „Egészséges Magyarország 2021-2027. Egészségügyi Ágazati Stratégia” és az alperes nem bizonyította, hogy a programok további, az elfogadott stratégián kívüli döntéseket is még megalapoznak – a bíróság azok kiadására kötelezte az alperest, tekintve, hogy a döntés megszületett és a jövőbeni döntést megalapozó jelleg nem bizonyított.

Pf.20.239/2022/6.: Felperes az alperest az általa közérdekű adatigénylésben kért oltási terv kiadására kérte kötelezni. Alperes védekezése szerint az oltási tervet ismeri, de annak nem adatkezelője, továbbá mivel felperes maga tette közzé az interneten, hogy megszerezte az oltási tervet, így igényérvényesítése nem feleltethető meg az Infotv. társadalmi rendeltetésének. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az oltási terv tekintetében alperes nem adatkezelő, mivel az Operatív Törzs minősül adatkezelőnek, így a felperes nem megfelelő alperestől kérte az oltási terv kiadását. Emellett az elsőfokú eljárás alatt folyamatban lévő másik perben a felperes azt nem vitásan megismerhette. A másodfokú bíróság megállapította, hogy az oltási tervet a felperes már megismerhette részben más adatkezelőtől, részben mivel alperes az elsőfokú eljárásban megadta azt a linket, amelyen az elérhető. Erre tekintettel felperesnek a perben érvényesített igénye nem szolgálja a közügyek átláthatóságát, nem egyeztethető össze az alapjog társadalmi rendeltetésével. Ha az alperes adatkezelői minősége fennállna, alperes akkor sem lenne kötelezhető az oltási terv kiadására, mivel az adatot tartalmazó nyilvános forrást már megadta a felperes részére. Így a felperes

res joggyakorlása a Kúria Pfv. IV.20419/2021/6 számú határozatában foglaltakra figyelemmel nem rendeltetésszerű, ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

Pf.20.117/2022/6.: Felperes a Nemzeti Népegészségügyi Központtól a COVID-19 elleni oltási terv kiadását kérte. A felperes által igényelt oltási tervet a Belügyminisztérium által a honlapján nyilvánosságra hozott „A COVID-19 elleni védőoltással kapcsolatos feladatok terve” című dokumentum tartalmazza. Alperes a perindítást követően hivatkozott erre és megadta a dokumentum elektronikus elérhetőségét. A bíróság rámutatott, hogy nyilvános forrásra utalással a közfeladatot ellátó szerv akkor is teljesítheti az adatkérést, ha korábban nem ő tette nyilvánosan elérhetővé az információkat. Az Infotv. céljával nem ellentétes, ha az adatkezelő a per során önként eleget tesz adatszolgáltatási kötelezettségének, az önkéntes teljesítésnek a peres eljárás során is helye van, de az adatkérdés kérése peres eljárás során történő teljesítése esetén az igényérvényesítés nem tekinthető szükségtelennek, ezért az alperes a felperes perköltségének megtérítésére köteles.

Pf.20.213/2022/8.: Felperes a közérdekű adatigénylésében az alperestől két Kft. részére az alperes által juttatott pályázati támogatással összefüggő közérdekű adatokat kért. Az alperes 15 napon belül tájékoztatta felperest, hogy az 521/2020. (XI. 25.) Korm. rendelet 1. § (3) bekezdés alapján az adatigénylésnek csak az igény beérkezését követő 45 napon belül tesz eleget, de felperes nem várta meg a határidő leteltét, hanem ezt megelőzően előterjesztette a keresetét. Az elsőfokú bíróság a felperes keresetének megfelelően kötelezte az alperest az adatok kiadására, megállapította, hogy a kereset nem volt idő előtti, mivel az alperes nem a 15/2021. (V.13.) AB határozat szerinti követelményeknek megfelelően, hanem csak általánosságban hivatkozott veszélyhelyzeti feladataira, nem rögzítette az okokat, amelyek valószínűsítik, hogy az adatigénylés teljesítése veszélyeztetné e feladatok ellátását. Alperes fellebbezése folytán eljáró bíróság megállapította, hogy a keresetlevél alperes részére való kézbesítése előtt a 45 napos válaszadási határidő is eredménytelenül eltelt, de egyébként sem szerepel a Pp. 176. § (1) bekezdése szerinti, a keresetlevél visszautasítása taxatív felsorolt, majd később az eljárás megszüntetése okai között az időelőtti, mint ok. Ha – megelőző eljárás kezdeményezése esetén – közérdekű adatok megismerése iránti perben a felperes a jogszabályban meghatározott perindítási határidő lejártá előtt nyújtja be keresetlevelét és a határidő – még a keresetlevél alperessel való közlése előtt – a per során eltelik, úgy, hogy az alperes az adatigénynt nem teljesíti, nincs helye a keresetlevél visszautasításának, illetve a per megszüntetésének arra hivatkozással, hogy a pert megelőző kötelező eljárás

lefolytatása elmaradt. Az elsőfokú bíróság ítéletét a másodfokon eljáró bíróság helybenhagyta.

Pf.20.066/2022/5.: Felperes a mezőgazdasági, erdőgazdálkodási és élelmiszer-feldolgozási uniós pályázatra vonatkozó adatokat kért ki. Alperes hivatkozása szerint a kért adatok egy része nem nyilvános, mivel a mezőgazdasági, agrár-vidékfejlesztési, valamint a halászati támogatásokhoz és egyéb intézkedésekhez kapcsolódó eljárás egyes kérdéseiről szóló 2007. évi XVII. törvény (Támtv.) 24. § (1) bekezdése szerint főszabályként nem nyilvános az adatkezelő szerv eljárásában készített vagy rögzített adat a (2) bekezdés szerinti adatkör kivételével, amelyre a Támtv. egyébként is negyedéves közzétételi kötelezettséget ír elő (www.palyazat.gov.hu, valamint www.magyarallamkincstar.gov.hu). Az elsőfokú bíróság alperest a kért teljes adatkör kiadására kötelezte, mert a Támtv. 24. § (1) és (2) bekezdései szerinti rendelkezések nem feleltethetők meg az Infotv. 27. § (2) bekezdés szerinti megtagadási okok egyikének sem, így az ágazati jogszabály rendelkezései az adatigénylés teljesítése szempontjából irrelevánsak. Alperes fellebbezett, előadta még, hogy az EU két, közvetlenül alkalmazandó rendelete a következőképpen rendelkezik: a 1306/2013/EU rendelet 111. cikke szerint csak a támogatás kedvezményezettjeire ott meghatározott adatokat kell közzétenni, a 908/2014/EU rendelet (32) preambulum bekezdése szerint a közzétételi kötelezettség nem lépheti túl a kitűzött átláthatósági célokat. Alperes fellebbezése szerint az adatigénylésnek az a része, hogy „kik bírálták el” a pályázatokat és „ki végzi az ellenőrzést” nem lehet közérdekű adatigénylés tárgya, ezek a köztisztviselők személyes adatai. Az Ítéletábrá hivatkozott arra, hogy a Kúria Pfv. IV.21.093/2020/5 döntésében egyértelművé tette: a Támtv. 24.§ (1) és (2) bekezdése nem korlátozhatja a megismerhető közérdekű és közérdekből nyilvános adatok körét. Az Ítéletábrának így azt kellett vizsgálnia, hogy helye lett volna-e a fellebbezés alapján a Kúria döntésétől jogkérdésben való eltérésnek. Az Ítéletábrá a hivatkozott EU rendeletek kapcsán rámutatott, hogy azok a közzétételi kötelezettséget szabályozzák, arra nézve nem tartalmaznak tilalmat, hogy a kötelezően közzéteendő adatokon túlmenően, külön kérésre ne lehetne a pályázattal kapcsolatos további információkhoz hozzáférni. A pályázatot elbíráló és az ellenőrző személyek neve, feladatköre és munkaköre a köztisztviselők az Infotv. 26. § (2) bekezdés szerinti közérdekből nyilvános adata. Minderre tekintettel az Ítéletábrá az elsőfokú bíróság döntését helybenhagyta.

Pf.20.023/2022/10.: Az elsőfokú bíróság kötelezte az alperest, hogy adja ki felperes részére az autópálya üzemeltetési szolgáltatások tárgyában a szolgáltatás megrendelésre kiírt koncessziós hirdetmény vonatkozásában a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény (Kbt.) 133. § (2) bekezdésében

előírtaknak megfelelően elkészített számításokat és az ehhez kapcsolódó törvényi feltételeknek való megfelelést alátámasztó adatokat (minden egyéb adat, ami a kiírás szerinti szerződés 35 éves időtartamát alátámasztja). A bíróság rámutatott, hogy abból, hogy a Kbt. az adatok nyilvánosságát nem írja elő, nem következik, hogy azok közérdekű adatként ne lennének megismerhetők. Az adatok döntés-előkészítő jellegére vonatkozóan a perbeli jogvitában mind az Infotv. 27. § (5) bekezdése, mind a (6) bekezdése alkalmazandó, mert a hirdetményt megelőző számítás alapján a koncessziós hirdetmény közzétételre került, vagyis van már egy döntés, de a számítás és az ehhez kapcsolódó törvényi feltételeknek való megfelelést alátámasztó adatok jövőbeni döntés megalapozását is szolgálják, mivel a koncessziós eljárás a felhívás megküldését követően is folytatódik és a megelőző számítás a szerződéskötéskor kerül véglegesítésre. Az Infotv. 27. § (5) bekezdés alkalmazása során az adatkezelőnek az Infotv. 30. § (5) bekezdés szerinti közérdek-tesztet kellett volna végeznie. E körben a bírói mérlegelés elvégzéséhez szükséges, hogy az adatkezelő a perben zárt iratként csatolja az adatigénnyel érintett azon adatot, amely vonatkozásában saját mérlegelése szerint a megismerhetőség korlátozása indokolt, ha azt alperes nem csatolja, a bizonyítási érdekének sem tud eleget tenni. A bíróság ezért az elsőfokú döntést helybenhagyta.

Pf.20.363/2022/7.: Felperes a 2021. évi augusztus 20-i tűzijáték és ünnepségsorozat két keretszerződése alapján megkötött további szerződések, megrendelők, teljesítésigazolások és számlák másolatára vonatkozóan nyújtott be alpereshez közérdekű adatigénnyelést. A bíróság döntése szerint az adatigénnyel nem minősül átfogó, számlaszintű adatigénnyelésnek, mivel csak két keretszerződésre vonatkozott.

Pfv.20.040/2022/5.: Felperes adatigénnyelése elsődlegesen a Magyarország Kormánya és a Kínai Export - Import Bank közötti hitelszerződés megismerésére, másodlagosan arra irányult, hogy az adatigénnyel elutasítása esetén a miniszter milyen konkrét információk szerint mérlegelt és milyen külpolitikai, külgazdasági érdekek sérülnének a hitelszerződés nyilvánosságra hozatalával. A bíróság rámutatott, hogy az Infotv. 27. § (2) bekezdés f) pontja értelmében törvény külügyi, nemzetközi kapcsolatra tekintettel korlátozhatja a közérdekű adat megismerését A Budapest-Belgrád vasútvonal újjáépítési beruházásról szóló Egyezményt kihirdető 2020. évi XXIX. törvény (a továbbiakban: BBtv.) 2. § (3) bekezdése előírja, hogy az adat keletkezésétől számított 10 évig meg kell tagadni annak kiadását, ha Magyarország külpolitikai, külgazdasági érdekeinek illetéktelen külső befolyástól mentes érvényesítését az adat megismerése veszélyeztetné, a 2. § (4) bekezdése szerint pedig az adatok megismerése

iránti igény teljesíthetőségéről, valamint az adatok nyilvánosságra hozataláról – Magyarország külpolitikai, külgazdasági érdekeit mérlegelve, ennek során a Kínai Népköztársaság Kormányának álláspontját beszerezve – a külgazdasági ügyekért felelős miniszter dönt. A kínai fél nyilatkozata viszont köti a minisztert az Egyezményt kihirdető 2016. évi XXIV. törvény 3. cikk 8. pontjára tekintettel: „[...] *Nem hozható nyilvánosságra és nem adható át harmadik félnek a két Fél előzetes írásbeli beleegyezése nélkül egyetlen olyan információ sem, amelyet jelen Egyezmény keretein belül átadnak egymásnak, vagy amely annak végrehajtása eredményeként keletkezik.*” A bíróság döntése szerint egyrészt a miniszternek a mérlegeléshez kapcsolódó indoklási kötelezettsége nincs, a BBtv. a mérlegelés szempontjait ugyanis nem határozza meg, az a miniszter diszkrecionális jogkörébe tartozik, másrészt a miniszter mérlegelését a bíróság nem vizsgálhatja felül, a felülmérlegelésnek nincs jogszabályi alapja. A bíróság az alperest a közérdekű adatigénnyel teljesítésére kötelező jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és a felperes keresetét elutasító elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

Pfv.20.258/2022/11.: Felperes közérdekű adatigénnyeléssel élt alperes díjátadó testület felé, de alperes álláspontja, hogy nem önálló jogalany: nem kezel pénzt, nincs önálló számlája, közpénzt nem költ, közfeladatot nem lát el, csak odaítéli a díjat és annak átadását szervezi, vagyis nem más, mint az alapítói vezetők által személyössesség, nem civil vagy más szervezet, csak az alapító okiratot alkotó szervek együttműködési kerete, polgári jogi jogviszonya. Az elsőfokú bíróság a pert végzéssel megszüntette arra tekintettel, hogy a pert megelőzően a felperes a közérdekű adatigénnyelést egy nem létező entitáshoz nyújtotta be, az operatív szervezet hiányában közérdekű adatot nem kezel, az adatokat, a dokumentációkat maguk az alapítók és a testület titkára vezeti. Felperes felülvizsgálati kérelmét a Kúria alaptalannak ítélte. Közérdekű adat kiadása iránti perben annak megítélésénél, hogy az Infotv. 31. § (4) bekezdése alapján az alperesként megjelölt alany perbeli jogképességgel rendelkezik-e, figyelemmel kell lenni arra, hogy a megjelölt alany ténylegesen milyen tevékenységet végez, képes-e közérdekű adatot vagy közérdekből nyilvános adatot kezelni, létezik-e ehhez szükséges szervezete. Ezen képesség, szervezet hiányában a közérdekű adat kiadására irányuló keresetlevél visszautasításának, ennek hiányában az eljárás megszüntetésének van helye.

2.Pf.20.567/2022/3.: Az alperes a perben azzal védekezett, hogy nem adatkezelő az Infotv. 3. § 9. pontja alapján. A bíróság rámutatott, hogy a 6/2016 (III. 11.) AB határozat [31]-[33] alapján nem azt szükséges vizsgálni az ilyen típusú perekben, miszerint az alperes a jogalkotó által a személyes adatok kezelésére koncentráltan definiált, az adat kezelésének célját meghatározó – fogalom-meg-

határozás szerinti adatkezelő-e, hanem azt, hogy vonatkozásában az Infotv. 26. § (1) bekezdésében meghatározott feltétel teljesül-e, azaz a megismerni kívánt adat ténylegesen a kezelésében van-e.

Pf.20.893/2021/5.: Alperes a Magyar Állam kizárólagos tulajdonában álló turizmus-sal kapcsolatos jogszabályban meghatározott állami feladatokat közfeladatként ellátó gazdasági társaság. Felperes adatigénylés arra irányult, hogy alperes név szerint adja ki, kik döntenek az egyedi támogatásokról, kikből áll az alperes által adott interjúban általa hivatkozott szakmai grémium. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy nem annak van jelentősége, hogy az alperes védekezése szerint a szakmai grémium testületként nem tevékenykedik, hanem annak, hogy kik azok a személyek, akik részt vesznek a támogatási kérelmek elbírálásában. Ezek a személyek a Knyt. (a közpénzekből nyújtott állami támogatások átláthatóságáról szóló 2007. évi CLXXXI. törvény) 2. § (1) bekezdés c) pont szerinti döntéshozónak minősülnek és az Infotv. 26. § (2) bekezdése alapján a közfeladatot ellátó alperes feladat és hatáskörében eljáró személyek. Az elsőfokú bíróság az alperest a döntéshozók nevének mint közérdekből nyilvános adatoknak a kiadására kötelezte, a döntést a másodfokú bíróság helybenhagyta.

Pfv.21.441/2021/5.: Az alperes kizárólagos állami tulajdonban álló gazdasági társaság, amelyet a Kormány a tankönyvellátásra, az iskolai tankönyvek előállítására és a tankönyvrendelésekkel kapcsolatos feladatok ellátására jelölt ki. Felperes annak a szerződésnek és mellékleteinek a kiadását kérte, amelylyel alperes természetes személytől megvásárolta Zrt. részvényeinek 97,71%-át. Alperes védekezése szerint az a pénzösszeg, amit a Zrt. részvényeinek megvásárlására fordított, nem minősül közpénznek, mert a vásárlásra 2020-ban olyan bevételekből került sor, amelyet még 2020. előtt szerzett. Az elsőfokú bíróság az Alkotmánybíróság gyakorlatára hivatkozva megállapította, hogy az állami feladatok ellátása során felhasznált forrásokkal történő vagyongazdálkodás nem veszíti el közpénz jellegét önmagában amiatt, hogy azt egy nonprofit gazdasági társaság végzi; alperes közfeladatot lát el, vagyona az állam vagyona, nemzeti vagyon. Az elsőfokú bíróság alperest a kért adatszolgáltatás teljesítésére kötelezte, az ítéletet a másodfokú bíróság helybenhagyta. A Kúria a felülvizsgálati eljárásban a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

III.5. Az adatigénylés teljesítésével összefüggésben megállapítható költségtérítésről

Ahogy azt már fentebb is ismertettük, az adatigénylés teljesítésével összefüggésben megállapítható költségtérítésre vonatkozó szabályok 2022 októberétől jelentősen, az információszabadság érvényesülése szempontjából kedvező irányban változnak, de az elmúlt években, elsősorban a munkaerő-ráfordításra hivatkozással megállapított költségek miatt ez egy kifejezetten sok jogvitát generáló témakör volt. 2022-ben a NAIH-nál összesen 35 költségtérítés-megállapítást vizsgáltunk felül, ebből 11 vizsgálat még 2021-ben indult: az adatkezelők önkormányzatok, kormányhivatalok, köztulajdonban álló gazdasági társaságok, illetve alapítványok voltak és többségben a jogsértést az adatok költségmentes vagy jelentősen csökkentett költséggel való kiadásával lehetett orvosolni. 2022-ben a legmagasabb vizsgált költségtérítési összeg 558.093,- Ft volt, az adatigénylő a közfeladatot ellátó szerv által megkötött szerződéseket, illetve engedélykérekeket kérte ki két évet meghaladó időtartamra vonatkozóan. (NAIH-2812/2022)

Egy másik ügyben az adatigénylő az önkormányzat polgármesterének, alpolgármestereinek, képviselőinek vagyonyilatkozatait kérte a polgármesteri hivatal 2019-2021-es pénztári kifizetéseinek számlái, pénztárnaplók és bankszámlakivonatok másolata mellett. A Hatóság felszólítása után az önkormányzat által megállapított mérsékelt összeget (81.987,- Ft) a számlákra vonatkozóan elfogadhatónak tartotta, tekintettel az önkormányzatnál dolgozók alacsony létszámára, illetve az igényelt adatok nagy mennyiségére – az adatigénylésben kért dokumentumok terjedelme összesen 909 oldal volt. Ugyanakkor a Hatóság felszólította az önkormányzatot, hogy a vagyonyilatkozatokra vonatkozó adatigénylést költségtérítés felszámolása nélkül teljesítse. (NAIH-2894/2022)

79.200,- Ft költség merült fel abban az ügyben, ahol az adatigénylő azt szeretne volna megtudni, hogy összesen hány vendégéjszakát töltöttek a gyerekek és kísérőik a megelőző évben két Erzsébet-táborban és fejenként hány forintba került éjszakánként a szállás és a napi ellátás, valamint az ellátás pontosan mit tartalmazott. A Hatóság vizsgálata során megállapította a jogsértést, mivel az adatigénylőt határidőn túl tájékoztatták a költségtérítés mértékéről, továbbá nem tájékoztatták kellően részletesen arról, hogy mely indokok alapján minősül a munkaerő-ráfordítás az Alapítvány működésében aránytalan mértékű igénybevételnek, illetve válaszukban a jogorvoslati lehetőségekre sem hívták fel a figyelmet. A fentiekre tekintettel a Hatóság felszólítására az Alapítvány költségmentesen elküldte a kért adatokat. (NAIH-2718/2022, NAIH-1857/2022)

III.6. A NAIH ajánlása az igényelt közérdekű adatot ténylegesen kezelő szervezetre vonatkozó tájékoztatási kötelezettségről

A Tromsø-i Egyezményre és konkrét vizsgálati tapasztalatokra is hivatkozva a NAIH 2022-ben általános ajánlást bocsátott ki arról, hogy a megkeresett szerv az adatigénylő számára az adatigénylés elutasításával és az érintettet az Infotv. alapján megillető jogorvoslati tájékoztatással egyidejűleg nyújtson további felvilágosítást a tényleges adatkezelő személyéről feltéve, hogy az erre vonatkozó információval rendelkezik (különösen, ha a tényleges adatkezelő jelenleg vagy korábban alárendeltségébe tartozik vagy tartozott, illetve a vonatkozó jogszabályok alapján az adatkezelő kiléte a szervezet által egyértelműen azonosítható). Az ajánlás teljes szövege a <https://naih.hu/informacioszabadsag-ajanlasok> címen érhető el.

III.7. A közérdekből nyilvános személyes adatok köre

A Hatóság megalakulása, mondhatni a jogintézmény 2005-ös bevezetése óta örökzöld kérdés, hogy melyek azok a személyes adatok, melyek nyilvánosságát az Infotv. vagy más törvény rendelkezése – közérdekből – biztosítja, illetve mely adatok nem ismerhetők meg igénylő által. A közérdekből nyilvános adatok közös jellemzője, hogy azok nyilvánosságáról törvény rendelkezik. Azonban a nyilvánosság megítélése nem mindig magától értetődő, mivel azon túl, hogy az Infotv. 26. § (2) bekezdése általános jelleggel, a közfeladat ellátásával összefüggő egyéb személyes adatokat is a nyilvánosság szférájába helyezi, az Infotv. 1. melléklete az általános közzétételi listában, illetve más törvények különös közzétételi rendelkezései további, egyébként személyes adatnak minősülő adatfajtákat is közzétenni rendelnek. Fontos megjegyezni azt is, hogy a közfeladatot ellátó személyek ún. jogállási törvényei nem szűkíthetik az Infotv. generális nyilvánosságot biztosító rendelkezéseit, kivéve, ha ezt az Infotv. lehetővé teszi, például a 26. § (3) bekezdése esetében. A személyes adatok közérdekből fakadó nyilvánosságának megítélése alapvetően egy három lépcsős elemzési folyamat útján lehetséges:

1. az érintett személy (vagy meghatározott személyi kör) a közfeladatot ellátó szerv feladat- és hatáskörében eljáró személy-e vagy sem, vagyis az érintettet „foglalkoztató” szervezet közfeladatot lát-e el.
2. Ha a válasz igen, akkor arról kell megalapozott döntést hozni, hogy az adatigényléssel érintett „adatalany” tevékenysége, eljárása, munkavégzése során a

szerv feladatkörében (közfeladatok megvalósításában) jár-e el, érdemben közreműködik-e abban.

3. A harmadik lépés annak egyenkénti mérlegelése, hogy az igényelt adatfajták (adatkörök) és az érintett feladatellátása közötti kapcsolat olyan összefüggést mutat-e, amely révén a megismerni kívánt egyedi adat(ok) közérdekből nyilvánosnak minősülnek és ezért kiadhatóvá válnak.

Ellenkező esetben az adatok kiadásának megtagadását indokolni szükséges, vagyis tájékoztatni kell az adatigénylőt arról, hogy az adat miért nem közérdekből nyilvános, vagyis miért nem függ össze a közfeladatot ellátó személy közfeladatainak ellátásával vagy tartozik egyértelműen az érintett védett magánszférájához. Mindezek mellett figyelembe kell venni a kialakult bírósági és NAIH joggyakorlatot is. A közérdekből nyilvános adatok megismerésére a közérdekű adatok megismerésére vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni – ezek az adatok közzétételi rendelkezés hiányában – adatigényléssel ismerhetők meg.

Emellett fontos követelmény, – és erre az adatigénylők figyelmét minden esetben fel kell hívni – hogy a közérdekből nyilvános személyes adatok a célhoz kötött adatkezelés elvének tiszteletben tartásával terjeszthetők. A közérdekből nyilvános személyes adatok honlapon történő közzétételére az Infotv. 1. mellékletének és a közfeladatot ellátó személy jogállására vonatkozó külön törvénynek a rendelkezései irányadóak. A 2013-as törvénymódosítás indokolása szerint: *„bár ezen adatok megismerésére a közérdekű adatok megismerésére vonatkozó szabályokat kell alkalmazni, de ezen adatok személyes adat jellege a nyilvánosság ellenére megmarad, így az adatvédelem legfontosabb garanciáját, a célhoz kötött adatkezelés elvének követelményét változatlanul be kell tartani, valamint a már nyilvánosságra hozott személyes adatok későbbi felhasználása során is maradéktalanul érvényesíteni kell. A célhoz kötött adatkezelés nem lehet ugyanakkor korlátja a sajtószabadságnak. A törvény a nyilvánosságnak az eredeti jogalkotói szándékkal nyilvánvalóan ellentétes felhasználását, például személyes adatokat is tartalmazó adatbázisok nyilvánosságra hozatalát kívánta törvényi keretek közé szorítani.”*

Amennyiben a közérdekből nyilvános adatok, kezelése, ismerete szükséges a közügyek átláthatóvá tételéhez, a közügyek demokratikus megvitatásához, az ezzel összhangban lévő (szükséges és elégséges) adatkezelés, a GDPR keretei között [(153) preambulumbekzdés, 17. cikk (3) (a), 85. cikk, 86. cikk] is jogszerűnek minősül, ha az megfelelő jogi alappal és célból történik. Annak megállapítása, hogy a kezelt adatok mennyiben kapcsolódnak a közfeladat ellátásához, illetve mennyiben tartoznak a védendő magánszféra körébe – minden eset-

ben – külön elvégzett mérlegelést igényel. Az Alkotmánybíróság a 443/D/2006. AB határozat indokolásában kifejtette, hogy „[a]z alapjog korlátozásának alkotmányosságához (...) önmagában nem elegendő, hogy az másik alapjog vagy szabadság védelme vagy egyéb alkotmányos cél érdekében történik, hanem szükséges, hogy megfeleljen az arányosság követelményeinek: az elérni kívánt cél fontossága és az ennek érdekében okozott alapjogsérelem súlya megfelelő arányban legyen egymással.”

Egy állampolgár sérelmezte, hogy egy megyei önkormányzat egy támogatósi szerződés interneten történt nyilvánosságra hozatala során közzétette személyes adatait, amikor az Infotv. 1. melléklet Általános közzétételi lista III. Gazdálkodási adatok 7. pontja szerint közzétette az Európai Unió támogatásával megvalósuló fejlesztésekre vonatkozó szerződéseket. A bejelentő egy közfeladatot ellátó Nonprofit kft. állami tulajdonban álló gazdasági társaság vezetőjeként – a szerződés aláírásakor – közfeladatot látott el, ezért a neve, beosztása, aláírása, szignója közérdekből nyilvános személyes adatnak minősül. A közérdekből nyilvános személyes adatokat tartalmazó szerződés honlapon történő közzététele az Infotv. előírása szerint történt, amelynek következtében ezen adatok felismerhetetlenné tétele jogszerűen nem kérhető. (NAIH-3115/2022)

Szintén magánszemély fordult a NAIH-hoz, hogy a település polgármesterének egykori iskolájától igényelheti-e az érettségi bizonyítványára vonatkozó adatokat. A jogszabály nem ír elő meghatározott iskolai végzettséget a polgármesteri tisztség betöltésének feltételeként, ezért a polgármester érettségi bizonyítványa nem minősül közérdekből nyilvános adatnak, így az Infotv. szabályai szerint az adatkezelőnek az ilyen jellegű adatigényt el kell utasítania. A fentiekől elkülönül az az esetet, amikor a polgármester önkéntesen, saját maga, vagy – rögzített formában történő – hozzájárulása alapján nyilvánosságra hozták a végzettségével kapcsolatos adatokat, a Hatóság álláspontja szerint ebben az esetben az adat megismerhető. (NAIH-3340/2022)

A Magyar Orvosi Kamara (MOK) orvosetikai eljárások transzparenciájára vonatkozó javaslatáról, a jelenlegi jogszabályi környezetben a megvalósítás korlátairól, illetve a megvalósításhoz szükséges jogszabály-módosításokról kért állásfoglalást³⁰. A GDPR 86. cikke arról rendelkezik, hogy: „A közérdekű feladat teljesítése céljából közhatalmi szervek, vagy egyéb, közfeladatot ellátó szervek, illetve magánfél szervezetek birtokában lévő hivatalos dokumentumokban sze-

replő személyes adatokat az adott szerv vagy szervezet az uniós joggal vagy a szervekre vagy szervezetekre alkalmazandó tagállami joggal összhangban nyilvánosságra hozhatja annak érdekében, hogy a hivatalos dokumentumokhoz való nyilvános hozzáférést összeegyeztesse a személyes adatok e rendelet szerinti védelméhez való joggal”.

Korábbi állásfoglalásában³¹ a Hatóság kifejtette, hogy az Infotv. 26. § (2) bekezdésének és az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (Eütv.) 112. § szakaszának együttes olvasatából az következik, hogy amennyiben az orvos közfeladatának ellátásával összefüggésben indított etikai eljárást (így például orvosi tevékenységgel összefüggésben csalás) lezárták, akkor korlátozható a közfeladatot ellátó személy információs önrendelkezési joga. A közérdekű adatigénylés teljesítése szempontjából differenciálni kell aszerint, hogy a MOK által folytatott etikai eljárás érinti-e és mennyiben érinti az orvos közfeladatának ellátását. Az etikai eljárás eredményeként hozott döntés adatigénylésre történő megismerhetővé tétele során az orvos közfeladatának ellátása szempontjából releváns tartalomra kell szorítkozni. A hatályos szabályozás szerint az etikai eljárás keretében kiszabott jogerős büntetés ténye, a büntetést kiszabó határozat jogerőre emelkedése napjának és az elévülése időpontjának megjelölése az orvosok közfeladatának ellátásával összefüggő egyéb személyes adatoként közérdekből nyilvános adatnak minősül. Egyértelműbb jogi helyzetet teremtené, ha törvény (például az Eütv. 112. § módosítása) határozná meg, hogy az etikai eljárás mely adatai ismerhetőek meg adatigénylés által. Ezen adatok honlapon történő közzétételét jelenleg egyetlen jogszabály sem írja elő, azaz nem minősülnek kötelezően közzéteendő közérdekből nyilvános személyes adatoknak. (NAIH-1715/2022)

Szintén az egészségügy területét érinti egy gyógyszerész panasza, aki a gyógyszerértári szakdolgozókat teljes nevet és beosztást feltüntető kítűző viselésére kötelező szakhatósági kötelezést kifogásolta. A Hatóság határozatában megállapította, hogy közérdekből nyilvános adatokról van szó az ágazati törvény és az Infotv. alapján egyaránt, így a patikai névkitűző viselése mint adatkezelés jogszerű, nem sérti az érintettek információs önrendelkezési jogát, hanem annak az adatkezelési céllal arányos korlátozását valósítja meg. A NAIH döntését jogorvoslati eljárásban a bíróság is helybenhagyta. (NAIH 962/2022).

A közfeladatot ellátó szerveknél foglalkoztatott személyek részére kifizetett személyi juttatások összesített adatainak (az Infotv. 1. melléklete III. rész

30 <https://naih.hu/dontesek-infoszab-allasfoglalasok?download=504:allasfoglalas-az-orvosetikai-eljarasok-transzparenciajara-vonatkozó-javaslatrol>

31 NAIH/2017/1936/5/V és NAIH/2017/1936/10/V számú állásfoglalások

(Gazdálkodási adatok) 2. pontjában szereplő közzétételi egység) értelmezésével kapcsolatban kért tájékoztatást egy jogtanácsos.

A bírói gyakorlat szerint, amennyiben a munka természete folytán a tevékenység nemcsak munkaviszony, hanem munkavégzésre irányuló más jogviszony keretében is ellátható, a szerződési szabadság elvére figyelemmel a felek szabadon dönthetnek arról, hogy a munkavégzés milyen típusú szerződés (polgári jogi vagy munkaszerződés) alapján történjen. Ezért a foglalkoztatott személyi kört és a rájuk vonatkozó közpénz-felhasználással összefüggő adatok teljes körű közzétételét a proaktív információszabadság szempontjából tágan kell értelmezni. A fentiek értelmében az eset összes körülményeit mérlegelve kell megállapítani, hogy az adott személy jogviszonyára és feladatellátására tekintettel kifizetett közpénz a foglalkoztatására tekintettel került-e felhasználásra. A törvény értelmében tehát az foglalkoztatottak esetében negyedévente (három havonta) meg kell jelölni, hogy hány fő (létszám) kap juttatást az adott szervtől, és annak mekkora a forintban kifejezett összesített mértéke. A vezetők esetében szintén negyedévente (három havonta) meg kell jelölni, hogy hány fő vezető beosztású, vagy vezető tisztségviselő (Mt.) van az adott szervnél és esetükben (illetmény vagy munkabér jogcímén) összesítve mekkora összeg kifizetésére került sor. Továbbá, ha rendszeres juttatásban részesültek, akkor erre mekkora összesített összeget fizetett ki a szerv, valamint ezeken felül milyen költségterítésben részesültek és erre mekkora összegű összesített kifizetésre került sor az adott időszakban. A közzétételi egység 3. pontjába minden, nem vezető beosztású alkalmazott (foglalkoztatott) beletartozik. Az ő esetükben szintén negyed évente közzé kell tenni, hogy milyen juttatásokban részesülnek az adott szervtől, (személyi és egyéb juttatások) és ezek mértéke mekkora volt összesítve. Az állásfoglalás szövege a honlapon teljes terjedelmében elolvasható³² (NAIH-933/2022)

Jogszerűen utasították el azt az adatigénylést, amely egy tömegközlekedési vállalatnál a szakszervezeti munka után járó munkaidő kedvezményt igénybe vevő munkavállalókra vonatkozó béradatok közzétételére irányult. A társaságnál szakszervezeti érdekképviselői tevékenységet ellátó munkavállalók nem tartoznak a közfeladatot ellátó személyek körébe, tekintettel arra, hogy e tevékenységüket nem a közszolgáltatást nyújtó társaság feladat- és hatáskörében eljárva látják el. Ezen kívül más, az érdekképviselői tevékenységet folytató személyek adatainak nyilvánosságát (hozzáférhetővé vagy közzétételét) biztosító törvényi rendelkezés jelenleg nincs hatályban. Bár a köztulajdonban álló gazdasági társaságok takarékosabb működéséről szóló 2009. évi CXXII. törvény (Kgtv.) 2. § (1) beke-

32 <https://naih.hu/dontesek-infoszab-allasfoglalasok?download=494:allasfoglalas-konzultacio-a-kozfeladatot-ellato-szerv-allal-foglalkoztatottakra-vonatkozó-adatok-kore-es-kozzetétel-targyaban-infotv-1-melleklet-iii-resz-gazdalkodasi-adatok-2-pont>

dése az ott felsorolt adatokat közérdekből nyilvánossá minősíti és a közzétételükről is rendelkezik, a közfeladatot ellátó szervezetek, társaságok kezelésében lévő egyéb személyes adatok ettől nem válnak automatikusan közérdekből nyilvánossá. Az igényelt adatok összesített formában, illetve személyazonosításra alkalmatlan módon lehetnének megismerhetőek. (NAIH-3353/2022)

III.8. „Post-Covid”

2022-ben is érkeztek a Hatósághoz járványügyi (oltottsági) adatokkal kapcsolatos bejelentések, valamint több, 2021-ben indult vizsgálat ebben az évben fejeződött be. Ezekről adunk tájékoztatást az alábbiakban.

III.8.1. Egyeztetés az NNK-val

2022 októberében személyes egyeztetésen ismertették a Nemzeti Népegészségügyi Központ (a továbbiakban: NNK) vezetői a fertőzőtségi adatok nyilvántartására szolgáló rendszereket, adatkezelési folyamatokat és az ezzel kapcsolatos problémákat.

Az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló 1997. évi XLVII. törvény (Eüak) 15. §-ában, valamint a fertőző betegségek jelentésének rendjéről szóló 1/2014. (I. 16.) EMMI rendeletben foglaltak egyértelmű jogi szabályozást jelentenek a fertőző betegekkel kapcsolatos járványügyi adatgyűjtéshez. A nyers adataiból azonban bármilyen következtetés, illetve a felmerülő szakmai és/vagy adatigénylési kérdések megválaszolása csak az adatok megfelelő validálása és elemzése után lehetséges, amibe beletartozik a véletlen elírások javítása és egyes adatmezők számítógépes programok segítségével történő összevetése, hogy az egymásnak ellentmondó információk azonosításra kerüljenek. Az egészségügyi szolgáltató felszólítása az adatok javítására, pótlására az adatrögzítést követően már sem orvosilag, sem járványügyiileg nem indokolható, az ő elsődleges feladata ugyanis a betegellátás. Az Országos Szakmai Információs Rendszer Járványügyi Szakrendszer (a továbbiakban: OSZIR) Fertőzőbeteg-jelentő alrendszere alacsony esetszámra lett kialakítva. A Járványügyi szakrendszerbe érkezett több, mint hétszeresre nőtt adatmennyiséget a korábban alkalmazott módszerekkel kezelni nem lehetett. Nem volt idő felkészíteni a rendszert 2020-ban a Covid-19 járvány adatainak tömeges kezelésére, így 2020 szeptemberétől informatikai problémák jelentkeztek. Továbbá nehézséget jelentett, hogy ugyanazoknak a munkatársaknak kellett a validálás mellett még kontaktkutatást végezni, kötele-

zéseket kibocsátani. Az OSZIR használata speciális szaktudást igényel, rövid idő alatt nem volt sikeres az újabb munkatársak felvétele, betanítása. A fertőzöttségi adatok útja bonyolult. Az OSZIR Fertőzőbeteg-jelentő alrendszerébe jelenthet a fertőzőbeteg jelentő (házi)orvos, kórházból pedig a fertőzőbeteg jelentésre jogosult munkatárs. A jelentésekből a megbetegedés helye szerint illetékes járási járványügyi szakemberek betegségesetet (az adott megbetegedés adatait tartalmazó űrlapot) hoznak létre. A beteg azonosítása a név és a TAJ alapján képzett, egyedi azonosító kód segítségével történik. A járási/kerületi hivatal népegészségügyi munkatársai a lelet beérkezését követően a gyanút igazolt esetté minősítik, összerendezik a klinikai adatokat a mikrobiológiai adatokkal, amennyiben laborvizsgálat alátámasztja a Covid-19 fertőzést. A jelentéseket, és a járványokra vonatkozó bejegyzéseket az NNK munkatársai ellenőrzik. Abban az esetben, ha kérdésük merül fel, hibát vagy hiányosságot észlelnek, azt az üzenőfalon jelzik a bejelentőnek, aki a hibát javítani, vagy a hiányzó adatot pótolni tudja. Az adatokon logikai validálást (például, ha több helyen is jelentve lett egy-egy, azonos betegre vonatkozó eset) és éves validálást (például, ha hibásan zárták le valamely esetet, vagy elmaradt a beteg – gyógyultság miatt indokolt – kijelentése) végeznek. Minden évben március 1-jén van az éves zárás, minden előző évi eset lezárásra kerül. A KSH-hoz beérkezett halottvizsgálati bizonyítványokkal is összevetik az NNK rendszerében nyilvántartott adatokat, májusban születnek meg az előző évi adatszolgáltatásból származó végleges és validnak tekinthető adatok.

Az oltásokra vonatkozó adatokat az Elektronikus Egészségügyi Szolgáltatási Térben (a továbbiakban: EESZT) külön felületen tartják nyilván. A fertőzöttekre vonatkozó adatok és az oltottságra vonatkozó adatok tehát két különböző adatbázisban található. (A két adatbázisból időközben létrehozták az ún. Mestertáblát.) Csak az oltás helyszíne került be a rendszerbe, nem a lakhely. Nem volt idő többletadatok felvitelére, az elsődleges cél a gyors adatrögzítés volt. Az adatbevitel egyik alapvető problémája és hibaforrása volt, hogy a beteg személyes adatainak az automatikus kitöltésére – vagyis már rendelkezésre álló, pontos és hiteles egészségügyi adatbázisból interfészen keresztül történő átemelésére – a rendszer nem adott lehetőséget. Így az adatok manuális rögzítésének feladata a beteget felvevő orvosokra és egészségügyi dolgozókra hárult, ezzel is növelve a téves adatbevitelből fakadó hibákat. A 30 %-ot is meghaladta a halálzási okokra vonatkozó hibás adatok aránya és csak a halottakra vonatkozó adatokat validálják, a kórházi ápolási adatokat viszont nem. Emellett fontos szempont, hogy nem különíthető el, ha a kórházban kezelt beteg Covid-19 fertőzött is egyben, de nem emiatt ápolják a kórházban, a Covid-19 fertőzése egyébként nem igényelne kezelést. Ezt egyes esetekben a kezelőorvos el tud-

ná különíteni, de máskor ez szakmailag nem lehetséges, emellett ez a betegnél óráról órára változhat.

Az OSZIR Fertőzőbeteg-jelentő alrendszerében az ápolás helyére vonatkozóan bejelentett információ megtalálható, de ebből az NNK nem tudja előállítani azt az adatot, hogy a kórházi ellátásra szorult Covid-betegek közül hány volt beoltva, illetve ezek a betegek milyen vakcinát kaptak. A kérdésre csak úgy lehet válaszolni, ha valamennyi, a vizsgált időszakban fertőző beteget jelentett egészségügyi szolgáltatót felszólítják, hogy az összes esetről ellenőrizze és javítsa az ápolás helyére vonatkozó információt. Tipikus példa, hogy a háziorvosa bejelenti az őt értesítő, igazolt COVID-19 fertőzöttet, aki otthonában kerül elkülönítésre, és ennek megfelelően választja ki az OSZIR adatmezőbe kerülő információt. Ugyanakkor lehet, hogy néhány nap múlva a beteg kórházba kerül, de erről a háziorvosa nem tud. Hasonlóan a kórházak sürgősségi betegellátási osztályára bekerült és COVID-19 fertőzéssel diagnosztizált beteget a kórház jellemzően kórházban ápoltnak jelent, pedig lehet, hogy néhány óras megfigyelés után végül hazaengedik. Ilyen esetekben a beteggel, családjával történő konzultáció, az EESZT-ben elérhető, .pdf. dokumentumok egyesével történő áttanulmányozása után tudja megadni az egészségügyi szolgáltató a valid információt.

Az OSZIR informatikai megújítása folyamatban van, több automatikus hibaszűrés lehetőség áll majd rendelkezésre és az adatok feldolgozása is könnyebb lesz, de a humán faktoros validálás szükségessége akkor is megmarad. Az NNK hangsúlyozta, hogy egyetlen szervnél sincs arra vonatkozó személyes adatokon alapuló összegzett adat, hogy hány Covid-19 fertőzött kezelték kórházban, hány lélegeztetett beteg volt, hány Covid-19 fertőzöttet kezelték intenzív osztályon.

III.8.2. NAIH vizsgálatok

A COVID-19 adatokkal kapcsolatos vizsgálatokban a Hatóságnak legtöbbször azt kellett ellenőriznie, hogy az igényelt adatok kiadása valóban új adatok előállítását igényli-e, illetve az új adatok valójában egyszerűen és gyorsan előállíthatók-e.

Egy adatigénylő az Országos Kórházi Főigazgatóságtól (a továbbiakban: OKFŐ) az újonnan fertőzöttek, a koronavírus fertőzéssel kórházban ápoltnak, valamint a koronavírus-megbetegedéssel összefüggésben elhunytak kapcsán kérdezte, hogy hány százalékuk volt beoltva egy, és hány százalékuk két vakcinával, az adatigényt azonban elutasította az OKFŐ. A Hatóság megvizsgálta, hogy vannak-e az OKFŐ birtokában olyan adatok, amelyekből egyszerű matematikai (pl.

összesítés) vagy egyéb, számottevő nehézséget nem jelentő művelettel előállíthatóak a kért adatok. Az OKFŐ kifejtette, hogy nincs olyan jogszabályi előírás, mely kötelezi a kért struktúrában, az adatigénylő által megadott szempontok szerinti adatok előállítására. Tájékoztatása szerint a kért adatok az alábbiak szerint állnak az EESZT-ben rendelkezésre:

- az újonnan fertőzöttek: rendelkezésre állnak (EESZTr. 1. számú melléklete)
- a koronavírus fertőzéssel kórházban ápoltak: részben állnak rendelkezésre. A pozitív COVID-19 teszteredmény és a fekvőbeteg-szakellátás esemény megkezdésének rendelkezésre állásából csupán feltételelesen következtethető ki, hogy az adott állampolgár koronavírus-megbetegedéssel összefüggésben került-e kórházba. Ez biztosan csak akkor állítható, ha a fekvőbeteg-szakellátás esemény beküldésekor az adatfeltöltést végző egészségügyi szolgáltató által kitöltésre került az „ápolást indokoló fődiagnózis” irányadó attribútuma. Azokat az állampolgárokat tekintik COVID-19 fertőzéssel kórházban kezeltnek, akinek a fekvő ellátás megkezdése előtt 30 vagy utána 15 napon belül volt koronavírus pozitív teszteredménye. A szűrést bonyolítja, hogy míg az EESZT szervezeti egység szinten tárol adatokat, addig a kórházba kerülés csak intézményi szinten értelmezhető. Ennek okán és a vírus súlyosabb eseteinél előforduló gyakori kórházon belüli áthelyezések miatt, egy adott ellátás intézmény alapú kezdő és záró dátumának meghatározására szintén képletet kell alkalmazni
- a koronavírus-megbetegedéssel összefüggésben elhunytak: részben állnak rendelkezésre, amennyiben egyértelműen megállapítható, hogy az érintett COVID-19 fertőzöttség okán került felvételre.

Az OKFŐ továbbá kiemelte, hogy az EESZT-rendszerben a bejelentő által adatigényléssel érintett egyes adatkörök kizárólag szakértő által specifikált adatbázis-műveletekkel állíthatók elő, ezek elvégzésének teljes átfutási ideje 56 munkaóra. Az elvégzendő, szakértő által specifikált adatbázis-műveletekről és azok időigényéről az OKFŐ részletes tájékoztatást nyújtott. A Hatóság megállapította, hogy az új adatok előállítása meghaladja az egyszerű informatikai, matematikai vagy egyéb számottevő nehézséget nem jelentő műveletek szintjét, ezért jogszerű volt az adatigény elutasítása. (NAIH-193/2022)

Egy országgyűlési képviselő az EMMI-től, az NNK-tól és a Miniszterelnökségtől kérdezte a kórházi ellátásra szorult Covid-betegek, a lélegeztető-gépi ellátásra szorulókat, valamint az elhunyt covidos betegek oltási adatait. Az NNK adatgyűjtési kötelezettsége csak az elhunytak vonatkozásában áll fenn, az ehhez kapcsol-

ható oltottsági adatokkal rendelkezik az NNK (nem az OSZIR adatbázisában), amelyek összevetésével a válasz összeállítása egy új adatbázis előállításával lett volna megvalósítható. Az NNK a kórházi ápolásra, illetve a gépi lélegeztetésre szorulókról nem gyűjt adatot.

A Hatóság továbbá megvizsgálta, hogy az adatigénylés időpontjában hatályban lévő 333/2021. (VI.10.) Korm. rendelet 2. § (3) bekezdés a) pontja alapján az NNK a pandémia-értékelő regiszterbe mely adatokat köteles hetente átadni. Az adattovábbítási kötelezettség azonban csak a PCR-leletek adataira vonatkozott, az ápolási helyre, kórházi ellátásra szorulókra nem. A kórházi ellátásra szorult Covid-betegek, a lélegeztető-gépi ellátásra szorulókat vonatkozásában a Hatóság elfogadta az NNK indoklását és megállapította, hogy tekintettel arra, hogy az NNK a kért adatokkal nem rendelkezik, nem történt jogsértés, amikor elutasította az ezekre az adatokra vonatkozó adatigénylőt. A Hatóság az EMMI-től is tájékoztatást kért arról, hogy a Rendelet 2. § (2) bekezdése alapján milyen tárgyú statisztikai elemzéseket kapott a Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelőtől (a továbbiakban: NEAK). A hivatkozott rendelkezés szerint a NEAK az NNK, az OMSZ és az OKFŐ közreműködésével oltási stratégiát támogató statisztikai elemzéseket készít, és azt hetente megküldi többek között az emberi erőforrások miniszterének. A Hatóság megállapította, az elemzésekből nem válaszolhatóak meg az adatigénylés kérdései, mivel azok a Covid-fertőzöttek oltási adataira vonatkoznak általánosságban, nem tartalmazzák a fertőzöttek kórházi ápolásra, lélegeztető gép igénybevételére, halálzásra vonatkozó adatokat. A Hatóság ezért elfogadta az EMMI indoklását és megállapította, hogy tekintettel arra, hogy az EMMI a kért adatokkal nem rendelkezik, nem történt jogsértés. A Hatóság a Miniszterelnökségre vonatkozóan ugyanezen indokok miatt azonos megállapításra jutott. A bejelentés ugyan nem a NEAK-ra vonatkozott, ugyanakkor a Hatóság tájékoztatást kért a NEAK-tól is, mely kifejtette, hogy csak a magyarországi közfinanszírozott kórházban elhunyt személyek adataival rendelkezik, de többszöri felszólítás ellenére sem erősítette meg, hogy a magyarországi közfinanszírozott kórházakban ellátottakra és elhunytakra vonatkozóan a NEAK rendelkezésére állnak-e a kért adatok. (NAIH-2597/2022)

Egy másik, átfogó vizsgálatában az adatigénylő az NNK-tól, OKFŐ-től, a Miniszterelnökségtől és a Semmelweis Orvostudományi Egyetemtől (a továbbiakban: Egyetem) szeretne volna megtudni, hogy a koronavírusal újonnan fertőzöttek, a koronavírus fertőzéssel kórházban ápoltak, a lélegeztetőgépen levő fertőzöttek, valamint a koronavírus-megbetegedéssel összefüggésben elhunytak hány százaléka volt oltott, illetve oltatlan (a megkeresett szervek által kezelt időbeli bontásban). A Miniszterelnökség azt nyilatkozta, hogy a kért adatokkal

nem rendelkezik, az NNK pedig kifejtette, hogy a Hatóság által hivatkozott bírósági ítéletben (Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.641/2021/4/II.) és a Hatóság által is hivatkozott Excel táblázatban csak a nosocomialis járványokhoz (vagyis kórházban megfertőződtek) tartozó COVID-19 fertőzöttek szerepelnek, míg az adatigénylés a COVID-19 fertőzéssel kórházban ápoltakra és azok oltottságára vonatkozik.

A koronavírussal újonnan fertőzöttek és a koronavírus-megbetegedéssel összefüggésben elhunytak oltottságára vonatkozóan az NNK arról tájékoztatta a Hatóságot, hogy a beérkezett adathalmazt időközben validálta és – matematikai műveletekkel és az adatok csoportosításával, összevetésével – előállította és megküldte a választ a bejelentőnek. Az OSZIR rendszerbe beérkezett adatok validálását követően ugyanis az NNK időközben létrehozott egy nyilvántartást, amely már tartalmazza a kért adatokat. Az Egyetem arról tájékoztatta a Hatóságot, hogy a Klinikai Járványügyi Munkacsoport nem rendelkezik a négy egyetemi klinikáira vonatkozóan a kért, összesített formájú adatokkal, továbbá ilyen célú adatgyűjtés nem történik. A kért adatok a MedSolution rendszerben metaadatként jelen vannak, ugyanakkor ezek bejelentés szerinti összesítése az Egyetem vonatkozásában sem történik meg, mivel erre sem jogszabály, sem adatszolgáltatási kötelezettség nem irányul. Az Egyetem kifejtette, hogy a rendszerben lévő, összességében milliós rekordszámú adat bejelentő által paraméterezett összesítése a MedSolution rendszer egyedi fejlesztését igényelné, amely minden bizonnyal jelentős anyagi ráfordítást igényelne, emellett a bejelentésben foglalt adatszolgáltatást az Egyetem csak részben, saját vonatkozásában tudná – a fejlesztést követően – teljesíteni. A fenti fejlesztés híján a több milliós rekordszámú adat kikeresése és bejelentő által kért összesítése manuálisan elképzelhetetlen, arra az Egyetem humán kapacitással nem rendelkezik. A Munkacsoport tehát az Egyetem nyilatkozata szerint nincs birtokában olyan adatoknak, melyekből a kért adatok előállíthatóak. A Hatóság megállapította, hogy az Egyetem nem követett el jogsértést. (NAIH-2597/2022)

Egy másik, NNK-hoz benyújtott adatigénylésben a 2021. január 1. és az adatszolgáltatás napja között regisztrált koronavírus fertőzöttek számát és ebből az egy, kettő vagy három oltással rendelkezők számát kérték, napi bontásban. Az NNK arra hivatkozott, hogy a kért adatok nyilvánosan elérhetőek a koronavirus.gov.hu oldalon, továbbá arról tájékoztatta a bejelentőt, hogy az adatkezelő nem köteles adatgyűjtésre, illetve az általa kezelt adatok összevetése útján új, minőségileg más adat, adatsor előállítására. A Hatóság megállapította, hogy az NNK megsértette az adatigénylő közérdekű adatok megismeréséhez fűződő jogát, amikor a kért adatoknak nem a pontos elérhetőségét adta meg, hanem az adatigénylőt egy központi weboldalra irányította. Az adatigénylésre adott válaszból

továbbá nem egyértelmű, hogy mely adatokat tették közzé a hivatkozott nyilvános forráson és melyek azok az adatok, amelyeket elő kellene állítani. Az NNK kiadta a kért adatokat, mindamellelt megjegyezte, hogy a kért adatok kizárólag a NAIH felszólítását követően matematikai, informatikai műveletek segítségével, az adatok validálásának eredményeként előállt adatbázisok összevetésével készültek el. Az NNK tájékoztatta továbbá a bejelentőt, hogy a kiadott adatok önmagukban, egyszerű összevetéssel nem alkalmasak arra, hogy a járvány dinamikájára vagy az oltások hatékonyságára következtetni lehessen. (NAIH-5254/2022)

III.9. Önkormányzati nyilvánosság

Az állampolgárok általában saját településük önkormányzati szintjén kerülnek közvetlen kapcsolatba a közfeladatot ellátó és közpénzzel gazdálkodó szervekkel, ezért kiemelten fontos ezen szervek működésének, feladatellátási és gazdálkodási adatainak megismerhetősége.

III.9.1. A bűnügyi adatok nyilvánossága

Visszatérő probléma [lásd az ismertetett 3177/2022. (IV. 22.) AB határozatot], illetve már a tavalyi beszámolóban is szó esett a bűnügyi személyes adatok nyilvánosságáról: önmagában az a tény, hogy egy ügyel összefüggésben büntetőeljárás van folyamatban, nem zárja el a dokumentumok egészét a nyilvánosság elől. A bírósági joggyakorlat alapján az önkormányzat képviselő-testülete napirendjére tűzhet olyan ügyet is, amellyel összefüggésben büntetőeljárás van folyamatban, azonban az ülést megelőzően az Infotv. 27. § (2) bekezdés c) és g) pontjaiban foglaltakra tekintettel be kell szerezni a nyomozó hatóságot, az ügyészséget, illetve a büntető ügyben eljáró bíróságot (attól függően, hogy a büntetőügy milyen szakaszban tart) előzetes véleményét arról, hogy a folyamatban lévő büntetőeljárásra tekintettel az ügy mely adatai esetében állnak fenn a nyilvánosság kizárásának feltételei és az ülés előkészítése és megtartása során megfelelő szervezési és technikai (adatbiztonsági) intézkedéseket kell hozni annak biztosítására, hogy ezek a büntető ügyben eljáró szervek által megjelölt adatok ne kerüljenek nyilvánosságra. A megkeresett szervek válaszárol függő anonimizálást követően az adatok a célhoz kötött adatkezelés követelményének tiszteletben tartásával terjeszthetőek. (NAIH-4668/2022)

A panaszos – a kifogásolt adatkezelések időpontjában egy önkormányzati közfeladatot ellátó gazdasági társaság ügyvezetője – a Hatóság vizsgálatát kezde-

ményezte, mert sérelmezte, hogy több Facebook bejegyzés hírt ad egy olyan botrányról, melyben főszerepet kap érettségije jogellenes megszerzésének leleplezése és az ezzel összefüggésben indult büntetőügy. A Hatóság megállapította, hogy a nyilvánosságra hozott bűnügyi személyes adatokat a panaszolt adatkezelők a közügy nyilvános megtárgyalása keretében, a véleménynyilvánítás szabadságának gyakorlása körében, a választópolgárok tájékoztatása érdekében jogszerűen kezelték. A Hatóság ugyanakkor jogsértőnek minősítette a panaszos születési helyének, illetve magánéleti tevékenységet ábrázoló fényképének nyilvánosságra hozatalát, mivel előbbi nem minősül közérdekből nyilvános személyes adatnak, utóbbi pedig a panaszost magánéleti tevékenység végzése körében ábrázolta. (NAIH-6968/2021)

Egy másik panasz szerint a megyei jogú város önkormányzata kizárólagos tulajdonában álló, közpénzekkel gazdálkodó és közfeladatokat ellátó gazdasági társasága nem teljesítette a társaság átvilágítási jelentésére vonatkozó közérdekű adatigénylést, mert a jelentéssel kapcsolatban büntetőeljárás van folyamatban. A Hatóság megkeresésére a büntetőügyben eljáró rendőrkapitányság azt nyilatkozta, hogy az adatigénylés benyújtásakor már nem volt folyamatban büntetőeljárás, így a dokumentum megismerése már nem sértheti a büntetőeljárás lefolytatásához fűződő közérdeket. (NAIH-1099/2021)

III.9.2. A nemzetiségi önkormányzatok

A Hatóság a KÖFOP kutatási projekt keretében is vizsgálta és elemezte az információszabadság érvényesülését a nemzetiségi önkormányzatok vonatkozásában, a szakmai irányító szervek, valamint a kormányhivatalok álláspontját is kikértük és az átfogó vizsgálatba a Nemzetiségi Biztoshelyettes is bekapcsolódott. A konkrét egyedi ügyek vizsgálatait is összegezve a közös jelentés³³ aláírói indokoltan látják a jegyző, illetve a polgármesteri hivatal apparátusának aktív közreműködését a kötelező elektronikus közzététel – tehát a megfelelő dokumentumok megfelelő közzétételi egységekben történő nyilvánosságra hozatala –, valamint a közérdekű adatigénylések teljesítésében. E feladatok ellátása feltételezi a kölcsönös, hatékony és folyamatos – a konszenzussal kialakított megállapodásban és a belső normában is szabályozott – együttműködést. Szükséges továbbá, hogy a jogalkotó a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: Nektv.) 80. § (3) bekezdésében a közigazgatási szerződés kötelező tartalmi elemei között kifejezetten rendelkezzen a nemzetiségi önkor-

33 <https://naih.hu/dontesek-infoszab-allasfoglalások?download=575:a-nemzeti-adatvedelmi-es-informacioszabadsag-hatosag-elnoke-es-a-magyarorszagon-elo-nemzetisegek-jogainak-vedelmet-ellato-biztoshelyettes-kozos-jelentese-a-nemzetisegi-onkormanyzatok-mukodesi-transzparenciajanak-vizsgalata-targyaban>

mányzat transzparenciáját segítő feladatokról és azok megosztásáról. Fokozott jelentősége van a jövőben a nemzetiségi önkormányzatok munkáját alapjaiban segítő tájékoztató és esetkezelő folyamatoknak is, ideértve olyan tájékoztató, oktató anyag kidolgozását, ehhez kapcsolódóan pedig személyes és online képzések szervezését, amelyek a helyi önkormányzati képviselőkhez hasonlóan a nemzetiségi önkormányzati képviselők számára is megfelelő tudást és ismeretet biztosítanak a nemzetiségi önkormányzat transzparens, működése érdekében. (NAIH-8317/2022)

Egy nemzetiségi önkormányzattal is rendelkező önkormányzat jegyzője megkeresésében egy (képviseleti tiszteletdíjak, közfoglalkoztatás, valamint megbízási szerződések és egyéb bér jellegű kifizetések adatainak megismerésére irányuló) közérdekű adatigényléshez kapcsolódóan, az adatkezelő személye kapcsán kérte a Hatóság állásfoglalását. Az Infotv. fogalommeghatározásaiból kiindulva, a jelen esetben a nemzetiségi önkormányzat az a szerv, melynek működése során keletkezik közérdekű és közérdekből nyilvános adat, ebből következően a nemzetiségi önkormányzat az adatfelelős. A Hatóság megállapította, hogy a beadványban ismertetett közérdekű adatigényléssel megismerni kívánt adatok – annak ellenére, hogy a nemzetiségi önkormányzat működésére vonatkoznak – a Hivatal különböző (szervezési és ügyviteli, törvényességi, pénzügyi, ellenőrzési és belső ellátási feladatokat ellátó) szervezeti egységei kezelésében állnak. Miután a nemzetiségi önkormányzat közfeladat ellátása a jegyző szakmai felügyeletével, a Hivatal különböző szervezeti egységei útján valósul meg, a Hatóság álláspontja szerint a közérdekű adatigénylések teljesítése is a jegyző által vezetett Hivatal feladata. (NAIH-166/2022)

A Nektv. 103. §-a kimondja, hogy a nemzetiségi önkormányzati képviselő a 2. számú melléklete szerinti vagyonyilatkozatot köteles tenni, melyhez a vele közös háztartásban élő házastársának/élettársának, valamint gyermekének a Nektv. szerinti vagyonyilatkozatát köteles csatolni. A Nektv. 103. § (3) bekezdés második fordulója értelmében a nemzetiségi önkormányzati képviselő vagyonyilatkozata – az ellenőrzéshez szolgáltatott azonosító adatok kivételével – nyilvános, míg a képviselő hozzátartozójának nyilatkozata nem nyilvános. Mindezekre figyelemmel a nemzetiségi önkormányzati képviselői vagyonyilatkozatok közérdekből nyilvánosnak minősülnek, közérdekű adatigénylés útján bárki által megismerhetők, és egyedi közzétételi listában – a vagyonyilatkozat ellenőrzéséhez szükséges azonosító adatok, valamint a védett adatok felismerhetetlenné tétele mellett – közzétehetőek. (NAIH-1939/2022)

III.9.3. A vagyonyilatkozatok nyilvánossága

Továbbra is élénk az érdeklődés a települési és nemzetiségi önkormányzatok polgármesterei és az önkormányzati képviselők vagyonyilatkozatai iránt³⁴. A polgármester és az önkormányzati képviselők vagyonyilatkozatai közérdekből nyilvános adatok, melyeket bárki számára adatigénylés útján megismerhetővé kell tenni. (NAIH-6476-2/2022)

Az egyedi igénylés alapján történő adatmegismerések magas száma miatt több önkormányzat szeretett volna döntést hozni az adatok egyedi közzétételi listában történő nyilvánosságra hozataláról, és ezért – a törvényi feltételnek eleget téve – kikérte a Hatóság véleményét. A Hatóság a transzparens működés, illetve az egyedi közzétételi lista megalkotásáról szóló döntés rendeleti formában történő megalkotását javasolja, hiszen itt egy ún. kötelező adatkezelésről van szó, melyet az adatkezelő (jelen esetben a képviselő-testület) rendel el. Az Infotv. 5. § (3) bekezdése szerint a kezelendő adatok fajtáját, az adatkezelés célját és feltételeit, az adatok megismerhetőségét, az adatkezelő személyét, valamint az adatkezelés időtartamát vagy szükségessége időszakos felülvizsgálatát az adatkezelést elrendelő törvény, illetve önkormányzati rendelet határozza meg, az érintett hozzájárulására nincs és nem is lehet szükség. Azon adatköröket, melyek az általános közzétételi lista kötelezően közzéteendő közzétételi egységeit képezik, nem kell szerepeltetni az egyedi közzétételi listában. A vagyonyilatkozatban található adatok közérdekből nyilvános személyes adatoknak minősülnek, így ezen adatok kezelése – ezen belül azok nyilvánosságra hozatala – kizárólag az adatkezelést elrendelő törvényben megállapított időtartamig lehetséges, azaz a vagyonyilatkozat megtételét követő 1 évig. A hozzátartozók személyes adatait a közzétett vagyonyilatkozatban törölni kell, mivel azok a betekintés során sem ismerhetők meg az igénylő által. Jogszabály továbbra sem ad lehetőséget arra, hogy a közzétett vagyonyilatkozatok tekintetében az adatkezelő megőrzési, illetve archívumban tartási időt állapítson, a megőrzés tekintetében alkalmazandó kifejezés: „az előző állapot törlendő”. (NAIH-4929/2022., NAIH-6903/2022)

Egy vizsgálati ügyben az érintett önkormányzati hivatal csak részben teljesítette az önkormányzat képviselői és a társadalmi megbízatású alpolgármester 2020. évi vagyonyilatkozatainak megismerésére irányuló közérdekű adatigénylést, miután az önkormányzat hivatalos weboldalán nyilvánosságra hozta – a társa-

dalmi megbízatású alpolgármester vagyonyilatkozatán kívül – a megismerni kívánt adatokat. A Hatóság a nyilvánosságra hozott vagyonyilatkozatok között három esetben megállapította, hogy azok oly módon kerültek közzétételre, melyekből megállapítható a közeli hozzátartozó védett személyes adata. Az egyedi közzétételi lista megalkotásának lehetőségét a hivatalt vezető jegyző „humánkapacitás hiányában” elvetette. (NAIH-2805/2021)

III.9.4. Egyedi közzétételi listában megjelenítendő további adatkörök

Az egyedi közzétételi lista megalkotásáról szóló helyi rendelet hatálybalépését követően a közzétételi egységbe tartozó szerződések utólagos közzététele esetében, valamint a jövőben megkötendő szerződések előkészítése során a Hatóság azt javasolja, hogy az önkormányzat minden részletre kiterjedően tájékoztassa a szerződő feleket az elektronikus nyilvánosságra hozatali szándékáról, az adatok köréről és a közzététel módjáról, helyéről és időtartamáról, valamint az érintettek megfelelő tájékoztatásáról.

Az önkormányzat és intézménye által befogadott számlák közzétételére szintén egyedi közzétételi listát szükséges alkotni. A közzététel során át kell tekinteni a számlák adattartalmát és a nem közérdekű vagy közérdekből nyilvános adatokat anonimizálni szükséges, melynek ki kell terjednie a célhoz kötött adatkezelés vizsgálatára a beérkezett számlák adattartalmára kiterjedően is. Az önkormányzati rendeletek, képviselő-testületi határozatok, megindított közbeszerzési eljárások, valamint az önkormányzatnál végzett ellenőrzési jelentések nyilvántartása egyedi közzétételi listában történő közzétételével a Hatóság nem ért egyet, mivel ezen adatkörök az általános közzétételi lista kötelezően közzéteendő közzétételi egységeihez tartoznak. (NAIH-6903/2022)

III.9.5. Gazdálkodási adatok

A panaszos a Hatóság vizsgálatát kezdeményezte azon elutasított adatigénylések ügyében, melyek esetében az önkormányzati tulajdonban lévő gazdasági társaságok nem szolgáltattak közérdekű adatokat azokról a szerződésekről, melyeket a hivatalban lévő polgármester és felesége tulajdonában lévő gazdasági társasággal kötöttek. A Hatóság és a bíróságok következetes gyakorlata alapján az adatelv értelmében az igényelt szerződések üzleti titoknak minősülő adatait külön-külön meg kell vizsgálni és megalapozottan megállapítani, hogy pontosan melyek azok az üzleti titoknak számító adatok, amelyek nyilvánosságra hozatala aránytalan érdeksérelmet okozna. Főszabály szerint a közpénzekre és az állami vagy önkormányzati vagyonnal való gazdálkodásra vonatkozó ada-

³⁴ <https://naih.hu/dontesek-informacioszabadsag-tajekoztatok-kozlemlenyek?download=560:tajekoztato-a-vagyonnyilatkozati-rendszer-valtozasairol>

tok nyilvánosságához fűződő közérdek megelőzi az üzleti titok védelmét. Nem fogadható el a teljes dokumentum automatikusan történő üzleti titokká nyilvánítása. Konkrétumokkal kell alátámasztani azt is, hogy a kiadni kért dokumentációból mely adat és miért tartozik az üzleti titokról szóló törvény hatálya alá. Ennek körében pontosan meg kell jelölni, hogy melyek azok a tárgybeli gazdasági tevékenységhez kapcsolódó tények, adatok, összeállítások, melyek védendőek, esetlegesen milyen vagyoni értéket képező műszaki, gazdasági, szervezési ismereteket, tapasztalatot vagy ezek összeállítását tartalmazza a kiadni kért iratanyag. Meg kell nevezni továbbá azt a konkrét pénzügyi, gazdasági vagy piaci érdeket, melyet az adatok megismerése sértene. Mindemellett azt is mérlegelni szükséges, hogy ezen üzleti titoknak számító adatok közül melyek azok, amelyek nyilvánosságra hozatala aránytalan sérelmet okozna az adat birtokosának. (NAIH-4236/2022)

A panaszos az önkormányzat tulajdonát képező, helyi védettség alatt álló ingatlan hasznosításával kapcsolatban kívánt adatokat megismerni. A Hatóság felszólításait követően az adatkezelő önkormányzat a panaszos rendelkezésére bocsátotta a szerződéseket, azonban azokban felismerhetetlenné tette az anyagi feltételekkel kapcsolatos információkat és az ügylet lebonyolításával foglalkozó személyek – vállalkozások, ügyvédi irodák képviselői – nevét. A Hatóság felhívta az önkormányzat figyelmét arra, hogy az önkormányzattal üzleti kapcsolatot létesítő gazdasági társaságok, vállalkozások adatai, ügyvédi iroda adatai, valamint az azt képviselő személy neve közérdekű, illetve közérdekből nyilvános adat. Mivel az önkormányzat nem válaszolt a Hatóság felszólításaira, az ügyben nyilvános jelentés kibocsátására került sor. (NAIH-221/2022)

A döntés megalapozását szolgáló, belső munkaanyagként előkészített költségvetés-tervezet önkormányzati képviselő által harmadik személy részére történő megküldésével kapcsolatos konzultációs megkeresésre adott válaszában a Hatóság kifejtette, hogy az Infotv. alapján döntést megalapozó adatként indokoltan zárhatóak el a nyilvánosságtól azok az információk, amelyek valóban a döntési folyamat részét képezik, és nyilvánosságra hozataluk veszélyeztetné a végrehajtás sikerét, vagy például egyes piaci szereplőket indokolatlan előnyökhöz juttatna. Ugyanakkor a döntés-előkészítő adatok nyilvánosságának korlátozása nem irányulhat a döntés-előkészítés átláthatatlanná tételére, hanem éppen az a célja, hogy a közfeladatot ellátó szerv belső döntés-előkészítő tevékenységét illetéktelen befolyástól mentesen láthassa el. A belső munkaanyagként előkészített költségvetés-tervezet mint döntés megalapozását szolgáló adat, harmadik személy általi megismerését az adatot kezelő szerv vezetője, azaz a

jegyző engedélyezheti, a helyi önkormányzati képviselő a jegyző engedélye nélkül jogszerűen nem továbbíthatja harmadik személy részére. (NAIH-2945/2022)

Az Infotv. 27. § (3)-(3a) bekezdései alapján az önkormányzattal létesített pénzügyi vagy üzleti kapcsolat estében a szerződő fél megnevezése/neve mindenképpen közérdekből nyilvános adat. Azok a természetes személyek, akik szociális helyzetükre tekintettel szociális alapon bérelnek önkormányzat tulajdonában lévő ingatlant, vagy kötnek más típusú, a szociális helyzetüket figyelembe vevő vagyonhasznosítással, önkormányzati pénzeszköz felhasználásával összefüggő szerződést, nem tekinthetőek az önkormányzattal üzleti kapcsolatban álló személyeknek. Figyelemmel arra, hogy köztulajdont, közpénzt használnak – a nevükön és a szerződésben szereplő jogviszony fennállására vonatkozó személyes adatukon kívül – más adatuk nem minősül közérdekből nyilvános adatnak.

III.9.6. Közérdekből nyilvános adatok, személyes adatok

Az önkormányzati képviselővel vagy polgármesterrel szemben megállapított méltatlanság ténye közérdekből nyilvános adat, hiszen közvetlenül összefügg közfeladata ellátásával. Erről az önkormányzat képviselőtestülete kötelezően zárt ülésen dönt és mivel az Möt. 52. § (3) bekezdése értelmében a testület zárt ülésen hozott döntése nyilvános, ezért a méltatlanság megállapításáról szóló testületi döntés általános közzétételi listában való közzétételével az önkormányzat eleget tesz a tájékoztatási kötelezettségének. Ugyanakkor amennyiben a méltatlanság tényét eredményező ok nem a képviselői pozícióhoz kapcsolódó közfeladat ellátásával összefüggésben kerül megállapításra, tehát ez az adat továbbra is védendő személyes adat, akkor sem az eljárás részletei, sem a konkrét ok nem minősül közérdekből nyilvános adatnak. (NAIH-7194/2022)

Egy önkormányzati hivatal jegyzője azt kérdezte, hogy a képviselő-testület nyilvános üléséről készített jegyzőkönyvében rögzítésre kerülhet-e az a képviselői felszólalás, melyben – a témához kapcsolódóan – megnevezésre került az önkormányzattal szerződést kötött gazdasági társaság és annak ténye, hogy az NAV végrehajtás alatt áll. Az állami adó- és vámhatóság a hivatalos honlapján – törvényi felhatalmazással – számos, az adótitok fogalmkörébe eső adatot hoz nyilvánosságra. Az Art. 125. §-ában foglaltak szerint az adóhatóság közhiteles nyilvántartást vezet a 266. § d) pontjában meghatározott adatok tekintetében is és honlapján közzéteszi többek között azon adózó nevét, adószámát a törlésre utalással, akivel szemben az állam adó- és vámhatóság végrehajtási eljárást folytat, a végrehajtási eljárás megindításától annak befejezéséig. A vállalkozá-

sok – így a gazdasági társaságok – közhiteles cégnyilvántartás adatainak teljes körű nyilvánossága biztosítja a hitelezők védelme szempontjából jelentős adatok megismerhetőségét is, így a jegyző által feltett kérdésre a válasz: egyértelműen igen. (NAIH-419/2022)

Az önkormányzati képviselők a választópolgárok többségének bizalmát élvezve nyelik el megbízatásukat, ez alapozza meg az önkormányzat egészéért való felelősségüket, ezen belül a képviselői jogokat és kötelezettségeket. Az önkormányzat munkájának színvonala, eredményessége alapvetően függ a települési képviselők munkájától, így a képviselői jogok gyakorlása egyben kötelezettséget is jelent: megjelenést, felkészülést, kérdezést, hozzászólást, felelősségteljes szavazást, a titoktartási kötelezettség megtartását, a választókkal való kapcsolattartást, a közéleti tevékenységhez méltó magatartást. Így tehát a nyilvános testületi ülésen az egyes napirendi pontok tekintetében leadott képviselői szavazatok a közfeladat ellátásával összefüggésben keletkező, közérdekből nyilvános adatok, a szavazás eredményét mutató kijelzőn megjeleníthetőek a név szerinti szavazatok. (NAIH-6902/2022) A zárt ülésen leadott képviselői szavazatok megismerhetősége vonatkozásában a nyilvánosság korlátját képezi az Möt. 18. § (4) bekezdése szerinti titkos szavazás. (NAIH-5501/2022)

Egy képviselő a mobiltelefonjával kép- és hangfelvételt készített képviselő-testületi ülés megnyitását megelőzően, amely felvételt megosztott egy nyilvános Facebook csoportban. A panaszos kifejtette, hogy a testületi ülésen közszereplőnek nem minősülő személyek (jegyző, aljegyző, polgármesteri hivatal osztályvezetői) is részt vettek, az adatkezelő célja pedig az önkormányzati képviselőtestületi ülés és az önkormányzati képviselők nevetségessé tétele, lejáratása. Mivel képviselői obstrukció miatt nem tudták megnyitni a képviselő-testületi ülést, az eseményen közérdekű adatnak minősíthető információk nem hangzottak el. A Hatóság álláspontja szerint a képviselő-testület tagjainak magatartása, amely megakadályozta a képviselő-testület munkáját, a választópolgárok körében széles körű közérdeklődésre számot tartó közérdekű információ. Az önkormányzati működés transzparenciája nemcsak a meghozott döntések megismerhetőségét jelenti, hanem a döntési folyamatok átláthatóságát is magában foglalja. A nyilvános képviselő-testületi ülésen hivatali minőségben történő részvétel a Ptk. 2:48. § (2) bekezdése szerinti nyilvános közéleti szereplésnek minősül, melyről felvétel készítéshez és annak felhasználásához, illetve élő közvetítéséhez nincs szükség az érintett hozzájárulására. Az önkormányzati képviselők és a polgármester mellett a nyilvános testületi ülésen a közfeladatokat ellátó, hivatali minőségben részt vevő köztisztviselők is közszereplőnek tekintendők, akik a közfeladat ellátása körében végzett tevékenységükkel kap-

csolatban kötelesek túrni a széleskörű nyilvánosságot. (NAIH-7570/2022, NAIH-6892/2022)

Egy települési önkormányzat helyi építési szabályzatának módosításához kapcsolódó ügyben a Hatóság jogosulatlan adatkezelést állapított meg a településfejlesztési koncepció és a településrendezési eszközök felülvizsgálatához benyújtott lakossági kérelmekről hozott testületi döntés nyilvánosságra hozatala miatt, és a feltárt jogsérelem orvoslására szólította fel az önkormányzatot. A partnerségi egyeztetés keretében névvel és egyéb személyes adattal tett javaslatok tekintetében nem az a mérvadó, hogy melyik állampolgár nyújtotta be a javaslatot, hanem a javaslat tartalma fontos az önkormányzati döntés meghozatala szempontjából. Éppen ezért a javaslattevő személye és személyes adatai nyilvánossága (név, lakcím, egyéb azonosító adat) nem tekinthető szükségesnek sem a javaslatok mérlegelésekor, a végleges döntés kialakításakor, sem pedig a döntés közzétételkor. (NAIH-5736/2022)

A panaszos beadványában az egyik országos nemzetiségi önkormányzat által kiírt intézményvezetői pályázat bírálati eljárásának adatkezelési gyakorlatát kifogásolta. A panasszal ellentétben a Hatóság megállapította, hogy az intézményvezetői pályázat bírálati eljárásába jogszerűen bevont szakértői bizottság a munkáját a nyilvánosság kizárásával, zárt ülésen végezte. A pályázók meghallgatására ábécé sorrendben, külön-külön került sor, melyet a bizottsági ülésről készült jegyzőkönyv is alátámasztott. A Hatóság álláspontja szerint a szakértői bizottság által ellátott szakmai szempontú véleményező tevékenység jogszabályi felhatalmazáson alapult, és egyértelműen megjelölhető az általános adatvédelmi rendelet 6. cikk (1) bekezdés e) pontja az adatkezelés jogalapjaként. (NAIH-3429/2022)

III.10. Szabad véleménynyilvánítás - online nyilvánosság

A panaszos kifogásolta, hogy egy civil szervezet korrupciógyanús esetekkel foglalkozó nyilvános kiadványában szerepel. Álláspontja szerint a kiadvány egyrészt valótlan cikkeken alapul, másrészt az összegyűjtött információkat új kontextusba helyezve valótlan következtetéseket von le belőlük. Az adatkezelő az adatkezelés megkezdése előtt valamennyi érintettet tájékoztatta az adatkezelésről. A tájékoztatóban úgy fogalmazott, hogy az adatkezelés elsődleges jogalapja az általános adatvédelmi rendelet 6. cikk (1) bekezdés e) pontja, mivel a kérelmezett közhasznú alapítványként működik, célja – többek között – a korrupciós problémák feltérképezése, a nyilvánosság tájékoztatása, az átláthatóságra vonatkozó elvárások teljesülésének ellenőrzése és elősegítése, különös tekin-

tettel a közpénzek felhasználására. A kiadvány megjelentetése ezt a célt szolgálja, így közérdekű tevékenységet valósít meg. A kérelmezett másodlagosan, a Hatóság gyakorlatára tekintettel megjelölte az általános adatvédelmi rendelet 6. cikk (1) bekezdés f) pontját is, és ennek kapcsán érdekmérlegelést is végzett. A Hatóság elsősorban leszögezte, hogy az adatvédelmi felügyeleti hatóságok nem fognak eljárni és nem is járhatnak el a polgári bíróságok hatáskörébe tartozó ügyekben, ekképp a személyes adatok védelméhez való jog sem válhat az érintettek számára sértő, polgári jogi szempontból jogellenes(nek vélt) vélemények korlátozásának eszközévé. Ennek megfelelően a Hatóság a kérelmező valótlanosságra, becsületsértésre vonatkozó állításait nem vizsgálta és nem is vizsgálhatta. Ugyanakkor, az adatkezelő azzal, hogy két jogalapot jelölt meg ugyanazon adatkezelés tekintetében, megsértette az átláthatóság elvét. A Hatóság az adatkezelés jogalapjaként az adatkezelő jogos érdekét fogadta el azzal, hogy bár a kérelmezett a kérelmező körülményeinek értékelése és az érdekek összemérése során felületesen járt el, és nem tett meg mindent annak érdekében, hogy az adatkezeléssel, különösen a nyilvánossággal járó következményeket a kérelmező egyedi élethelyzetére vizsgálja, az eset összes körülményeire, valamint az adatkezelés céljára tekintettel az érdekmérlegeléssel kapcsolatban feltárt hiányosságok nem érték el a jogsérelem megállapíthatóságának szintjét. E tekintetben a Hatóság fokozottan figyelembe vette azt a tényt, hogy a kérelmezett civil szervezetként közhasznú tevékenységet folytat. A Hatóság továbbá megállapította az általános adatvédelmi rendelet 21. cikk (4) bekezdésének sérelmét, mivel a kérelmezett tájékoztatásában a tiltakozáshoz való jogot a többi érintetti joggal egy mondatban sorolja fel, mindössze annyit megemlítve, hogy az érintettnek joga van a tiltakozáshoz, pedig az általános adatvédelmi rendelet alapján az adatkezelőnek a tiltakozáshoz való joggal kapcsolatos tájékoztatást egyértelműen és minden más információtól elkülönítve kell megjelenítenie. (NAIH-1047/2022)

Egy másik ügyben a panaszos kifogásolta, hogy egy céginformációs honlapon az ő nevét viselő egyszemélyes ügyvédi irodájának adatlapjánál feltüntetett információk között negatív hiteleseményekre utaló adatok is szerepelnek. A Hatóságnak az eljárás során abban a kérdésben kellett döntenie, hogy az egyszemélyes ügyvédi irodára vonatkozó adatok az ügyvéd személyes adatának minősülnek-e. A Hatóság döntését arra alapozta, hogy egy jogi személy esetén – mint amilyen az ügyvédi iroda –, a jogi személy és a mögötte álló természetes személyek jól elhatárolhatóak, és bár a jogi személy nevében és érdekében szükségszerűen egy természetes személy jár el, ez nem teszi indokoltá azt,

hogy a jogi személlyel kapcsolatos jogi tényeket a magánszférába sorolandónak tekintsük. Kétségtelen, hogy egy egyszemélyes ügyvédi iroda esetén a természetes és jogi személy közötti kapcsolat jóval szorosabb, ugyanakkor ez esetben is egyértelműen elkülönült jogalanyiságról beszélünk, világosan elhatárolható, hogy mely jogok és kötelezettségek vonatkoznak az ügyvédi irodára, és melyek az ügyvédi iroda tagjára mint természetes személyre. A Hatóság hivatkozott továbbá az általános adatvédelmi rendelet (14) preambulumban bekezdésére, amely világosan kimondja, hogy a rendelet hatálya nem terjed ki olyan személyes adat-kezelésre, amely jogi személyekre vonatkozik. A Hatóság az előbbiekre tekintettel elutasította a kérelmező kérelmét. (NAIH-740/2022.)

III.11. Környezeti adatok nyilvánossága

A környezeti információk nyilvánosságát gyakran arra hivatkozva korlátozzák, hogy az *adatigénylő nem ügyfél az eljárásban*, ezért nem tekinthet be a megismerni kívánt közérdekű adatokba. A Hatóság következetesen megállapítja ezekben az ügyekben az Infotv. mint jogforrás elsődlegességét és arra figyelmeztet, hogy a közérdekű adatigényléseket helytelen gyakorlat betekintési kérelemnek minősíteni és ezáltal korlátozni a környezeti információk nyilvánosságát.

Egy panaszos egy fakivágási engedélyt és az engedélyre vonatkozó kérelmet igényelt egy önkormányzattól, mely azzal indokolta a kérelem elutasítását, hogy „a határozat személyes adatot tartalmazó egyedi közigazgatási ügy”, a bejelentő pedig nem teljesíti a harmadik személyként történő betekintés jogszabályi feltételeit. A Hatóság hivatkozott a Fővárosi Törvényszék P. 20.997/2019/8. sz. ítéletére, miszerint „az Ákr. 33. § (1)-(4) és (6) bekezdései iratbetekintést említenek, azonban az (5) bekezdése szerint a határozatot bárki korlátozás nélkül megismerheti”. A fakivágási engedélyt tartalmazó határozat környezeti információnak is minősül a nyilvánosság környezeti információkhoz való hozzáféréseinek rendjéről szóló 311/2005. (XII.25) Korm. rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 2. § c) pontja szerint, mint környezettel összefüggő, valamint a környezet és a környezeti elemek védelmére hozott intézkedés. A Hatóság felszólításának az önkormányzat eleget tett és megküldte a bejelentőnek az igényelt határozatot és kérelmet a személyes adatok kitarakása mellett. (NAIH-1948/2022)

A környezeti információk nyilvánossága terén is az egyik leggyakoribb elutasítási ok a döntések megalapozására való hivatkozás az Infotv. 27. § (5)-(6) bekezdései alapján. Általános probléma, hogy az adatgazdák a döntés meghozatalát követően is automatikusnak tartják a döntés megalapozását szolgáló adatok nyilvánosságának korlátozását, holott akkor már az adatok nyilvánossága a

főszabály. A Fertő tavi víztelep fejlesztése I. (1. eljárás) és a Fertő tavi víztelep fejlesztés II. (2. eljárás) tárgyú közbeszerzési eljárásokban a szerződéstervezetek egy nevesített Kft. kötelező igénybevételét írták elő a monitoring ellenőri feladatok ellátására. A bejelentő az illetékes turisztikai fejlesztő non-profit cégtől (a továbbiakban: Zrt.) kérte a Kft. kiválasztására és alkalmazására vonatkozó eljárás részleteit. A Zrt. álláspontja szerint a folyamatban lévő eljárások adatai döntés megalapozását szolgáló adatok és így nem ismerhetők meg a nyertes pályázó kiválasztásáig. Az adatigénylés időpontjában az 1. eljárás már lezárult, ezért a Zrt. helytelenül hivatkozott az Infotv. 27. § (5) bekezdésére. A 2. eljárás az adatigénylés időpontjában még folyamatban volt. A Hatóság ennek ellenére nem fogadta el a Zrt. hivatkozását az Infotv. 27. § (5) bekezdésére, mert „*döntésnek*” minősül a közbeszerzési dokumentáció tartalmának meghatározása is, így az is, hogy a dokumentáció részét képező szerződéstervezet monitoring ellenőrként a Kft.-t nevezte meg. A kiválasztására vonatkozó döntést megalapozó adatok, továbbá a közbeszerzési dokumentum – mivel a közbeszerzési eljárás megindításáról szóló döntés már megszületett és az eljárás megindításáról szóló hirdetményt közzétették – főszabály szerint nyilvánosak. A Zrt. nem fejtette ki, hogy pontosan mely jogszabály tiltja a közbeszerzési dokumentáció kiadását közérdekű adatigénylés esetén és a monitoring ellenőr kiválasztására vonatkozó adatok, valamint a közbeszerzési dokumentáció nyilvánossága az eljárás lezárását hogyan veszélyeztetné, azaz indoklása az általánosság szintjét nem haladta meg. Az Infotv. 30. § (5) bekezdése alapján elvégzendő érdekmérlegelésnél a Hatóság álláspontja szerint különös jelentősége van annak, hogy a monitoring ellenőr kiválasztására vonatkozó adatok környezeti információnak minősülnek a 311/2005. (XII.25) Korm. rendelet 2. § c) pontja alapján. A monitoring ellenőr meghatározása pedig egy olyan terület védelmére szolgált, amely a világörökség része, védett természeti terület, része a Natura 2000 hálózatnak, különleges madárvédelmi és kiemelt jelentőségű természet megőrzési terület, így a kiválasztásra vonatkozó adatok nyilvánosságához kiemelten fontos közérdek fűződik. (NAIH-4719/2022)

Egy civil szervezet az Országos Vízügyi Főigazgatósághoz (továbbiakban: OVF) nyújtott be adatigénylést a Fertő tavi víztelephez kapcsolódóan. Az adatigény tárgyja a regionális vízügyi igazgatóság arra vonatkozó nyilatkozatát tartalmazó levele volt, hogy a kivitelező által tervezett végleges állapot a szakfeladatok ellátását lehetővé teszi a parti sávban. Az OVF álláspontja szerint, amennyiben minden belső levelezése során azt kellene vélelmeznie, hogy az valószínűleg harmadik személy tudomására juthat, akkor a kommunikáció során bizonyos adatok, tények és állásfoglalások továbbíthatósága megszűnne, amely jelentősen akadályozná, illetve ellehetetlenítené a közigazgatási szervek tevékeny-

ségét. A Hatóság nem vonja kétségbe a közigazgatási szervek közötti belső kommunikáció nyilvánosságának korlátozásához fűződő közérdeket. Azonban az a tény, hogy a szerv döntése megszületett-e vagy sem, alapvető jelentőségű a nyilvánosság korlátozásában. Az Infotv. 27. § (6) bekezdése alapján azt kell vélelmezniük, hogy akár belső levelezésük is nyilvános lehet, amennyiben nem tudják alátámasztani, hogy miért vélik úgy, hogy belső levelezésük a szerv törvényes működési rendjét vagy feladat- és hatáskörének illetéktelen külső befolyástól mentes ellátását veszélyeztetné. A további jövőbeli döntéseket is pontosan meg kell határozni és azoknak belátható időn belül kell megszületniük, a Hatóság ezért nem fogadta el az OVF azon hivatkozását, hogy a kért levél „*valamennyi további állampolgári megkeresésre történő válaszadás megalapozását szolgáló iratnak minősül*”. (NAIH-3894/2022)

Egy másik bejelentés azt kifogásolta, hogy egy cég által a felszín alatti vizek vizsgálatának, illetőleg a cég egyik telephelyén lévő monitoring kutak vizsgálatának a Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság (a továbbiakban: Igazgatóság) számára benyújtott jegyzőkönyveit, vizsgálati adatait, továbbá a telephelyére vonatkozóan az Igazgatóság hatósági vizsgálatainak dokumentumait nem adták ki részére. Az Igazgatóság tájékoztatása szerint az OKIR rendszerbe feltöltötték a kért adatokat. A bejelentőhöz hasonlóan a Hatóság is azt tapasztalta, hogy az adatok lekérdezésére nincs lehetőség, mivel az adatbázis „*fejlesztés alatt állt*”. Az Igazgatóság továbbá kifejtette, hogy az OKIR rendszerbe feltöltött adatok tekintetében az Infotv. 3. § 9. pontja szerinti adatkezelő nem az Igazgatóság, ezért abból adatok továbbítására nincs lehetősége. A felszín alatti monitoringgal kapcsolatos eredmények a Rendelet 2. § a) pontja szerint környezeti információnak minősülnek. Az Infotv. nem támasztja az adatigénylések teljesítésének feltételül, hogy a közfeladatot ellátó szerv határozza meg a kért adatok adatkezelésének célját. Továbbá a környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló, Aarhusban, 1998. június 25-én elfogadott Egyezmény (kihirdette a 2001. évi LXXXI. törvény) sem köti a környezeti információk kiadását az Infotv. 3. § 9. pontjában meghatározottakkal azonos tartalmú feltételhez. Az Igazgatóság számos monitoring dokumentumot küldött meg a Hatóság részére, ezek az adatok tehát az Igazgatóság kezelésében voltak és nyilvánvalóan tevékenységével összefüggésben keletkeztek, tehát ki kell azokat adni az adatigénylő részére a védendő adatok kitakarása mellett, tekintettel arra, hogy a megjelölt nyilvános forrásból nem elérhetőek. Az adatokról szóló tájékoztatás nem helyettesíti az adatok kiadását. A kért szakhatósági állásfoglalások nyilvánosságával kapcsolatban a Hatóság kifejtette, hogy a környezeti információk általában objektív adatok, tények, amelyek esetén – külö-

nösen a döntések megszületését követően – erősen megkérdőjelezhető, hogy nyilvánosságuk meghiúsítaná a döntések hatékony végrehajtását vagy ellehetlenítenék az illetéktelen befolyástól mentes, független, hatékony köztisztviselői munkát. Az Igazgatóságnak el kellett volna végeznie az Infotv. 30. § (5) bekezdésében előírt érdemérlelési tesztet és annak szempontjait, eredményét be kellett volna mutatnia a Hatóság felé. A Hatóság felszólította az Igazgatóságot, hogy a bejelentőnek küldje meg a monitoring eredményeket, valamint az igényelt jegyzőkönyveket és szakhatósági állásfoglalásokat. A vizsgálatot azonban a Hatóság megszüntette, mert időközben kiderült, hogy bírósági eljárást is indított a bejelentő. (NAIH-252/2022)

Az előzetes környezeti vizsgálat célja, hogy a környezetvédelmi hatóság megállapítsa, hogy a tervezett tevékenység megvalósításából származhatnak-e jelentős környezeti hatások, és ennek megfelelően további előírásokról vagy annak megállapításáról dönt, hogy a megvalósításra engedély nem adható. Az eljárás dokumentumaihoz való hozzáférés tehát különösen fontos, azért, hogy lakosság megítélhesse, hogy a tervezett tevékenység milyen hatással lesz életkörülményeire.

A bejelentő egy céghez egy olyan beruházás részleteire vonatkozó adatigénylést nyújtott be, amely a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezet-használati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 3. § (1) a) pontja alapján előzetes vizsgálat-köteles tevékenység. Az előzetes vizsgálati dokumentáció a 311/2005. (XII.25) Korm. rendelet 2. § c) pontja alapján – környezeti információkat tartalmaz. A Korm. rendelet 4. számú mellékletének 3. pontja alapján a környezethasználó szerint üzleti titkot képező adatot, így megjelölve, elkülönítve kell ismertetni az előzetes vizsgálati dokumentációban. A Hatóság megállapította, hogy amennyiben a cég nem élt ezzel a lehetőséggel, akkor az adatigénylő részére is a teljes terjedelmű dokumentumot kellett volna kiadnia. Ráadásul a GINOP 7.1.2 -15 kódszámú felhívás alapján benyújtott és támogatott pályázat finanszírozta a beruházást, a Hatóság ezért – sikerrel – felszólította a céget, hogy adja ki a közpénzfelhasználással megvalósított beruházásra vonatkozó, üzleti titoknak nem minősülő adatokat és az olyan üzleti titoknak minősülő adatokat, amelyek nyilvánossága nem okozná az üzleti tevékenység aránytalan sérelmét, továbbá az előzetes vizsgálati dokumentációt. (NAIH-2564/2022)

Egy másik előzetes vizsgálati eljáráshoz kapcsolódó bejelentésben egy önkormányzat és egy kormányhivatal közzétételi gyakorlatát kifogásolták egy kerékpárútra vonatkozó előzetes vizsgálati eljárásban. A Korm. rendelet 3. §

(2) bekezdésében foglalt kötelezettség szerint az előzetes vizsgálati eljárásban a környezetvédelmi hatóság a kérelmet és mellékleteit elektronikus úton közzéteszi. A 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 3. § (3) bekezdése előírja a környezetvédelmi hatóság közleményében az ügyintéző nevének és hivatali elérhetőségének közzétételét. A környezetvédelmi hatóság közleménye arra vonatkozó tájékoztatást is tartalmazott, hogy az illetékes jegyző az érintettek számára ügyfélfogadási időben biztosítja nyilatkozattételi, valamint iratbetekintési jogaik gyakorlásának lehetőségét és kérés esetén részletes felvilágosítást ad. A Korm. rendelet 3. § (4) bekezdése a környezetvédelmi hatóság közleményének teljes terjedelmű közzétételét írja elő, aminek az önkormányzat nem tett eleget, ezáltal megsértette a bejelentő közérdekű adatok megismeréséhez fűződő jogát és e jog sérelmét okozta azáltal is, hogy általános közzétételi listájának II.10. pontjában sem tette közzé a közleményt. A bejelentő így nem értesülhetett többek között sem a sikertelen elektronikus hozzáférés alternatívájaként szolgáló személyes betekintés lehetőségéről, sem pedig azon ügyintézők elérhetőségéről, akiktől segítséget tudott volna kérni a dokumentumok letöltéséhez. (NAIH-7524/2022)

III.12. Közoktatás, köznevelés, felsőoktatás

Számos, a Tankerületi Központokhoz címzett adatigénylés vizsgálata volt napirenden, melyek összefüggésben állnak az oktatással kapcsolatos társadalmi problémákkal és vitákkal. Ezek közül is a legjelentősebb ügy a Pedagógus Szakszervezet (továbbiakban: PSZ) panaszja volt a Magyar Államkincstárhoz (MÁK), a 60 Tankerületi Központoz valamint a 40 Szakképzési Centrumhoz benyújtott közérdekű adatigénylés – 2021. január 1. és június 30. között hány köznevelésben és szakképzésben dolgozó kolléga volt táppénzen, összesen hány napot voltak távol, mennyi munkaviszony szűnt meg, illetve ebből hány fő vonult nyugdíjba, hunyt el? – megtagadása miatt. A megkeresett szervek 90 nap elteltével az adatigénylést elutasító válaszelevelükben arra hivatkoztak, hogy az adatokat a kért formában nem kezelik, ezek előállítására nem kötelezhetőek, hivatkoztak továbbá az Alkotmánybíróság 13/2019. (IV. 8.) AB határozatára, amely kimondta, hogy „az adatkezelő nem köteles adatgyűjtésre, illetve az általa kezelt adatok összevetése útján új, minőségileg más adat, adatsor előállítására. Az adatigénylő továbbá nem formálhat jogot arra, hogy helyette más végezze el az egyébként hozzáférhető adatok leválogatását.” A Hatóság vizsgálata során megállapította, hogy a bejelentő által igényelt adatok jelentős részét a szervek kezelik és a hivatkozott AB határozat nem alkalmazható elutasítási indokként, mert az adatokat nem a táppénzlapok és a halotti anyakönyvi kivonatok, valamint egyéb iratok egyesével történő fizikai felkutatásával lehet előállítani, azok

elektronikusan rendelkezésre állnak, és egyszerű informatikai művelettel kinyerhetőek a munkáltató által kezelt adatbázisokból, bérszámfejtő programokból. Ráadásul a MÁK korábbi időszakban már szolgáltatotta a bejelentő részére a vizsgálati kérelemben megjelölt adatkört, holott a jogszabályi környezet azóta nem változott.

A Hatóság számos megkeresést és intézkedést, felszólítást intézett az ügyben a Klebelsberg Központ (KK), a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Hivatalhoz, a MÁK-hoz, az Emberi Erőforrások Minisztériumához, a Belügyminisztériumhoz, a Kulturális és Innovációs Minisztériumhoz, az Oktatási Hivatalhoz, valamint Magyarország valamennyi Tankerületi Központjához és Szakképzési Centrumához. A Belügyminisztérium válaszelevelében részletesen taglalta, hogy a tankerület mint munkáltató kezeli a pedagógusok személyi juttatásaival kapcsolatos adatokat, a táppénz adatok vonatkozásában a tankerület, mint munkáltató rögzíti a közalkalmazottak távollétadatait (pl. a keresőképtelenség tényét és időszakát) a központosított illetmény-számfejtési rendszerben (KIRA), illetve továbbítja a keresőképtelenséggel kapcsolatos orvosi dokumentumokat a MÁK részére.

A keresőképtelenség konkrét okát a tankerület nem tartja nyilván – jogszabályi felhatalmazás hiányában. Így, arra vonatkozóan, hogy hány foglalkoztatott volt vírusfertőzés következtében betegszabadságon vagy táppénzen, a munkáltató nem rendelkezik nyilvántartott adattal. A tankerületek által kezelt adatok matematikai és informatikai művelettel előállíthatók. A megjelölt adatköröket a tankerület személyügyekért felelős szervezeti egysége kezeli, az ott dolgozó foglalkoztatottak átlagos létszáma 5-6 fő központonként. Az adatok tankerület által történő előállítását a KIRA-ból és a KRÉTA adminisztrációs rendszer SAP HR Modulból történő lekérdezésekkel és Excel táblázatokban történő rendszerezéssel lehetséges. Vagyis az adatigénylő által megismerni kívánt adatok – annak kivételével, hogy a táppénz oka koronavírus fertőzés volt-e – létező, rögzített és ténylegesen a tankerületek kezelésében lévő adatok, amelyek elektronikus lekérdezéssel kinyerhetőek a tankerületek adatbázisaiból. Jelen ügyben az adatok meghatározott szempontok szerinti lekérdezésére és táblázatba rendezésére vonatkozó igénynek a tankerület kötelesek eleget tenni, mind az Alaptörvény, mind az Infotv., mind az Alkotmánybíróság vonatkozó határozata alapján. A tankerületi központok, valamint a szakképzési centrumok végül eleget tettek a Hatóság felszólításának, és kiadták a bejelentő részére az igényelt közérdekű adatokat. (NAIH-235/2022, NAIH-237/2022, NAIH-3649/2022)

A másik jelentős vizsgálati ügyben a bejelentő országgyűlési képviselő azt kifogásolta, hogy a tankerületi központokhoz valamint a Klebelsberg Központ (KK) benyújtott közérdekű adatigénylést – átfogó kérdéssor a kifizetett motivációs elismerések és ünnepi jutalmak vonatkozásában – 90 nap elteltével megtagadták a 13/2019. (IV. 8.) AB határozatára, valamint az Infotv. 30. § (2) bekezdésére hivatkozva. Megjegyzendő, hogy e jogszabályhely csak akkor alkalmazható, ha a közfeladatot ellátó szerv pontos link megküldésével teljesíti az adatigénylést. A tankerületek által megadott webhelyek azonban nem voltak pontosak, és nem tartalmazták az igényelt információt. A Hatóság felszólítására végül kiadásra kerültek a kért adatok. (NAIH-6111/2022)

Egy másik ügycsoportban szintén egy országgyűlési képviselő fordult a Hatósághoz az Emberi Erőforrások Minisztériuma (EMMI) elutasító válasza miatt. A bejelentő azt szeretne volna megtudni, hogy a pedagógus munkakör betöltéséhez szükséges végzettséget és szakképzettséget biztosító képzést megkezdő, valamint sikeresen befejező hallgatók száma, továbbá a pedagógus pályára újonnan belépők száma mennyi volt a 2020/2021-es, illetve a 2021/2022-es nevelési évre/tanévre vonatkozóan óvodai/iskolai bontásban. Az EMMI az első két kérdés vonatkozásában úgy nyilatkozott, hogy hatáskör hiányában az adatokkal nem rendelkezik, a harmadik kérdés vonatkozásában pedig az Alkotmánybíróság 13/2019. (IV. 8.) AB határozatára hivatkozott. A bejelentő által igényelt adatok nyilvános közérdekű adatok, amelyeket a bejelentő 2019. júliusában a 2010-2019-ig terjedő időszak vonatkozásában 9 évre visszamenőleg már megkapott az EMMI-től. A vizsgálat során a Hatóság megállapította, hogy a bejelentőt nem tájékoztatták sem arról, hogy mely közfeladatot ellátó szerv kezelésében vannak az igényelt adatok, sem pedig arról, hogy a 3. kérdés vonatkozásában októbertől állnak rendelkezésre az adatok. A bejelentő továbbá nem az egyes óvodák és iskolák vonatkozásában kért adatszolgáltatást, hanem az óvodapedagógusok és az iskolapedagógusok vonatkozásában, tehát az említett két év vonatkozásában két-két adatot igényelt, így a fentiek alapján a Hatóság felszólította az EMMI-t, hogy az adatigénylő részére haladéktalanul, térítésmentesen küldje meg az utóbbi adatokat. Az adatigénylés 1-2. pontjában szereplő adatok pedig az Innovációs és Technológiai Minisztériumtól (továbbiakban: ITM) kérhetőek, melyet a bejelentő meg is tett, és az ITM-hez, illetve az Oktatási Hivatalhoz fordult.

Az ITM válaszelevelében kifejtette, hogy álláspontjuk szerint az EMMI nem arról tájékoztatta a Hatóságot, hogy ki minősül adatkezelőnek a kért adatok tekintetében, hanem azt jelezte, hogy a felsőoktatási és a szakképzési terület mint szakterület már az ITM feladat- és hatáskörébe tartozik. Így továbbra is arról

tájékoztatott a bejelentőt, hogy az általa kért adatok tekintetében az ITM nem minősül az Infotv. 3. § 9. pontja szerinti adatkezelőnek. A Hatóság ezt követően felszólította az ITM-et valamint az EMMI-t, hogy folytassanak le vizsgálatot a bejelentő által megismerni kívánt közérdekű adatok holléte vonatkozásában, valamint tájékoztatást kért arra vonatkozóan, hogy az említett két minisztérium kezelésében vannak-e az igényelt adatok, az EMMI-től mely szervhez továbbították még a bejelentő által igényelt adatokat, hova fordulhat az adatigénylő a kért adatok kiadásával kapcsolatban. Tájékoztatta a Hatóság továbbá a minisztériumokat, hogy az Infotv. 3. § 9. pontja szerinti adatkezelői minőség kizárólag a személyes adatok kezelése vonatkozásában értelmezhető, azonban jelen ügy kapcsán nem személyes adatok megismerhetőségéről van szó. Az EMMI válaszelevelében arról tájékoztatta a Hatóságot, hogy a kért adatok tekintetében az Oktatási Hivatal (a továbbiakban: OH) rendelkezik feladat- és hatáskörrel. Az OH ugyanakkor az 13/2019. (IV. 8.) AB határozatra hivatkozott, valamint előadta, hogy a bejelentő által kért adatokat jelentős munkaerő-ráfordítás alapján sem tudja előállítani, ezért az adatok kiadásával kapcsolatos álláspontját nem változtatja meg. Az ITM arról tájékoztatta a Hatóságot, hogy a kért adatok a felsőoktatási információs rendszerből (a továbbiakban: FIR) szűrhetők le, a FIR működésért az OH felelős, aki biztosítja a FIR-ben kezelt közérdekű és közérdekből nyilvános adatok nyilvánosságát. A Hatóság a fentiek alapján megállapította, hogy a megismerni kívánt nyilvános közérdekű adatok az OH kezelésében vannak, az adatok elektronikusan rendelkezésre állnak, és egyszerű informatikai művelettel előállíthatóak. A fentiek alapján a Hatóság felszólította az OH-t, hogy a bejelentő részére haladéktalanul küldje meg a FIR-ben kezelt, megismerni kívánt nyilvános közérdekű adatokat. Az OH elnöke a Hatóság felszólítására kiadta az adatigénylőnek az általa kért és az OH-ban 2022. március 11-én rendelkezésre álló adatokat. (NAIH-7637/2021, NAIH-552/2022)

Számos kifogás érkezett idén is gyermekek személyes adatainak jogszerűtlen – Facebookon, honlapokon történő – közzététele miatt, elsősorban bölcsődék, óvodák, babaklubok vonatkozásában. A Hatóság minden esetben írásban tájékoztatást kért az intézményektől az adatkezelés céljáról és jogalapjáról, valamint kérte, hogy amennyiben a személyes adatok kezeléséhez nem rendelkeznek az általános adatvédelmi rendelet szerinti megfelelő joggal, úgy távolítsák el a személyes adatokat (jelen esetben fényképeket) tartalmazó bejegyzéseket, és a jövőben figyeljenek az adatvédelmi beállításokra, különösképpen a személyes adatokat is tartalmazó bejegyzések láthatóságát illetően. Felszólította továbbá az intézményeket, hogy a gyermekük arcképmása beazonosítható módon történő nyilvános közzétételéhez hozzá nem járuló szülők esetében a gyermekükről

korábban nyilvánosan közzétett kép- és videó felvételeket távolítsák el közösségi oldalairól. (NAIH-2885/2022, NAIH-6053/2022).

A Szegedi Tudományegyetem hallgatói azzal a bejelentéssel fordultak a Hatósághoz, hogy a Hallgatói Önkormányzat (EHÖK) nem válaszolt négy alkalommal benyújtott adatigénylésükre sem, melyben kifogásolták, hogy nem érhetőek el az EHÖK és a karok hallgatói önkormányzatának költései az EHÖK internetes oldalán. A Hatóság megállapította a jogsértést és három ízben is felszólította az EHÖK-öt, hogy a bejelentők részére haladéktalanul küldje meg a megismerni kívánt közérdekű adatokat az általuk kívánt formában, illetve módon vagy az adatigénylés teljesíthető oly módon is, hogy az adatokat az EHÖK honlapján közzéteszik, és az adatigénylők részére az azokra mutató konkrét URL címeket elküldik részükre. Az EHÖK új elnöke végül arról tájékoztatta a Hatóságot, hogy eleget tett a bejelentők adatigénylésének. Mindazonáltal a Hatóság felhívta az EHÖK figyelmét arra, hogy mint közfeladatot ellátó szerv, az EHÖK köteles elektronikus közzétételi kötelezettségének az Infotv. IV. fejezete szerinti rendben eleget tenni és az Infotv. 1. melléklet szerinti általános közzétételi lista szerint közérdekű adatait honlapján közzétenni. (NAIH-3263/2022.)

Egy szülői fórum konzultációs beadvánnyal fordult a Hatósághoz, amelyben arról érdeklődött, hogy a gyermeket oktató, nevelő pedagógus végzettségére, valamint az iskolai helyettesítésre, a helyettesítő pedagógus végzettségére vonatkozó adatok megismerhetők-e. A szülők által igényelt adatok olyan, közérdekből nyilvános adatok, amelyek megismerhetőségét az Infotv. 26. § (2) bekezdése biztosítja, továbbá a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet alapján a pedagógusok végzettségére, szakképzettségére vonatkozó adatokat a nevelési-oktatási intézmények honlapján is közzé kell tenni. (NAIH-6482/2022).

III.13. Minősített adatok és titokfelügyeleti hatósági eljárás

Egy közérdekű adat kiadása iránt indított per folyamán a Fővárosi Törvényszék a Hatóság titokfelügyeleti hatósági eljárását kezdeményezte, tekintettel arra, hogy az adatkezelő (a Fővárosi Törvényszék előtt folyamatban lévő per alperese) egy közérdekű adatigénylés teljesítését arra hivatkozással tagadta meg, hogy az igényelt adatok minősített adatok.

A Hatóság megállapította, hogy a Fővárosi Törvényszék által kezdeményezett titokfelügyeleti hatósági eljárás lefolytatása tulajdonképpen lehetetlen célra irányul, hiszen a per tárgya szerinti adatok vonatkozásában nem állnak fenn a titok-

felügyeleti hatósági eljárás lefolytatásának feltételei. Az adatkezelő a Hatóság felhívására nem tudta megjelölni, hogy a keresetlevélben feltüntetett, kiadni kért információk közül melyek minősített adatok. Ezzel kapcsolatban mindössze arról tájékoztatta a Hatóságot, hogy azon iratok, melyek felhasználásával az igényelt adatokat elő tudná állítani – a minősített adat kezelésének rendjéről szóló 90/2010. (III.26.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 43. § (3) bekezdése szerint vezetett iktatókönyvek – megismételt minősítéssel vannak ellátva. Az adatkezelő álláspontja szerint az iktatókönyvek csak ügyirat kezelési segédletként szolgálnak, azokból a felperes által kiadni kért adatok nem állíthatók elő.

A Fővárosi Törvényszék megküldte a Hatóság számára az alperes által vezetett iktatókönyvek kivonatait (azokat az oldalakat nem, amelyek tartalmazhatnak minősített adatot). A Hatóság az iktatókönyvek megküldött kivonatait áttekintette, összevetette a per tárgyát képező adatokkal és fenntartotta korábbi álláspontját, mely szerint a keresetlevélben felsorolt adatigénylések nem az iktatókönyvben feltüntetett iratokban szereplő konkrét információkra vonatkoznak, hanem azokat érintő, de általános ismeretek tényére irányulnak. Ezek az adatok nem egyeznek meg azon iratokban szereplő minősített adatokkal, mely iratokra vonatkozó esetleges információt a megismételt minősítési jelölésű iktatókönyv tartalmazhat.

A Korm. rendelet 45. § (2) bekezdése alapján, amennyiben az iktatókönyvből a kezelt minősített adatok tartalmára vonatkozóan valamilyen érdemi információ levonható, a kezelt adatoknak megfelelő, legmagasabb minősítési szintet tartalmazó minősítési jelölést kell megismételni az iktatókönyv borítóján. A Hatóság a megküldött iktatókönyvek vizsgálata során megállapította, hogy az iktatókönyvek borítóját a hivatkozott jogszabály szerint megismételt minősítési jelöléssel látták el, azonban a megküldött iktatókönyv kivonatokban rögzített adatok nem utalnak azon iratokban rögzített minősített adatokra, melyeket az iktatókönyvek tanúsága szerint az alperes kezel. Azok olyan jellegű adatok, melyek a titkos ügyiratkezelés során általános jelleggel alkalmazandóak, az iktatott iratok azonosítására, küldő szervre, az irat érkezésére, iktatására vonatkozó információk. Azokból nem vonható le következtetés az iktatókönyvben feltüntetett iratokban szereplő minősített adattartalomra.

A titokfelügyeleti hatósági eljárás megindításának és lefolytatásának feltételei tehát nem álltak fenn tekintettel arra, hogy a keresetlevélben megjelölt, közérdekű adatként igényelt információk minősített voltát az adatkezelő (alperes) még

formálisan sem támasztotta alá, mert az általa megküldött megismételt minősítési jelöléssel ellátott iratokban nem szerepelnek a per tárgyát képező adatok.

Az Infotv. 62. § (4) bekezdése alapján a titokfelügyeleti hatósági eljárásban ügyfél a minősítő. Ezért a titokfelügyeleti hatósági eljárás előkérdéseként a Hatóság azt is tisztázni kívánta, hogy a Fővárosi Törvényszéken folytatott per tárgya szerinti adatokat ki minősítette és mi azok minősítési jelölése. Megállapítást nyert, hogy az iktatókönyveknek a Mavtv. 7. § szerinti megismételt minősítési jelölésén szereplő minősítők a per tárgyatól eltérő adatokat minősítettek, ezért nem válhatnak a Fővárosi Törvényszék előtt folyamatban lévő per tárgya szerinti adatokat minősítő személyként a titokfelügyeleti hatósági eljárás ügyfelévé. A hatályos jogi szabályozás ugyanakkor nem teszi lehetővé, hogy a Hatóság a megismételt minősítés alkalmazásának jogszerűségét a megismételt minősítési jelölést alkalmazó adatkezelőnél úgy vizsgálja a titokfelügyeleti hatósági eljárás keretében, hogy az adatkezelőt vagy annak képviselőjét ügyfélként bevonja az eljárásba, hiszen a titokfelügyeleti hatósági eljárásban ügyfél kizárólag a minősítő lehet.

A Hatóság továbbra is hangsúlyozni kívánja a minősítéssel és a közérdekű adatigénylések teljesítésével kapcsolatban az alábbiakat:

Míg az Alaptörvény a személyes adatot védi, addig a közérdekű adatok esetében a hozzáférést és terjesztést kívánja biztosítani, amely a közügyekben, közeletben történő részvétel előfeltétele. Mindezt az Alkotmánybíróság is megerősítette, amikor kimondta, hogy a közérdekű információkhoz való szabad hozzáférés lehetővé teszi a választott népképviselői testületek, a végrehajtó hatalom, a közigazgatás jogszerűségének és hatékonyságának ellenőrzését, serkenti azok demokratikus működését. A közügyek bonyolultsága miatt a közhatalmi döntéshozatalra, az ügyek intézésére gyakorolt állampolgári ellenőrzés és befolyás csak akkor lehet hatékony, ha az illetékes szervek felfedik a szükséges információkat. [32/1992. (V. 29.) AB határozat]

Az adatok minősítése az információszabadság legsúlyosabb korlátozásaként jelenik meg. Amikor valamely információval kapcsolatban arra hivatkoznak, hogy az minősített adat, figyelemmel kell lenni a következőkre:

A minősített adat megjelölése, pontos meghatározása azért lényeges, mert a minősített adatok védelmének szabályai az adatelvre és nem iratelvre épülnek. A 29/2014. (IX. 30.) AB határozat indokolásának [49] bekezdése a következőképp fejtette ki ezt:

„A korlátozás terjedelmét tekintve továbbá figyelemmel kell lenni arra, hogy az információk visszatartása nem vonatkozhat általában a dokumentumokra, ezért nem fogadható el alkotmányosan az olyan szabályozás, amely az iratokat nem tartalmuk szerint zárja el a nyilvánosság elől [vö. 32/1992. (V. 29.) AB határozat, ABH 1992, 182, 184.]. „A közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez való jog érvényesülése érdekében nem tekinthető az Alaptörvénnyel összhangban állónak az olyan korlátozás, amely egy adatot vagy egy egész dokumentumot végérvényesen elvon a nyilvánosság elől, illetve amely egy dokumentumot annak tartalmától függetlenül, teljes egészében nyilvánosságkorlátozás alá helyez.” {21/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [46]}. „Nem egyeztethető össze az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésével továbbá akkor sem, nem tekinthető ugyanis feltétlenül szükségesnek a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez való jog korlátozása, ha adott esetben a nyilvánosságkorlátozás okára hivatkozva a közérdekű adatok tágabb körének a megismerését tiltják meg, mint amit az adott korlátozási indok szükségessé tenne. Ez állapítható meg különösen akkor, ha egy adott dokumentumban szereplő összes közérdekű adat megismerését pusztán arra hivatkozással tagadják meg, hogy a dokumentum egy része nyilvánosságkorlátozás alá esik [...]” {21/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [60]}.”

Az Alkotmánybíróság 13/2019. (IV. 8.) AB határozatában kifejtettek és a Hatóság álláspontja szerint a közérdekű adatigény nem tagadható meg annak okán, hogy a kért adat közvetlenül vagy elektronikus lekérdezés útján nem áll rendelkezésre. Lehetséges, hogy az adatot ki kell keresni, meghatározott szempontok szerint leválogatni, rendszerezni szükséges. Új adatok beszerzésére, gyűjtésére ugyan az adatkezelő nem köteles, valamint minőségileg új adat, továbbá az adatok magyarázatának előállítására sem. Az adatkezelő arra sem hivatkozhat, hogy az igényelt információ hozzáférhetővé tétele olyan többletmunkával jár, mely időigényt és többletköltséget eredményez. Ilyen elutasítási okot az Infotv. nem tartalmaz. (NAIH-3055/2022)

III.14. Nagy érdeklődést kiváltó egyéb ügyek

Egy adatigénylőtől több bejelentés érkezett a Hatósághoz a 2021. évi „Őszi Hacacaré” elnevezésű, 228 állomásos országos koncert- és rendezvénysorozattal (ingyenes koncertek, közösségi megmozdulások, családi programok, falunapok és kézműves foglalkozások) összefüggésben. A panaszos az Antenna Hungária Zrt.-től, a Visit Hungary Zrt.-től, a Magyar Turisztikai Ügynökségtől, valamint több alvállalkozótól eredménytelenül kérte a koncertsorozat lebonyolítására vonatkozó szerződések és egyéb dokumentumok teljes körű megküldését.

A felhasznált közpénz összegének nagyságát tekintve (közel 5 milliárd forint) érthető, hogy a koncertsorozat kapcsán keletkezett iratok, szerződések jelentős közérdeklődésre tartanak számot. A vizsgálat során megállapított tényállás szerint a Nemzeti Kommunikációs Hivatal közbeszerzési eljárást indított rendezvényszervezési szolgáltatások ellátása céljából, melynek nyertes ajánlattevője, az Antenna Hungária Zrt., vállalkozási keretszerződést kötött a Visit Hungary Zrt.-vel. Az ügcsoport további két szereplője is megállapodott az Antenna Hungária Zrt.-vel a koncertsorozat lebonyolításához szükséges szolgáltatások teljesítéséről. Felszólítást követően egyes társaságok a szerződéseket megküldték a bejelentőnek – kitarva az álláspontjuk szerint védendő adatokat, – de a Hatóság nem tudta elfogadni elutasítási okként azt, hogy az ügyben érintett gazdasági társaságok nem közfeladatot ellátó szervek és így az Infotv. hatálya nem terjed ki rájuk. Az Antenna Hungária Zrt. az adatigénylés benyújtásának időpontjában állami tulajdonban állt, ennek következtében köteles a kért adatok kiadására. Ugyanakkor az Infotv. 27. § (3a) bekezdése értelmében a vele üzleti kapcsolatban álló társaságokra is vonatkozik ez az adatszolgáltatási kötelezettség. A Kúria Pfv.20.904/2021/5. számú ítélete és a Fővárosi Ítéltábla Pf.20.031/2019/5. számú döntése alapján foglalt állást a Hatóság amellet, hogy az állami tulajdonú gazdasági társaság az Infotv. fenti rendelkezését tekintve az államháztartás alrendszerébe tartozik, ezáltal a vele üzleti kapcsolatban állóknak biztosítani kell a közpénzfelhasználás átláthatóságát. Egyes gazdasági társaságok több alkalommal hivatkoztak az üzleti titok védelmére (például a céget képviselő személy neve, vállalkozói díj, előleg, kötbér esetében), mely alapján megtagadták a szerződések és kapcsolódó iratok kiadását vagy a dokumentumokból kitarartak közérdekű adatokat. A Hatóság a társaságoknak küldött felszólításában kiemelte, hogy az Infotv. 27. § (3) bekezdése alapján csak akkor korlátozható a dokumentumok adatainak (üzleti titoknak) a megismerhetősége, ha az a közérdekű adatok kiadását nem akadályozza. Ennek helyes értelmezésére a Hatóság által közzétett, a közérdekű adatok megismerésének korlátairól szóló tájékoztatója is felhívja a figyelmet. Üzleti titok tárgya nem lehet a szerződéses összeg és nem lehet kitararni a cég képviseletében aláíró személy nevét sem, mivel az nem védendő személyes adat, hanem közérdekből nyilvános adatnak minősül. Két társaság egy honlapra mutató link megküldésével vélte teljesítettnek az adatigénylést, azonban a honlapon csak bizonyos szerződéses adatok voltak kilistázva. A listában szereplő adatokkal ugyan a közzétételi kötelezettségnek részben eleget tett, de ez az adatigénylésre válaszként nem volt elfogadható. A vizsgálat eredményeképpen a Hatóság felszólította a társaságokat arra, hogy a közérdekű és közérdekből nyilvános adatok kitararása nélkül teljesítsék az adatigénylést, ugyanakkor a Magyar Turisztikai Ügynökséggel

szemben a vizsgálatot megszüntette. (NAIH-998/2022, NAIH-7707/2021, NAIH-7368/2021, NAIH-7367/2021, NAIH-7363/2021)

III.15. Nemzetközi ügyek

Az Európa Tanács közérdekű adatot tartalmazó iratokhoz való hozzáférésről szóló Egyezménye (CETS No.205., Magyarországon kihirdetette a 2009. évi CXXXI. törvény) 2020. december 1-én lépett hatályba. A 10 fős független szakértői csoport, melynek feladata az Egyezmény végrehajtásának monitorozása (és amelynek egyik szakértő tagja a NAIH elnöke) azonban első alkalommal csak 2022. november 17-én *ülésezett* Strasbourgban, mely ülésen elsősorban a szakértői csoport eljárására vonatkozó szabályokat vitatták meg.

Az Információs Biztosok 13. Nemzetközi Konferenciája (ICIC) 2023-ban Pueblában (Mexikó) került megszervezésre „Hozzáférés az információkhoz, részvétel, és integráció a digitális korban” címmel. A közösen elfogadott nyilatkozat legfontosabb üzenete a felügyeleti hatóságok autonómiájának, függetlenségének és sérthetlenségének közös védelme.³⁵

Szintén fontos nyilatkozatot bocsátott ki az UNESCO az információs szabadság nemzetközi napja alkalmából szervezett konferencián „Taskenti Nyilatkozat” címmel, mely felhívja az összes kormányzati és kormányzaton kívüli szereplőt, hogy teremtsen meg és működtessen azt a jogi, politikai és intézményi környezetet, mely a nemzetközi sztenderdeknek megfelelően biztosítja az információs szabadsághoz való jog gyakorlását.³⁶

III.16. A NAIH információs szabadság projektje

2022 végén lezárult az a hosszú távú kutatási projekt, mely az elmúlt években meghatározta a NAIH információs szabadság szakértőinek tevékenységét a napi munka mellett. Általános összegzésként elmondható, hogy az információs szabadság hazai érvényesülése meglehetősen önellentmondásos képet mutat: míg a magyar szabályozási rendszer nemzetközi viszonylatban megfelelőnek – egyes esetekben kiemelkedőnek – mondható, és a felügyeleti és jogorvoslati szervek is megfelelően látják el szerepüket, addig a kutatások rendkívül nagy-

³⁵ https://www.informationcommissioners.org/wp-content/uploads/2022/07/Public-Statement_ICIC.pdf

³⁶ <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000383211?posInSet=1&queryId=c45caa75-e743-402e-be6e-c2320ed7fd24>

mértékű hiányosságokat („erősen fejlesztendő gyakorlat”) tártak fel az adatkezelői oldalon, a kötelezettségek teljesítését érintő folyamatoknál.

Az információs szabadság hatékonyabbá válásához nem az elérhető információk körének bővítése, hanem a ténylegesen releváns információk minél könnyebb elérhetősége és megismerhetősége vezethet. A kutatás alapján így a „minél szélesebb nyilvánosság” helyett az „okos nyilvánosság” szemlélet szerinti megközelítést javasolják a szakértők, a javaslatokat nagyrészt ezen megközelítésnek megfelelően fogalmazták meg.

A kutatás eredményei egyértelműen megerősítették azt az előzetes feltételezést, hogy az *online közzététel* az egyik leghangsúlyosabb eszköz az információs szabadság érvényesülése kapcsán. A proaktív közzététel garanciákkal történő megerősítése ezért az egyik legfontosabb cél, mivel hatványozottan tudja emelni az információs szabadság hatékonyságát a jövőben. A kutatások emellett feltártak olyan, a jogi szabályozásra visszavezethető problémákat is, melyek jogalkotással, jogszabály-módosítással orvosolhatók.

Az információs szabadsággal kapcsolatos követelmények teljesítését jobban ösztönözné a *hatékony ellenőrzési, szankcionálási lehetőségek* alkalmazhatósága. A puha és kemény jogkövetkezmények különösen a közzétételi kötelezettség megsértésének szankcionálása révén, hozzájárul a közzétételre kötelezett szervezetek jogkövető magatartásához, illetve e szervezetek orientálásához.

Az egyedi adatigénylések teljesítése során fontos a mindkét szereplőt terhelő *együttműködési kötelezettség* megkövetelése, valamint az egyértelműen túlzó, aránytalanul nagy terhet jelentő megnyilvánulásokkal szemben a szűken értelmezendő, *ésszerűségi korlát* bevezetése. Emellett fontos a belső meggyőződésből fakadó hozzáállás, melyhez jól használható az *önértékelési eszköztár*. Amíg azonban az *általános kulturális közeg* nem mozdul el az átláthatóság, nyilvánosság fontossága felé, addig egyik szereplőtől sem várható számottevő előrelépés e téren. Igen szűk azon állampolgári kör, amely él az információs szabadsághoz kapcsolódó jogaival, vagyis nem beszélhetünk általános állampolgári érdeklődésről a közfeladatot ellátó szervek működésével, tevékenységeivel kapcsolatos közérdekű vagy közérdekből nyilvános adatok iránt. Az információs szabadság mint alapvető jog jobb érvényesítéséhez mind az adatigénylői, mind pedig az adatkezelői oldalon komoly változásokra van szükség: az *állampolgárok esetében elsősorban a jogtudatosság növelésével, míg az adatkezelői oldalon a hozzáállás, az elkötelezettség javításával*. Mindehhez pedig elengedhetetlennek látszik a külső támogatás, a felügyeleti szervtől várható segítség-

nyújtás. A szemléletváltás érdekében javasolt, hogy a köznevelésbe kerüljenek beemelésre az információszabadsággal kapcsolatos ismeretek.

Az egyes kiemelten vizsgált célcsoportok esetében önálló megállapítások is tehetők. Az *önkormányzati célcsoport* esetében a kutatási eredmények alapján egyértelműen kijelenthető, hogy az önkormányzatok többsége jelenleg nem tesz eleget megfelelően az Infotv.-ben foglalt tájékoztatási, nyilvánossági kötelezettségeinek sem az elektronikus közzététel, sem a közérdekűadat-igénylés terén, ugyanakkor azok a helyi önkormányzatok/hivatalok, ahol képzett, gyakorlott információs jogokért felelős személyt alkalmaznak, lényegesen jobban teljesítenek. A honlapok megléte és leginkább a minősége egyértelműen korrelál a település méretével. Az önkormányzati honlapok 47%-ának van csak keresőmotorja (az információszabadság megvalósulását ez nagyban segítené) és összességében a honlapok 17%-a mondható csak jó technikai színvonalúnak. A próba adatigénylés során az önkormányzatok 41%-a egyetlen kérdést sem válaszolt meg, míg további 10%-uk minden egyes kérdést jogszerűtlenül elutasított. Az elkészült Önkormányzati útmutató kifejezetten ennek a célcsoportnak ajánlott.

A központi közigazgatás szerveinél az elektronikus közzététel kapcsán összességében elmondható, hogy a teljes minta egyharmadában a vizsgált oldalak nem feleltek meg a jogszabály által – és a részletes vizsgálat feltételeként – támasztott követelményeknek. Javasolt a közzétételi kötelezettség teljesítésére vonatkozó részletszabályokat megállapító, a közérdekű adatok elektronikus közzétételére, az egységes közadatkereső rendszerre, valamint a központi jegyzék adattartalmára, az adatintegrációra vonatkozó részletes szabályokról szóló 305/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet, valamint a közzétételi listákon szereplő adatok közzétételéhez szükséges közzétételi mintákról szóló 18/2005. (XII. 27.) IHM rendelet felülvizsgálata, különösen a közzététel formátumára és a közzététel helyére vonatkozóan: azaz mit, milyen formában/szerkezetben/sablonban és hol kell szerepeltetni egy honlapon. Az Egységes Közadatkereső Rendszer (www.kozadat.hu) jelenlegi formájában nem tölti be a funkcióját: a működése nehezen érthető és kezelhető az adatkezelők számára; a mulasztásoknak nincs szankciójuk, következmény nélkül maradnak, ezáltal az elérhető adattartalom hiányos és minősége megbízhatatlan. Szükséges lenne továbbá egy központi kormányzati weboldal létrehozása az információszabadság jobb érvényesülése érdekében. Az érintettek többsége támogatná egy ilyen publikus központi weboldal kialakítását a hazai költségvetési források felhasználásának nyomon követésére.

A közigazgatáson kívüli, de közfeladatot ellátó és/vagy közpénzekkel gazdálkodó célcsoport esetében ennek a „vegyes” célcsoportnak a hatókörébe tartozó alanyok (kiemelten az állami, önkormányzati tulajdonú gazdasági társaságok, a közalapítványok, az egyéb állami vagy önkormányzati háttérű nonprofit szervezetek, a köztisztviselők, valamint a felsőoktatási intézmények) azok, akiknél a kutatási eredmények alapján a legkevésbé jogkövető magatartás érhető tetten. Az állami, önkormányzati háttérű alapítványok esetében extrém magas a közzétételt teljesen elmulasztók aránya (95%). A próba adatigénylést is csak a szervezetek 2%-a teljesítette teljes egészében, egyáltalán nem válaszolt a szervezetek 58%-a. Egyértelmű az átláthatóságra törekvés hiánya, melynek oka lehet egyrészt akár attitűdbeli kérdés is, de talán még több esetben tudásbeli hiány. Emellett, a célcsoportba tartozó jogalanyok szerint az üzleti titokkal összefüggésben a köztulajdonban levő – elsősorban az állami tulajdonban álló – gazdasági társaságok esetében nehézséget okoz a piaci és a nem-piaci tevékenységek elkülönítése. Mivel itt a fő probléma a kötelezetti kör (ön)azonosítása, kifejezetten ennek a célcsoportnak ajánlott az Adatvédelmi kisokos: ki tartozik az infotörvény hatálya alá? c. útmutató.

A Projektről és az eredménytermékekről (útmutatók, önkormányzati indexálás stb.) részletes információ az új információszabadság tájékoztató portálon: az infoszab.naih.hu oldalon található.

IV. A Hatóság peres ügyei

2022-ben a Hatóságnak a Fővárosi Törvényszéken, illetve a Kúrián mindösszesen 34 lezárt peres ügye volt.

Ebből a Hatóság 19 perben 100%-os pernyertes lett, 3 perben a Hatóság túlnyomórészt pernyertes lett, 4 perben a bíróság már a keresetlevelet visszautasította, 4 peres eljárást a bíróság megszüntetett, és mindösszesen 4 perben lett pervesztes.

A Hatóság peres tapasztalatai alapján továbbra is kijelenthető, hogy a peres eljárások hangsúlya eltolódott a kérelemre indult adatvédelmi hatósági eljárásokat követő közigazgatási perek felé.

Az alábbiakban az érdekesebb, az érintettek szélesebb körét alapvetően érintő eseteket mutatjuk be.

IV.1. Egészségügyi adatok továbbításának kockázataival arányos adatbiztonsági intézkedések elmulasztása

A Hatósághoz egy magánszemély e-mail címéről közérdekű bejelentés érkezett, amelyhez a bejelentő egy neki továbbított e-mail üzenetet és annak mellékleteként egy Excel táblázatot csatolt. A közérdekű bejelentéshez csatolt eredeti e-mailt és táblázatot az adatkezelő küldte meg felnőtt háziorvosok és házi gyermekorvosok részére. Az e-mail üzenethez mellékelte Excel táblázat 1153 sorban tartalmazta betegeket személyes adatait, panaszait, vizsgálati eredményüket.

Az e-mail szövege alapján az Excel táblázat az adatkezelő szervezeti egysége által a Covid-19 járványhoz kapcsolódó megbetegedésekkel kapcsolatosan levett minták adatait tartalmazta. Az e-mail szerint a megküldött adatok mennyiségére tekintettel az egészségügyi szolgáltatók egyéni tájékoztatása nem biztosítható, ezért a feladó felhívja az eredetileg címzett háziorvosok figyelmét az adatok bizalmas kezelésére. Az Excel fájl hozzáférés-védelemmel (pl. jelszó) nem volt ellátva.

A közérdekű bejelentés tartalmazta az eredeti e-mailhez mellékelte, egészségügyi adatokat tartalmazó Excel táblázatot. A táblázatban összesen 1153 érintett

alábbi személyes adatai szerepeltek olvasható módon, titkosítás nélkül, bárki által megtekinthető formában:

- beteg teljes neve,
- lakcím (város, kerület, utca, házszám, emelet, ajtó pontossággal, néhol a kapucsengő száma és azon szereplő név is feltüntetésre került),
- beteg mobil és/vagy vezetékességszáma,
- születési dátum,
- foglalkozás, néhol munkahely és végzettség megjelöléssel,
- körzeti orvos neve és címe, pecsétjének száma,
- Covid-19 gyorsteszt eredménye (pozitív/negatív),
- tünetek részletes leírása (pl. lázas, köhög x napja, hőemelkedés, hányás, hasmenés, légszomj, szag és ízérzékelés elvesztése, testhőmérséklet, fájdalmak leírása stb.),
- tesztelés dátuma napra pontosan,
- egyéb megjegyzés (pl. „3 hete Ausztriában járt munkaügyben”, „tengerjáró hajón dolgozott: USA, Dél-Amerika több országa”, „Izraelből jött haza”, „édesapja Covid-19-ben exitált a hétvégén” stb.).

A Hatóság a közérdekű bejelentésre és a mellékelt táblázatban található különleges személyes adatokra tekintettel hatósági ellenőrzést, majd ezt követően hivatalból adatvédelmi hatósági eljárást indított, mivel a rendelkezésre álló adatok nem voltak elegendőek annak megítéléséhez, hogy az adatkezelő maradéktalanul eleget tett-e az általános adatvédelmi rendeletben foglalt kötelezettségeinek, így különösen a 32-34. cikkében foglaltaknak.

A Hatóság határozata

A Hatóság határozatában megállapította, hogy az adatkezelő

- megsértette a GDPR 32. cikk (1) bekezdés a)-b) pontjait és (2) bekezdését, amikor nem alkalmazott az egészségügyi adatok továbbításának kockázataival arányos adatbiztonsági intézkedéseket: az adatkezelő a Covid-19 gyorsteszthez kapcsolódóan kezelt, rendkívül részletes és pontos egészségügyi adatokat és elérhetőségeket is tartalmazó adatbázist egy Excel-fájlban, körzetenkénti leválogatás nélkül, továbbá azok bizalmosságát garantáló hozzáférés-védelem vagy titkosítás alkalmazása nélkül egyszerű e-mailben továbbította a címzett körzeti orvosoknak. Az adatkezelő ezen adattovábbítással így közvetlenül lehetővé tette a magas kockázatú adatvédelmi incidens bekövetkezését;
- megsértette a GDPR 33. cikk (1) bekezdését, amikor a bekövetkezett magas kockázatú adatvédelmi incidensnek a Hatóság felé történő bejelen-

tését nem tartotta szükségesnek, mivel nem megfelelően végezte el a kockázatelemzést;

- megsértette a GDPR 34. cikk (1) bekezdését, amikor a bekövetkezett magas kockázatú adatvédelmi incidensről nem kívánta tájékoztatni az érintetteket.

A hatóság utasította az adatkezelőt, hogy a határozat véglegessé válásától számított 15 napon belül tájékoztassa az érintetteket a bekövetkezett incidens tényéről és körülményeiről, az érintett személyes adatok köréről és az elhárítás érdekében megtett intézkedésekről

A Hatóság a megállapított jogsértések miatt 10.000.000,- Ft adatvédelmi bírság megfizetésére kötelezte az adatkezelőt.

A kereset

A felperes keresettel élt az alperes határozata ellen, kérve annak megsemmisítését. Az Infotv. 61. § (4) bekezdés és a GDPR 83. cikk (1)-(2) bekezdés rendelkezéseire utalva rámutatott, hogy a GDPR 83. cikk (2) bekezdés a) és c) pontja szerint az adatvédelmi incidens során bekövetkezett kár vizsgálata kiemelt jelentőséggel bír, ugyanakkor jelen esetben károkozás nem történt, amelyet az alperesnek a bírság kiszabásánál indokolt lett volna fokozottabban figyelembe vennie.

Kiemelte, hogy a (2) bekezdés b) pontja előírja a jogsértés szándékos vagy gondatlan jellegének figyelembevételét. Az alperesi határozat tartalmazza, hogy a magatartása hanyagságnak volt tekinthető, márpedig az a gondatlanság legenyhébb formája, az alperes mégsem értékelte és nem részletezte, hogy a felelősségének mértéke a tudatos gondatlanság kategóriájához képest jelen ügyben enyhébb volt.

A d) pont alapján az adatkezelő és az adatfeldolgozó felelősségének mértéke is vizsgálendő, ugyanakkor az alperes kizárólag az előbbi felelősségét vizsgálta, figyelmen kívül hagyva, hogy az adatvédelmi incidens az adattovábbítás nélkül nem következett volna be.

Az f) pont előírása ellenére elmaradt a felperesi együttműködés mértékének helytálló értékelése, mert bár a határozat szerint mindenben együttműködött, ezt az alperes kifejezetten enyhítő körülményként nem vette figyelembe, ahogyan azt sem, hogy a j) pontban előírtaknak is megfelelt. Súlyosító körülmény-

ként értékelte viszont az alperes a h) pont alapján, hogy közérdekű bejelentés útján szerzett tudomást az adatvédelmi incidensről, amely valójában az adattovábbítás során következett be, így annak bekövetkeztéről a felperes nem tudhatott, ezért a hatóságot sem tudta értesíteni.

A k) ponttal összefüggésben figyelmen kívül maradt a tény, hogy a több mint egy éve tartó pandémia alatt, annak visszaszorítása érdekében tett intézkedésekkel összefüggésben következett be az adatvédelmi incidens, és az az alperes álláspontja szerint is egyszeri kapkodásra, hanyagságra vezethető vissza. Azt nem vitatta, hogy az adatok válogatásának elmaradása miatt következett be az adatvédelmi incidens, annak időpontjában azonban a veszélyhelyzet kihirdetéséről szóló 40/2020. (III.11.) Korm. rendelet alapján veszélyhelyzet állt fenn, amely körülmény értékelését az alperes szintén elmulasztotta. Ezzel ellentétes módon súlyosító körülményként értékelte, hogy a felperes általános jelleggel foglalkozik egészségügyi adatok nagy számban történő kezelésével, ezért tőle fokozottan elvárható ezen adatok körütekintő és adatvédelmi szempontból is megfelelő kezelése.

A Fővárosi Törvényszék ítélete

A bíróságnak a fentiek figyelembevételével arról kellett döntenie, hogy az alperes a felperes által megsértett jogszabályi rendelkezések alapján jogszerűen alapította-e meg az adatvédelmi bírság összegét.

A felperes kifogásolta, hogy az alperes a GDPR 83. cikk (2) bekezdésében foglaltaknak maradéktalanul nem tett eleget, mivel a jogszabály kötelező előírása ellenére nem vizsgálta az ezen jogszabályi rendelkezés szerinti valamennyi feltételt. A bíróság ezzel összefüggésben hangsúlyozta, hogy – amint arra az alperes a Kúria Kf.III.37.998/2019/10. számú ítélete alapján helyesen hivatkozott – az alperesnek a GDPR 83. cikk (2) bekezdés rendelkezései közül kizárólag az adott ügyre releváns rendelkezéseket kell értékelnie. Mindezt alátámasztja a GDPR 83. cikk (2) bekezdésének tartalma is, miszerint az ezen jogszabályi rendelkezésben felsorolt egyes szempontokat „kellőképpen” kell figyelembe venni. Mindez azt jelenti, hogy az adott ügyben a bírság megállapítása során az alperes nem köteles a relevanciával nem bíró szempontok értékelésére. Ilyen, a keresetben is hiányolt szempont volt – egyebek mellett – az, hogy az adatkezelő vagy az adatfeldolgozó tartotta-e magát a 40. cikk szerinti jóváhagyott magatartási kódexekhez vagy a 42. cikk szerinti jóváhagyott tanúsítási mechanizmusokhoz [GDPR 83. cikk (2) bekezdés j) pont], ugyanakkor jelen esetben konkrét magatartási kódexre, illetve tanúsítási mechanizmusra a felperes maga sem hi-

vatkozott, így ezen jogszabályi rendelkezésnek az alperesi értékelés során szükségképpen figyelmen kívül kellett maradnia.

A bíróság megállapította, hogy az alperes a felperes részéről a károkozás hiányát a bírságkiszabás során kifejezetten enyhítő körülményként értékelte, ennek elmaradását a felperes alaptalanul sérelmezte. Az alperes nem köteles az enyhítő körülményeken belül további alkategóriákat alkalmazni az e körben figyelembe vett tényezők súlyozásával.

Szintén alaptalanul hiányolta a felperes a hanyagság, mint a gondatlan jelleg privilegizált esetének részletes értékelését, mert a határozat kifejezetten utal arra, hogy az alperes ugyancsak az enyhítő körülmények között vette számba, hogy a mulasztás „csupán egy egyszeri adattovábbításhoz kapcsolódott és egyszeri kapkodásra, hanyagságra vezethető vissza”.

Az a felperesi kifogás sem foghatott helyt, miszerint a bekövetkezett jogsértésért az adatfeldolgozó is felelős, mert az adatvédelmi incidens bekövetkezte annak tudható be, hogy a felperes által küldött Excel táblázatot a címzettek továbbküldték. Mindezzel szemben a határozatból egyértelműen megállapítható – és azt a felperes a perben sem cáfolta –, hogy az Excel táblázatban szereplő természetes személyek személyes adatainak nem leválogatott volta, valamint a táblázat külön védelemmel való ellátásának hiánya önmagában adatvédelmi incidenst eredményezett. Az ugyanis magában foglalja a tárolt adatok jogosulatlan közlését, ezért a jogszabály szerinti tényállást a felperes saját cselekményével valószínűsítette meg. A bírságkiszabás során az alperes a felperes magatartását jogszerűen értékelte önállóan, mivel a GDPR 83. cikk (2) bekezdés d) pontjában foglaltakból nem következik az, hogy az adatkezelő és az adatfeldolgozó felelőségének mértékét egymáshoz viszonyítva kellene az alperesnek megállapítania.

A bírói gyakorlat abban is kiforrott – és arra az alperes is megalapozottan hivatkozott –, hogy a felperesi együttműködés önmagában enyhítő körülménynek nem tekinthető. Ezzel ellentétben az együttműködés hiánya a felperes terhére értékelendő, súlyosító körülmény lett volna. Mindezek miatt az alperes jogszerűen vette kizárólag az egyéb körülmények között figyelembe azt, hogy a felperes az eljárás során együttműködő magatartást tanúsított.

Nem volt helytálló az a kereseti érv, miszerint az adatvédelmi incidens valójában az adattovábbítás során következett be, így arról a felperes semmilyen körülmények között nem tudhatott. Az alperes a fentiek szerint helytállóan állapította meg, hogy már önmagában a felperesi adatküldés is adatvédelmi incidenst je-

lentett, így a GDPR 83. cikk (2) bekezdés h) pontjában foglalt incidensről való tudomásszerzés módját jogszerűen értékelte a súlyosító körülmények között.

A bíróság a felperes azon hivatkozására, hogy az adatvédelmi incidens a pandémia időtartama alatt, az annak visszaszorítása érdekében tett intézkedésekkel összefüggésben következett be, rámutatott arra, hogy a felperes által kiküldött Excel táblában nagyszámú, 1153 adata személyes adata, köztük a GDPR 9. cikkébe sorolható különleges személyes adatok is az arra nem jogosultak tudomására jutottak. E körülmény súlyosító tényezőként való jogszerű értékelése – azzal a felperes által nem vitatott ténnyel összefüggésben is, miszerint az egészségügyi adatok nagy számban történő kezelése a felperes alaptervekenységéhez tartozik – a felperes pandémiás helyzetre vonatkozó kereseti érveit súlytalanná teszi. Mindemiatt a bírságkiszabás szempontjából annak sem volt érdemi jelentősége, hogy az adatvédelmi incidens bekövetkeztekor a veszélyhelyzet kihirdetéséről szóló 40/2020. (III.11.) Korm. rendelet alapján az új koronavírus-járvány miatt veszélyhelyzet állt fent.

A felperes eseti Kúriai döntésre, valamint a német és holland joggyakorlatra hivatkozva állította, hogy az alperesnek a bírságkiszabás során súlyozási rendszert kellett volna alkalmaznia, amelynek alapján a bírság mértéke, illetve ezzel összefüggésben a figyelembe vett súlyosító és enyhítő körülmények súlya ezakt módon meghatározható lett volna. Ezzel összefüggésben ugyanakkor az alperes által megsértett jogszabályi rendelkezésre nem hivatkozott, nincs olyan kötelező erejű szabály, amely az alperes számára előírná a felperesi kifogás szerinti súlyozási rendszer alkalmazását.

A fentiek alapján a bíróság összességében megállapította, hogy az adatvédelmi bírság kiszabásának körülményei a határozatból megállapíthatóak, az alperes az irányadó jogszabályi rendelkezéseknek eleget téve a GDPR 83. cikk (2) bekezdésében felsorolt körülményeket megfelelően értékelte súlyosító, enyhítő vagy egyéb körülményként; és a relevánsnak nem tartott rendelkezéseket úgy szintén jogszerűen hagyta figyelmen kívül.

Mindezek miatt a bíróság megállapította, hogy az alperes határozata a keresetben foglalt érvelés mentén nem jogsértő, ezért a bíróság a Kp. 88. § (1) bekezdés a) pontja alapján az alaptalan keresetet elutasította (*Fővárosi Törvényszék 105.K.706.606/2021/4.*).

IV.2. A „gazdaglistákat” érintő kúriai állásfoglalás (Kfv.III.37.978/2021/10.)

2022-ben a Kúria ítéletet hozott az ún. „sajtó kivétel” kérdésében. A Kúria egyrészt szükségesnek tartotta kiemelni, hogy a jelen ügy tárgya nem általánosságban a sajtó adatkezelési tevékenysége jogalapjának meghatározása volt, hanem kifejezetten az I. rendű felperes által kiadott és a perrel érintett online és nyomtatott kiadványok („gazdaglisták”) körében vizsgálta a kezelt adatok körét és az adatkezelés jogszerűségét.

A Kúria rámutatott, hogy újságírási célból kivételek, eltérések tagállami meghatározására nem került sor a magyar jogban, következésképpen a jogalkotó szerint kivételek vagy eltérések nem szükségesek ahhoz, hogy a személyes adatok védelméhez való jogot össze lehessen egyeztetni a véleménynyilvánítás szabadságához és a tájékozódáshoz való joggal. Pontosan a tagállami hatáskör fenntartása okán született a GDPR 6. cikk (2) bekezdése, ugyanakkor a magyar jogalkotó az adatkezelésre vonatkozó szabályok alkalmazásának kiigazítása érdekében az (1) bekezdés e) pontjának való megfelelés céljából nem vezetett be konkrétabb rendelkezéseket, amelyekben pontosabban meghatározza az adatkezelésre vonatkozó konkrét követelményeket. A sajtó általi konkrét adatkezelési műveletekre külön jogszabály nem született, a sajtószabadságról és a média-tartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény (a továbbiakban: Smtv.) ilyen irányú módosítására nem került sor. Ezáltal tagállami jogszabályban az sem került meghatározásra, hogy az adatkezelés jogalapja körében a GDPR 6. cikk (1) bekezdés e) pontjában foglalt közérdekű vagy az adatkezelőre ruházott közhatalmi jogosítvány gyakorlásának keretében végzett feladat alatt mit értünk pontosan.

A Kúria a GDPR 6. cikk (1) bekezdés e) pontjában foglalt jogalap kapcsán leszögezte, hogy akkor lehet jogszerűnek tekinteni az adatkezelést, ha az adatkezelés közérdekű vagy az az adatkezelőre ruházott közhatalmi jogosítvány gyakorlásának keretében végzett feladat végrehajtásához szükséges. Az ezen feltételnek való megfelelést azonban nem lehet általánosságban a sajtó tevékenységére értelmezni, az ügy tárgya nem is általánosságban a gazdasági újságírási adatvédelmi szempontú értékelése, hanem azt mindig konkrétan, az egyes adatkezelés vonatkozásában, az adatkezelés célja figyelembevételével szükséges vizsgálni. A Kúria a sajátos és egyedi körülmények összességének értékelése során arra a megállapításra jutott, hogy a szóban forgó jogalapja helyesen a GDPR 6. cikk (1) bekezdés f) pontja, jelen esetben az adatkezelés nem az adatkezelőre ruházott közhatalmi jogosítvány gyakorlásának keretében végzett feladat végrehajtásához volt szükséges és nem minősül közérdekűnek. A GDPR

6. cikk (1) bekezdés e) pontja második fordulata szerinti közhatalom gyakorlása közvetlenül jogszabályhoz kötött, ami azt jelenti, jogszabály hozza létre a közhatalmi szervezetet, jogszabály ruházza fel cselekvési hatáskörrel, és jogszabály rögzíti az elérendő célokat is, amelyek érdekében a tevékenységét kifejti. Ezt a GDPR is megerősíti, amikor kimondja: a közhatalmi jogosítvány gyakorlásához szükséges adatkezelésnek az uniós jogban vagy valamely tagállam jogában foglalt jogalappal kell rendelkeznie. A közhatalmi szervek feladataik ellátása során végzett adatkezelésük esetében azonban nem alkalmazhatják a jogos érdek jogalapot. Az adatkezelő közfeladatait meghatározó jogszabályi rendelkezéseken alapuló adatkezelés jogalapja tehát a GDPR 6. cikk (1) bekezdés e) pontja.

A Kúria megítélése szerint az adatkezelések eredményeként létrejött ún. gazdaglisták fenti jogszabályhelyek alapján nem minősülnek közérdekűnek és azok nem az adatkezelőre ruházott közhatalmi jogosítvány gyakorlásának keretében készültek még azzal együtt sem, hogy azok közpénzek felhasználására vonatkozó adatokat is tartalmaznak. A legnagyobb családi vállalkozások és a leggazdagabb magyarok listájának összeállítását tartalmazó kiadvány elkészítése nem közfeladat, nem közérdekű tevékenység. A sajtó feladata Alaptörvényben védett alkotmányos alapjogok biztosítása, ez pedig szükségszerűen maga után vonja az adatkezelést is. Azonban ezen rendelkezések nem határozzák meg a sajtó adatkezelési jogcímét. A Kúria szerint a jogos érdek mint jogalap az információk közzétételét nem akadályozza vagy hátráltatja, ellenben a véleménynyilvánításhoz és tájékoztatáshoz való jog mellett megjelenő személyes adatok védelmét garanciálisan biztosítja.

A Kúria megállapította, hogy a jogos érdek mint jogalap jelen esetben nem korlátozta a sajtószabadságot, a megfelelő eljárás lefolytatását követően az I. rendű felperesnek lehetősége van jogszerű adatkezelést végeznie, a tevékenysége nem lehetetlenül el.

IV.3. A DIGI-ügy az Európai Unió Bírósága előtt (C-77/21)

A DIGI-ügyben, amelyben a Hatóság a határozatában 100 millió forint bírságot szabott ki az adatkezelővel szemben, a Fővárosi Törvényszék 2 kérdést intézett az Európai Unió Bíróságához. Egyrészt azt, hogy úgy kell-e értelmezni a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2016. április 27-i (EU) 2016/679 európai parlamenti és tanácsi rendelet (a továbbiakban: GDPR) 5. cikke (1) bekezdésének

b) pontjában meghatározott „célhoz kötöttséget”, hogy annak továbbra is megfelel az, ha az adatkezelő az egyébként jogszerű módon, célhoz kötötten gyűjtött és tárolt személyes adatokat párhuzamosan egy másik adatbázisban is tárolja, avagy a párhuzamos adatbázis tekintetében az adatgyűjtés jogszerű módon való célhoz kötöttsége már nem áll fenn. Másrészt a bíróság azt kívánja megtudni, hogy amennyiben az 1) kérdésre a válasz az, hogy maga a párhuzamos adattárolás nem összeegyeztethető a „célhoz kötöttség” elvével, akkor összeegyeztethető-e a GDPR 5. cikke (1) bekezdésének e) pontjában meghatározott „korlátozott tárolhatóság” elvével, ha az adatkezelő az egyébként jogszerű módon, célhoz kötötten gyűjtött és tárolt személyes adatokat párhuzamosan tárolja egy másik adatbázisban.

Az előzetes döntéshozatali eljárásban a Hatóság maga is képviseltette magát. Az Európai Unió Bírósága előtt 2022. január 17-én került sor tárgyalásra, a főtanácsnoki indítvány ismertetésére 2022. március 31-én került sor.

A C-77/21. sz. ügyben az Európai Unió Bírósága 2022. október 20-án hirdetett ítéletet. A Bíróság szerint egyrészt az általános adatvédelmi rendelet 5. cikk (1) bekezdésének b) pontját úgy kell értelmezni, hogy az e rendelkezésben előírt „célhoz kötöttség” elvével nem ellentétes, ha az adatkezelő egy tesztek elvégzése és hibák kijavítása céljából létrehozott adatbázisban rögzíti és tárolja a korábban más adatbázisban gyűjtött és tárolt személyes adatokat, amennyiben az ilyen további adatkezelés megfelel azon konkrét céloknak, amely célokból a személyes adatokat eredetileg gyűjtötték, amit az említett rendelet 6. cikkének (4) bekezdésében szereplő szempontokra tekintettel kell meghatározni.

Másrészt a Bíróság szerint az általános adatvédelmi rendelet 5. cikk (1) bekezdésének e) pontját úgy kell értelmezni, hogy az e rendelkezésben előírt „korlátozott tárolhatóság” elvével ellentétes, ha az adatkezelő a korábban más célból gyűjtött személyes adatokat egy tesztek elvégzése és a hibák kijavítása céljából létrehozott adatbázisban az e tesztek elvégzéséhez és e hibák kijavításához szükségesnél hosszabb ideig tárolja.

IV.4. A Budapesti Elektromos Művek Zrt.-ügy az Európai Unió Bírósága előtt (C-132/21.)

Ebben az ügyben a Fővárosi Törvényszék alapvetően egy eljárási kérdésben fordult a luxemburgi bírósághoz:

Az Európai Parlament és a Tanács 2016/679 rendelete (a továbbiakban: általános adatvédelmi rendelet) 77. cikkének (1) bekezdését és 79. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy a 77. cikkben foglalt közigazgatási jogorvoslat a közjogi jogérvényesítés, míg a 79. cikkben foglalt bírósági jogorvoslat a magánjogi jogérvényesítés eszköze? Amennyiben igen, ebből következik-e, hogy a közigazgatási jogorvoslatra hatáskörrel rendelkező felügyeleti hatóság a jogsértés tényének megállapítására elsődleges hatáskörrel rendelkezik? Amennyiben az érintett – akinek megítélése szerint a rá vonatkozó személyes adatok kezelése megsértette az általános adatvédelmi rendeletet – mind az általános adatvédelmi rendelet 77. cikkének (1) bekezdése szerinti panasztétel jogával, mind a 79. cikkének (1) bekezdése szerinti bírósági jogorvoslat jogával egyszerre él, melyik értelmezés áll az Alapjogi Charta 47. cikkével összhangban:

a.) a felügyeleti hatóság és a bíróság egymástól függetlenül köteles a jogsértés tényét vizsgálni, és ezáltal akár eltérő eredményre juthatnak; vagy

b.) a felügyeleti hatóság döntése – a jogsértés elkövetésének ténye megítélésében – elsőbbséget élvez az általános adatvédelmi rendelet 51. cikkének (1) bekezdésében foglalt felhatalmazásra és 58. cikke (2) bekezdésének b) és d) pontjaiban biztosított hatáskörökre tekintettel?

Továbbá azt is kérdezte a bíróság, hogy az általános adatvédelmi rendelet 51. cikkének (1) bekezdése és 52. cikkének (1) bekezdése által a felügyeleti hatóság számára biztosított független jogállást úgy kell-e értelmezni, hogy a felügyeleti hatóság a 77. cikk szerinti panasz elbírálása iránti eljárásában és döntésében független a 79. cikk szerinti hatáskörrel rendelkező bíróság jogerős ítéletében foglaltaktól, és ezáltal az ugyanazon vélt jogsértés vonatkozásában akár eltérő döntésre juthat?

A Hatóság ebben az ügyben is a saját nevében lépett fel az Európai Unió Bírósága előtt.

A C-132/21. sz. ügyben hozott ítéletében az Európai Unió Bíróság akként határozott, hogy az Európai Unió Alapjogi Chartája 47. cikkének fényében az általános adatvédelmi rendelet 77. cikkének (1) bekezdését, 78. cikkének (1) bekezdését és 79. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy e rendelkezések lehetővé teszik az egyrészt a fenti 77. cikk (1) bekezdésében és a fenti 78. cikk (1) bekezdésében, másrészt pedig az említett 79. cikk (1) bekezdésében szereplő jogorvoslatok párhuzamos és egymástól független gyakorlását. A tagállamok feladata, hogy az eljárási autonómia elvével összhangban meghatározzák

az e jogorvoslati lehetőségek közötti kapcsolat részletes szabályait annak érdekében, hogy biztosítsák az e rendelet által garantált jogok védelmének hatékonyságát, az utóbbi rendelet rendelkezéseinek következetes és egységes alkalmazását, valamint az Alapjogi Charta 47. cikkében említett, a bíróság előtti hatékony jogorvoslathoz való jogot.

V. A Hatóság jogalkotással kapcsolatos tevékenysége

V.1. A jogi szabályozással kapcsolatos ügyek statisztikai adatai

A jogi szabályozással kapcsolatos állásfoglalásaink száma jogforrási szint szerinti bontásban

Jogforrás/év	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Törvény	85	49	86	33	79	85	82	72	61	73	77
Kormányrendelet	75	60	89	63	133	98	89	47	49	52	74
Miniszteri rendelet	104	70	92	85	126	83	94	55	41	27	15
Kormányhatározat	26	12	28	21	61	29	33	40	34	22	14
Egyéb (Ogy. határozat, utasítás, stb.)	10	16	15	7	27	20	23	17	29	10	16
Összesen	300	207	310	209	426	315	321	231	214	184	196

A jogszabály-véleményezésekben tett érdemi észrevételek statisztikája

Észrevételek jellege	Észrevételek száma											
	2011-2013. évekre nincs adat			2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Adatvédelemmel kapcsolatos				145	298	461	461	487	323	436	488	311
Információszabadsággal kapcsolatos				21	53	28	28	22	39	80	89	40
Egyéb				53	137	92	92	79	78	37	9	26
Összesen				219	488	581	581	588	440	553	586	377

A jogszabályok előkészítésében való társadalmi részvételről szóló 2010. évi CXXXI. törvény 8. §-a szerint társadalmi egyeztetés keretében általános egyeztetés tartása minden esetben kötelező és közzé kell tenni a kormány által erre a célra fenntartott honlapon a társadalmi egyeztetésre bocsátott tervezetet, kon-

cepciót. A tervezettel együtt közzé kell tenni a jogalkotásról szóló törvényben meghatározott előzetes hatásvizsgálat összefoglalóját is.

Ennek a rendelkezésnek a végrehajtása a Hatóság tapasztalatai szerint 2022-ben nem mutatott javulást. A jogszabálytervezeteket előkészítő minisztériumok rendszeresen, aránytalanul rövid határidőt állapítanak meg arra, hogy a Hatóság a tervezetről véleményt alkosson. Sajnálatos módon, az is többször előfordult, hogy egy törvényjavaslatról már annak az Országgyűléshez való benyújtását követően kérte ki a Kormány a Hatóság véleményét, amikor a törvényjavaslat szövegén már sokkal korlátozottabban lehet csak változtatni, mint a benyújtás időpontját megelőzően.

V.2. Arcképfelismerő kamerák a büntetés-végrehajtási intézetekben

A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény (Bvsztv) módosítása 2023. január 1-jétől lehetővé teszi (Bvsztv. 12. §), hogy a büntetés-végrehajtási szervezet a személyi állományába tartozó tagjának az arcképmását kezelje és felhasználja a személyi állomány tagja által végrehajtott intézkedés jogszerűségének megállapítása, az intézetben megvalósuló jogsértés elkövetőjének azonosítása céljából, az intézetben telepített elektronikus megfigyelési eszköz arcképfelismerő rendszerrel való összekapcsolásával. A Hatóság a Bvsztv. ezen módosításának véleményezése során kiemelte, hogy a tervezet egyrészt nem határozza meg az adatkezelés eszközeit, hogy konkrétan milyen és ki által üzemeltetett arcképfelismerő rendszerről van szó, és ez az adatkezelő személyét is kérdésessé teszi. Másrészt, nem világos, hogy az arcképfelismerés hogyan segítené elő az elkövetett jogsértés bizonyítását (ezzel kapcsolatban a rendelkezés indokolása sem tartalmazott semmilyen információt). Az elkövető bv. ör személyazonosságát más eszközökkel is bizonyítani lehet: a szolgálati beosztás, útvonat, azonosító, jelvéyszám vizsgálatával és önmagában a kamerafelvétellel. Emellett, a biometria alkalmazása nem tűnik szükségesnek és arányosnak azért sem, mert az örök jellemzően kevesebben is vannak, mint az elítéltek egy-egy intézetben, tehát a potenciális elkövetők száma eleve egy szűkebb kört ölel fel, ami az azonosítást is könnyíti. A Hatóság felhívta rá az előterjesztőt, hogy készítsen előzetes adatvédelmi hatásvizsgálatot és vizsgálja meg a szükségesség és arányosság kérdését a tervezet tartalmával kapcsolatban.

Ugyanezen törvénymódosítás kiegészítette a Bvsztv. 12. §-át egy új (2) bekezdéssel, amely szerint a bv. szervezet személyi állományának tagja jogviszonyának fennállása alatt és annak megszűnését követően is titokként megőrzi a tevékenységével, annak ellátásával kapcsolatban tudomására jutott szemé-

lyes adatot, minősített adatot, illetve törvény által védett titoknak és hivatás gyakorlásához kötött titoknak minősülő adatot, valamint minden olyan adatot, tény vagy körülményt, amelyet a bv. szervezet nem köteles törvény előírásai szerint a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tenni. Ezzel kapcsolatban a Hatóság támogatta, hogy a szabályozás tartalmazza az adatok megismerhetőségére vonatkozóan az arányos, *ex lege* korlátozást. Másrészt, kiemelte – annak érdekében, hogy a jogalkalmazás az eredeti jogalkotói céllal valósuljon meg és ne másra használják ezt a rendelkezést – hogy ez esetben is alkalmazni kell az Infotv. 30. § (5) bekezdését és az adatkezelőnek érdekmérlegelést kell végeznie az igény teljesítése/elutasítása előtt. Ez a mérlegelés a rendelkezés alkotmányossága miatt szükséges, hiszen ha az adatigénylés konkrétan olyan adatra irányul, amely esetében a jogalkotó által védeni szándékozott közérdek nem áll fenn, akkor nem lehet alkotmányos a konkrét adatigénylés elutasítása sem. Az érdekmérlegelésnek arra kell irányulnia, hogy a fogvatartás biztonsága, illetve a végrehajtás rendje fenntartásához fűződő közérdek előrébb való-e az adatok megismeréséhez fűződő közérdeknél. A Hatóság szerencsésnek tartaná, ha mindezekre a körülményekre a tervezet indokolása utalna. Ezen kívül megjegyzendő, hogy a rendelkezés az érintetti adatvédelmi joggyakorlást nem korlátozza, nem korlátozhatja. Továbbá a módosítás nem oldja meg a bv. (nem normatív) belső utasításaira, körleveleire, szabályzataira vonatkozó adatigény elutasíthatóságát sem, csak korlátozott körben. Az adatigényléseknek pont az a célja, hogy a bv. intézeten számon kérhető legyen az intézkedések, utasítások betartása, amihez azok tartalmának ismerete elengedhetetlen. (NAIH-8054/2022.)

V.3. Az Infotv. módosítása

Az Infotv. az Európai Bizottsággal való megegyezés érdekében több új jogintézménnyel egészült ki 2022-ben. Az első ilyen a Központi Információs Közadat-nyilvántartás. Ez egy olyan felület, amelyen a költségvetési szervek – a nemzetbiztonsági szervek kivételével – közzétesznek bizonyos, az Infotv.-ben felsorolt gazdálkodási adatokat, az általuk nyújtott költségvetési támogatások, a szerződések, a nem alapfeladataik ellátására fordított kifizetések adatait. A közzétett adatok kereshetőek, kivonatolhatóak, összehasonlíthatóak, csoportosíthatóak és csoportosan letölthetőek, és a felületen tíz évig kell elérhetőnek lenniük. Ehhez kapcsolódóan – a közzétételi kötelezettség elmulasztása esetére – az Infotv. új eljárástípusa az átláthatósági hatósági eljárás. Az eljárásra az általános közigazgatási rendtartás szabályait kell alkalmazni, az ügyintézési határidő negyvenöt nap. A közzétételi kötelezettség megszegésének megállapítása esetén a hatóság az összes körülmény figyelembe vételével százezer-től ötvenmillió forintig terjedő bírságot szabhat ki.

Az Infotv. továbbá módosította a közérdekű adat megismerésére irányuló igény-nyel összefüggésben indítható perre vonatkozó rendelkezéseket, amelyekre nézve a polgári perrendtartás szabályait kell alkalmazni az Infotv.-ben meghatározott eltérésekkel. Az Infotv. ezen új szabályainak célja a peres eljárás gyors és hatékony lefolytatása. (NAIH-7944/2022., NAIH-8534/2022., NAIH-8879/2022.)

V.4. Álnevesített közzététel

Fontos megemlíteni a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 817/C. § új (2) bekezdését. A rendelkezés azt írja elő, hogy felülbírálati indítvány hiányában az ügyészség vagy a nyomozó hatóság tegye közzé határozatát, illetve az ügyiratjegyzéket egy hónapra oly módon, hogy a benne szereplő személyes adatokat álnevesíti. A közzététel helye az ügyészség vagy a nyomozó hatóság honlapja és a Kormány által meghatározott más felület. A közzétett határozatnak, ügyiratjegyzéknek kereshetőnek kell lennie legalább az ügyészség, nyomozó hatóság megnevezése, az ügy száma, a közzététel időpontja, a bűncselekmény megnevezése alapján. (NAIH-8179/2022.)

V.5. Nyílt adat irányelv

2022. december 20-tól hatályos a nemzeti adatvagyonról szóló törvény és a közadatok újrahasznosításáról szóló törvény módosítása, amely módosításnak a célja a Nyíltadat-irányelv – a 2019/1024 EU irányelv a nyílt hozzáférésű adatokról és a közzététel információinak további felhasználásáról – átültetése volt. A Nyíltadat-irányelv által bevezetett új szabályozási elemek elsődleges célja az, hogy ösztönözzék az Európai Unió adatgazdaságát. Ennek keretében még szélesebb körben tegyék lehetővé a közzététel által előállított és kezelt adatvagyon másodlagos hasznosítását, továbbá elősegítsék, hogy mindez a digitalizáció eszközeivel minden eddigénél hatékonyabban megvalósulhasson.

A jogharmonizációs célú módosítás eredményeként bővült az újrahasznosítás céljából rendelkezésre bocsátható adatok köre azon közfinanszírozású kutatások adataival, amelyeket már nyilvánosságra hoztak; és a vízügyi, energiaipari, közlekedési, postai ágazat területén működő közvállalkozások azon adataival, amelyek ezen ágazati közfeladatok ellátásához kapcsolódnak. Új szabályok vonatkoznak az adatok átadásának módjára, formátumára, továbbá a törvény kijelöli azon állami adatkészletek fő gyűjtőkategóriáit, amelyek gazdasági és társadalmi jelentősége kiemelkedő (nagy értékű adatkészletek: térinformatikai adatok, földmegfigyelési és környezeti adatok, meteorológiai adatok, statisztikai adatok, mobilitási adatok.) Az Európai Bizottság a Nyíltadat-irányelv felhatalma-

zása alapján alkotott végrehajtási aktusban határozza meg majd pontosan, hogy e kategóriákon belül mely konkrét adatköröket kell nagy értékű adatkészletnek tekinteni. A végrehajtási aktusban meghatározott nagy értékű adatkészleteket ingyenesen, valós időben és elektronikusan kell újrahasznosítás céljából hozzáférhetővé tenni az igénylők számára. (NAIH-7647/2022.)

V.6. A Hatóság javaslata az Infotv. módosítására

A Hatóság ajánlást tett a Miniszterelnöki Kabinetiroda közigazgatási államtitkárának a nemzeti minősített adat felülvizsgálatának tárgyában. A Hatóságot az Infotv. 38. § (4) bekezdésének a) pontja hatalmazza fel arra, hogy a személyes adatok kezelését, valamint a közérdekű adatok és a közérdekből nyilvános adatok megismerését érintő jogszabályok megalkotására, illetve módosítására javaslatot tegyen.

Az Infotv. 63. § (1)–(2) bekezdései szerint a hivatalból vagy a bíróság kezdeményezésére indított titokfelügyeleti hatósági eljárásban hozott határozatában a Hatóság a nemzeti minősített adat minősítésére vonatkozó jogszabályok megsértésének megállapítása esetén a minősítőt a nemzeti minősített adat minősítési szintjének, illetve érvényességi idejének a jogszabályoknak megfelelő megváltoztatására vagy a minősítés megszüntetésére hívja fel, vagy megállapítja, hogy a minősítő a nemzeti minősített adat minősítésére vonatkozó jogszabályoknak megfelelően járt el.

A minősítő a Hatóság határozatát a közlésétől számított hatvan napon belül támadhatja meg. A keresetlevél benyújtásának a határozat hatályosulására hasznosító hatálya van. Ha a minősítő a határozat közlésétől számított hatvan napon belül nem fordul bírósághoz, a nemzeti minősített adat minősítése a határozat közlésétől számított hatvanegyedik napon a határozatban foglaltak szerint megszűnik, illetve minősítési szintje vagy érvényességi ideje a határozatban foglaltak szerint megváltozik.

A minősített adat védelméről szóló 2009. évi CLV. törvény (Mavtv.) 8. § (2)–(3) bekezdése szerint a felülvizsgálat eredményeként a minősítő, illetve jogutódja a feladat- és hatáskörébe tartozó nemzeti minősített adat minősítését fenntartja, ha annak minősítési feltételei továbbra is fennállnak, minősítési szintjét csökkenti, illetve a minősítés érvényességi idejét módosítja, vagy a minősítését megszünteti. A minősítés megszüntetéséről, illetve a minősítési szint vagy az érvényességi idő módosításáról minden olyan címzettet vagy annak jogutódját

értesíteni kell, akinek a nemzeti minősített adatot továbbították, azonban ez a minősítő feladat- és hatáskörébe tartozó nemzeti minősített adatok felülvizsgálata során hozott döntésre vonatkozik, a Hatóság titokfelügyeleti hatósági eljárásban hozott határozatára nem. A Hatóság javaslatot tett ezért arra, hogy az Infotv. módosítása írja elő, hogy a minősítés megszűnéséről, illetve a minősítési szint vagy az érvényességi idő megváltozásáról minden olyan címzettet vagy annak jogutódját értesíteni kell, akinek a nemzeti minősített adatot továbbították. (NAIH-7906-2/2022. és NAIH-8643-2/2022.)

VI. Mellékletek

VI.1. A 2022. évben elutasított közérdekű adatigénylésekről be-nyújtott jelentések statisztikai adatai

A NAIH-hoz 2022-ben közérdekű adatigénylésként 71 ügyirat került iktatásra, melyekben 173 adatigénylési kérdést azonosított a Hatóság. A 173 adatigénylési kérdésből 133 teljesült, 40 esetben – az alábbiakban részletezettek szerint – az adatok kiadását megtagadta a Hatóság.

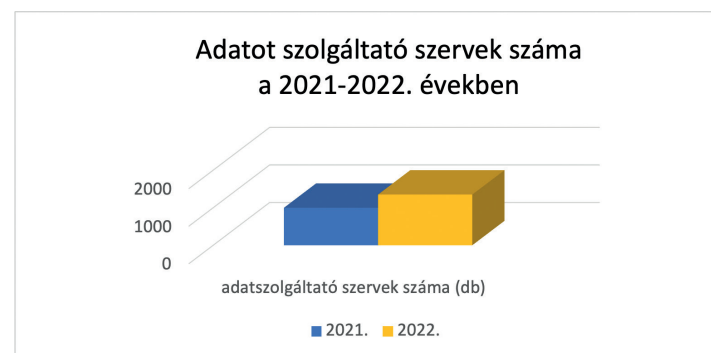
Megtagadási okok:

- Infotv. 27. § (1) bekezdése: 12
- Infotv. 27. § (2) bekezdés c) pont: 1
- Infotv. 27. § (2) bekezdés g) pont: 3
- Infotv. 27. § (5) bekezdés: 1
- nem közérdekű adat: 4
- nem áll rendelkezésre adat, nincs adat: 15
- a beadvány nem adatigénylés: 1
- nem rendeltetésszerű joggyakorlás: 3

VI.1.1. Általános információs adatsor

év	adatszolgáltató szervezetek száma (db)	közérdekű adatigénylések száma (össz.)	teljesített	%	elutasított, részben elutasított	%
2021.	997	11.019	7.127	65%	3.881	35%
2022.	1350	9.739	6.479	67%	3.260	33%

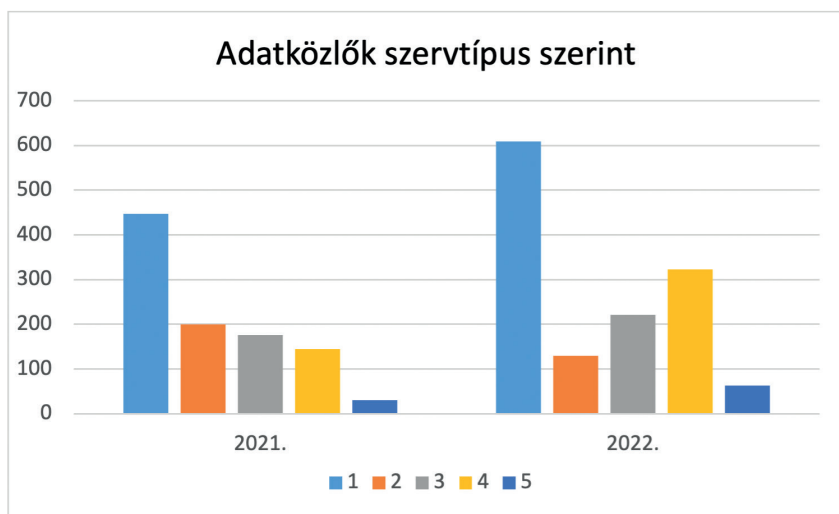
1. sz. táblázat

VI.1.2. Az jelentéstételi kötelezettséget teljesítő szervek szervtípus szerinti megoszlása

	1. típus ³⁷	2. típus ³⁸	3. típus ³⁹	4. típus ⁴⁰	5. típus ⁴¹
2021.	447	200	176	144	30
2022.	609	130	221	323	63

2. sz. táblázat

37 helyi és területi, nemzetiségi önkormányzatok

38 központi és területi államigazgatási szervek

39 közigazgatáson kívüli, közzétételre kötelezett szervek, köztestületek

40 nevelési, oktatás, művelődési intézmények

41 egészségügyi és szociális intézmények

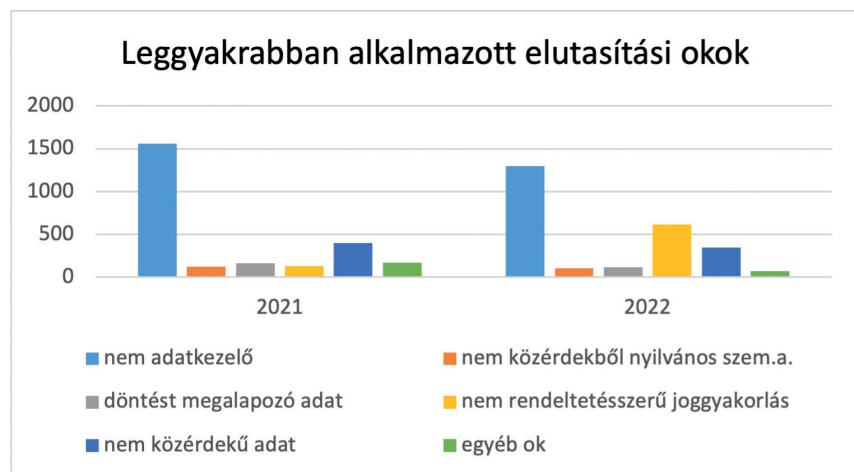
önkormányzati adatközlők	2021.	2022.
helyi, települési önkormányzatok, polgármesteri hivatalok, társulások	432	584
nemzetiségi önkormányzatok	15	25

3. sz. táblázat

VI.1.3. Leggyakrabban alkalmazott elutasítási okok

év	elutasítási okok (össz.)	nem minősül adatkezelőnek	nem közérdekből nyilvános személyes adat	döntést megalapozó adat (Infotv. 27. § (5)-(6))	nem rendeltetésszerű joggyakorlás	nem közérdekű adat	egyéb ok
2021.	3881	1.558	121	164	128	401	167
2022.	3260	1.297	104	114	615	346	70

VI.1.4. A 2022. évben elutasított adatigénylések tekintetében tett jelentések jellemzői

Az 1. számú táblázat adataiból megállapítható, hogy lényegesen – 353 új adatközlővel – emelkedett a jelentést benyújtók száma. A pozitív változás ellenére a jelentés fő adatai – mint összes adatigénylés, és teljesített és elutasított adatigénylés száma – a 2021. évhez viszonyítva alacsonyabb értéket mutatnak. Ennek lehetséges oka a nagyszámban megküldött, a benyújtott adatigénylések tekintetében is nemleges adatszolgáltatás.

A központi közigazgatáson kívül a 2. számú táblázatban megjelenített szervtípusok esetében nőtt a jelentést benyújtók száma. Kiemelkedő eltérés az önkormányzati szférában, az önkormányzati/állami tulajdonú gazdasági társaságok, a nevelési/oktatási intézmények, valamint az egészségügyi/szociális intézmények körében figyelhető meg.

Az elutasított adatigénylések száma csökkent a 2021. évhez képest, és ezzel összhangban az egyes elutasítások okok alkalmazását – a nem rendeltetésszerű joggyakorlás alapján történő elutasítás kivételével – kevesebbszer választották az adatközlők. Erre hivatkozással közel ötször több esetben [128 < 615] tagadták meg az adatigénylések teljesítését az adatkezelők.

A jelentéstételi kötelezettség növekvő teljesítése, valamint az elutasított adatigénylések csökkenése a Hatóság véleménye szerint a KÖFOP-2.2.6-VEKOP-18-2019-00001 „Az információszabadság hazai gyakorlatának feltérképezése és hatékonyságának növelése” című kiemelt projekt következményeként értékelhető.

VI.2. A Hatóság 2022. évi gazdálkodása

A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság működésének és gazdálkodásának 11. évét is magunk mögött tudhatjuk 2022. december 31-ével. Ezen gazdálkodással összefüggő adatokról az alábbiakban adunk rövid tájékoztatást.

VI.2.1. A bevételi előirányzat és teljesítési adatai a 2022. évben

A Hatóság működési és felhalmozási célú egyéb támogatást kapott és számolt el „Az információszabadság hazai gyakorlatának feltérképezése és hatékonyságának növelése” című kiemelt projekt finanszírozására.

A bevételi adatok közül a Hatóság működési bevétele sem összetételében, sem értékében számottevő változást nem mutat a 2021. költségvetési évhez képest. Kiemelkedő volt azonban a KEF által utalt üzemeltetési költségek visszatérítése közel 18 602 eFt értékben, mely a 2021. évi utóelszámolás keretében történt meg.

A Hatóság felhalmozási bevétele 1 db hatósági gépjármű tárgyi eszköz értékesítésből adódott.

A 2021. évi költségvetési maradvány előirányzatosítása 505 806 eFt-tal emelte meg az eredeti bevételi előirányzatot.

VI.2.2. Kiadási előirányzat és teljesítési adatai a 2022. évben

A versenyképes illetmények biztosításával, valamint az új, méltó munkakörülmények megteremtésével sikerült csökkenteni a munkaerő-elvándorlás mértékét, ezáltal megtartani a magasan kvalifikált szakembereket. A személyi juttatások és a kapcsolódó munkáltatói járulékok kiadási összege mindössze 7,9 %-kal haladta meg a tavalyi adatokat. A növekedésre hatással volt a létszám további emelése, valamint egy általános kismértékű béremelés, a cafeteria keretszégének a jogszabályokban engedett, kedvezményes adózói mértékig történő megemelése, valamint a szociális hozzájárulási adó mértékének újabb csökkenése is.

2022-ben a Hatóság költségvetésére két tényező bírt igazán jelentőséggel: a folyamatosan monitorozott költségmegtakarítás és a fent említett projektekből eredő szállítói finanszírozás. A projekt teljesült kiadásait kiszűrve az volt tapasztalható,

hogyan a Hatóság dologi kiadásaiból az épületüzemeltetési és -karbantartási munkák értéke valamivel kevesebb volt a 2021. évhez képest. Ugyanis az előző évek tapasztalatai alapján kiemelt figyelem szegeződött az egyes munkák költségoptimalizálására. A működési kiadásokból a projektekre 333 025 eFt került elköltésre.

A felhalmozási kiadásokat megvizsgálva, a Hatóság 2022-re ütemezett több, az épület eredeti állagának (kapacitásának, pontosságának) helyreállítását szolgáló munkákat, valamint olyan értéknövelő beruházásokat, melyek hosszú távon szolgálják a Hatóság alaptervékenysége biztonságos, kielégítő működését. Ezen tevékenységek a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. engedélyével valósultak meg.

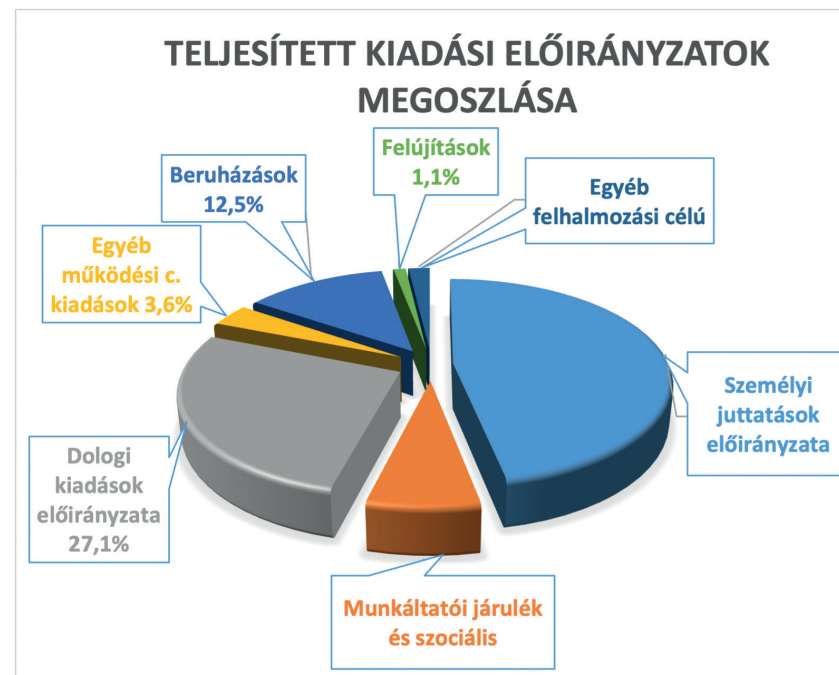
2022. január első napjaiban a Magyar Államkincstár bevezette az új multi-devizás számlavezető rendszert, emiatt élni kellett a rendkívüli bérmegelőlegezés (45 520 eFt) módszertanával még 2021. december végén. A bérelőleget a MÁK 2022 januárjában leemelte a Hatóság számlájáról.

A Hatóság alaptervékenységéből származó 2022. évi maradványa 92 976 eFt, melynek teljes egésze kötelezettséggel terhelt maradvány.

A NAIH 2022. évi költségvetésére vonatkozó számokat (eFt) a következő táblázat szemlélteti:

Megnevezés	Eredeti előirányzat	Módosított előirányzat	Teljesítés	Alaptevékenység 2022. évi maradványa
Működési c. egyéb támogatás fejezettől		246 793	246 793	
Felhalmozási c. egyéb támogatás fejezettől		161 759	161 759	
Közhatalmi bevételek		3	3	
Közvetített szolgáltatások ellenértéke		1 933	1 933	
Kiszámlázott ÁFA		3 508	3 508	
Árfolyamnyereség		216	216	
Biztosító által fizetett kártérítés		629	629	
Egyéb működési bevételek		22 638	22 638	
Tárgyi eszköz értékesítés		11 024	11 024	
Felhalmozás c. kölcsön megtérülése háztól		1 629	1 629	
2021. évi költségvetési maradvány		505 806	505 806	
Központi, irányító szervei támogatás	1 555 600	1 558 285	1 558 285	
Bevételi előirányzatok mindösszesen:	1 555 600	2 514 223	2 514 223	-
Személyi juttatások előirányzata	1 030 800	1 135 838	1 135 838	-
Munkáltatói járulék és szociális hozzájárulási adó	163 100	170 238	170 238	-
Dologi kiadások előirányzata	361 700	737 974	655 120	82 854
Egyéb működési c. kiadások		89 791	86 056	3 735
Beruházások		308 563	302 176	6 387
Felújítások		26 299	26 299	-
Egyéb felhalmozási célú kiadások		45 520	45 520	-
Finanszírozási kiadások	1 555 600	2 514 223	2 421 247	92 976

A következő grafikon a módosított előirányzatok teljesült kiadásait mutatja %-os megoszlásban:

VI.2.3. A Hatóság létszámának alakulása

A Hatóság 2022. december 31-i munkajogi létszáma 115 fő volt.

A létszámgazdálkodás a Küt. szerinti álláshelyekre épül, nevezetesen Hatóságunk esetében öt darab ügyintézői (tanácsos, vezető-tanácsos, főtanácsos I., főtanácsos II., vezető-főtanácsos), és két darab vezetői (önálló szervezeti egységet vezető, illetve a nem önálló szervezeti egységet vezető) álláshely besorolási kategóriára. A Küt. bevezetése óta versenyképessé váló illetmények biztosításával csökkent a fluktuáció, az év folyamán 9 fő lépett ki, illetve 20 fő új kolléga érkezett. 2022. évben 11 fő volt tartósan távollévő, míg 2 fő tért vissza a tartós távollétből.

VI.2.4. A bírságbevételek alakulása

A Hatóság számlájára befolyt bírság összege 387 272 eFt volt, mely az előző évek átlagához képest rekord nagyságúnak mondható. Továbbra is érdemes megjegyezni, hogy a bírság teljes egészében nem a Hatóság, hanem a központi költségvetés bevétele.

VI.3. A Hatóság elnökének részvétele hazai és nemzetközi szakmai konferenciákon, rendezvényeken 2022-ben

2022. február 24. – Budapest - „Deloitte Adatvédelem és Technológia 2022” konferencia – „A NAIH 2021. évének az értékelése”

2022. február 28. – Budapest – Adatvédelmi.hu konferencia - „A NAIH tevékenysége – az elmúlt 10 év és a 2021-es év tapasztalatai”

2022. március 22. – Budapest – Nemzeti Közszerződési Egyetem Ludovika Szabadegyetem programsorozata – „Adatvédelem és információszabadság a XXI. században”

2022. március 23. – Budapest – Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kar HÖK rendezvénye: Facebook vs EU, avagy Európából kivonul a Facebook? - „Európából kivonul a Facebook?”

2022. május 4. – Budapest - „Az információszabadság hazai gyakorlatának feltérképezése és hatékonyságának növelése” elnevezésű projekt megnyitó konferencia – nyitó előadás

2022. május 23. – Budapest – Légtér Klub „Drónos adatvédelem” című stúdióbeszélgetés

2022. május 25. – Budapest – Alkotmányvédelmi Hivatal „Gazdaságbiztonság és Információvédelem - A közösségi média veszélyei és annak megelőző-védelme” témájú konferenciája – „Ki őrzi az őrzőket?”

2022. június 5. – Budapest – Magyar Jogász Egylet félévzáró stúdióbeszélgetése „A közszereplő és a nyilvánosság” tárgyában – kerekasztal beszélgetés

2022. szeptember 27. – Budapest – Nemzetközi Gyermegmentő Szolgálat „A média és az internet hatása a gyermekekre és fiatalokra” című konferenciája – „A NAIH szerepe a gyermekvédelemben”

2022. szeptember 30. – Veszprém – Veszprémi Érseki Főiskola Pedagógiai Tanszéke szervezésében „Adatvédelem az oktatásban” című szakmai konferenciája - „Adatvédelem és információszabadság a köznevelésben”

2022. október 5. – Budapest - Adatvédelmi.hu szervezésében a „2022. GDPR GYAKORLAT – Aktuális kérdések a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság és további neves szakértők előadásában” című konferencia – „A NAIH tevékenysége – Aktualitások 2022.”

2022. október 12. – Budapest – Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága szervezésében I. Nemzeti Szabályozói Konferencia – Panelbeszélgetés: „Digitális szuverenitás - „Lesz-e nagykövetségünk a metaverzumban?”

2022. november 4. – Debrecen – a HTE EIVOK, a HTE Debrecen, és a Debreceni Egyetem Informatikai kar tudományos konferenciája – „A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság feladatai, érdekes esetek a közelmúltból”

2022. november 10. – Budapest – Ernst & Young Tanácsadó Kft. szervezésében „Informatikai incidensek - egyenes út a GDPR bírsághoz? Adatvédelmi hatósági eljárások az incidensek fajtáinak szemszögéből, esettanulmányokkal” című konferencia – „Adatvédelmi incidensek”

2022. december 8. – Budapest – NAIH szervezésében „DPO Konferencia 2022” – „Aktualitások – 2022”

2022. december 13. – Budapest – ORFK – éves adatvédelmi konferencia – „Újdonságok az információs jogok kapcsán”

2022. december 14. – Budapest - „Az információs szabadság hazai gyakorlatának feltérképezése és hatékonyságának növelése” című projekt záró konferenciája - megnyitó

VI.4. A NAIH emlékérem kitüntetettjei

A „Nemzeti Adatvédelmi és Információs szabadság Hatóság Emlékelem” adományozásáról szóló 19/2012. számú NAIH szabályzat alapján „Nemzeti Adatvédelmi és Információs szabadság Hatóság Emlékelem” annak adományozható, aki az adatvédelem, illetve az információs önrendelkezési jog és információs szabadság terén kiemelkedő magas színvonalú, példaértékű eredményt ért el, vagy jelentősen hozzájárult ilyen eredmény eléréséhez. Az ezüstből készült emlékérem Szabó Tamás ötvös mester alkotása. Átadására évente, az adatvédelem, illetve az információs szabadság napja alkalmából kerül sor.

2022. december 10-e „Az emberi jogok világnapja” alkalmából az ezüst emlékérmét *Dr. Urszula Góral*, a lengyel országgyűlés, a Szejm adatvédelmi tisztviselője kapta a lengyel adatvédelmi hatóságnál végzett tizenöt éves munkájának elismeréseképpen. A díjazott elismerésre méltó érdemeket szerzett a lengyel adatvédelmi felügyeleti hatóság és a magyar Nemzeti Adatvédelmi és Információs szabadság Hatóság közötti szakmai kapcsolatok elmélyítése, a nemzetközi, ideértve a regionális együttműködés elősegítése, a felügyeleti gyakorlati tapasztalatok kölcsönös megismertetése kapcsán végzett kiemelkedő tevékenységéért.

VI.5. A beszámolóban említett jogszabályok és rövidítések jegyzéke

- Adatkormányzási Rendelet: Data Governance Act, az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/868 rendelete (2022. május 30.) az európai adatkormányzásról és az (EU) 2018/1724 rendelet módosításáról
- Ákr., az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény
- Alaptörvény, Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)
- Általános adatvédelmi rendelet: lásd: GDPR
- Bbtv., a Budapest-Belgrád vasútvonal újjáépítési beruházásról szóló Egyezményt kihirdető 2020. évi XXIX. törvény
- BCR: Binding Corporate Rules, kötelező erejű vállalati szabályok
- BRFK: Budapesti Rendőr-főkapitányság
- Be., a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény
- Bv. Intézet: büntetés-végrehajtási intézettel
- BVOP: Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságát
- Bvsztv., a büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény
- Bvtv., a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL tv.
- Bűnügyi irányelv, a bűnüldözési célból kezelt személyes adatok védelmére vonatkozó irányelv, az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/680 irányelve (2016. április 27.) a személyes adatoknak az illetékes hatóságok által a bűncselekmények megelőzése, nyomozása, felderítése, a vádeljárás lefolytatása vagy büntetőjogi szankciók végrehajtása céljából végzett kezelése tekintetében a természetes személyek védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 2008/977/IB tanácsi kerethatározat hatályon kívül helyezéséről
- Charta: az Európai Unió Alapjogi Chartája
- CIS: Vámügyi Információs Rendszer
- CSC: Coordinated Supervision Committee (az Európai Unió nagyméretű információs rendszereinek közös felügyeletét ellátó bizottság)
- DMA: Digital Markets Act, digitális piacokról szóló jogszabály, az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/1925 rendelete (2022. szeptember 14.) a digitális ágazat vonatkozásában a versengő és tisztességes piacokról, valamint az (EU) 2019/1937 és az (EU) 2020/1828 irányelv módosításáról
- DSA: Digital Services Act, a digitális szolgáltatásokról szóló rendelet, az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2022/2065 rendelete (2022. október 19.) a digitális szolgáltatások egységes piacáról és a 2000/31/EK irányelv módosításáról

- EGT: Európai Gazdasági Térség
- ECB: Europol Cooperation Board
- ECRIS-TCN: a harmadik országbeli állampolgárokkal és a hontalan személyekkel szemben hozott ítéletekre vonatkozó információval rendelkező tagállamok azonosítására szolgáló központosított rendszer
- EDPB: European Data Protection Board, Európai Adatvédelmi Testület
- EDPS: European Data Protection Supervisor, Európai Adatvédelmi Biztos
- EES: Európai Határregisztrációs Rendszer
- EESZT: Egészségügyi Szolgáltatási Tér
- EHÖK: Hallgatói Önkormányzat
- EIDAS: az Európai Parlament és a Tanács 910/2014/EU rendelete (2014. július 23.) a belső piacon történő elektronikus tranzakciókhoz kapcsolódó elektronikus azonosításról és bizalmi szolgáltatásokról, valamint az 1999/93/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről
- EMMI: Emberi Erőforrások Minisztériuma
- EPPO: Európai Ügyészség Hivatala
- EPRIS: European Police Records Index System, Európai Rendőrségi Nyilvántartási Indexrendszer
- ETIAS: Európai Utasinformációs és Engedélyezési Rendszer
- EUB: Európai Unió Bírósága
- Eüaktv., az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló 1997. évi XLVII. törvény
- Eüsztv., az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény
- Eütv., egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény
- FIR: felsőoktatási *információs rendszer*
- FÖRI: Fővárosi Önkormányzati Rendészeti Igazgatóság
- GDPR, általános adatvédelmi rendelet: az Európai Parlament és a Tanács (EU) által elfogadott, a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2016/679 Rendelet. 2018. május 25-től alkalmazandó
- IIOF: International Intelligence Oversight Forum, Nemzetbiztonsági felügyeletről szóló konferencia
- IKSZR: Integrált Közlekedésszervezési és Szabályozási Rendszerrel
- IMI rendszer: Belső Piaci Információs Rendszer
- Infotv., Infótörvény, az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény
- IRMA: belső ügyviteli szakrendszer
- ITM: Innovációs és Technológiai Minisztérium

- KAK: Kormányzati Adatközpont
- Kbt., a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLIII. törvény
- Költségrendelet, a közérdekű adat iránti igény teljesítéséért megállapítható költségtérítés mértékéről szóló 301/2016. (IX. 30.) Korm. rendelet
- Kgttv., köztulajdonban álló gazdasági társaságok takarékosabb működéséről szóló 2009. évi CXXII. törvény
- Kiberbiztonsági Jogszabály, Cybersecurity Act, az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/881 rendelete (2019. április 17.) az ENISA-ról (az Európai Unió Kiberbiztonsági Ügynökségről) és az információs és kommunikációs technológiák kiberbiztonsági tanúsításáról, valamint az 526/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről
- KIRA: központosított illetmény-számfejtési rendszerben
- KKMI: Központi Kivizsgáló és Módszertani Intézet
- Knyt., a közpénzekből nyújtott állami támogatások átláthatóságáról szóló 2007. évi CLXXXI. törvény
- KSH: Központi Statisztikai Hivatal
- MÁK: Magyar Államkincstár
- Mavtv., a minősített adat védelméről szóló 2009. évi CLV. törvény
- Mötvt., Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény
- NEAK: Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelőtől
- Nektv., a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény
- NNK: Nemzeti Népegészségügyi Központ
- Nyíltadat-irányelv: Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/1024 irányelve (2019. június 20.) a nyílt hozzáférésű adatokról és a közzféra információinak további felhasználásáról
- NVR: Nemzeti Választási Rendszer
- OGYSZ: Országos Gyermekevédelmi Szakszolgálat
- OH: Oktatási Hivatal
- OKFŐ: Országos Kórházi Főigazgatóságtól
- OSZIR Országos Szakmai Információs Rendszer Járványügyi Szakrendszer
- OVF: Országos Vízügyi Főigazgatósághoz
- Prümi határozat, a Tanács 2008/615/IB határozata (2008. június 23.) a különösen a terrorizmus és a határokon átnyúló bűnözés elleni küzdelemre irányuló, határokon átnyúló együttműködés megerősítéséről
- PSZ: Pedagógus Szakszervezet
- Rtv., a Rendőrségről 1994. évi XXXIV. törvény
- Ptk. a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény
- SIS: Schengeni Információs Rendszer

- SIS II, a Schengeni Információs Rendszer második generációjának létrehozásáról, működtetéséről és használatáról szóló 1987/2006/EK számú európai parlamenti és tanácsi rendelet
- Smtv., a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény
- Támvtv., a mezőgazdasági, agrár-vidékfejlesztési, valamint a halászati támogatásokhoz és egyéb intézkedésekhez kapcsolódó eljárás egyes kérdéseiről szóló 2007. évi XVII. törvény
- Tromsø Egyezmény, az Európa Tanács közérdekű adatot tartalmazó iratokhoz való hozzáféréséről szóló Egyezménye (CETS No.205., Magyarországon kihirdette a 2009. évi CXXXI. törvény)
- Ve., a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény
- VIS: Vízuminformációs Rendszer
- VIS rendelet, az Európai Parlament és a Tanács 767/2008/EK rendelete (2008. július 9.) a vízuminformációs rendszerről (VIS) és a rövid távú tartózkodásra jogosító vízumokra vonatkozó adatok tagállamok közötti cseréjéről
- VJT: változó jelzésű táblák

Egyéb jogszabályok:

- a fertőző betegségek jelentésének rendjéről szóló 1/2014. (I. 16.) EMMI rendelet
- a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény
- a közadatok újrahasonosításáról szóló 2012. évi LXIII. törvény
- a központosított informatikai és elektronikus hírközlési szolgáltatásokat egyedi szolgáltatási megállapodás útján igénybe vevő szervezetekről, valamint a központi szolgáltató által üzemeltetett vagy fejlesztett informatikai rendszerekről szóló 7/2013. (II. 26.) NFM rendelet
- a közterület-felügyeletről szóló 1999. évi LXIII. törvény
- a minősített adat kezelésének rendjéről szóló 90/2010. (III.26.) Korm. rendelet
- a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény
- a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet
- a nyilvánosság környezeti információkhoz való hozzáféréseinek rendjéről szóló 311/2005. (XII.25) Korm. rendelet
- a közérdekű adat iránti igény teljesítéséért megállapítható költségtérítés mértékéről szóló 301/2016. (IX. 30.) Korm. rendelet (Költségrendelet) módosításáról szóló 382/2022. (X. 10.) Korm. rendelet

- a Központi Információs Közadat-nyilvántartás részletszabályairól szóló 499/2022. (XII. 8.) Korm. rendelet
- a veszélyhelyzet idején az egyes adatigénylési rendelkezésektől való eltéréseiről szóló 521/2020. (XI.25.) Korm. rendelet
- a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásán, valamint a nemzetiségi önkormányzati képviselők választásán a választási irodák hatáskörébe tartozó feladatok végrehajtásának részletes szabályairól és a választási eljárásban használandó nyomtatványokról szóló 20/2019. (VII. 30.) IM rendelet
- a jogszabályok előkészítésében való társadalmi részvételtől szóló 2010. évi CXXXI. törvény
- a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet
- a központi névjegyzék, valamint egyéb választási nyilvántartások vezetéséről szóló 17/2013. (VII. 17.) KIM rendelet
- a nemzeti adatvagyonról szóló 2021. évi XCI. törvény
- a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény
- a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. IM rendelet
- a Tanács (EU) 2022/922 rendelete (2022. június 9.) a schengeni vívmányok alkalmazását ellenőrző értékelési és monitoringmechanizmus létrehozásáról és működéséről, valamint az 1053/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről
- a turisztikai térségek fejlesztésének állami feladatairól szóló 2016. évi CLVI. törvény
- a veszélyhelyzettel összefüggő egyes szabályozási kérdésekről szóló 2021. évi CXXX. törvény eltérő alkalmazásáról szóló 94/2022. (III. 10.) Korm. rendelet
- a veszélyhelyzet kihirdetéséről szóló 40/2020. (III.11.) Korm. rendelet
- az Aarhusi Egyezmény kihirdetéséről szóló 2001. évi LXXXI. törvény
- az egészségügyi szolgálati jogviszonyról szóló 2020. évi C. törvény
- az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló 1997. évi XLVII. törvény
- az egészségügyi tevékenység végzésének egyes kérdéseiről szóló 2003. évi LXXXIV. törvény
- az egészségügyről szóló 1997. CLIV. törvény
- az egyes köztulajdonban álló gazdasági társaságok takarékosabb működéséről szóló 2009. évi CXII. törvény

- az emberi felhasználásra kerülő gyógyszerek rendelkezési és kiadásáról szóló 44/2004 (IV.28.) ESzCsM rendelet
- az Európai Határregisztrációs Rendszer, valamint az Európai Utasinformációs és Engedélyezési Rendszer fejlesztéséhez szükséges kormányzati intézkedéseket koordináló munkacsoport létrehozásáról szóló 1538/2018. (X. 30.) Korm. határozat
- az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/1725 rendelete (2018. október 23.) a természetes személyeknek a személyes adatok uniós intézmények, szervek, hivatalok és ügynökségek általi kezelése tekintetében való védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 45/2001/EK rendelet és az 1247/2002/EK határozat hatályon kívül helyezéséről
- az európai uniós költségvetési források felhasználásának ellenőrzéséről szóló 2022. évi XXVIII. törvény
- egyes járványügyi védekezést szolgáló pandémia-értékelő regiszterre vonatkozó részletes szabályokról szóló 333/2021. (VI. 10.) Korm. rendelet
- az üzleti titok védelméről szóló 2018. évi LIV. törvény

Tartalomjegyzék

Bevezető	5
I. A Hatóság működésének statisztikai adatai, a Hatóság társadalmi kapcsolatai.....	7
I.1. Ügyeink statisztikai jellemzői	7
I.2. Az adatvédelmi tisztviselők éves konferenciája.....	19
I.3. A Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság megjelenése a médiában	25
II. Adatvédelmi ügyek.....	27
II.1. Az általános adatvédelmi rendelet alkalmazása	27
II.1.1. Igazságügyi szakértők adatkezelése	27
II.1.2. A 2022. évi országgyűlési választás és választási kampány tapasztalatai	31
II.1.3. „Kamerás” megfigyelések	37
II.1.4. Marketing adatkezelések	45
II.1.5. Egészségügyi adatkezelések.....	48
II.1.6. Az általános adatvédelmi rendelet hatálya alá tartozó egyéb fontos ügyek	51
II.1.7. A Hatóság által kibocsátott ajánlások	59
II.2. Személyes adatok bűnüldözési, honvédelmi, és nemzetbiztonsági célú kezelésével kapcsolatos ügyek (Infotv. hatálya alá tartozó eljárások)	63
II.2.1. A Szitakötő rendszer vizsgálata.....	63
II.2.2. Egy büntetőeljárás során a rendőrkapitányság által hozott határozatban szereplő személyes adatok jogszerűtlen kezelése	67
II.2.3. Büntetés-végrehajtási intézetben a fogvatartotttól készült pszichológiai vélemények megismerésének kérdése	72
II.2.4. Fogvatartottak egészségügyi személyes adatainak kezelése a büntetés-végrehajtási intézetek által	77
II.2.5. Fogvatartottnak szóló hivatalos irat felbontása büntetés-végrehajtási intézetben.....	78
II.2.6. Bűnjelek csomagolása	81
II.2.7. Személyes adatok továbbítása, célhoz kötöttség elve	82
II.2.8. Adatkezelési gyakorlat jogszerűségének vizsgálata, adatbiztonsági előírások.....	84
II.2.9. Kérelem alapján folytatott adatvédelmi hatósági eljárás Pegasus kémiszoftverrel történő megfigyeléssel összefüggésben...	85
II.3. Az adatvédelmi incidensek bejelentése	88
II.3.1. Az általános adatvédelmi rendelet hatálya alá tartozó jelentős adatvédelmi incidensek.....	89

II.3.2. Az Infotv. hatálya alá tartozó jelentős adatvédelmi incidensek .	99
II.4. Adatvédelmi engedélyezési eljárások	103
II.5. Együttműködés az Európai Unió társhatóságaival és nemzetközi ügyek	104
II.5.1. Áttekintés a GDPR alapján folytatott együttműködési eljárásokról.....	104
II.5.2. Vitarendezési eljárások	109
II.5.3. Az Európai Adatvédelmi Testület tevékenysége és 2022-ben elfogadott fontosabb iránymutatásai	113
II.5.4. Részvétel az adatvédelmi hatóságok közös felügyeleti tevékenységében.....	120
II.5.5. Digitális szuverenitás és az Európai Unió digitális stratégiája ..	126
III. Információszabadság	130
III.1. Bevezetés	130
III.2. Az információszabadságot érintő lényeges jogszabályi változások 2022-ből.....	130
III.3. Fontos alkotmánybírósági döntések 2022-ben	132
III.4. Fontos bírósági ítéletek 2022-ben.....	136
III.5. Az adatigénylés teljesítésével összefüggésben megállapítható költségtérítésről	143
III.6. A NAIH ajánlása az igényelt közérdekű adatot ténylegesen kezelő szervezetre vonatkozó tájékoztatási kötelezettségről	144
III.7. A közérdekből nyilvános személyes adatok köre	144
III.8. „Post-Covid”	149
III.8.1. Egyeztetés az NNK-val	149
III.8.2. NAIH vizsgálatok	151
III.9. Önkormányzati nyilvánosság	155
III.9.1. A bűnügyi adatok nyilvánossága	155
III.9.2. A nemzetiségi önkormányzatok	156
III.9.3. A vagyonyilatkozatok nyilvánossága.....	158
III.9.4. Egyedi közzétételi listában megjelenítendő további adatkörök	159
III.9.5. Gazdálkodási adatok	159
III.9.6. Közérdekből nyilvános adatok, személyes adatok.....	161
III.10. Szabad véleménynyilvánítás - online nyilvánosság	163
III.11. Környezeti adatok nyilvánossága.....	165
III.12. Közoktatás, köznevelés, felsőoktatás	169
III.13. Minősített adatok és titokfelügyeleti hatósági eljárás	173
III.14. Nagy érdeklődést kiváltó egyéb ügyek	176
III.15. Nemzetközi ügyek.....	178
III.16. A NAIH információszabadság projektje.....	178
IV. A Hatóság peres ügyei.....	182
IV.1. Egészségügyi adatok továbbításának kockázataival arányos adatbiztonsági intézkedések elmulasztása.....	182
IV.2. A „gazdaglistákat” érintő kúriai állásfoglalás (Kfv.III.37.978/2021/10.).....	188
IV.3. A DIGI-ügy az Európai Unió Bírósága előtt (C-77/21)	189
IV.4. A Budapesti Elektromos Művek Zrt.-ügy az Európai Unió Bírósága előtt (C-132/21.).....	190
V. A Hatóság jogalkotással kapcsolatos tevékenysége.....	193
V.1. A jogi szabályozással kapcsolatos ügyek statisztikai adatai.....	193
V.2. Arcképfelismerő kamerák a büntetés-végrehajtási intézetekben	194
V.3. Az Infotv. módosítása.....	195
V.4. Álnevesített közzététel.....	196
V.5. Nyílt adat irányelv	196
V.6. A Hatóság javaslata az Infotv. módosítására.....	197
VI. Mellékletek	199
VI.1. A 2022. évben elutasított közérdekű adatigénylésekről benyújtott jelentések statisztikai adatai.....	199
VI.1.1. Általános információs adatsor.....	199
VI.1.2. Az jelentéstételi kötelezettséget teljesítő szervek szervertípus szerinti megoszlása	200
VI.1.3. Leggyakrabban alkalmazott elutasítási okok	202
VI.1.4. A 2022. évben elutasított adatigénylések tekintetében tett jelentések jellemzői	203
VI.2. A Hatóság 2022. évi gazdálkodása	204
VI.2.1. A bevételi előirányzat és teljesítési adatai a 2022. évben.....	204
VI.2.2. Kiadási előirányzat és teljesítési adatai a 2022. évben.....	204
VI.2.3. A Hatóság létszámának alakulása.....	208
VI.2.4. A bírságbevételek alakulása	208
VI.3. A Hatóság elnökeinek részvétele hazai és nemzetközi szakmai konferenciákon, rendezvényeken 2022-ben	208
VI.4. A NAIH emlékérem kitüntetettjei.....	210
VI.5. A beszámolóban említett jogszabályok és rövidítések jegyzéke.....	211
Tartalomjegyzék	217

Nemzeti Adatvédelmi és
Információszabadság Hatóság

1055 Budapest, Falk Miksa utca 9-11.
Levelezési cím: 1363 Budapest, Pf.: 9

Telefon: +36 (1) 391-1400
Fax: +36 (1) 391-1410

Internet: <http://www.naih.hu>
e-mail: ugyfelszolgalat@naih.hu

Kiadja: a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság
Felelős kiadó: Dr. Péterfalvi Attila elnök
ISSN 2063-403X (Nyomtatott)
ISSN 2063-4900 (Online)

Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság

1055 Budapest, Falk Miksa utca 9-11.
Levelezési cím: 1363 Budapest, Pf. 9

Telefon: +36 (1) 391-1400

Fax: +36 (1) 391-1410

Internet: <http://www.naih.hu>

E-mail: ugyfelszolgalat@naih.hu

